

Zwartboek NFI

**Het Nederlands Forensisch Instituut schiet ernstig
tekort in professionaliteit en onafhankelijkheid**

Zwartboek NFI

Het Nederlands Forensisch Instituut schiet ernstig tekort in professionaliteit en onafhankelijkheid

Dit Zwartboek NFI is geschreven door een groep burgers die met elkaar via internet samenwerkten. Hun deskundigheden en praktijkervaringen zijn heel breed. Omdat de inhoud van dit Zwartboek gebaseerd is op een groot aantal rapporten, die door steeds wisselende groepen burgers zijn geschreven, wordt nergens een specifieke auteur vermeld. Een methode die binnen internet o.a. door Wikipedia populair is gemaakt en tot goede kwaliteit leidt.

Deze burgers opereren gezamenlijk onder de vlag van de website www.geenonschuldigenvast.nl.

Zij verzoeken de Vaste Kamercommissie van Justitie o.a. een hoorzitting te houden over de inhoud van het rapport, alwaar een aantal van deze burgers een nadere toelichting op de inhoud kunnen geven.

Correspondentieadres:

info@geenonschuldigenvast.nl

tel: +31203018888

www.geenonschuldigenvast.nl

juni 2007

Dit rapport kan integraal gedownload worden via de website
www.geenonschuldigenvast.nl.

Gedrukte exemplaren kunnen besteld worden door € 70 over te maken
per gewenst exemplaar op rekening 11 79 73 229 bij de Rabobank
te Amsterdam, t.n.v. gov.nl met vermelding van uw adres.

Inhoudsopgave

	<u>Blz.</u>
Waarom dit Zwartboek?	5
Samenvatting	7
0. Inleiding	
0.1. Opzet van dit Zwartboek	17
0.2. De Deventer Moordzaak	19
1. De NFI onderzoeken tot aan het proces in Zwolle (maart 2000)	
1.1. Problemen van de eerste 24 uur	21
1.2. Het gekleurde onderzoek naar mes P1	25
1.3. (Cross-)contaminatiegevaar in 1999	29
2. Problemen met de NFI onderzoeken die sinds 2003 zijn uitgebracht, behoudens DNA-onderzoek	
2.1. Belabberde laboratoriumomstandigheden	31
2.2. Verkeerde camera-instellingen	35
2.3. Fouten bij het onderzoek naar het gedrag van bloed op de blouse	37
2.4. Fouten bij het onderzoek naar de bolletjes op de blouse	41
2.5. Fouten bij het onderzoek naar mes GS8	43
2.6. Gestrand taalkundig onderzoek	49
2.7. Niet gehouden onderzoeken	51
2.8. Overige slordigheden	55
2.9. Beïnvloeding vanuit het tactisch bewijs	59
3. Het NFI en het DNA bewijs	
3.1. Het DNA onderzoek tot aan 26-1-2004	63
3.2. Onderzoeken en rapporten na het arrest van Den Bosch	65
3.3. Kloosterman en Eikelenboom bij Schiedam en Deventer	69
3.4. Bewijskracht van de sporen op de blouse	71
3.5. Enkele argumenten van het NFI gelogenstraft	77
3.6. Hoe kwam het bloedvlekje op de kraag?	79
3.7. Greepsporen of niet?	83
3.8. Hoe zijn de ribben gebroken?	89
3.9. Wat kan uit spoor #20 werkelijk geconcludeerd worden?	91
3.10. Wat is er overgebleven van het cruciale NFI rapport uit 2004?	95
4. Conclusies	99
Bijlagen I tot en met XVII	B1

Waarom dit Zwartboek?

Anno 2007 is forensisch onderzoek bij het oplossen van misdaden van steeds groter belang. In Nederland speelt daarbij het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) een centrale rol. Onderzoeken uitgevoerd door medewerkers van dit instituut vormen voor de rechters een belangrijk onderdeel bij hun afwegingen ten aanzien van het bewijs tegen een verdachte.

Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de onderzoeken voldoen aan de standaard voor forensisch onderzoek en dat de medewerkers onafhankelijk zijn in hun opereren en hun bevindingen presenteren, ongeacht of zij belastend of ontlastend zijn voor de verdachte.

Een groep burgers heeft het dossier van de Deventer Moordzaak intensief bestudeerd. In de periode 1999 tot en met 2007 heeft het NFI een groot aantal onderzoeken uitgevoerd. In tegenstelling tot veel andere zaken waar het NFI bij betrokken werd, is veel materiaal beschikbaar gekomen waardoor het mogelijk is de kwaliteit van deze onderzoeken te evalueren.

De onderzoeken van het NFI en het basismateriaal zijn door deze burgers bestudeerd op een wijze die lijkt op de manier waarop Wikipedia opereert. Dat wil zeggen dat vele samenwerkende burgers, met hun eigen specifieke deskundigheden, die onderzoeken hebben bekeken en hun op- en aanmerkingen hebben geplaatst. In de bijlagen treft u 17 rapporten aan, die op deze manier zijn gemaakt.

Het beeld dat uit deze rapporten komt is schokkend. Diverse onderzoeken van het NFI zijn slecht uitgevoerd. Relevante onderzoeken worden nagelaten en men werkt dan vaak met niet onderbouwde aannames. Last but not least: er worden doorgaans conclusies getrokken die het Openbaar Ministerie welgevallig zijn, terwijl daarbij geweld wordt gedaan aan de feitelijke bevindingen.

In dit Zwartboek wordt verslag gedaan van onze bevindingen met betrekking tot het functioneren van het NFI. Hoewel het op zichzelf al een dik rapport is, betreft het niet eens alles wat we gevonden hebben. Als echter alleen al in deze ene moordzaak zoveel problemen met het functioneren van het NFI naar voren komen, en het betreft zowel 1999, 2003 als 2006 dan geeft dat aan dat er geen sprake is van incidenten maar van een structurele problematiek. En dat kan weer heel nadelige gevolgen hebben voor het functioneren van onze rechtsstaat. Schuldigen kunnen op die manier onterecht onbestraft blijven en onschuldigen onterecht bestraft.

Wij roepen de verantwoordelijke instanties op de informatie uit dit Zwartboek tot zich te nemen en de noodzakelijke stappen te nemen om te zorgen dat deze misstanden, die de essentie van het goed functioneren van onze rechtsstaat aantasten, niet langer blijven bestaan.

Namens www.geenonschuldigenvast.nl en de velen die bij het totstandkomen van dit Zwartboek betrokken zijn geweest.

Drs. Maurice de Hond

Juni 2007

Samenvatting en Conclusies

Eerst treft u hier de samenvatting aan van de bevindingen uit hoofdstukken 1 tot en met 3. Daarna een samenvatting van de conclusies die er getrokken zijn naar aanleiding van de bevindingen in hoofdstuk 4.

- 1.1. Het slachtoffer is pas 24 uur na aantreffen op de Plaats Delict, bij het NFI aangekomen, alwaar de sectie werd uitgevoerd. In die eerste 24 uur is een aantal handelingen verricht met het slachtoffer en haar kleding, die een grote invloed kunnen hebben gehad op de latere onderzoeken door het NFI. **In alle rapporten van het NFI die later zijn uitgebracht wordt echter gesuggereerd of aangenomen dat hetgeen toen onderzocht werd zich nog precies in dezelfde staat bevond als het moment dat het slachtoffer werd aangetroffen. En dat is aantoonbaar niet waar zoals in meerdere hoofdstukken wordt uiteengezet en op de onderstaande foto's goed is te zien.** Het is de plicht van een forensisch technisch onderzoeker zich ervan te vergewissen dat wat hij onderzoekt een situatie betreft die identiek is aan de situatie op de Plaats Delict.

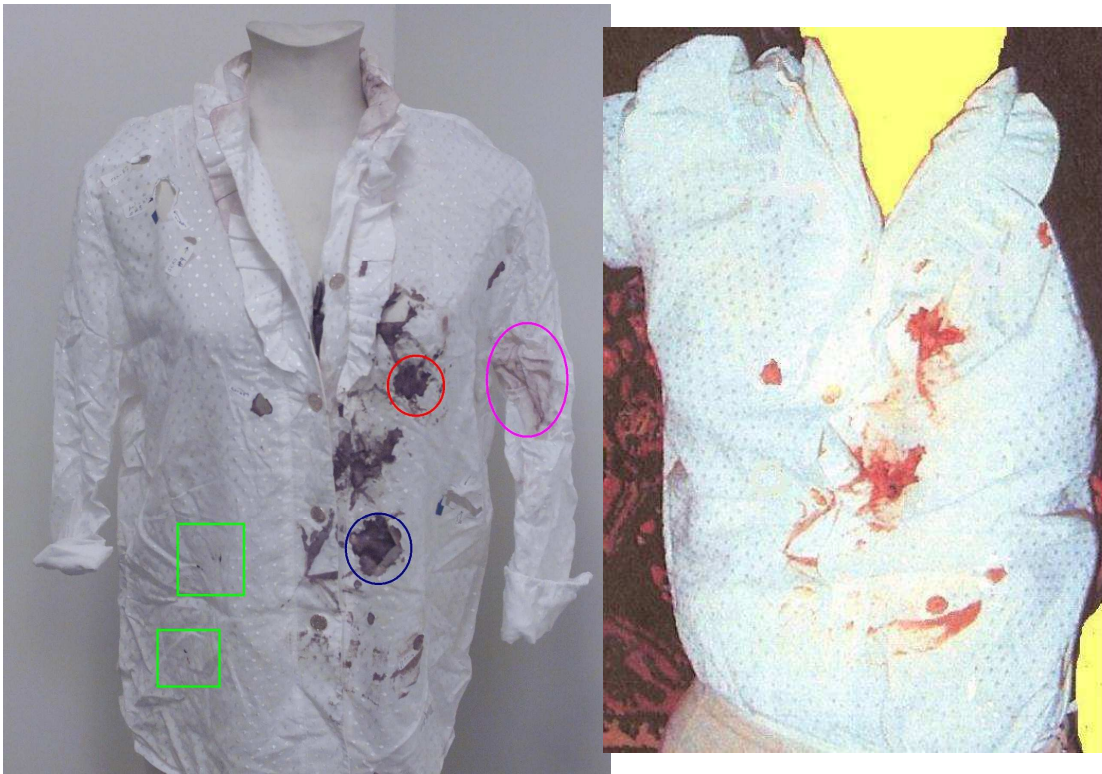

Foto van blouse in 2003. Aangegeven zijn vlekken die niet op de rechterfoto van de Plaats Delict te zien zijn. De blauwe vlek omdat het in een plooï zit, maar de overige zijn niet terug te vinden op foto's van 25-9-1999. Dit verschil is in 2003 niet door het NFI opgemerkt.

Relevante informatie voor het oplossen van de moord is bij de sectie op 26-9-1999 niet verzameld of niet gerapporteerd. Dit betreft o.a.: er zijn geen röntgenfoto's van de gebroken ribben gemaakt, er is geen analyse gemaakt van de wijze waarop de verwurging plaats vond, en – in eerste instantie - geen melding van de diepte van de messteken. Ook heeft men niet het moment van overlijden vastgesteld op basis van informatie van het lichaam van het slachtoffer. Een cruciaal bewijsstuk (de blouse van de weduwe), werd niet bij het NFI op de juiste manier behandeld en opgeslagen. Deze werd door de recherche op onoordeelkundige wijze behandeld en naar Deventer mee teruggenomen.

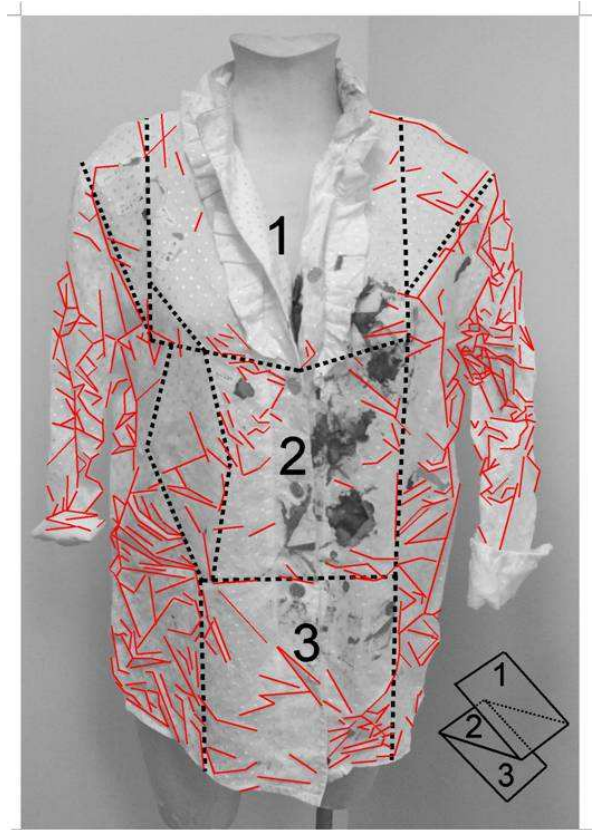
- 1.2 Op 21-2-2000 deed het NFI kort verslag van een onderzoek naar de scheuren in de blouse van de weduwe. Conclusie was dat niet gezegd kon worden wat voor voorwerp die scheuren had veroorzaakt. Dat was echter een volledig irrelevante vraag. Kort erna vond namelijk de zitting plaats waarbij Louwes als moordenaar van de weduwe werd gezien omdat mes P1 via een geurhond aan hem verbonden werd. Dit mes werd twee dagen na de moord op 1.5 km. van het huis van de weduwe gevonden, en er zaten noch bloed, noch vingerafdrukken op. Het relevante onderzoek zou geweest zijn of mes P1 tenminste de scheuren in de blouse van de weduwe had kunnen veroorzaken! Dergelijk onderzoek was des te belangrijker geweest omdat juist de resultaten van het onderzoek, zoals gerapporteerd op 21-2-2000 lieten zien **dat mes P1 absoluut de scheuren niet veroorzaakt had kunnen hebben**. En met die uitkomst zou Louwes in 2000 niet veroordeeld zijn.

Het mes P1, waarop aangegeven de breedte van het lemmet bij 10 cm diepte is 2.6 cm

Aan het rapport valt ook op dat er geen foto's zijn toegevoegd van de scheuren die men op de blouse heeft vastgesteld en zowel aan de buiten- en de binnenkant heeft gemeten

- 1.3. De wijze waarop de blouse door het NFI tussen 1999 en 2003 is behandeld en verpakt **heeft ervoor gezorgd dat er grote risico's zijn genomen met betrekking tot zowel crosscontaminatie als contaminatie**. Dus dat DNA sporen van de ene plek van de blouse naar de andere plek van de blouse zijn overgedragen en/of dat de DNA sporen afkomstig kunnen zijn van andere bewijsstukken. Bij de onderzoeken in 2003/2004 is echter er gedaan alsof deze grote risico's er niet waren..

De voorkant van de blouse met in het rood de gefixeerde kreukels (door het vochtig in een zak proppen van de blouse) en in zwarte stippellijnen de vouwen van de blouse die vier jaar driedubbel opgevouwen bewaard is

- 2.1 Uit de foto's en films die beschikbaar kwamen is een goed beeld te geven van de werkelijk **belabberde laboratoriumomstandigheden** in 2003/2004.

De ruimtes waarin het onderzoek plaats vond waren rommelig en vuil. De hulpmiddelen oud en ongeschikt. En op de grond stonden diverse vieze voorwerpen. Omstandigheden die absoluut niet bij een forensisch instituut passen. En die ook symptomatisch lijken te zijn voor de wijze waarop de werkzaamheden zijn uitgevoerd.

De blouse binnenste buiten op een vieze paspop. Op de grond een vuile plank en een oude zwarte tas en witte papiertjes.

- 2.2 Er zijn in 2003/2004 met drie verschillende camera's foto's en video's genomen. **Bij twee van de drie camera's was de datum niet, of niet goed ingesteld.** Door herberekening van de data is getracht te bepalen wanneer die foto's echt zijn gemaakt. De data die daar uitkomen, passen echter niet bij de rapportage van het NFI zelf. Het NFI is niet bereid om hierover vanuit logboeken of andere bronnen uitsluitsel te geven, hoe een en ander nu werkelijk in elkaar zit.

De Kodak camera waarmee de meeste foto's zijn gemaakt, maar waarvan de ingestelde datum zeker 125 dagen scheelt met de datum waarop de foto's werkelijk gemaakt zouden zijn.

- 2.3 Een experiment in 2003 uitgevoerd om vast te stellen hoe het bloed zich over de stof van de blouse van de weduwe verspreid heeft had als uitkomst dat dit gedrag onvoorspelbaar is. Deze conclusie wordt echter getrokken omdat **de test verkeerd is uitgevoerd en het bloed o.a. zich zo vreemd heeft bewogen omdat de test uitgevoerd werd op een keukentafel met nerven erin.**

Experimenten met bloeddruppels op de stof van de blouse. Stof was vastgeplakt op een generfde tafel, waardoor verschillende patronen zijn ontstaan

- 2.4 Het NFI stelt in een rapport uit 2006 dat bolletjespatronen op de blouse ontstaan kunnen zijn door het vest dat de weduwe gedragen heeft. Deze conclusie is echter aantoonbaar onjuist. **Het vest kan geen bolletjespatroon achtergelaten hebben.** Er zijn juist zeer sterke aanwijzingen dat de bolletjes op de blouse afdrukken zijn van een gehandschoende vinger.

Bolletjesafdruk vlak onder een messteek op de blouse. Kan niet ontstaan zijn door vest dat weduwe aan had.

- 2.5 Het NFI stelt in een rapport uit 2006 dat de afdruk in bloed van een mes niet veroorzaakt kan zijn door het Global mes GS8. **Deze conclusie is echter bewijsbaar onjuist. Het Global mes GS8 past juist heel goed bij deze afdruk.**

Mes Global GS8 boven de bloedafdruk van het mes op de blouse. Afdruk past goed als wel rekening gehouden wordt met aantoonbare schaduwafdruk aan de holle kant en uitgelopen bloed bij punt.

- 2.6 In een rapport van het NFI uit 2006 over twee anonieme briefjes **wordt min of meer onder tafel gewerkt dat de kans heel groot is dat beide briefjes in ieder geval eenzelfde auteur moeten hebben gehad.** Dit komt door het feit dat in beide korte briefjes een woordcombinatie voorkomt ("Maar toch wil ik u") die zeer weinig voorkomt.

Maar toch wil ik u
Maar toch wil ik u

Bovenste zin komt uit brief in tuin van slachtoffer. Onderste zin komt van brief die vier weken later werd ontvangen.

- 2.7 Bij de toelichting van de bevindingen in 2004 bij het hof van Den Bosch werden door medewerkers van het NFI diverse aannames gedaan hoe bepaalde dingen gebeurd zouden zijn tijdens de moord. Deze aannames had men echter via onderzoek en een reconstructie moeten en kunnen onderbouwen, maar dat is nagelaten. Het onderzoek is in 2006 wel uitgevoerd (deels door het NFI zelf en deels door onze groep burgers) en **die aannames blijken door dat onderzoek niet realistisch te zijn geweest, hetgeen conclusies uit 2004 ondergraven.**

- 2.8 In de diverse stukken worden **nogal wat slordigheden aangetroffen** met bijvoorbeeld data. Zo wordt gemeld dat bepaalde stukken van overtuiging op een bepaalde datum verstuurd zijn door het NFI naar het OM, maar er zijn foto's van latere datum waaruit blijkt dat die stukken toen nog steeds bij het NFI waren.
- 2.9 Het NFI dient haar werk te richten op het technisch bewijs en zich verre te houden van het tactisch bewijs. **Uit een aantal stukken blijkt echter dat medewerkers van het NFI over een cruciaal onderdeel van de tactische informatie een andere mening had dan de rechter.** Zo twijfelde men er in 2006 nog openlijk aan of Louwes wel op de ochtend van de moord bij de weduwe was geweest terwijl de huishoudster van de weduwe dat begin 2004 onder ede bij de rechter had verklaard. Dit oordeel over het tactisch bewijs zou conclusies over het technisch bewijs hebben kunnen beïnvloeden.
- 3.1. Hoofdstuk 3 gaat volledig over het DNA bewijs waarop Ernest Louwes in 2004 is veroordeeld. In dit hoofdstuk wordt een samenvatting gegeven van het rapport dat tot de veroordeling van Louwes heeft geleid. Het NFI gaf aan dat er twee mogelijke verklaringen waren voor de DNA sporen die gevonden waren. Hetzij 's morgens tijdens het bezoek van Louwes aan de weduwe of tijdens de moord. Er worden 7 argumenten aangevoerd op basis waarvan de NFI onderzoekers, Kloosterman en Eikelenboom, de hypothese afwijzen dat het er tijdens het ochtendbezoek is opgekomen.
- 3.3. De NFI onderzoekers Kloosterman en Eikelenboom hebben ook een belangrijke rol gespeeld bij het onderzoek naar de Schiedammer Parkmoord. Hun optreden wordt in dit hoofdstuk vergeleken bij de beide zaken. Zo werden zij gehoord over het DNA onderzoek bij het Hoger Beroep van de Schiedammer Parkmoord. Ondanks het feit dat zij een maand daarvoor tegen het OM hadden gezegd dat ze ernstig twijfelden aan het ouderschap van Kees B. hebben zij die informatie niet aan het hof verstrekt. **Bij die rechtszaak hebben ze, omdat er niets van Kees B. gevonden was, het belang van het DNA voor het oordeel over de schuldvraag naar nul gereduceerd, terwijl de beide onderzoekers bij de Deventer Moorzaak, twee jaar later, precies het tegendeel deden. In beide gevallen keurig in lijn met datgene wat het OM nodig had voor een veroordeling.**
- 3.4. **De blouse was tussen 25-9-1999 en eind november 2003 zeer onprofessioneel bewaard. Het is vochtig in een zak gepropt.** Het is driedubbel gevouwen vier jaar in een doosje bewaard. Er zijn nieuwe vlekken opgekomen, etc. Daardoor zijn er ernstige gevaren geweest van (cross-) contaminatie. Het NFI heeft eind 2003 onderzoek gedaan naar de DNA-sporen en stevige conclusies getrokken naar aanleiding van de locaties van de sporen zonder zich ervan te vergewissen of de situatie bij de blouse eind 2003 hetzelfde was als op 25-9-1999.

- 3.5. Drie verschillende onderbouwingen uit 2004 worden in dit hoofdstuk onderuit gehaald. Allereerst blijkt in 2006 **wel** DNA van Louwes in een controlemonster gevonden te zijn. **Die vondst haalt een van de zeven argumenten van het NFI uit 2004 onderuit, waarin groot gewicht werd gegeven aan juist het niet vinden van DNA in een controlemonster.**

Daarnaast is in 2006 vastgesteld dat er na de vondst van het slachtoffer op de blouse **nieuwe vlekken zijn ontstaan**, zodat in feite niets meer gezegd kan worden over de betekenis van die vlekken in 2004.

Rechts een foto van de blouse op de PD (1999). Links hetzelfde deel van de blouse eind 2003. De vlekken in het blauwe gebied zijn niet te zien op de rechterfoto.

Ten slotte hoeft de afwezigheid van DNA sporen van derden hoeft niets te zeggen. Zeker omdat vanuit de bolletjespatronen in bloed op de blouse aanwijzingen zijn dat de dader handschoenen heeft gedragen (zie 2.4).

- 3.6 Van het minuscule bloedvlekje in de kraag van de blouse nam het NFI aan dat het tijdens de misdaad erop gekomen is door het vegen van bij voorbeeld een bebloede vinger langs de kraag van de weduwe. Zowel door de vorm van het vlekje als het feit dat er een vrijwel identieke doordruk is aan de andere kant van de dubbelgelaagde kraag **zijn wij er niet in geslaagd dit vlekje te reproduceren op de manier die het NFI suggereert**. Dat gebeurde echter wel bij het imiteren van niezen. Door de grote kracht drukte het kleine vlekje door naar de andere kant.

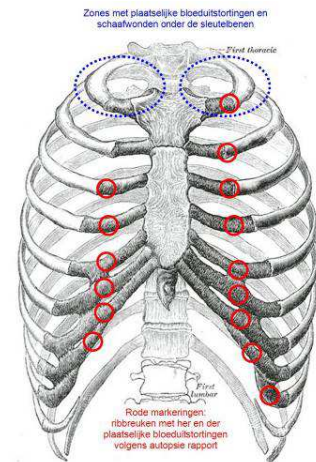

Het kleine bloedvlekje in de kraag. De doordruk aan de andere kant kan niet ontstaan zijn op de wijze waarop het NFI heeft verondersteld.

- 3.7 In de stukken van het NFI uit 2004 werd aangegeven dat de DNA sporen “greepsporen” zouden zijn. Daar blijkt echter geen test voor te zijn, ook in 2007 nog niet. Het kunnen dus ook speekselsporen betreffen. **Uit ons onderzoek blijkt dat het laatste zelfs veel waarschijnlijker is dan het eerste, terwijl het NFI in 2004 toch stelde dat het greepsporen waren.**

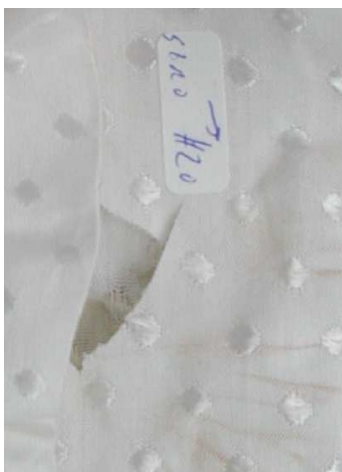
- 3.8 Ook blijkt de aanname van het NFI dat de sporen dicht bij de gebroken ribben te zitten en ze dus zijn ontstaan toen het slachtoffer van achteren werd vastgepakt en de ribben werden gebroken **niet overeen te komen met de door ons uitgevoerde reconstructie**. De gebroken ribben lijken juist ontstaan te zijn doordat de dader met zijn benen op het op de grond liggende slachtoffer is gesprongen.

De gebroken ribben van het slachtoffer. De aanname van het NFI over de oorzaak hiervan lijkt niet overeen te komen met de reconstructie.

- 3.9 Ook de conclusies ten aanzien van spoor #20 lijken gebaseerd te zijn op het redeneren naar een soort gewenste eindsituatie toe. Omdat in dit spoor wat meer DNA van Louwes in gevonden is dan op andere plekken zou dit het ultieme bewijs zijn van zijn daderschap. Het was namelijk veel DNA voor een greepspoor. Niet vermeld wordt dat het niet veel is voor een speekselspoor. Er is echter geen enkele mogelijkheid om te zeggen dat het wel een greepspoor is en niet een speekselspoor **waardoor de conclusie van het NFI in feite een redenering is die vanuit een eindconclusie is teruggewerkt**.

Ook wordt in de rapporten van het NFI niet via foto's getoond dat in spoor # 20, noch in een aantal andere sporen, lichtrode vlekken zaten. Ook stelt men niet vast dat er op de PD sprake was van deze vlekken. Wij hebben die lichtrode vlek proberen te vinden op de plek waar spoor # 20 er later uitgehaald is en zijn daar niet in geslaagd. Hieronder treft u daar de foto's van aan.

Links de plek waar spoor#20 uitgeknopt is. Midden dezelfde plek op een foto op de PD. Rechts een foto van de blouse op de plek van spoor#20 voordat het uitgeknipt is. Zowel op de foto in het midden als rechts is geen lichtrode vlek in de vorm van een vinger te onderscheiden.

3.10 Ieder van de zeven onderbouwingen van het NFI uit 2004 van de stelling dat het DNA van Louwes er tijdens het delict opgekomen zijn, blijken of veel minder hard te zijn dan in 2004 werd gesteld, of door nieuwe informatie volledig ondergraven. Er is geen enkele ondersteuning van de bewering dat de kans groter is dat de sporen er tijdens de moord op zijn opgekomen dan tijdens het ochtendbezoek. **Het NFI heeft in 2004 duidelijk naar een eindconclusie toe geredeneerd en heeft daarbij ook nagelaten een aantal cruciale onderzoeken te doen om aannames te onderbouwen.** En als men dat wel had gedaan dan zou gebleken zijn dat die aannames onjuist waren.

Op basis van deze bevindingen komen wij tot de volgende conclusies ten aanzien van het functioneren van het NFI:

1. Slechte kwaliteit

Diverse onderzoeken zijn op een slechte manier uitgevoerd en komen, mede daardoor, tot conclusies die aantoonbaar onjuist zijn. Soms wordt zelfs precies het tegenovergestelde geconcludeerd van wat het onderzoek zou opgeleverd hebben als het goed zou uitgevoerd zijn. Opmerkelijk daarbij is dat die conclusies wel steeds in lijn zijn met het beeld dat het OM nodig heeft. Belastend voor de verdachte of niet ontlastend voor de verdachte.

2. Gebrek aan zorgvuldigheid

Uit de foto's en video's blijkt hoe onderzoeken gedaan worden waarbij tegen diverse eisen van zorgvuldigheid ernstig wordt gezondigd. Dat betreft niet alleen een vuile omgeving waarin men de onderzoeken uitvoert, maar ook de zeer onzorgvuldige behandeling van stukken van overtuiging. Het gebrek aan zorgvuldigheid blijkt ook door het niet goed instellen van apparatuur, zoals camera's, en de fouten die gemaakt worden met data in rapportages.

3. Belabberde omstandigheden

Van een instituut als het NFI mag men verwachten dat de stukken van overtuiging alleen worden onderzocht in omgevingen die schoon en steriel zijn en waarvan de klimatologische voorwaarden optimaal zijn. Ook dienen de voorwerpen waarmee die stukken van overtuiging in aanraking komen te voldoen aan deze voorwaarden van schoon en steriel. Uit foto's en video's is op te maken dat aan deze voorwaarden bij lange na niet wordt voldaan waardoor experimenten met stukken van overtuiging (en de conclusies die men daar vervolgens trekt in de rechtszaal), ingrijpend kunnen worden beïnvloed.

4. Niet onderbouwde aannames

In de rapporten komt het regelmatig voor dat er door de onderzoekers expliciet en impliciet aannames worden gedaan ten aanzien van gebeurtenissen bij en rondom het delict. Dat zijn dan vaak aannames die men onderzoeksmatig had kunnen (en moeten) onderbouwen. Bij voorbeeld door het uitvoeren van experimenten of nadere analyse op basis van foto's of stukken van overtuiging.

Veel van deze aannames van het NFI hebben wij via intensief onderzoek en experimenten onderzocht. Daarbij bleek dat men niet alleen alternatieve verklaringen had genegeerd, maar dat een aantal cruciale aannames aantoonbaar onjuist waren of een uiterst kleine mate van waarschijnlijkheid hadden. Daardoor werden de conclusies van het rapport gereduceerd tot speculaties, die dikwijls zelfs uiterst onwaarschijnlijk waren.

5. Gebrek aan onafhankelijkheid

Het NFI onderzoekt slechts datgene waar het Openbaar Ministerie om verzoekt. Onderzoeken die logisch voortvloeien uit bepaalde bevindingen van het NFI worden niet uitgevoerd, omdat het Openbaar Ministerie niet in de uitkomsten is geïnteresseerd. (En dat is weer omdat die uitkomsten voordelig zouden kunnen zijn voor de verdachte). Ook valt het op dat bepaalde onderzoeksrichtingen die logisch voortvloeien uit de aard van het misdrijf of opvallende stille getuigen niet worden ingeslagen.

Er zijn bij diverse onderzoeken duidelijke aanwijzingen dat alvorens rapporten worden uitgebracht inhoudelijk overleg is over de bevindingen tussen de onderzoekers en de betrokken Officier van Justitie. En ook dat de uitslagen, al dan niet in geschreven vorm, aan het Openbaar Ministerie worden uitgebracht, waarna pas een finaal rapport wordt opgemaakt ten behoeve van de rechters en de verdediging.

6. Redeneren naar de veronderstelde eindsituatie toe

Er zijn diverse voorbeelden waarbij de onderzoekers van het NFI vanuit een bepaalde veronderstelling (de verdachte heeft de moord gepleegd) terugredeneren. Dat is een doodzonde voor een forensisch onderzoeker, omdat aangenomen wordt dat zij juist andersom werken. Bestuderen van stukken van overtuiging, uitvoeren van experimenten, wikken en wegen van verschillende alternatieven en daarna komen tot conclusies met daarbij het aangeven van de mate van waarschijnlijkheid. Zo hoort men te werken.

Door andersom te werken, zonder dat dit in eerste instantie vanuit het rapport kan worden voorzien, is misleidend en kan tot verkeerde conclusies bij rechters leiden..

7. Gebrek aan transparantie en late aanlevering

De rapporten zijn vaak heel kort en normaliter is het basismateriaal ook niet ter beschikking zodat een lezer van het rapport het werk van de onderzoeker niet kan controleren. Ook ontbreken vaak foto's waarmee men de conclusies van de onderzoeker visueel kan beoordelen. Men moet maar geloven dat de onderzoeker de juiste keuzes heeft gemaakt, de experimenten goed heeft uitgevoerd en alternatieven goed heeft gewogen. Daarbij komt het ook regelmatig voor dat het rapport van het NFI zeer kort voor de zitting (of zelfs op de dag van de zitting zelf) ter beschikking komt van het hof en de verdediging, zodat er geen enkele controle of inhoudelijk weerwoord meer mogelijk is op het uitgevoerde werk. Dit Zwartboek laat vele voorbeelden zien dat als –door bijzondere omstandigheden- het basismateriaal naderhand wel beschikbaar is gekomen en er wel tijd is om het rapport en dat basismateriaal te bestuderen blijkt dat het rapport van het NFI slecht is en de conclusies onjuist. Tragisch is echter dat dan al sprake is van een definitieve veroordeling en die bevindingen over de slechte rapporten van het NFI alleen nog maar meegenomen kunnen worden bij een herzieningsverzoek, waarbij de Hoge Raad heel anders tegen die informatie aan kijkt dan feitenrechters.

8. Niet onderzoeken van relevante informatie

In tegenstelling tot het beeld dat geschetst wordt door series als CSI is het niet zo dat medewerkers van het NFI multidisciplinair naar alle relevante informatie van een delict kijken en dan een plan de campagne opstellen ten aanzien van de uit te voeren onderzoeken om zo mee te helpen tot een zo goed mogelijke waarheidsvinding. Het NFI voert alleen die onderzoeken uit waar het Openbaar Ministerie om vraagt. En de keuzes van het Openbaar Ministerie lijken zeer bepaald te worden door de visie van het Openbaar Ministerie over wat er gebeurd is en wie de verdachte is. Onderzoek waaruit zou kunnen blijken dat de visie van het Openbaar Ministerie rondom de gebeurtenissen of de verdachte onjuist is worden niet opgedragen en dus ook niet uitgevoerd. Daarbij valt op dat bij de rapportage van het NFI van wel opgedragen onderzoeken het gemis aan informatie uit niet gedane onderzoeken wordt gecompenseerd door aannames, die ook nog veelvuldig onjuist blijken te zijn of slechts een van de mogelijkheden betreft. Ook dat ondergraaft ernstig de kwaliteit van de onderzoeken die wel worden uitgevoerd.

Als deze acht conclusies in onderlinge samenhang worden bekeken dan staat het diametraal tegenover de uitgangspunten van het NFI zelf ten aanzien van haar werkzaamheden. Deels is dat te wijten aan interne problematiek (opleiding en kwaliteitscontrole), deels is dat te wijten aan de nauwe relatie tussen het Openbaar Ministerie en het NFI, waarbij laatstgenoemde per zaak afhankelijk is van de wijze waarop de betrokken leider van het onderzoek zijn taak opvat.

Het gevolg is echter wel dat, terwijl de rechters uitgaan van een deskundig en onafhankelijk NFI, dat goed en zorgvuldig onderzoek heeft gedaan naar het technisch bewijs, het in de werkelijkheid onvolledig is, kwalitatief regelmatig onvoldoende tot ronduit slecht, en vol staat met niet onderbouwde aannames. En in plaats van zekerheden waarop rechters bij hun afweging op kunnen bouwen ontstaat er een vorm van drijfzand, zonder dat het door de rechters wordt beseft.

Hierdoor wordt de kans vergroot dat er ernstige fouten worden gemaakt ten aanzien van de schuldvraag van een verdachte met alle gevolgen van dien.

Derhalve dienen ingrijpende maatregelen genomen te worden om zowel de kwaliteit van het werk aanzienlijk te verhogen, de rapportages tijdig, transparant en controleerbaar te maken, onderzoek multidisciplinair aan te pakken en dit niet langer te beperken tot de onderzoeksopdrachten die door het Openbaar Ministerie gegeven worden.

0. Inleiding

0.1. Opzet van het Zwartboek

In het jaarverslag van het Nederland Forensisch Instituut (NFI) over het jaar 2006 met de titel **“Kwaliteit in Deskundigheid”** staan de uitgangspunten van het functioneren van dit instituut dat zo een belangrijke rol speelt bij vele rechtszaken. Hieronder staan er vier die een goede indruk geven van hoe het NFI vindt dat het zou moeten werken, c.q. werkt. :

Werken aan betrouwbaarheid

Aan kwaliteit werken is voor het NFI een continu proces, waarbij de aandacht geen moment mag verslappen. Zeker door de grote rol die forensisch-technische informatie speelt in het strafrechtproces, dient de betrouwbaarheid boven alle twijfel te zijn verheven. Vandaar dat het NFI zijn hele traject van werken voortdurend toetst; van het zoeken van sporen op de plaats delict (PD), via onderzoek in het laboratorium tot de interpretatie in de rapportage.

Diversiteit in deskundigheid

Het instituut richt zich feitelijk op het hele terrein van forensisch-technisch onderzoek. De expertise is daarbij opgebouwd uit een combinatie van objectief meetbare onderzoeksresultaten (feiten) met een subjectief deskundigheidsoordeel. Daarom werkt het instituut voortdurend aan het op peil houden van de kennis van de medewerkers.

Autonoom en controleerbaar

Onafhankelijke waarheidsvinding staat bij het NFI hoog in het vaandel. De medewerkers werken als autonome wetenschappers. Vanuit het oogpunt van kwaliteitscontrole wordt elke wetenschapper in zijn onderzoek op papier geschaduwd door een collega-wetenschapper. Daarnaast vraagt het NFI regelmatig om deze vorm van controle door externe, vaak internationale, laboratoria.

Leren van fouten

Het NFI kent een duidelijke foutenprocedure. Deze richt zich erop eventuele onjuistheden in een vroeg stadium te ontdekken zodat deze op tijd kunnen worden hersteld. Hiervoor werkt het instituut met een interne incidentenmelding waarbij medewerkers onjuistheden kunnen melden.

Dit zelfde NFI heeft tussen 1999 en 2006 vele onderzoeken uitgevoerd m.b.t. de Deventer Moordzaak. Dat betroffen onderzoeken tussen september 1999 en februari 2000 voorafgaande aan de eerste zitting tegen Louwes in Zwolle. Het betrof onderzoek in opdracht van de Hoge Raad in het voorjaar van 2003. Onderzoek in de aanloop naar het hof in Den Bosch dat het herzieningsproces voerde. En onderzoeken in 2006 ten behoeve van het oriënterend vooronderzoek. Al deze onderzoeken, althans de rapporten zoals ze bij het hof zijn uitgebracht, hebben wij kunnen bestuderen, alsmede vele foto's en films die ter beschikking van de verdediging zijn gesteld voor een contra-expertise op de DNA bevindingen uit 2003/2004 die door het FSS in Engeland, begin 2006, is uitgevoerd.

Op zichzelf is dat een vrij unieke situatie. Normaliter zijn de NFI rapporten klein van omvang en is het niet eenvoudig voor derden om aan de hand van het basismateriaal de gang van zaken van het onderzoek goed na te gaan en vast te stellen of de conclusies die getrokken worden juist zijn. Niet alleen konden wij zelf door middel van het beschikbare foto- en filmmateriaal een belangrijk deel van de onderzoeken inhoudelijk evalueren. Ook zijn er in 2006 nieuwe onderzoeken gedaan door het NFI wat de resultaten van de onderzoeken uit 1999 en 2003/2004 in een ander daglicht stelde.

Bij deze vorm van bestuderen van de vele rapporten van het NFI in deze moordzaak alleen valt op hoe haaks doorgaans de inhoud van die rapporten staat op de uitgangspunten van het opereren van het NFI, zoals hierboven vermeld. De kwaliteit van de onderzoeken zijn soms bedroevend. De mate van professionaliteit laat veel te wensen over. En last but not least: we constateren met regelmaat het gebrek aan onafhankelijkheid van het NFI. De resultaten van het onderzoek zijn in lijn met datgene wat het Openbaar Ministerie het best als uitkomst diende. Daarbij zijn er meerdere aanwijzingen van een vorm van vooroverleg waarbij de uitkomsten van het onderzoek eerst werden besproken met het OM, waarna er pas een rapport werd uitgebracht.

Op basis daarvan zijn er door ons zeventien rapporten gemaakt waarbij ingegaan wordt op onze bevindingen inzake de magere kwaliteit van verschillende onderzoeken van het NFI en ook de bewijzen van het niet vervullen van een onafhankelijke positie maar het meelopen aan de hand van het Openbaar Ministerie.

Al deze rapporten treft u in de bijlagen van dit Zwartboek aan. In de hoofdstukken 1 tot en met 3 van dit Zwartboek zullen de bevindingen van die rapporten worden besproken met betrekking tot het functioneren van het NFI.

In het slothoofdstuk (4) zullen de conclusies van de afzonderlijke rapporten uitmonden in een totaalconclusie over het functioneren van het NFI.

0.2. De Deventer Moordzaak

Alvorens de verschillende rapporten apart worden behandeld is het noodzakelijk de gang van zaken rondom de moord op weduwe Wittenberg kort te vermelden vanuit de invalshoek van forensisch onderzoek door het NFI.

- Op 23-9-1999 is weduwe Wittenberg vermoord. Zij is gewurgd, een groot deel van haar ribben zijn gebroken en zij is minstens 5 keer met een mes gestoken.
- Op 25-9-1999 wordt het slachtoffer gevonden. De technisch recherche doet op het Plaats Delict (PD) haar werk. Het slachtoffer gaat naar het mortuarium in Deventer.
- Op 26-9-1999 wordt het slachtoffer naar het NFI in Rijswijk vervoerd, alwaar de sectie plaats vindt in het bijzijn van twee rechercheurs van het onderzoeksteam (RBT) uit Deventer. Zij zijn leden van de technische recherche. Zij nemen de kleding van de weduwe mee naar Deventer, alsmede haar afgeknipte vingernagels.
- Tussen september 1999 en februari 2000 worden er een aantal onderzoeken door het NFI uitgevoerd. Dat betreft o.a. een onderzoek naar de scheuren in de blouse, onderzoek naar een aantal gevonden messen, onderzoek naar bloed in de broekzak van Louwes. Al deze onderzoeken vinden hun weerslag in een rapport van 8 pagina's dat enkele dagen voor de zitting van het hof in Zwolle in februari 2000 wordt uitgebracht.
- Begin 2003 voert het NFI onderzoek uit op het mes waarop Louwes is veroordeeld. Daaruit blijkt dat er wel DNA wordt gevonden van twee onbekende mannen, maar niet van het slachtoffer. Mede op basis van deze bevindingen wordt het arrest tegen Louwes op 1 juli 2003 vernietigd.
- Ten behoeve van de zitting van het Hof in den Bosch, eind 2003, worden er door het NFI nieuwe onderzoeken uitgevoerd. Op basis van vondsten van DNA fragmenten van Louwes op de blouse van de weduwe wordt hij alsnog tot 12 jaar veroordeeld.
- In 2006 besluit het Openbaar Ministerie een oriënterend vooronderzoek te doen naar nieuwe informatie rondom de Deventer Moordzaak. In dat kader wordt het NFI gevraagd een aantal onderzoeken uit te voeren en te reageren op de contra-expertise die het FSS heeft uitgevoerd op de rapportage van het NFI uit 2003/2004.

Op dit moment loopt een herzieningsverzoek van Ernest Louwes bij de Hoge Raad. De bevindingen in dit Zwartboek staan los van de conclusies van de Hoge Raad. Of zijn vonnis al dan niet wordt herzien en of hij al dan niet schuldig is, doet geen afbreuk aan de rapporten, die u in de bijlagen aantreft en de conclusies die in dit Zwartboek worden getrokken ten aanzien van het functioneren van het NFI..

1. De NFI onderzoeken tot aan het proces in Zwolle (eind februari 2000)

Hoewel de moord op diverse manieren nogal ongewoon was - veel geweld maar een plaats delict dat er zeer “rustig” uit ziet - is de hoeveelheid onderzoek dat door het NFI in 1999 gepleegd is, behoudens de sectie, beperkt. De wel uitgevoerde onderzoeken op verzoek van het OM zijn uiteindelijk 5 maanden na de moord gerapporteerd in een stuk van 10 pagina's. De activiteiten van het NFI tot aan de rechtszaak in Zwolle (2000) worden in dit hoofdstuk gerapporteerd.

1.1. Problemen van de eerste 24 uur

Circa 24 uur nadat de weduwe dood in haar huis was aangetroffen kreeg het NFI een rol bij het onderzoek naar de moord. De weduwe werd op de ochtend nadat ze gevonden was vanuit het mortuarium in Deventer vervoerd naar Rijswijk. Het lichaam werd begeleid door twee rechercheurs van de Technische Recherche.

Op zondag 26 september 1999 om 12 uur werd sectie gepleegd door patholoog anatoom Visser van het NFI.

Op basis van de beschikbare stukken in de dossiers (o.a. de rapportage van het NFI in het oriënterend vooronderzoek in 2006) kan vastgesteld worden dat tot aan de sectie een aantal handelingen zijn verricht met het slachtoffer met aanmerkelijke risico's voor de kwaliteit van het onderzoek erna door het NFI:

- Op de PD is de blouse van de weduwe opengemaakt. (Er zijn foto's van de blouse dicht en open op de PD en bij de sectie wordt gerapporteerd dat de blouse open was toen het lichaam aankwam).
- Er heeft blijkbaar een soort schouw plaatsgevonden in het mortuarium. Dat heeft o.a. geleid tot bloed- en andere vlekken op de blouse die nog niet aanwezig waren toen de weduwe dood werd aangetroffen.
- De opslag van het slachtoffer in het mortuarium van Deventer kan invloed hebben gehad op de kwaliteit van de sporen op het lichaam. (Uit het verslag van de Commissie Posthumus inzake de Schiedammer Parkmoord wordt juist over dat onderwerp gerapporteerd).

Deze handelingen in de eerste 24 uur na de moord, waarbij het NFI dus nog niet betrokken was, kunnen wel grote gevolgen hebben gehad voor het onderzoek dat daarna werd uitgevoerd. Hoewel het NFI dus niet verantwoordelijk is voor wat er in die eerste 24 uur is misgegaan, is het wel zo dat bij de onderzoeken die door het NFI erna zijn uitgevoerd er rekening mee gehouden had moeten worden. Men had er niet klakkeloos van mogen uitgaan dat de situatie zoals bij het NFI op 26-9-1999 is aangetroffen, dezelfde was als op de PD een dag eerder. En men had er ook niet klakkeloos van mogen uitgaan dat een blouse die eind 2003 op sporen is onderzocht in precies dezelfde staat was als op het moment dat het slachtoffer gevonden was. Je kunt ook geen foto maken van een gevaarlijk kruispunt en dan conclusies trekken over een groot ongeluk dat daar vier jaar eerder heeft plaatsgevonden, zonder je ervan te vergewissen dat de verkeerssituatie in die vier jaar onveranderd is.

Pas in 2006, nadat burgers hadden vastgesteld dat er op de blouse van de weduwe bloedvlekken zaten die niet waren aangetroffen op het PD, is dat ook door het NFI in haar rapportage bevestigd. Maar toen het NFI in 2003/2004 een rapport maakte waar men groot belang hechtte aan de locaties van sporen en vlekken op de blouse heeft het NFI niet vastgesteld dat er in de 24 uur na het aantreffen van het slachtoffer nieuwe vlekken op de blouse waren ontstaan, terwijl dat via een visuele controle tussen de foto's van de PD en de foto's uit 2003 al eenvoudig had kunnen worden vastgesteld, zoals hieronder is te zien.

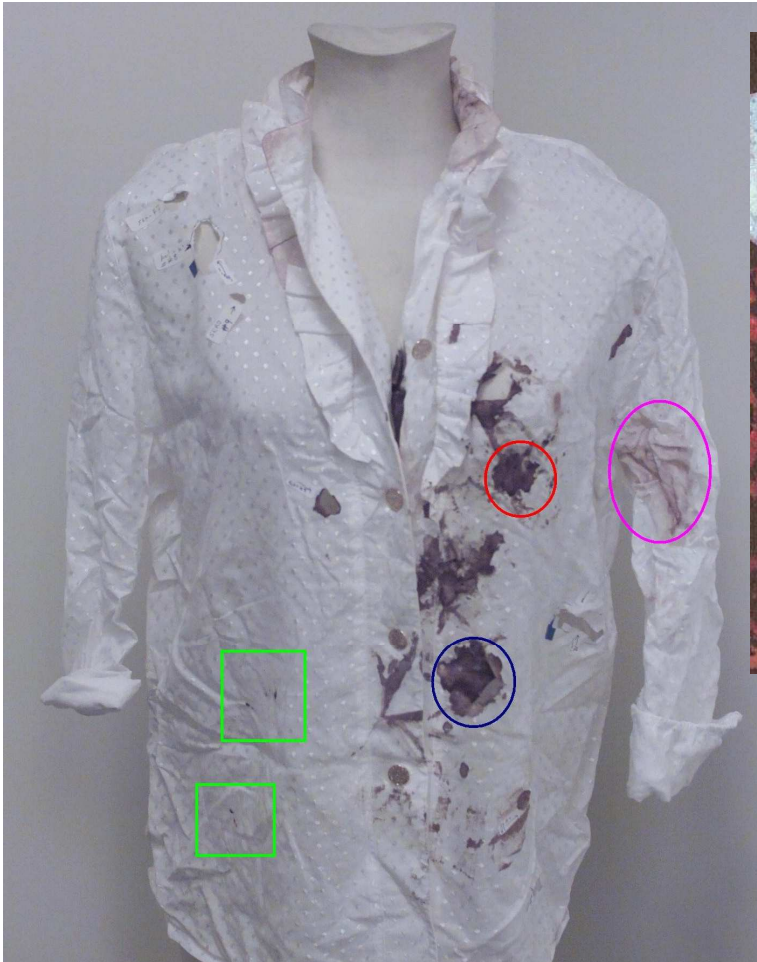

Foto van blouse in 2003. Aangegeven zijn vlekken die niet op de rechterfoto van de Plaats Delict te zien zijn. De blauwe vlek omdat het in een plooï zit, maar de overige zijn niet terug te vinden op foto's van 25-9-1999.

Is in 2003 niet door het NFI opgemerkt.

Hoewel het sectieverslag van de patholoog anatoom van het NFI dd. 26-9-1999 technisch goed is m.b.t. de analyse van de doodsoorzaak valt op hoe weinig informatie wordt gerapporteerd ten aanzien van aanwijzingen m.b.t. de moordenaar of de wijze waarop de moord is gepleegd. De volgende elementen ontbreken:

- Er wordt in eerste instantie niet gerapporteerd hoe diep de messteken zijn. (Toen 5 maanden na de sectie de Officier van Justitie daar een vraag over stelt, meldt de patholoog anatoom de diepte van de messteken). De diepte van de messteken blijkt later van groot belang te zijn want de steken waren 10 centimeter diep en het mes waarop Louwes eind 2000 is veroordeeld was 18 centimeter lang.
- Er wordt vrijwel geen informatie gegeven over de wijze waarop de verwurging moet hebben plaatsgevonden. Informatie die van belang kan zijn om te kunnen vaststellen hoe de moord plaatsgevonden heeft. Mocht de verwurging met een voorwerp hebben plaatsgevonden dan is dat

van belang om te weten, zodat de recherche geïnformeerd kon worden waar men naar diende te zoeken. En als het met de handen zou zijn gebeurd dan had er diepgaander onderzoek kunnen plaatsvinden op de plekken waar contact met het lichaam was geweest. Daarover wordt niets gemeld.

- Noch op de PD, noch tijdens de sectie wordt vastgesteld wanneer het slachtoffer overleden is. Later blijkt dat een communicatieprobleem geweest te zijn tussen de Technische Recherche en het NFI, waarbij men van elkaar dacht dat de ander het wel gedaan had. Desondanks wordt later niet alsnog dit tijdstip vastgesteld op basis van het ingevroren oogvocht dat wel daarvoor bewaard is. Na zes maanden is dit oogvocht vernietigd.
- Er zijn heel veel ribben van de weduwe gebroken. Er werden geen röntgenfoto's gemaakt van de breuken ten einde wellicht bij een reconstructie van de moord vast te stellen hoe deze verwondingen zouden kunnen zijn ontstaan. Zo stelt het NFI in 2003/2004 dat er "greepsporen" aangetroffen zijn boven plaatsen waar de ribbreuken zijn. Daarmee implicerend dat die breuken zijn ontstaan doordat de dader achter het slachtoffer stond en met zijn armen om haar borst de breuken heeft veroorzaakt (en daar greepsporen heeft achtergelaten). Geraadpleegde medici en een geweldsdeskundige stellen echter dat het grote aantal gebroken ribben en het feit dat het aan beide kanten het geval is, sterk wijst op het feit dat de breuken zijn ontstaan toen de dader met zijn knieën op de borst van het op de grond liggende slachtoffer is gesprongen. Röntgenfoto's hadden hier nog meer zekerheid over gegeven hebben. In hoofdstuk 2.7 wordt hier dieper op ingegaan.

Na afloop van de sectie gebeurt er, zeker in het licht van datgene wat er in het onderzoek nog verder is gedaan, iets opmerkelijks. Omdat het inmiddels bijna 3 dagen geleden is dat de weduwe is overleden en door het feit dat er ook nog 18 uur gezeten heeft tussen het weghalen van het slachtoffer van de PD en de sectie, evenals de invloed van bloed, lijkvocht en urine is er sprake van kleding die zeer vochtig geweest moet zijn. Die kleding is toen niet op een professionele manier bij het NFI verpakt en opgeslagen voor mogelijk toekomstig onderzoek. Maar de twee rechercheurs uit Deventer hebben de kleding mee terug genomen naar Deventer en daarbij o.a. de blouse vochtig in een zak gepropt. Dat is goed te zien aan het feit dat de blouse vol zit met gefixeerde vouwen. (Op de rechterfoto worden die gefixeerde vouwen in het rood aangegeven). Dat zijn dus vouwen die ontstaan als een kledingstuk vochtig, en niet uitgehangen, opdroogt. Ook wordt er geen DNA-identificatiezegel op de verpakking van de blouse geplakt. Dat gebeurt pas vier jaar later.

De technische recherche knipt ook nog de nagels af van de weduwe en neemt deze mee naar Deventer, evenals alle kleding van het slachtoffer.

Ten behoeve van een onderzoek naar mogelijke bedwelming van de weduwe in november 1999 door het NFI heeft de patholoog-anatoom op 3 november 1999 wat lijkdelen (o.a. urine en bloed uit het hart) aangeleverd. Op 7 december 1999 is een buisje bloed aangeleverd ten behoeve van DNA onderzoek in

relatie tot een bloedvlekje dat gevonden was in de broekzak van Ernest Louwes. (Bloed dat echter niet van de weduwe was).

Resumerend

Het sectieverslag van de patholoog anatoom van het NFI is, gezien de complexiteit van de verwondingen, te beperkt geweest. Zeker in het licht van de conclusies die er later getrokken zijn over de wijze waarop de moord zou hebben plaatsgevonden.

Informatie over de uiterlijke kenmerken op het slachtoffer m.b.t. het wurgen leert ons weinig over hoe de verwurging plaatsgevonden heeft. De vele ribbreuken zijn niet vastgelegd via een röntgenfoto. Van de messteken is de diepte niet in het rapport vastgelegd. Tevens is niet bepaald wanneer de weduwe zou zijn overleden. Iets wat in ieder geval via het oogvocht nog had kunnen plaatsvinden. Toen de sectie plaatsvond was het 24 uur nadat de weduwe was gevonden en er was toen absoluut nog niet bekend dat het vermoedelijke tijdstip van overlijden bijna 3 dagen eerder was geweest.

Kleding van de weduwe en haar afgeknipte nagels bleven niet voor nader onderzoek bij het NFI maar werden door de twee rechercheurs van de technische recherche mee terug naar Deventer genomen. Daarbij hebben ze de blouse in vochtige staat dusdanig slecht ingepakt dat er grote risico's waren voor interne overdracht van - wellicht belangrijke - sporen op de blouse. Ook is er geen DNA-identificatiezegel op de verpakking geplakt.

Tussen het moment dat het slachtoffer gevonden is en bij het NFI is gearriveerd zijn er nieuwe vlekken op de blouse gekomen. Sommige ervan zijn makkelijk op de foto's te zien. Dat is voor 2006 niet aan de medewerkers van het NFI opgevallen.

1.2. Het gekleurde onderzoek naar mes P1

Twee dagen na de moord wordt een mes gevonden bij een berging in de Gibsonstraat (mes P1) samen met een paraplu. Dat is ongeveer 1.5 km. van het huis van de weduwe. Het onderzoeksteam heeft het vermoeden dat het mes iets met de moord te maken heeft.

Op 27-9-1999 brengt de Technische Recherche het mes naar het NFI om het op vingerafdrukken, bloedsporen en eventueel DNA te laten onderzoeken.

Opmerkelijk is dat vervolgens nergens in het Tactisch Journaal (dat volgens het OM ook het Technisch Journaal zou bevatten) het resultaat van dit onderzoek staat vermeld!

Voor het eerst zien we de resultaten van het onderzoek terug in een rapport van het NFI dd. 21-2-2000. Dat rapport omvat een verslag van meerdere onderzoeken die uitgevoerd zijn (ook van een ander mes dat begin januari pas gevonden was).

Uit de opzet en inhoud van het rapport van 21-2-2000 is op te maken dat er al veel eerder verslag gedaan moet zijn van de bevindingen m.b.t. het onderzoek naar het mes. (Het soort onderzoek dat eind september met het mes gedaan is kan niet langer dan een week geduurd hebben en het resultaat was belangrijk voor de voortgang van het onderzoek in Deventer). Het resultaat van het onderzoek van eind september/begin oktober moet minimaal telefonisch gemeld zijn, terwijl het gebruikelijk is dat het dan ook nog schriftelijk wordt bevestigd, ook als er niets is gevonden.

Vastgesteld kan worden dat begin oktober 1999 het onderzoeksteam wist dat het mes uit de Gibsonstraat (P1) geen vingerafdrukken of bloed bevatte. Gezien de vindplaats van het mes en het moment van de vondst kon het mes evenmin op die manier aan de moord worden verbonden.

Op 14-10-1999 wordt een nieuwe vraag aan het NFI gesteld: **“Door welk voorwerp zijn de beschadigingen in de blouse van de weduwe ontstaan?”**.

De blouse wordt naar het NFI gestuurd, al waar het pas op 10-11-1999 als binnengekomen wordt vermeld.

Er bevindt zich in de NFI rapporten van 21-2-2000 ook een rapport van ruim 1 pagina over dit onderzoek. Belangrijk is te beseffen dat uit de rapportage van het NFI blijkt dat de blouse op 8-12-1999 weer teruggestuurd is naar het onderzoeksteam in Deventer. Het onderzoek naar de beschadigingen moet dus feitelijk tussen 10-11-1999 en 8-12-1999 hebben plaatsgevonden.

En ook ten aanzien van dit onderzoek is het dus uitermate waarschijnlijk dat er een eerdere rapportage heeft plaatsgevonden over deze bevindingen dan op 21-2-2000.

Maar als we ons tot de inhoud van het rapport van 21-2-2000 beperken dan is er iets vreemds aan de hand. Op 30-11-1999 heeft er een geurproef plaatsgevonden waarbij het mes P1 is gekoppeld aan Ernest Louwes. Maar al in oktober 1999 is vastgesteld dat er geen bloed of vingerafdrukken op te vinden waren. Het mes kon dus nog niet aan de moord zelf gekoppeld worden. (En het feit dat het lemmet 18 cm lang was en de messteken 10 cm diep maakte het ook niet waarschijnlijk dat het mes echt het moordwapen was).

Het NFI had ten tijde van het onderzoek naar de blouse (dus voor 8 december 1999) ook de beschikking over het mes. De enige logische en van belang zijnde vraag was dus:

“Kan mes P1 de scheuren in de blouse hebben veroorzaakt?”

Het antwoord had dan kunnen zijn “Nee, dat is onmogelijk” of “Ja, het is mogelijk”. In het eerste geval “Nee, dat is onmogelijk” zou dus duidelijk zijn geweest dat mes P1 nooit het moordwapen had kunnen zijn.

Maar dat was dus blijkbaar de vraag niet. Of althans, dat is niet de vraag die in het rapportje van 21-2-2000 is beantwoord. Daar zou dus de vraag geweest zijn “Door welk voorwerp zijn de scheuren ontstaan”. En het antwoord dat het NFI geeft is dan dat dit niet vastgesteld kan worden. Maar welk antwoord had men dan verwacht? Als de Officier van Justitie aan deze vraag niet één of meerdere voorwerpen toevoegt om het onderzoek op toe te spitsen? Was de vraag gericht op “is het met een mes of een schroevendraaier gebeurd?”. Gezien de wonden in het lichaam was het toch al heel duidelijk dat de scheuren met een mes moesten zijn toegebracht.

Dan zou dus (moet?) toch de enige logische vraag zijn die op 14 oktober 1999 gesteld is: “Kunnen de scheuren in de blouse veroorzaakt zijn door mes P1?”

De hele procedure bevreemdt nog meer omdat de resultaten van het textielonderzoek wel tot een belangrijke conclusie had kunnen leiden. Uit het onderzoek had een heel duidelijke uitspraak kunnen komen ten aanzien van de relatie tussen mes P1 en de scheuren in de blouse.

Twee scheuren in de blouse worden namelijk gemeld geknikt te zijn en 2.0 bij 1.5 cm te meten. Dat betekent dat de ene deel voor de knik 2.0 is en het geknikte deel 1.5 cm bedroeg. Het mes is echter op de plek waar het lemmet 10 cm is (de steken zijn immers 10 cm diep gegaan) 2.6 cm. En het is ook een recht mes, zoals rechts op de foto is te zien.

Deskundige burgers hebben vervolgens met een kopie van dit mes, evenals drie andere messen proefsteken gedaan met een blouse van de kwaliteit van de weduwe. Daaruit vielen een aantal belangrijke conclusies te trekken. De enige manier om met een recht mes een geknikte scheur te maken is het mes in een andere hoek uit het gat te trekken dan er in te gaan. (Met een mes met een gekromde punt maak je veel gemakkelijker geknikte scheuren). Als je echter met het mes P1, met een breedte van 2.6 cm, een geknikte scheur wil maken dan is het echter wel zo dat het **onmogelijk** is dat het ene deel van de knik 2.0 is en het andere deel 1.5 bedraagt. Dan is de breedte van het ene deel van de scheur minimaal 2.6 cm. Nog los van het feit dat tijdens de sectie juist is gemeld dat de messteken recht het lichaam in waren gegaan (en tussen de ribben door).

Deze test wijst dus uit dat met mes P1 absoluut **niet** de scheuren gemaakt konden zijn die in de blouse zijn aangetroffen.

En daarmee had het NFI al in december 1999 kunnen vaststellen dat mes P1 nooit het moordwapen geweest kon zijn en zou de geurproef geen enkele rol hebben kunnen spelen bij de veroordeling van Louwes in het najaar 2000!

Nu is pas door DNA onderzoek op het mes in 2003 vastgesteld dat mes P1 nooit het moordwapen geweest kon zijn.

In 1999-2000 was er geen DNA onderzoek op het mes uitgevoerd omdat er geen bloed op het mes was gevonden en er door de OvJ geen opdracht toe zou zijn gegeven.

In 2003 is door de Advocaat Generaal van de Hoge Raad die opdracht wel gegeven. De onderzoekers van het NFI hebben toen het heft van het lemmet losgemaakt en toen wel DNA aangetroffen van twee onbekende mannen maar niet van het slachtoffer.

Interessant is nog te melden, dat eind december 1999 en eind januari 2000 de gevangenisstraf van Louwes met 30 dagen is verlengd waarbij de Officier van Justitie meldde dat er nog gewacht werd op het DNA onderzoek van het mes P1. Dit onderzoek is in 2000 echter niet gedaan.

Ten slotte dient opgemerkt te worden dat het rapport over de scheuren ruim 1 pagina groot was en dat er geen foto's aan het rapport toegevoegd zijn van de gevonden scheuren. Ook dat maakt het moeilijk de inhoud en kwaliteit van het rapport te beoordelen.

Resumerend:

Tussen 10-11-1999 en 8-12-1999 beschikte het NFI zowel over de blouse van de weduwe als over mes P1 waarop Louwes uiteindelijk tot 12 jaar is veroordeeld.

Het NFI had op 14-10-1999 de opdracht gekregen de scheuren in de blouse te bestuderen in relatie tot het voorwerp waarmee de moord zou gepleegd zijn.

Op 30-11-1999 werd door een geurproef het mes gekoppeld aan Ernest Louwes.

De scheuren in de blouse kunnen niet veroorzaakt zijn door mes P1.

Het NFI trekt deze conclusie echter niet. De vraag zou immers geweest zijn "Met welk voorwerp zijn de scheuren gemaakt". En dat antwoord is - op zichzelf juist - "dat kunnen we niet zeggen".

Maar in relatie tot de voortgang van het onderzoek, de uitslag van de geurproef en de insteek van de rechtszaken in Zwolle en Arnhem, zou het NFI met het resultaat gekomen moeten zijn: "We kunnen niet zeggen met welk voorwerp het wel gedaan is maar in ieder geval niet met mes P1". En dan zou Ernest Louwes in 2000 niet tot 12 jaar gevangenisstraf zijn veroordeeld.

Uit het verloop van het onderzoek in 1999-2000 kan opgemaakt worden dat het OM blijkbaar niet geïnteresseerd was in onderzoeksresultaten die Ernest Louwes zouden ontlasten. (Zo is ook bij KPN niet de Timing Advance analyse opgevraagd waardoor de echte locatie van Louwes bekend was geworden toen hij het telefoontje pleegde op de avond van de moord met de weduwe).

Door de wijze waarop het onderzoeksrapport door het NFI op 21-2-2000 is geformuleerd heeft het NFI meegewerkt aan deze aanpak van het OM. Het gebrek aan onafhankelijkheid van het NFI lijkt verder ook af te leiden uit het feit dat er ten aanzien van het textielonderzoek (evenals het eerste onderzoek aan het mes in september 1999) een eerdere rapportage geweest moet zijn, gedateerd december 1999. Dat rapport is NIET aan het hof overhandigd. Het NFI heeft op verzoek van het OM een totaalrapport samengesteld van de verschillende onderzoeken, gedateerd 21-2-2000, enkele dagen voor de start van het proces in Zwolle. Daarbij lijkt de indruk gerechtvaardigd dat er overleg geweest is tussen het OM en het NFI over de redactie van dit rapport.

Ten slotte valt op dat aan het rapport in 2000 geen foto's van de gevonden scheuren zijn toegevoegd.

1.3. (Cross) Contaminatiegevaar in 1999

Bij onderzoek naar DNA contactsporen, zoals uiteindelijk in december 2003 is uitgevoerd, wordt vooral gewaarschuwd voor de mogelijkheid van contaminatie. Dat is dus het proces waarbij sporen van het ene bewijsstuk overgedragen worden op een ander bewijsstuk. Daarbij zijn de instructies zo streng dat bij voorbeeld van voorwerpen die gekoppeld zijn aan de verdachte niet in dezelfde ruimte mogen worden uitgepakt en onderzocht als voorwerpen die gekoppeld zijn aan het slachtoffer.

Maar er is ook gevaar van “cross-contaminatie”. Dat is het proces waarbij sporen op een bepaalde plek van een voorwerp, door onzorgvuldig handelen, op andere plekken van dat voorwerp terechtkomen. Bij de veroordeling van Louwes in februari 2004 is de locatie van de DNA contactsporen op de blouse van de weduwe van groot belang geweest.

Dat er DNA contactsporen van hem gevonden zijn kon volgens het NFI in 2003 ook verklaard worden door het bezoek aan de weduwe op de ochtend van de moord.

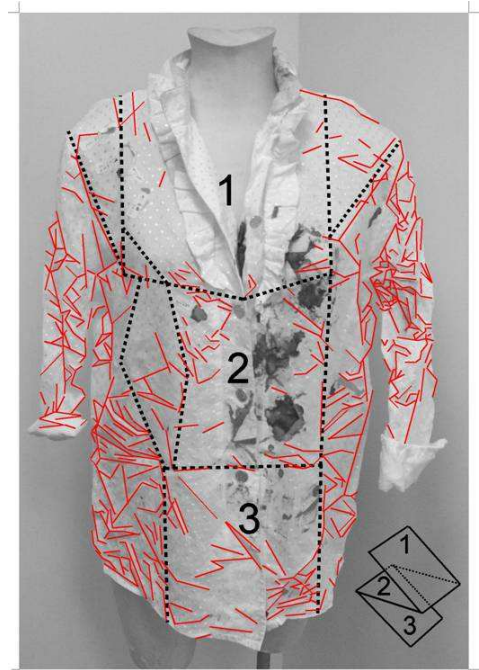
Het NFI (en het Hof) vonden echter de locatie van de DNA contactsporen van Louwes veelbetekend. Maar dat houdt dus in dat men er dus alles aan gedaan moest hebben om die cross-contaminatie te voorkomen.

Ten aanzien van het voorkomen van die cross-contaminatie kan al vastgesteld worden (zie 1.1) dat de twee rechercheurs van de Technische Recherche, die tijdens de sectie aanwezig waren, de blouse in vochtige toestand in een zak gepropt hebben. Alleen dat al heeft de kans tot cross-contaminatie zeer groot gemaakt, zoals het Engels FSS en de Amerikaanse DNA deskundige Dan Krane verklaren.

Het intensieve onderzoek naar de scheuren in de blouse van de weduwe (zie hoofdstuk 1.2), waarbij zowel de binnen- als buitenkant van de blouse rondom de scheuren intensief is bestudeerd brengt ook een groot gevaar voor crosscontaminatie met zich mee.

Maar ook het NFI heeft een ernstige fout gemaakt waardoor tussen 1999 en 2003 de kans op cross-contaminatie groot is geweest. Toen de blouse op 8-12-1999 na onderzoek bij het NFI is teruggestuurd is het driedubbel gevouwen verpakt in een enveloppe die gestopt is in een dichtgeplakt A4 doosje. Zo heeft het bijna vier jaar verpakt gezeten voordat eind 2003 pas het DNA sporenonderzoek heeft plaatsgevonden. Deze manier van bewaren maakt het in feite onmogelijk om nog enige conclusie te trekken over de locaties waar DNA contactsporen gevonden zijn. De manier van bewaren kan ervoor gezorgd hebben dat sporen van de ene plek zijn overgedragen naar andere plekken.

We kunnen niet vaststellen of de NFI onderzoekers in 2003 wisten hoe de blouse is behandeld door de twee rechercheurs van de technische recherche op 26-9-1999 (vochtig gepropt in een zak). Maar wel wisten zij dat de blouse driedubbel gevouwen in een geplakt doosje had gezeten want in die staat is het in november 2003 aan het NFI aangeboden (en op de blouse zijn de vouwen hiervan en de gefixeerde kreukels nog steeds goed te zien).

Alleen al gezien die toestand van de blouse hadden zij in hun rapportage een groot voorbehoud moeten maken over de locaties waarop zij de DNA-contactsporen hebben gevonden, in plaats van vergaande conclusies te trekken over de locaties waar de sporen wel en niet gevonden zijn.

Er is echter nog een belangrijk risicomoment geweest in 1999 met betrekking tot contaminatie. Op 3-12-1999 komen bij het NFI binnen een broek van Ernest Louwes (er was een bloedvlekje in een broekzak gevonden) en een paraplu. Deze paraplu was in september 1999 gelijk gevonden met het mes P1. Op de paraplu zouden bloedvlekjes gevonden zijn (hetgeen later niet door het NFI wordt bevestigd). En men vermoedde bij de politie in Deventer dat de paraplu van het slachtoffer was. In het rapport van het NFI, dd. 21-2-2000, staat echter vermeld dat op 3-12-1999 binnen zijn gekomen een broek **en een paraplu van de verdachte**. Terwijl het in werkelijkheid een paraplu betrof die mogelijkwerijs van het slachtoffer zou zijn geweest.

Omdat de paraplu niet van het slachtoffer is geweest lijkt deze vergissing geen risico's te hebben gegeven voor contaminatie.

Maar dat wordt anders op 12-11-2003. Ten behoeve van het onderzoek voor het Hof in Den Bosch worden de blouse van de weduwe **en de paraplu** tegelijkertijd naar het NFI gestuurd.

Niets wijst erop dat de beide voorwerpen bij aankomst bij het NFI in aparte ruimten zijn uitgepakt gezien het mogelijk contaminatieverhaal.

Vooral ook omdat bij deze toezending van blouse en paraplu het erop lijkt dat de beide voorwerpen afkomstig zijn geweest van de verdachte.

Deskundigen wijzen erop dat de combinatie van gebeurtenissen (broek en paraplu op 3-12-1999 en blouse en paraplu op 12-11-2003) het risico van contaminatie in zich heeft waarbij DNA sporen van de broek van Louwes terecht zijn gekomen op de blouse van de weduwe. Patholoog-anatoom Toorenaar, die ook bij het NFI heeft gewerkt, heeft daarover in 2006 een schriftelijke verklaring afgegeven.

Resumerend

Alleen al de wijze waarop het NFI de blouse in december 1999 heeft verpakt (strak driedubbel gevouwen) maakt het onmogelijk om jaren later nog conclusies te trekken over de locaties van DNA sporen die daarna gevonden zijn. Toch heeft het NFI die conclusies wel getrokken zonder enig voorbehoud over de conditie van de blouse.

Doordat in 1999 de paraplu door het NFI toegeschreven werd aan de verdachte en, later de paraplu en de blouse van het slachtoffer samen naar het NFI zijn gestuurd is het risico genomen dat sporen van Ernest Louwes van de broek via de paraplu op de blouse zijn terechtgekomen.

Voordat in december 2003 de bemonstering plaatsvond van de mogelijke DNA-sporen, was de blouse reeds tenminste 5 maal onderdeel geweest van intensief (ander) onderzoek dan wel manipulatie van het textiel. Al deze onderzoeken hebben evenzovele gevaren van (cross-)contaminatie opgeleverd, waar ze hetzij zich niet van bewust waren en/of niet hebben gerapporteerd. Beide oorzaken zijn echter even erg.

2. Problemen met de NFI onderzoeken die sinds 2003 zijn uitgebracht, behoudens DNA-onderzoek

In opdracht van de Hoge Raad werd in februari 2003 voor het eerst door het NFI DNA-onderzoek gedaan naar sporen op het mes P1. De uitslag van dit onderzoek, DNA onderzoek op het mes, dat tot dat moment niet was uitgevoerd, leidde tot de conclusie dat mes P1 nooit het moordwapen kon zijn geweest. Er werden immers DNA sporen gevonden van twee personen maar niet van het slachtoffer. Op 1 juli 2003 werd Louwes vrijgelaten en werd een nieuwe Beroepsprocedure nodig, die in Den Bosch gevoerd werd. Ten behoeve van dat proces voerde het NFI in het najaar 2003 en januari 2004 diverse onderzoeken uit. Onderzoeken die uiteindelijk leidden tot de bevestiging van het vonnis van Arnhem in 2000 maar nu op totaal ander bewijs.

In 2006 werd een Oriënterend Vooronderzoek gehouden waarbij het NFI diverse nieuwe onderzoeken heeft uitgevoerd die een nieuw licht werpen op onderzoeken uit 2003.

In dit hoofdstuk zullen de fouten en problemen van de diverse rapporten van het NFI, uitgebracht sinds 2003, op onderwerp de revue passeren behoudens het onderwerp “DNA-onderzoek”. Daarover zal hoofdstuk 3 apart gaan.

2.1 Belabberde laboratoriumomstandigheden

Bij de regiezitting van het Hof den Bosch waar het nieuwe proces tegen Louwes diende, werd gelast een aantal onderzoeken uit te voeren met mes P1 om op die manier vast te stellen of het mes al dan niet een rol bij de moord heeft gespeeld. Ook werden met de blouse een aantal onderzoeken uitgevoerd.

Van die onderzoeken zijn een groot aantal foto's en video's beschikbaar.

Alvorens in de rest van dit hoofdstuk van het Zwartboek in te gaan op inhoudelijke aspecten van de onderzoeken wordt eerst een belangwekkend aspect besproken dat uit vele foto's en video's naar voren komt: de belabberde laboratoriumomstandigheden. Juist omdat bij forensisch technisch onderzoek gevaar bestaat dat door onzorgvuldige behandelingen van het te onderzoeken materiaal verkeerde conclusies worden getrokken zijn er vele voorschriften over de inrichting van het laboratorium, kleding die de onderzoekers moeten dragen en handelingen die er uitgevoerd mogen worden met de bewijsmiddelen. Uit de beschikbare foto's blijkt dat bij het NFI in 2003/2004 de omstandigheden allerbelabberdst waren en dat er tegen vele voorschriften gezondigd is.

In de bijlage treft u daarover een aantal rapporten aan. De belangrijkste bevindingen zijn:

- In de ruimte waarin foto's werden gemaakt van de blouse op een etalagepop bevonden zich meerdere vieze voorwerpen, zoals een vuile plank en een oude tas.
- De ruimtes waar veegproeven met het mes P1 en bloedvlekproeven met de stof van de blouse zijn genomen lijken eerder op boenhokken dan laboratoria.
- Personen die de tests uitvoeren dragen slechts handschoenen maar geen speciale kleding.
- De etalagepop, waarop de blouse is gehangen voordat er sporen van werden genomen, is oud en vies.

- Terwijl het een voorschrift is geen foto's te nemen van kledingstukken op etalagepoppen, gezien het gevaar van overdracht van sporen, zijn er van de blouse wel foto's op een etalagepop gemaakt.
- Terwijl het voorschrift is zo min mogelijk handelingen met kledingstukken te verrichten is de blouse niet alleen normaal gefotografeerd op de etalagepop maar ook nog binnenste buiten gekeerd en op die etalagepop gehangen.
- Uit foto's van de blouse, voordat er sporen afgenomen zijn, blijkt dat er voorwerpen opgelegd zijn, zoals een meetlat en mes P1. Ook dat is tegen de voorschriften omdat het op die manier ook mogelijk is sporen over het kledingstuk te verspreiden.
- Bij het nemen van de foto's van de blouse is met (nota bene op meerder plaatsen op de blouse hergebruikt) plakband gewerkt om betere foto's te kunnen maken. Ook op die manier kan men sporen hebben verwijderd en/of verspreid.

Hieronder treft u een aantal foto's uit de rapporten die een illustratie vormen van het bovenstaande.

Foto 1. Op de grond rondom de tafel liggen allerlei losse spullen.

Foto 2. Op de tafel zijn allerlei bloedvlekjes te zien die, gezien het materiaal van de tafel, niet goed te verwijderen zijn. Rechts op de grond een kunsthands.

Foto 3: Een foto van een video van de veegproef met mes P1. Goed te zien is de troep op de tafel in de ruimte en het feit dat tegen kledingvoorschriften wordt gezondigd.

Foto 4 en 5. Links is de slechte staat te zien van de etalagepop. Rechts, op de uitsnede van de middelste foto, is te zien dat op de grond een vieze plank staat, een oude tas en troep op de grond.

Foto 6 en 7: Plakband dat op de blouse is geplakt. Uit de kreukels van het plakband is af te leiden dat het meerdere malen gebruikt is. Links is de kraag vastgeplakt aan de blouse. Rechts is het plakband los, maar zit nog wel op de kraag.

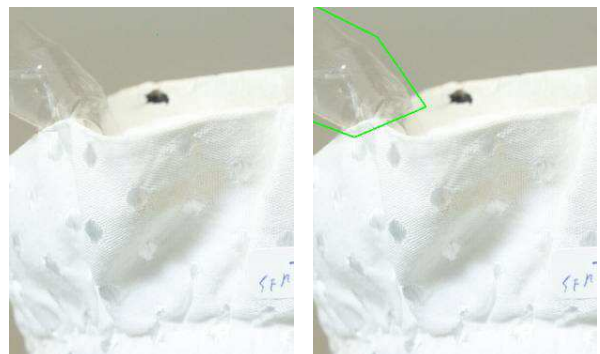
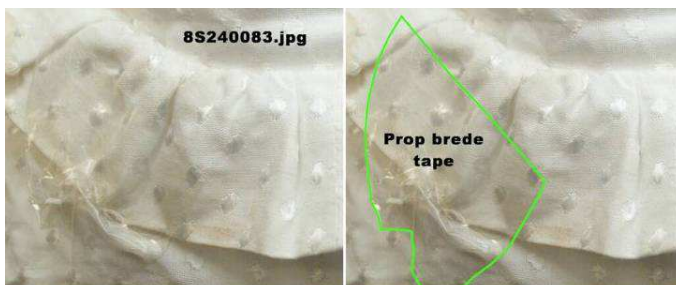

Foto 8, 9 en 10: Uit de drie foto's blijkt dat de meetlat op de blouse zelf ligt. Dat is tegen de regels omdat hierdoor sporen van de ene plek naar de andere kunnen worden overgedragen. Dat geldt ook bij de rechterfoto waar het mes tegen de blouse wordt aangehouden.

Uit deze rapporten, goed geïllustreerd met bovenstaande foto's, blijkt dat op vele punten door medewerkers van het NFI gezondigd is tegen de meest basale voorschriften van zorgvuldigheid bij onderzoek. Onzorgvuldigheden die grote gevolgen kunnen hebben voor de resultaten van onderzoeken (op microscopisch kleine schaal) die vervolgens worden uitgevoerd.

Als je deze omstandigheden zou vergelijken met de hygiënische omstandigheden in een keuken van een restaurant en er komt een onderzoek door de ambtenaren van de Warenwet dan zou het restaurant tot nader orde worden gesloten.

Daarbij dient men zich ook af te vragen wat deze onzorgvuldigheden betekenen voor de wijze waarop de onderzoeken zelf zijn uitgevoerd. En uit de rest van dit Zwartboek zal blijken dat er vele aanwijzingen zijn dat deze onzorgvuldigheden in het laboratorium zelf ook ruim terug te vinden zijn in de kwaliteit van het onderzoek.

2.2. Verkeerde camera-instellingen

Juist in een laboratorium is het belangrijk dat alle apparatuur goed ingesteld staat en dat er via logboeken goed bijgehouden wordt welke activiteiten er zijn uitgevoerd en met welke stukken van overtuiging. Vanaf november 2003 tot en met januari 2004 zijn er diverse onderzoeken uitgevoerd met de blouse van het slachtoffer en met het mes P1 waarvan al aangetoond was dat dit het moordwapen niet geweest kon zijn. In die periode zijn vele digitale foto's gemaakt evenals digitale video's. Deze foto's en video's zijn bij het NFI overgebracht op de PC en later overgebracht op CD-ROM en aan advocaat Knoops gestuurd om bij het FSS aan een contra-expertise te onderwerpen.

Bij het nemen van digitale foto's wordt relevante informatie van de camera zelf ook digitaal in de foto vastgelegd. Dat betreft niet alleen sluitertijden, maar ook datum en tijdstip van het nemen van de foto's (De datum die in de PC staat bij een foto is doorgaans niet de datum van het nemen van de foto maar van het overzetten van die foto van de camera naar de harde schijf van de PC).

Bij het bekijken van de vele foto's en video's kon hierdoor worden vastgesteld dat er drie camera's zijn gebruikt bij het onderzoek: een Kodak, een Nikon en een Sony. Werden echter datum en tijdstip bekeken dan kon worden vastgesteld dat bij de Nikon er door het NFI helemaal geen datum was ingesteld. Bij de Kodak stond wel een datum maar die lag meer dan 4 maanden voor het moment dat het onderzoek plaatsgevonden had (in juli/augustus). De datum van de Sony viel wel in de bewuste periode. Aangenomen wordt dat die datum en tijdstip goed waren, hoewel dat dus niet met zekerheid te zeggen is.

Omdat een aantal foto's van de Kodak dezelfde test betreft als foto's van de Sony is geprobeerd de juiste data te reconstrueren waarop de foto's zijn genomen. Maar als dat gedaan wordt dan lijken de foto's op andere momenten genomen te zijn dan in de rapporten beschreven is. In deel 2 staat de zoektocht naar de echte data beschreven. Aan het NFI is deze informatie toegezonden met enerzijds de melding dat er - ook op dit punt - onzorgvuldig is opgetreden. En anderzijds is gevraagd om vanuit logboeken de echte data op te geven van het nemen van de foto's en om zo te reconstrueren hoe de fouten gemaakt zijn en om zekerheid te verschaffen dat de onderzoeken inderdaad zijn uitgevoerd zoals in de rapporten wordt vermeld.

Het NFI heeft geantwoord deze informatie niet te willen verstrekken. Achter het stuk in de bijlage over dit tijdsprobleem (bijlage III) staat ook de brief die aan het NFI is gestuurd over dit onderwerp. Ook aan de advocaat van de verdachte heeft het NFI geweigerd tekst en uitleg te geven over deze evidente fouten, noch heeft zij aangegeven wanneer de foto's dan wel zijn gemaakt.

Resumerend

Bij een organisatie als het NFI waar het, naast zorgvuldigheid, ook belangrijk is transparant te zijn met betrekking tot de stappen die bij onderzoek zijn uitgevoerd, dient het niet zo te zijn dat voor twee van de drie fototoestellen die men gebruikt de datum niet of verkeerd is ingesteld.

En als daardoor twijfel ontstaat over de echte data van de genomen foto's en het NFI wordt daarover op een correcte wijze aangesproken dan zou men mogen verwachten dat hierover minimaal aan de advocaat van de betrokken verdachte uitleg wordt gegeven over de gemaakte fout en aangegeven wordt wanneer de foto's dan echt zijn gemaakt op basis van een gedocumenteerde onderbouwing.

2.3 Fouten bij het onderzoek naar het gedrag van bloed op de blouse

Een belangrijk onderzoek dat door het NFI is uitgevoerd, kort voor de laatste zitting van het hof in Den Bosch op 26 januari 2003, is het experiment waarbij gekeken werd hoe bloedvlekken zich op de stof van de blouse gedroegen. Op basis hiervan kon dan geconcludeerd worden hoe een microvlekje bloed van Louwes in de kraag van de weduwe terecht gekomen zou kunnen zijn.

Dit vlekje op de blouse was 2 bij 4 mm groot terwijl een bloeddruppel vlekken geeft van 15 bij 15 mm (dus een 30 keer zo grote oppervlakte). In deel 3 gaan we hier nog dieper op in.

De conclusie van de experimenten, zoals uitgesproken door Ing. R. Eikelenboom (zie bijlage IV) , was dat het bloed zich op de stof op een onvoorspelbare wijze gedroeg, hetgeen nogal ongebruikelijk was. Daardoor had het geen zin verdere experimenten uit te voeren en werden er verder alleen nog maar aannames gedaan over de vondsten op de blouse.

Op zichzelf was deze conclusie al eigenaardig wanneer een aantal bloedvlekken wordt bekeken in de buurt van de afdruk van het mes zoals rechts op de foto. (De omvang van de ronde vlekken is de weerslag van een normale druppel bloed. Die vlekken zijn gemiddeld 15 x 15 mm.).

Een bestudering van de video's en foto's, beschikbaar over de uitgevoerde tests, laten echter zien dat de conclusie van de onvoorspelbaarheid van het gedrag van het bloed veroorzaakt was door het foutief uitvoeren van de test.

Links treft u een voorbeeld aan van twee bloedvlekken die zijn ontstaan door twee druppels bloed op de stof van de blouse te laten vallen.

De druppels bloed waren echter te groot om door de dunne stof te worden geabsorbeerd. Hierdoor ontstond dus volledige verzadiging en zakte het bloed als gevolg van de zwaartekracht door de stof heen alwaar het in

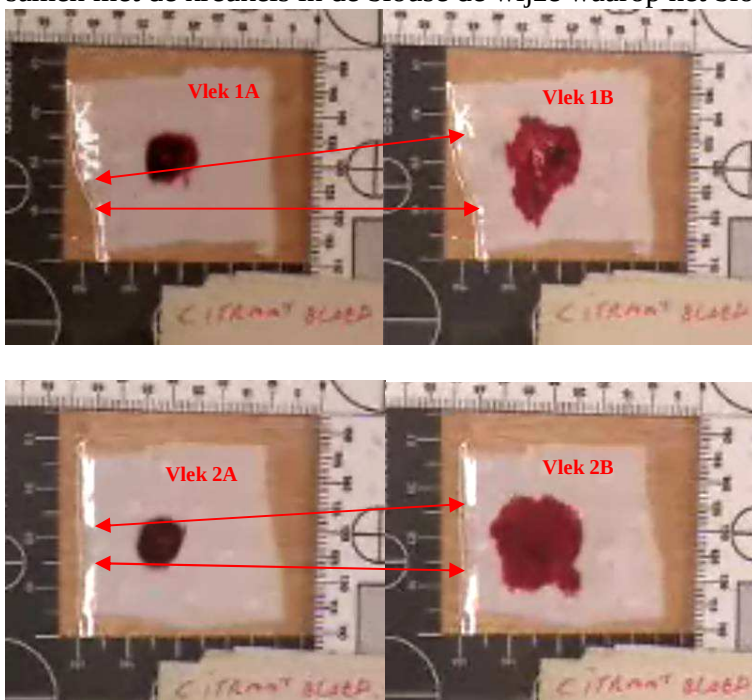
contact kwam met het oppervlak van **de laminaathouten keukentafel** waarop het NFI de testen heeft uitgevoerd. Op enkele van de beschikbare foto's is duidelijk te zien dat deze tafel een nerfstructuur had. Behalve dit waren de lapjes stof niet gestreken maar lagen ze enigszins gekreukeld op het tafelblad.

Doordat het bloed op deze manier rechtstreeks in contact kwam met het tafelblad begonnen de lapjes stof onmiddellijk vast te plakken naarmate de vlek zich verder verspreidde. Hierbij werd de hoeveelheid bloed die zich onder de stof had verzameld vooruit geduwd in de richting van de minste weerstand. Als gevolg van de lichte kreukels in de stof en de nerven in het tafelblad werd het bloed daarbij verder vooruit geperst in een volstrekt onvoorspelbare richting.

Alle bloedvlekken die men maakte zijn aan de ondergrond vastgeplakt. Hieronder een aantal foto's uit een filmpje van een test. In alle gevallen is de stof van de blouse van de weduwe vastgeplakt met plakband aan de tafel. Uit de foto's van de vlekken is goed op te maken wat er gebeurd is.

Op de foto's uit dat filmpje is op de linker strook plakband, waarmee de stof is vastgeplakt aan de tafel, namelijk een reflectie zichtbaar van de lichtbron.

Naarmate de vlek zich uitbreidt, verandert de reflectie van deze lichtbron op het plakband gelijkmatig mee. Dit is uitsluitend uit te leggen als het gevolg van het ter plaatse platter drukken van het plakband op de ondergrond als gevolg van het vastplakken van de stof op de keukentafel doordat de bloeddruppel niet door de stof van de blouse kon worden opgenomen. En doordat het geen laboratoriumtafel was maar een keukentafel met nerven, beïnvloedde de bovenkant van die keukentafel samen met de kreukels in de blouse de wijze waarop het bloed zich verder verspreidde.

Aan de weergave van de lichtbron op het plakband aan de linkerkant van de stof is te zien dat de stof door het bloed aan de tafel is gaan vastplakken

De door het NFI uitgevoerde vlekentests zeggen dus niets over de regelmatigheid van het vlekvormingskarakter van de stof van de blouse maar alleen iets over de - onprofessionele - wijze waarop de test is uitgevoerd!

De vlekverspreidingsexperimenten hadden moeten worden uitgevoerd zonder contact met een ondergrond, m.a.w. door de stof horizontaal vrij hangend te monteren, zoals bij voorbeeld d.m.v. vier wasknijpers perfect en eenvoudig te reconstrueren zou zijn geweest.

Waarschijnlijk was in een dergelijke, vrij hangende testopstelling, een keurig ronde vlek ontstaan en had de stof dus geenszins een "onvoorspelbaar karakter" wat betreft het verspreiden van de vlekken zoals door ing. Eikelenboom in de rechtszaal is gesuggereerd.

Resumerend

De belangrijke test van hoe bloed zich op/in de stof van de blouse van het slachtoffer gedroeg is op een dusdanig verkeerde wijze uitgevoerd dat de uitkomst “het bloed gedraagt zich onvoorspelbaar” slechts het gevolg is van ernstige fouten die gemaakt zijn bij deze test.

Daardoor zijn verdere tests niet meer uitgevoerd en zijn vervolgens conclusies getrokken op basis van aannames. Aannames die, zoals o.a. blijkt uit bijlage XV proefondervindelijk aantoonbaar onjuist zijn.

2.4. Fouten bij het onderzoek naar de bolletjes op de blouse

Het rapport van het NFI van 19 mei 2006 gaat o.a. over hoe bolletjesafdrukken, die op verschillende plekken van de blouse zichtbaar zijn, daar terecht zijn gekomen. Rechts is een goed voorbeeld van dat bolletjespatroon zichtbaar.

In het rapport van het NFI wordt gesteld dat de besproken bolletjesafdruk op de blouse van mevrouw Willemen waarschijnlijk is veroorzaakt na de moord als gevolg van contact tussen het vest en de blouse van het slachtoffer. Ons onderzoek laat zien dat deze conclusie niet waar kan zijn en dat ook dit onderzoek een bewijs is van zowel het gebrek aan professionaliteit van het NFI als het gebrek aan onafhankelijkheid (zie bijlage V).

Alvorens op de inhoud van het rapport in te gaan is het verbazingwekkend dat tussen 1999 en 2006 geen onderzoek gedaan is naar het zeer karakteristieke (en bijzondere) bolletjespatroon op de blouse. Dat in mei 2006 het NFI dit onderzoek wel heeft gedaan in het kader van het oriënterend vooronderzoek is alleen te danken aan het feit dat burgers het OM attent maakten op deze bolletjes en daar ook een aantal mogelijke verklaringen voor hadden.

In het rapport van het NFI van mei 2006 wordt aangegeven dat deze stippen veroorzaakt kunnen zijn door het vest dat de weduwe heeft gedragen. Er staat o.a. het volgende over vermeld:

Voor zover zichtbaar is op het vest, en afgeleid kan worden aan de structuur van de blouse, hebben de bolletjes van het vest een onderlinge afstand die ongeveer gelijk is aan de afstand van de afgedrukte stippen op de blouse ARA852.

Vervolgens staat er als conclusie: *“Als mogelijke veroorzaker van de stippen op de blouse komt het vest van het slachtoffer in aanmerking.”* En dat zou gebeurd zijn nadat het lichaam van het slachtoffer op de Plaats Delict was aangetroffen.

Deze conclusie is echter bewijsbaar onjuist. Het **vest kan de bolletjesstructuur niet hebben veroorzaakt.**

- De twee duidelijke bolletjesstructuren op de blouse hebben in beide gevallen vrijwel dezelfde vorm en bevinden zich vlak onder een scheur veroorzaakt door een van de messteken.
- De bolletjesstructuur is ook al te zien op foto's van de Plaats Delict. Op de rechterfoto van de Plaats Delict is het bolletjespatroon onder de bloedvlek goed herkenbaar.
- Omdat de weduwe haar vest open droeg en er geen messteken in het vest zijn aangetroffen is het niet goed te reconstrueren hoe het vest precies op de aangegeven plekken bolletjes zou achtergelaten hebben. Juist omdat de

vlekken vlak onder de messteken zitten is het veel waarschijnlijker dat het met het steken zèlf te maken gehad moet hebben.

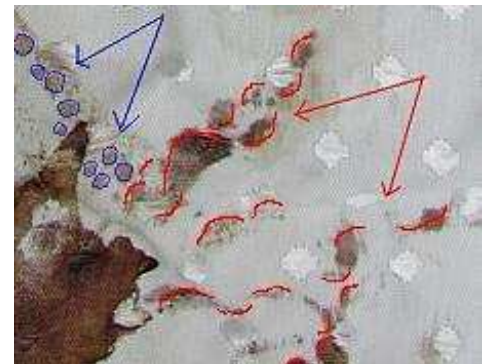
- Last but not least: **Dit gebreide vest kan geen bolletjesstructuur achtergelaten hebben.** In bijlage V wordt dat uitvoerig onderbouwd. Kort weergegeven treft u de bevinding hier aan:

Rechts treft u een illustratie uit het rapport van het NFI, ing. Keerweer, aan. Daarin wordt gesteld dat op deze foto aan de rechterkant (in het zwart) bolletjes in de blouse herkenbaar zijn die qua afstand lijken op de bolletjesafdruk op de blouse.

Nog los van het feit dat bij het meten van die “bolletjes” een fout wordt gemaakt van circa 30% , zijn de witte “bolletjes” op de rechterzijde van de foto geen bolletjes op het vest maar gaatjes in het breiwerk van het vest waardoor je de blouse eronder kunt zien. Gaatjes die normaal zijn bij breiwerk. **En gaatjes kunnen geen vloeistof opnemen en dus ook geen bolletjespatroon achtergelaten hebben op de blouse.**

Daarbij is het ook van belang te beseffen dat aan de binnenkant van breiwerk standaard sprake is van een golvenstructuur. En die golvenstructuur is niet ver van de bolletjes (in het blauw) herkenbaar op de blouse, zoals de bijgaande foto met de rode afdrukken laat zien. En dat bewijst helemaal dat de bolletjes niet door het vest veroorzaakt kunnen zijn.

In bijlage V treft u dus het rapport aan waar deze bevindingen rondom de bolletjes uitvoerig worden beschreven. Daarbij treft u ook een onderbouwing aan van de conclusie die door deskundige burgers is getrokken dat de bolletjesstructuur achtergelaten is door een gehandschoende hand, bij het aanbrengen van de messteken. Een uiterst belangwekkende bevinding trouwens omdat dit het vinden van DNA op de blouse van het slachtoffer dat erop zou gekomen zijn vanuit “greepsporen” wel in een heel bijzonder daglicht stelt.

Resumerend:

Allereerst is het opvallend dat de bijzondere bolletjesstructuur meer dan zes jaar niet door OM of NFI is opgemerkt, laat staan onderzocht.

De conclusie in het NFI rapport dat (een deel van) de bolletjesstructuur pas na het aantreffen van het slachtoffer is ontstaan is aantoonbaar onjuist. Tevens is het onmogelijk dat “gaatjes” in een vest een bolletjesstructuur op de blouse achterlaat. De binnenkant van een gebreid vest heeft trouwens een golfpatroon.

Een gehandschoende vinger lijkt een veel aannemelijker verklaring te zijn maar dat past niet binnen de theorie van de delictgerelateerde DNA sporen en dat is dus ook geen bevinding van het NFI.

2.5. Fouten bij het onderzoek naar mes GS8

In hetzelfde rapport van 19 mei 2006 dat in hoofdstuk 2.4. werd besproken wordt ook gerapporteerd over de mogelijkheid dat Globalmes GS8 zou passen bij de bloedige afdruk van een mes op de blouse. De uitkomst van dit onderzoek is dat het **niet aannemelijk is** dat de afdruk in bloed op de blouse gemaakt is met een Global GS8 mes.

(Onderzoek naar mes GS8 was een fundamentele onderzoeksopdracht in het kader van het oriënterend vooronderzoek naar de Deventer moordzaak in 2006 omdat dit mes nadrukkelijk in verband is gebracht met de messenverzameling en de mogelijke aankoop van een vergelijkbaar mes daags na de moord, door Michael de J, beter bekend als “de klusjesman”).

Onze recente experimenten, uitgevoerd met dit mes en bloed, alsmede analyses op basis van de genomen foto's van de afdruk op het Plaats Delict tonen aan dat mes GS8 echter wel een goede kandidaat is voor deze afdruk, zoals uit bijlage 6 goed is af te leiden.

Op pagina 5 van het NFI-rapport van 19 mei wordt gesteld dat bij de interne experimenten met het mes GS8 en stof van de blouse van de weduwe het lemmet van het mes in vrijwel identieke vorm in bloedafdruk op de blouse te zien is.

Daarbij stelt de schrijver ing.

Keereweer letterlijk het volgende vast: *“De ‘lemmet-afdruk” op de blouse is groter en heeft geen overeenkomende vorm met het lemmet van het mes GS8.”*

Rechts twee illustraties uit dit NFI-rapport waarbij de contouren van mes GS8 wordt afgezet op de foto's van de afdruk van het mes op de blouse op de Plaats Delict (foto 6) en vier jaar later (foto 7).

Foto 6: Puntvormige afdruk op blouse terwijl het slachtoffer deze aan had

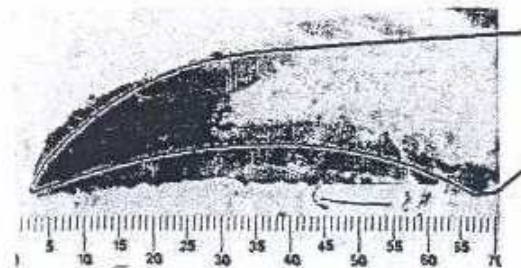

Foto 7: De puntvormige afdruk op de blouse in vlakke situatie

Foto 8 is een weergave van de proef van mes GS8 met stof van de blouse van de Weduwe, uitgevoerd door het NFI in mei 2006.

Deze proef toont volgens de rapporteur van het NFI aan dat de afdruk in bloed op de blouse niet groter wordt dan de vorm van het mes zelf en dat het niet aannemelijk is dat de afdruk op de blouse gemaakt is door mes GS8.

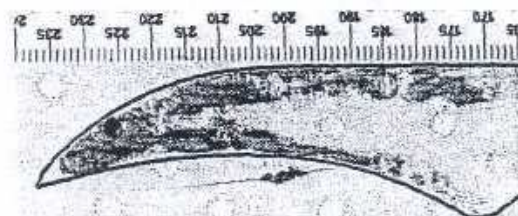

Foto 8

Op twee manieren wordt in het rapport in bijlage VI aangetoond dat deze conclusie absoluut niet getrokken had mogen worden en dat er aantoonbaar fouten gemaakt zijn bij dit onderzoek met het mes.

GS8 en de afdruk

Wij hebben in 2007 zelf een aantal afdrukken in bloed gemaakt met mes GS8 op de stof van een blouse die vergelijkbaar is met het stof van de blouse van de weduwe.

Hiernaast drie afdrukken van het mes GS8 op een wat eigenschappen betreft vergelijkbaar stuk textiel. Hier is duidelijk te zien dat de vorm van de afdruk verschilt naarmate er sprake is van meer bloed op het mes. Naarmate er meer bloed wordt gebruikt is de afdruk breder en lijkt deze minder op de vorm van het mes zelf. Ook zien we dat bij twee van de drie afdrukken in het midden van de afdruk een ruimte is zonder bloed (hetgeen ook het geval is bij het fotomateriaal dat beschikbaar is van de Plaats Delict).

Van het door ons uitgevoerde experiment treft u een aantal foto's aan samen met het mes en samen met de originele afdruk van het mes op de blouse van de weduwe.

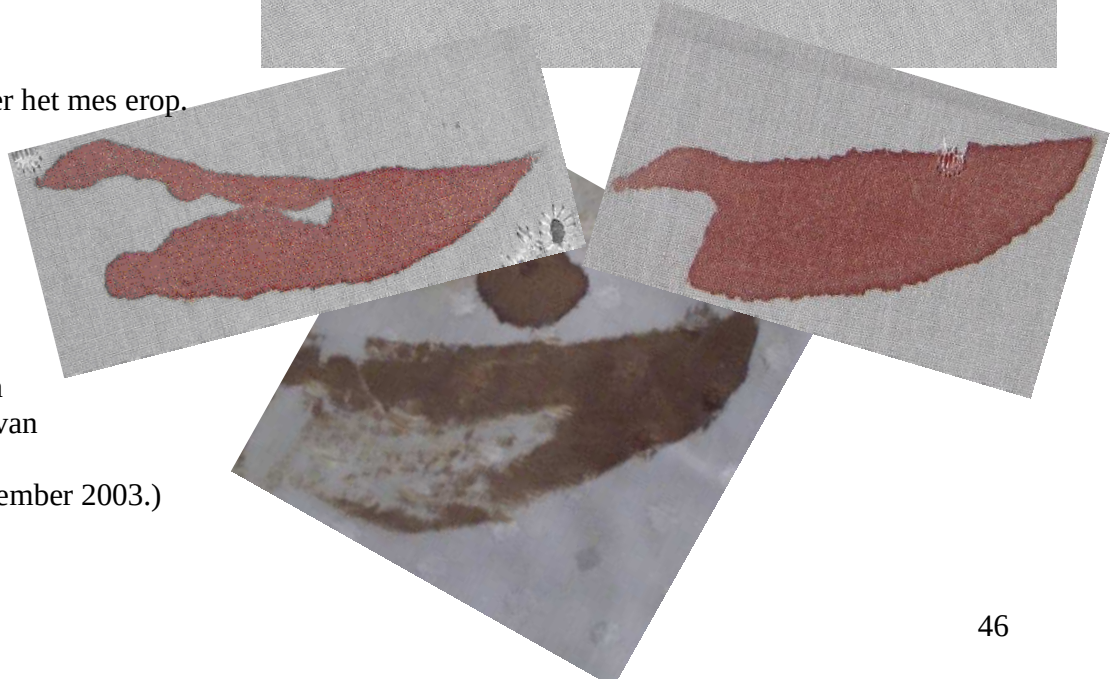
Rechts de foto van het mes met de afdruk van de situatie met de middelste hoeveelheid bloed eronder. Daaruit is op te maken dat de contouren van de bloedafdruk breder zijn dan de vorm van het mes.

Links de afdruk zonder het mes erop.

Rechts de bloedafdruk gemaakt met het meeste bloed.

Eronder de afdruk van het mes op de blouse van de weduwe.
(De foto stamt uit december 2003.)

Uit de foto's op de vorige pagina is goed op te maken dat de vorm van de afdruk afhankelijk is van de hoeveelheid bloed op het mes. En dat ook de vorm en breedte van de afdruk verschilt naar gelang de hoeveelheid bloed.

Op het eerste gezicht laten de foto's op de vorige pagina zien dat de afdruk op de blouse gemaakt kan zijn door het Global GS8 mes.

Hoe kan het NFI dan toch in 2006 de conclusie getrokken hebben dat het **niet aannemelijk** is dat het Global mes GS8 deze afdruk heeft gemaakt?

Uit de argumentatie in het rapport van het NFI is op te maken dat hij tot deze conclusie komt op basis van de bevinding uit een test met mes GS8 en een stukje blouse van de weduwe. Er staat letterlijk:

Het bloed wordt bij het eerste contact van het mes op de stof direct opgenomen in de stof waardoor de vorm van het lemmet wordt gefixeerd. Er is nauwelijks uitloop van het bloed in zijwaartse richting waargenomen.

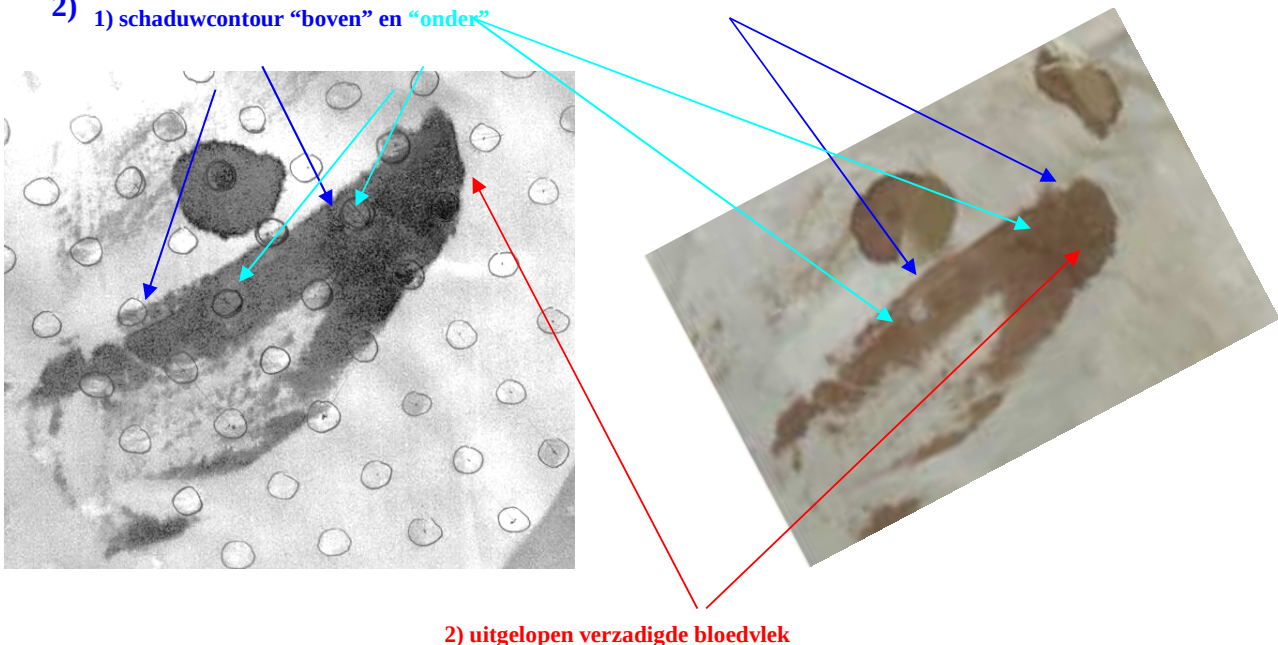
Hierover zijn de volgende opmerkingen te maken:

1. In hoofdstuk 2.3 is uiteengezet dat Eikelenboom van het NFI in 2004 had verklaard dat het bloed zich juist onvoorspelbaar gedroeg. In dit rapport wordt juist weer gesteld dat het zich zeer voorspelbaar gedraagt. Inmiddels weten we dat dit geheel afhangt van de gebruikte ondergrond. Onze experimenten zijn gedaan met de blousestof op de buikhuid evenals het geval was tijdens de moord. Aangezien de NFI experimenten zijn gedaan met de blousestof op een absorberende ondergrond heeft dat een onbruikbaar resultaat oplevert.
2. Op basis van het etiketje in de blouse zijn er duidelijke aanwijzingen dat de blouse nieuw gedragen is door de weduwe. In dat geval bevatte de stof van de blouse op 23 september 1999 nog de min of meer standaard "coating" waarmee stof wordt behandeld waardoor het vuil en water afstoot. Een verschijnsel dat goed merkbaar is bij nieuwe handdoeken. Pas na een keer wassen van de handdoeken nemen ze makkelijk vocht op. Een afdruk op de blouse gemaakt met deze "coating" nog actief, zal gevolgen hebben voor de wijze waarop het bloed de blouse in 1999 is ingetrokken. Doordat de blouse een lange tijd vochtig in een zak is bewaard kan de werking van de coating in 2006, toen het NFI de test deed, verminderd of verdwenen zijn.
3. De test van het NFI is uitgevoerd op een platte ondergrond. Dus als het ware in een 2 dimensionale ruimte. In werkelijkheid is de afdruk geplaatst op de sterk geplooid blouse die de weduwe aan had; dus een drie dimensionale ruimte. De afdruk is op de plek waar de linkerbuik overgaat in de linkerzij. De dader heeft het heft van het mes ook in zijn hand gehad. En ook dat moet een gevolg hebben voor de wijze waarop het mes in contact is gekomen met de blouse. Er is dus geen sprake geweest van een mes dat volledig plat terecht gekomen is op een stuk stof dat vlak ligt. Maar er moet sprake geweest zijn van een mes, waarvan de dader het heft in handen had, dat terecht gekomen is op de blouse van de weduwe op een plek waar de stof door het lichaam van het slachtoffer eronder in een boog liep. De afdruk zoals we die nu zien is in feite een tweedimensionale weergave van een driedimensionale gebeurtenis.

Uit de foto's op het Plaats Delict van de weduwe en de blouse is een reconstructie te maken van de driedimensionale aspecten van de afdruk in bloed van een mes. In het rapport in bijlage VI treft u die exercitie aan. De conclusie van die analyse is dat op basis van die analyse mes GS8 juist weldegelijk nog steeds een goede kandidaat is voor het mes dat de afdruk in bloed op de blouse heeft gemaakt. Hieronder is een aantal delen van die analyse te zien.

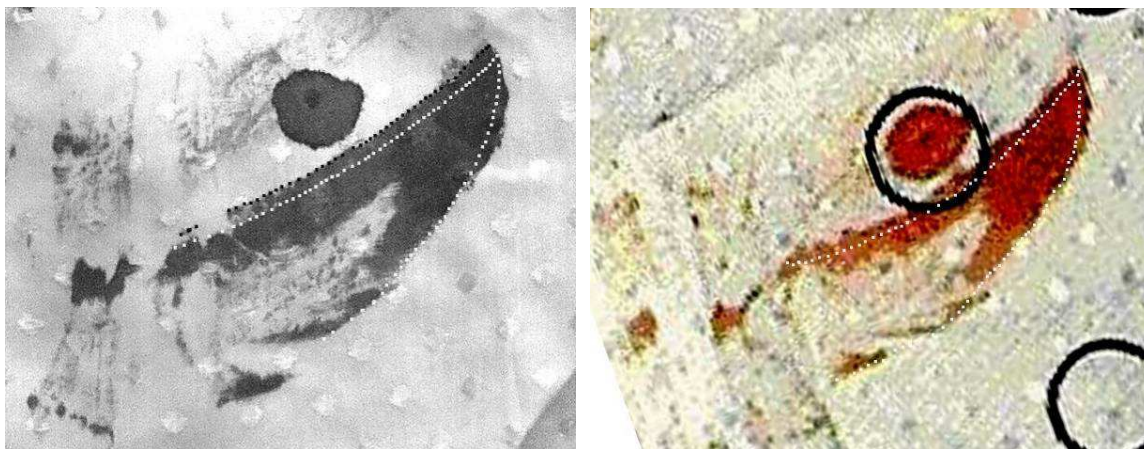
A. Uitgaande van de kwalitatief hoogwaardige beeld-informatie van het 2-dimensionale NFI fotomateriaal uit 2003 zijn er twee aspecten die onmiddellijk in het oog springen (rechts treft u de binnenkant van de afdruk op de blouse aan maar dan in spiegelbeeld):

- 1) Op de holle kant van de mesafdruk is sprake van een duidelijke en scherp afgetekende schaduwcontour die parallel loop over de gehele lengte van het lemmet. Deze is zowel aan de buitenkant als de binnen kant goed te zien
- 2) 1) schaduwcontour “boven” en “onder”

2) In de buurt van de punt is aan de bolle kant van het mes het bloed door verzadiging van de stof **en direct contact met de huid** uitgelopen tot buiten de contouren van het lemmet. Dat is ook goed te zien bij de rechterfoto.

In de onderstaande foto's zijn deze correcties doorgevoerd op zowel NFI foto uit 2003 als de PD foto van 25 september 1999. Er is dus gecorrigeerd op de schaduwwerking als de bloedvlek bij de punt.

En dan blijkt mes GS8 juist heel goed bij de afdruk te passen, zoals uit onderstaande foto blijkt.

En deze foto laat dus zien dat de conclusie van het NFI dat het niet aannemelijk is dat de afdruk met mes GS8 gemaakt is, aantoonbaar onjuist is.

Resumerend

In het rapport van het NFI, dd. 19-5-2006, worden door de desbetreffende medewerker twee onderzoeken gerapporteerd. Het eerste onderzoek betreft de bolletjesstructuur die door het vest zou zijn veroorzaakt (zie hoofdstuk 2.4). Het tweede onderzoek betreft de afdruk van een mes op de blouse en het mes GS8. Het was “niet aannemelijk” dat de afdruk door mes GS8 was gemaakt. Beide conclusies zijn aantoonbaar onjuist.

Uit de informatie in dit hoofdstuk blijkt dat een schaduwcontour in de afdruk van het mes en een verzadigde bloedvlek aan de punt van het mes tot een vertroebeling van het beeld leiden. Als daarop wordt gecorrigeerd blijkt mes GS8 juist wel een goede kandidaat te zijn voor de afdruk op de blouse in bloed.

2.6. Gestrand taalkundig onderzoek

In april 2006 heeft het NFI onderzoek gedaan naar de twee anonieme briefjes die bij deze moord een rol spelen. Het briefje dat tegelijk met het slachtoffer in de tuin is gevonden en het briefje dat na vier weken anoniem naar het onderzoeksteam werd gestuurd. Het eerste briefje was (waarschijnlijk zogenaamd) van twee inbrekers die hun excuus aanboden voor het stelen van goederen. Het tweede briefje maakte het onderzoeksteam erop attent dat de weduwe gigolo's ontving.

Omdat het uiterst ongebruikelijk is dat inbrekers een excuusbriefje schrijven en dat vervolgens in een tuin van de PD wordt gevonden mag aangenomen worden dat het eerste delictgerelateerde briefje de bedoeling had de politie op een dwaalspoor te zetten. De melding was als het ware “de weduwe hoeft niet door een bekende gedood te zijn”. En dat was in feite ook de boodschap van het tweede briefje.

Het NFI heeft in april 2006 onderzoek gedaan naar de mogelijke schrijver van de beide briefjes. Zij komt dan tot de conclusie dat het niet waarschijnlijk is dat beide briefjes door dezelfde persoon geschreven zijn en dat het ook niet waarschijnlijk is dat de beide briefjes door de vriendin van de klusjesman zijn geschreven.

Dit is een andere bevinding dan die van een aantal andere (o.a. internationale) schrijfkundigen maar daar wordt in het kader van dit Zwartboek niet verder op ingegaan. Het rapport van het NFI gaat echter ook om een opmerkelijk feit ten aanzien van de beide briefjes. In de tekst van beide briefjes staat namelijk een identieke, ongewone combinatie van woorden. “Maar toch wil ik u....”. In beide gevallen ook nog aan het begin van een zin.

Hiernaast deze twee zinnen zoals ze in de beide brieven geschreven zijn. Bovenin het bewuste zinnen uit de brief die in de tuin gevonden is en onderin het bewuste zinnen in de tweede anonieme brief.

In het rapport stelt het NFI dat er een duidelijke kans is dat deze twee zinnen dezelfde auteur hebben. (Dus niet door één en dezelfde persoon geschreven, maar wel gedictend). Vervolgens worden er enige pogingen gedaan die kans in te schatten maar daar gaat het rapport ernstig de fout in volgens een aantal statistici.

Door middel van Google kan vastgesteld worden (zie bijlage VII) dat de kans dat deze zin “Maar toch wil ik u ..” in twee relatief kleine briefjes, erg klein is. En dat houdt in dat de kans dat beide briefjes dezelfde auteur kennen daarmee uitermate groot is.

In het rapport staat echter dat die kans “niet zeer zeldzaam is” en vervolgens laat men het daarom verder zitten.

Belangrijk is te beseffen dat, als de beide briefjes wél dezelfde auteur kennen, dat veelbetekend is. Het eerste briefje lag in de tuin van de weduwe toen zij vermoord werd aangetroffen. Als het briefje als misleiding is gebruikt wist de auteur dus dat er een delict in het huis had plaatsgevonden.

Het tweede briefje kwam bij de politie binnen toen Ernest Louwes nog niet het onderwerp van onderzoek was. Het lijkt dan zeer onaannemelijk dat juist hij (of iemand in zijn omgeving) toch de auteur is van dit briefje. Op dat moment was er een andere persoon die intensief werd onderzocht en die bijvoorbeeld drie dagen voor de ontvangst van het tweede anonieme briefje nog meegenomen werd op de route van het huis van de weduwe naar zijn eigen huis.

Resumerend

Er worden in het rapport fouten gemaakt met de kansberekening. Tevens werd een belangrijke mogelijke aanwijzing over een dader - of althans iemand die wist dat er iets ergs in het huis van de weduwe gebeurd is, in het rapport als het ware weggemoffeld.

Er werden conclusies getrokken die in lijn lagen met het oordeel van het OM. Daar wordt al sinds 2000 gesteld dat het niet duidelijk is of het eerste briefje überhaupt iets met de moord te maken heeft. En het tweede briefje wordt niet beschouwd als poging het onderzoeksteam op het verkeerde been te zetten.

2.7. Niet gehouden onderzoeken

In het rapport van 22-1-2004, dat uiteindelijk de basis was van de veroordeling van Ernest Louwes tot 12 jaar, zijn bij de bewijsvoering diverse aannames door het NFI geponeerd, die **niet** via onderzoek waren onderbouwd, terwijl dat wel mogelijk geweest zou zijn.

Het betreft twee cruciale aannames, die bij nader onderzoek in 2006-2007 (ten dele door het NFI zelf) niet konden worden ondersteund, of zelfs proefondervindelijk konden worden verworpen.

Van een forensisch instituut mag toch aangenomen worden dat men met zo min mogelijk aannames werkt. Zeker als die via onderzoek hadden kunnen worden onderbouwd of verworpen.

Deze twee onderwerpen zullen nu de revue passeren:

1. Make-up vlekken die tijdens de moord op de blouse zouden terechtgekomen zijn.

In het rapport van het NFI dd. 22-1-2004 wordt gemeld dat er in of bij lichtrode vlekken op de blouse van het slachtoffer DNA-sporen van Louwes zijn gevonden. Die lichtrode vlekken zouden make-up sporen zijn die door de dader bij het wurgen op zijn handen zijn terechtgekomen en vervolgens op de blouse achtergelaten toen hij haar ribben brak.

(Op de DNA sporen wordt in hoofdstuk 3 van dit Zwartboek uitgebreid ingegaan. De breuken in de ribben komen aan de orde bij een volgend punt in dit hoofdstuk.)

Op de folies van het gezicht van de weduwe is geen make-up aangetroffen.

Op de vraag of men onderzoek gedaan heeft om vast te stellen of de lichtrode vlekken echt make-up vlekken zijn zegt Ing. Eikelenboom op 26-1-2004 bij het hof van Den Bosch: *“Een dergelijk onderzoek is technisch wel mogelijk maar daarvoor zou een experiment moeten worden opgezet. Op de afdeling chemie is mij gezegd dat een zodanig onderzoek dermate moeilijk was dat hiervan is afgezien. **Hierbij speelde ook mee dat de afdeling chemie zich afvroeg wat de bewijswaarde daarvan was.**”*

Dat deze lichtrode vlekken make-up betrof is dus slechts een aanname geweest, die wel proefondervindelijk bewezen of verworpen had kunnen worden maar dit onderzoek is niet gedaan omdat de afdeling chemie zich afvroeg wat de bewijswaarde daarvan was.

In april 2006 heeft het NFI alsnog een test uitgevoerd om vast te stellen of de vlekken inderdaad make-up betroffen. De make-up is door ons aan het NFI geleverd via de schoonheidsspecialiste van de weduwe, die een van de getuigen was, waar ook de politie van Deventer in 1999 mee had gesproken. Het was de donkerste beige kleur van een merk dat inmiddels van de markt was.

(Sinds het NFI deze make-up in haar bezit heeft, worden de vlekken die in 2003/2004 in rapporten nog lichtrood werden genoemd, nu roodbruin genoemd).

Het uitgevoerde onderzoek in 2006 komt niet tot een definitieve conclusie. Er is niet onomstotelijk aan te tonen dat de vlekken van make-up afkomstig zijn!

Maar er is nog een belangrijke aanname ten aanzien van deze vlekken die in 2006 compleet wordt ondergraven. In het kader van de test, of de vlekken wel van make-up zijn, moet een team van het NFI aantonen dat een bepaalde roodbruine (make-up?)vlek op het rechterschouderblad van de blouse aanwezig

was op de foto's die op de PD zijn genomen. En dan blijkt dat zowel die make-up vlek als kleine bloedvlekken eromheen **niet gevonden kunnen worden**. Voor sommige van die vlekken zou dat veroorzaakt kunnen zijn doordat er op de PD plooien in de blouse zaten waardoor de vlekken niet gezien konden worden. Maar het NFI vermeldt in 2006 expliciet dat er een aantal vlekken op de blouse zijn aangetroffen op foto's van de sectie maar dat deze nog niet op de foto's van de PD een dag eerder stonden. Er zijn dus later nieuwe vlekken ontstaan.

En daarmee blijkt dus dat ook de aanname van het NFI in haar rapport van 22-1-2004, dat de vlekken tijdens de moord door de dader op de blouse zijn achtergebleven, niet alleen slechts een aanname is maar dat er zelfs bewijzen zijn dat bepaalde vlekken zeker niet op de blouse zijn terechtgekomen tijdens de moord. Zo zou het kunnen zijn dat vlekken op de blouse zijn achtergebleven door onoordeelkundig handelen van personen die de schouw op de weduwe hebben uitgevoerd, hetzij op de PD hetzij in het mortuarium. In een mortuarium wordt namelijk op grote schaal en routinematig gewerkt met make-up bij het opbaren van lijken voor de begrafenis en het is dus mogelijk dat een mortuariummedewerker het lichaam van de weduwe uit de kist heeft gehaald met verontreinigde handschoenen aan. Ook bij de Schiedammer Parkmoord hebben op het mortuarium verkeerde handelingen met het lichaam van het slachtoffer plaatsgevonden. Het slachtoffer is pas bij het NFI aangekomen 24 uur nadat zij dood was aangetroffen. In bijlage VIII treft u een verslag aan van die zoektocht naar die vlekken.

Zowel de aanname dat er sprake was van make-up vlekken als de aanname dat die vlekken er tijdens de moord op de blouse waren opgekomen had via onderzoek hard gemaakt moeten worden. Als het NFI dat in 2003/2004 had geprobeerd te doen dan zou direct gebleken zijn dat het onzeker was dat er sprake was van make-up en dat het eveneens onzeker was of de vlekken inderdaad tijdens de moord op de blouse waren terechtgekomen.

Deze aannames, die zonder onderzoek worden geponeerd, zijn een doodzonde voor forensisch wetenschappelijke onderzoekers. Zij horen met feiten te komen of met goed onderbouwde aannames als er geen onderzoek mogelijk is. Maar niet met aannames, die wel via onderzoek bevestigd of verworpen hadden kunnen worden.

2. Ribbreuken en het ontbreken van een reconstructie

De moord was niet alleen zeer gewelddadig maar had ook een aantal a-typische kenmerken. Naast de combinatie van verwurging, breken van veel ribben en diverse messteken die weloverwogen geplaatst lijken, is er sprake van een eindsituatie op de PD, die veel "rustiger" is dan je op basis van het vele geweld zou mogen veronderstellen.

Juist omdat de uiteindelijke veroordeling is gebaseerd op een scenario van het NFI hoe de moord zou plaatsgevonden hebben (verwurging, het breken van de botten met de armen terwijl de dader achter het slachtoffer staat en vervolgens de messteken terwijl de weduwe op de grond ligt), zou je mogen verwachten dat er een reconstructie op basis van de stille getuigen zou hebben plaatsgevonden.

En er zijn nogal wat stille getuigen op de PD op basis waarvan een vrij accurate reconstructie had kunnen plaatsvinden. Wij hebben die reconstructie in 2006 wel uitgevoerd en daarbij zijn we tot een aantal conclusies gekomen die niet alleen de moord nog a-typischer maakt dan in eerste instantie gedacht maar die ook een belangrijke aanname van het NFI-rapport van 22-1-2004 ondergraaft.

In bijlage IX treft u die reconstructie aan. Een cruciale rol speelt daarbij de blouse van de weduwe.

Hieronder treft u een analyse aan van de blouse. Links de blouse op een paspop in 2003 en rechts de blouse op het lichaam van het slachtoffer zoals getoond op een foto op de PD.

Plaats waar hand zich had bevonden t.o.v. de blouse indien gewurgd voor het verslepen (meest waarschijnlijke scenario)

Plaats waar hand zich had bevonden t.o.v. de blouse indien gewurgd na het verslepen

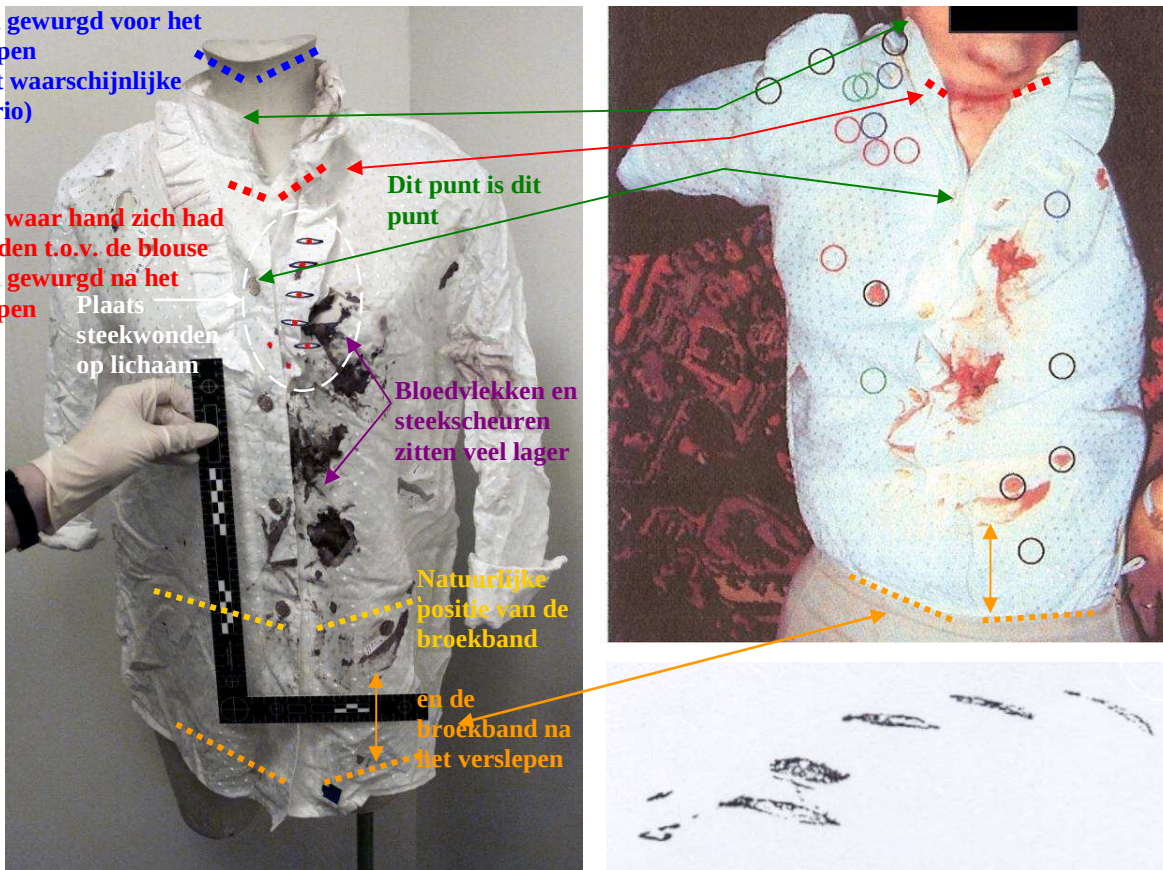
Plaats steekwonden op lichaam

Dit punt is dit punt

Bloedvlekken en steekscheuren zitten veel lager

Natuurlijke positie van de broekband

en de broekband na het verslepen

De belangrijkste conclusie is dat de blouse flink naar boven is gekropen en dat de messteken pas zijn aangebracht nadat dit naar boven kruipen is gebeurd. Uit de reconstructie, zoals deze in bijlage IX aangetroffen kan worden, blijkt dat deze bevindingen en andere stille getuigen, erop wijzen dat het lichaam aan de voeten versleept is na de verwurging en voordat de messteken met de nodige precisie zijn toegebracht. De weduwe was daarbij als het ware opgebaard onder het schilderij van haar man.

Uit deze reconstructie blijkt ook dat de aanname van het NFI in haar rapport van 22-1-2004 dat de greepsporen een relatie vertonen met de ribbreuken verworpen dient te worden. De vele ribbreuken (rechts 6 en links 9 ribben) zijn naar grote waarschijnlijkheid ontstaan toen de dader met zijn onderbenen op de borst van het, op de grond liggende, slachtoffer sprong.

Het niet uitvoeren van deze reconstructie is derhalve een grote omissie en had de minimale voorwaarde dienen te zijn alvorens het NFI had kunnen stellen dat de ribbreuken zijn ontstaan met de armen, waarbij de dader de blouse van de weduwe krachtig vasthield en op die manier greepsporen zouden zijn ontstaan.

2.8. Overige slordigheden

Bij de bestudering van de verschillende rapporten, en dat geldt trouwens voor het gehele dossier, valt op dat er vele slordigheden in voorkomen, met name als het cijfers betreft. Met regelmaat komt men data tegen die aantoonbaar fout zijn. Een brief die in december is geschreven heeft als datum oktober. Sommige fouten zijn begrijpelijk en zijn misschien wel normaal. Overal waar gewerkt wordt, worden fouten gemaakt. Maar sommige fouten zijn echt zodanig dat het niet meer duidelijk is of er sprake is van een simpele fout of dat het een teken is van een veel groter probleem: het niet goed voor elkaar hebben van de basiselementen van je werk. Bij een organisatie als het NFI moet het werk zodanig uitgevoerd worden dat er met duidelijke logboeken wordt gewerkt en de papiertrail eenvoudig te volgen is zodat men direct kan reproduceren waar de stukken van overtuiging zijn geweest, wat ermee is gedaan, etc.

Twee onderwerpen verdienen expliciete aandacht omdat het aangeeft dat er meer aan de hand is of kan zijn dan alleen maar een slordigheid van een medewerker.

1. Datum van aankomst van de blouse in 1999

Op 14 oktober 1999 wordt de blouse vanuit Deventer naar Rijswijk gestuurd alwaar het onderzocht moet worden op scheuren (zie hoofdstuk 1.2). Bij de rapportage over het onderzoek op de blouse in het rapport van 21-2-2000 staat vermeld dat de blouse op 10-11-1999 bij het NFI is ontvangen. Er is dus een verschil van 27 dagen tussen het moment dat de blouse naar Rijswijk werd gestuurd/gebracht en het moment dat geregistreerd wordt dat het binnengekomen is.

Daar kunnen diverse verklaringen voor zijn (zoals: de blouse is al half oktober binnengekomen maar het onderzoek is pas op 10 november gestart) maar het betreft wel een stuk van overtuiging waarbij de “chain of custody” zeker van belang is. Namelijk dat via een papiertrail aangetoond kan worden dat men altijd wist waar de blouse is geweest. Op deze manier is er dus een duidelijk gat in deze “chain of custody” die voor een rechtszaak funeste gevolgen zou kunnen hebben.

2. Datum van verzending van de blouse en het mes

In de bijlage van het Oriënterend Vooronderzoek staat o.a. een opgave door het NFI van de momenten waarop bij het NFI diverse bewijsstukken van de Deventer Moordzaak zijn aangekomen en verzonden. Hieronder dat overzicht. Vetgedrukt de vraag van het OM, daaronder het antwoord van het NFI.

5. Waarom werden respectievelijk broek en paraplu / paraplu en blouse ongescheiden opgestuurd naar het NFI, waardoor onderlinge contaminatie met DNA-sporen kon ontstaan?

De bovengenoemde stukken van overtuiging zijn in separate verpakkingen bij het NFI aangeleverd. De stukken zijn bij het onderzoek op het NFI niet met elkaar in contact geweest. Na afronding van het onderzoek zijn deze stukken van overtuiging in de oorspronkelijke verpakking op het NFI bewaard en eveneens in de oorspronkelijke verpakking teruggestuurd.

De blouse van het slachtoffer is in een gesloten ventilerende papieren zak op 10 november 1999 door de heer Scheepens van de Divisie Logistiek bij het NFI aangeleverd. Deze wijze van verpakking is conform de daartoe geldende Forensisch Technische normen. De papieren zak bevatte alleen de blouse en geen andere stukken van overtuiging. Voor de onderzoekers van het NFI was er geen reden om te twijfelen aan de integriteit van dit stuk van overtuiging.

De data waarop de desbetreffende stukken van overtuiging bij het NFI zijn afgeleverd zijn:

10-11-99	witte blouse [S12, 004.001 ¹] slachtoffer bij het NFI
03-12-99	broek verdachte [ACZ008, 005.002] bij het NFI, in een dichte vensterzak in een dichte doos.
03-12-99	paraplu [ACZ007, 005.001] bij het NFI, in een dichte vensterzak in een dichte doos. broek en paraplu hebben aparte nummers (resp. 001 en 002). De procedure die geldt met betrekking tot svo's die bij het NFI worden binnengebracht is dat svo's die apart worden aangeleverd bij het NFI aparte nummers krijgen.
08-12-99	witte blouse slachtoffer [S12] retour naar politie
15-12-99	broek verdachte [ACZ008, 005.002] retour naar politie
15-12-99	paraplu [ACZ007, 005.001] retour naar politie broek en paraplu hebben aparte nummers (resp. 005.002 en 005.001). De procedure die geldt met betrekking tot svo's die bij het NFI worden binnengebracht is dat svo's die apart worden aangeleverd bij het NFI aparte nummers krijgen en ook apart weer retour worden verzonden.
12-11-03	witte blouse slachtoffer [S12, 009.001] opnieuw bij NFI, in een dichte vensterzak. De blouse [S12] is op 21-11-03 op het NFI voorzien van een DNA-identiteitszegel [ARA852].
12-11-03	paraplu [ACZ007, 009.002] opnieuw bij het NFI witte blouse slachtoffer en paraplu hebben aparte nummers (resp. 009.001 en 009.002). De procedure die geldt met betrekking tot svo's die bij het NFI worden binnengebracht is dat svo's die apart worden aangeleverd bij het NFI aparte nummers krijgen.
08-12-03	witte blouse slachtoffer [S12, ARA852] naar AG

De laatste vermelding betreft dus de witte blouse die op 8 december 2003 naar de Advocaat Generaal in Den Bosch is gegaan. Dit was de datum van de eerste zittingsdag van het Hof te Den Bosch. Maar na die datum is er door het NFI nog onderzoek gedaan op de blouse, hetgeen terug te vinden is in de rapporten van het NFI dd. 19 januari 2004 en 22 januari 2004. In die periode zijn er 11 nieuwe sporen van de blouse genomen.

Op pagina 18 van het rapport van het Oriënterend Voordonderzoek wordt deze fout van de opgave van het NFI opgemerkt en gecorrigeerd. Dit staat er:

In de notitie van het NFI is abusievelijk vermeld dat op 8 december 2003 de blouse is geretourneerd naar de Advocaat-generaal. Gebleken is dat op 8 december 2003 het NFI het mes [AVA758] naar de Advocaat-generaal heeft geretourneerd. Aan de hand van een aangetroffen kopie van de bon van de koerier is achterhaald dat de witte blouse [S12, ARA852] door het NFI op 26 januari 2004 naar de Advocaat-generaal is geretourneerd.

Deze melding lijkt voor wat de blouse betreft inderdaad juist te zijn. Op 26 januari 2004 was de laatste zittingsdag van het hof in Den Bosch en daar is de blouse ook aan de rechters getoond.

Volgens deze opgave is niet de blouse van de weduwe op 8 december 2003 naar de AG verstuurd maar het zou het mes betreffen (P1), waarop Ernest Louwes in 2000 tot 12 jaar was veroordeeld.

Bezien we echter de foto's die in december 2003 tijdens de onderzoeken zijn gemaakt dan stellen we vast dat het desbetreffende mes ook nog te zien is op foto's bij het NFI die **nà 8 december 2003** zijn genomen.

Hoewel er problemen zijn met de data van de foto's (zie hoofdstuk 2.2.) komt de bijgaande foto uit een serie foto's en video's die zeker na 8 december 2003 zijn genomen.

Aan de onderkant van de foto treft u het lemmet aan van mes P1.

Het mes dat op 8 december 2003 naar de A-G. in Den Bosch verzonden zou zijn!

Resumerend

Omdat het bij stukken van overtuiging cruciaal is dat precies gevolgd kan worden waar deze zich op ieder moment na het aantreffen in relatie tot de misdaad bevonden, is het van groot belang dat er precies bijgehouden wordt wanneer stukken bij het NFI aankomen en wanneer ze daar weer weg gaan.

In dit hoofdstuk staat een aantal voorbeelden van onduidelijkheden/slordigheden van vermelding van data waardoor de indruk ontstaat dat de registratie van aankomst en vertrek van deze stukken niet zo zorgvuldig gebeurt als noodzakelijk is bij het werken met stukken van overtuiging.

In de opsomming van het NFI wordt melding gemaakt van het feit dat separaat gezonden SVO's werden voorzien van een apart nummer maar NIET dat deze in aparte ruimten werden onderzocht.

2.9. Beïnvloeding vanuit het tactisch onderzoek

Het NFI heeft de opdracht forensisch technisch onderzoek te doen. Het bewijs moet als het ware aan het praten worden gebracht. Dat technisch bewijs kan dan, gecombineerd met de resultaten van het tactisch onderzoek, tot een beeld leiden van wat er bij de misdaad is gebeurd en op basis daarvan kan de rechter tot een uitspraak komen.

De scheiding tussen het tactische en het technische bewijs is van groot belang. Als medewerkers van het NFI zich bij hun oordeelsvorming mede laten leiden door hun eigen oordeel over het tactisch bewijs dan kan dat tot gevolg hebben dat hun onderzoeksresultaten worden beïnvloed.

Uit de beschikbare documenten over de Deventer Moordzaak wordt duidelijk dat tegen deze basisregel door het NFI zowel in 2003/2004 als in 2006 ernstig gezondigd is.

En dat betreft dan de (uiterst relevante) vraag uit het tactisch onderzoek of Ernest Louwes al dan niet op de ochtend van de moord bij de weduwe op bezoek is geweest.

In bijlage X staat beschreven wat de problematiek is geweest ten aanzien van dit onderwerp. Hier volgt een korte beschrijving:

- Op de maandag na de moord meldde Ernest Louwes dat hij op de ochtend van de moord tien minuten bij de weduwe op bezoek is geweest. Bij dat bezoek zouden documenten zijn uitgewisseld en kreeg Ernest Louwes een vraag, die hij - volgens zijn zeggen - 's avonds via een kort telefoontje had beantwoord (1% van het belastbaar inkomen dat niet afgetrokken kan worden bij giften). Deze afspraak stond in zijn agenda.
- De (oude) werkster van de weduwe, die elke donderdagochtend bij haar werkte, meldde echter dat zij die ochtend niet had vastgesteld dat er iemand bij de weduwe op bezoek was geweest.
- Toen Ernest Louwes twee maanden later was opgepakt meldde de werkster zich te kunnen herinneren dat hij op bezoek was geweest maar zij plaatste dat bezoek een week eerder in de tijd.
- Tijdens de zitting van het hof in Arnhem op 26 januari 2004 verklaarde de werkster zich te herinneren dat Louwes inderdaad op de ochtend van de moord bij de weduwe aanwezig was.

Uit de bestudering van het tactisch journaal en de diverse Processen-verbaal (zie bijlage X) blijkt niet alleen dat het zeker is dat Ernest Louwes inderdaad die ochtend bij de weduwe op bezoek is geweest maar dat dit al in 1999 op basis van de verklaring van de werkster en enig nader onderzoek door de recherche vastgesteld had kunnen worden.

In ieder geval is duidelijk dat bij de zitting van het hof in Den Bosch in januari 2004 onomstotelijk is vastgesteld dat Louwes op de ochtend van de moord kort bij de weduwe op bezoek is geweest.

Het feit of Louwes al dan niet op de ochtend van de moord bij de weduwe op bezoek is geweest is een punt van groot belang bij de beoordeling van zijn betrokkenheid bij de moord. In het rapport van het NFI van 22-1-2004 over de gevonden DNA-contactsporen wordt aangegeven dat ze afkomstig zouden kunnen zijn van het delict of tijdens een zakelijk contact (zoals het bezoek in de ochtend). Dit rapport was geschreven **voordat** de werkster bij het hof getuigde dat Louwes inderdaad op de ochtend van de moord bij de weduwe is geweest.

In dat rapport van 22-1-2004 wordt gesteld dat de aanwijzingen beduidend sterker zijn dat de sporen er tijdens de moord op gekomen zijn dan tijdens een zakelijk contact. In hoofdstuk 3 wordt daar uitgebreid op ingegaan. Een belangrijke vraag is echter of dit oordeel is ontstaan louter op basis van de technische bevindingen of dat het (mede) is beïnvloed door het oordeel van de NFI medewerkers over het tactische bewijs. Als die medewerkers er immers van uitgingen dat Louwes op de dag van de moord niet bij de weduwe was geweest, dan zou dat ook het oordeel beïnvloed kunnen hebben dat de sporen er tijdens de moord op zijn gekomen.

Het bovenstaande zou alleen speculatie kunnen zijn ware het niet dat er in 2006 een aantal uitspraken is gedaan door medewerkers van het NFI, die aangeven dat hun oordeel van het tactisch journaal een duidelijk effect heeft gehad op de conclusies m.b.t. het technisch onderzoek.

Eind maart 2006 kwam het FSS met een contra-expertise op het onderzoek van het NFI uit 2003/2004. Daarin geeft het FSS aan dat er, op basis van het technische bewijs, geen oordeel uitgesproken kan worden wanneer de DNA-sporen op de blouse zijn gekomen. 's Morgens, tijdens het bezoek aan de weduwe, wordt daarbij ook als een reële mogelijkheid geopperd.

Op 1 april 2006 schrijft het NFI (Kloosterman en Broeders) een reactie voor het OM naar aanleiding van dit rapport van het FSS. Daarin staat het volgende:

- De 'zakelijk contact' hypothese berust op de aanname dat Louwes kort voor het delict een bezoek heeft gebracht aan het huis van Mw. Wittenberg. Dit bezoek zou ook de aanwezigheid van zijn vingerafdruk in de woonkamer verklaren. Volgens Louwes eigen verklaring zou hij eerder op de dag van het misdrijf op bezoek zijn geweest. De werkster heeft deze verklaring niet bevestigd. Als er geen steun is voor dit bezoek, wordt ook de steun voor de zakelijk contact-hypothese aanmerkelijk gereduceerd.

Hier staat dus dat men bij het NFI denkt dat "de werkster deze verklaring niet heeft bevestigd" en daarmee dus dat de steun voor de zakelijk contact hypothese aanmerkelijk werd gereduceerd. Maar op 26-1-2004 heeft de werkster ten overstaan van het hof te Den Bosch dit bezoek wel bevestigd (En uit bijlage X kan opgemaakt worden dat dit bewijs er in feite in 1999 al was).

Op 29 juli 2006 werd Chief Scientist Prof. T. Broeders ook nog over dit onderwerp geïnterviewd. Dit naar aanleiding van het bekend worden van de inhoud van het herzieningsverzoek waarin Mr. Knoops o.a. aangaf dat uitspraken van het NFI over tactisch bewijs ongepast zijn. In dat interview verdedigt hij zich over zijn uitgesproken oordeel over het tactisch bewijs met de volgende bewoordingen:

In onze notitie van april dit jaar zeggen wij alleen dat de zakelijk contacthypothese veronderstelt dat er een zakelijk contact geweest kan zijn. De werkster van het slachtoffer hééft in eerdere verklaringen ontkend dat ze Louwes die dag heeft gezien. Je kan zeggen: Het is jouw pakkie-an niet wat getuigen beweren. Maar ik ben hoogleraar criminalistiek, ik probeer daarover na te denken. Dat wordt van ons verwacht.

En ook met deze uitspraak laat de medewerker van het NFI zien dat hij zich bij de conclusies die hij trekt laat beïnvloeden door zijn persoonlijk oordeel over het tactische bewijs. Maar dat oordeel dient juist een medewerker van het NFI over te laten aan andere partijen bij een rechtszaak.

En bij deze zaak is het ook nog duidelijk dat dit oordeel over het tactische bewijs (was Louwes 's morgens al dan niet bij de weduwe) een belangrijke rol gespeeld kan hebben bij het technisch onderzoek. Een oordeel over het tactische bewijs, dat afwijkt van dat van het Hof zelf.

Resumerend

Medewerkers van het NFI dienen forensisch technisch onderzoek uit te voeren en te rapporteren. Bij dat onderzoek moet men wegblijven van het tactisch bewijs, laat staan bij het anders beoordelen van dat tactisch bewijs dan de rechters.

Als het oordeel van medewerkers van het NFI over het technisch bewijs door de rechter wordt gewogen en de rechter beseft daarbij niet welke invloed het tactisch bewijs heeft gehad op het oordeel van die medewerker dan kan de rechter daarmee op het verkeerde been worden gezet.

3. Het NFI en het DNA bewijs

Inleiding

Op 8 december 2003 begon het herzieningsproces bij het Hof in Den Bosch dat noodzakelijk was geworden doordat de Hoge Raad het herzieningsverzoek gegrond had verklaard. Bij de start van dat proces werd gemeld dat het NFI op de blouse van het slachtoffer DNA-sporen van Ernest Louwes had aangetroffen. Daarover werd een rapport van het NFI dd. 5 december 2003 uitgebracht.

Het NFI kreeg de opdracht aanvullend onderzoek te doen en op 19-1-2004 (Kloosterman) en op 22-1-2004 (Eikelenboom) werden twee rapporten uitgebracht. Bij de rechtszaak op 26-1-2004 gaven de beide onderzoekers een toelichting op hun bevindingen. De laatste met behulp van een powerpoint presentatie. Deze nieuwe informatie van het DNA vormde uiteindelijk de basis van de veroordeling van Ernest Louwes op 9 februari 2004.

In het kader van het Oriënterend Vooronderzoek dat in januari 2006 gestart is werd er door het FSS een contra-expertise op de DNA rapporten van het NFI uitgevoerd, dat in maart 2006 is gerapporteerd. In april en mei werden vervolgens een aantal aanvullende onderzoeken gedaan door het NFI en diverse rapporten uitgebracht. Ook werd Prof. De Knijff gevraagd aanvullend onderzoek te doen.

Na het uitbrengen van het Oriënterend Vooronderzoek in juni 2006 zijn er nog diverse activiteiten geweest rondom het DNA-onderzoek. Het laatst betrof een nieuw rapport van het FSS in februari 2007 en een verklaring van een DNA deskundige uit de VS (Dan Krane).

Naast deze “officiële documenten” zijn er ook vele onderzoeken gedaan door de burgers die aan dit Zwartboek hebben meegewerkt. Er zijn diverse officiële stukken van het NFI over DNA-onderzoek en jaarverslagen die een goed inzicht geven van de stand van zaken rondom het DNA-onderzoek.

De drie rapporten van het NFI uit december 2003 en januari 2004, en met name het laatste rapport geschreven door Eikelenboom, speelden dus een sleutelrol bij de veroordeling van Ernest Louwes. Door alle informatie die daarna beschikbaar gekomen is kan vastgesteld worden hoe goed of slecht het werk van het NFI in 2003/2004 is geweest en of de medewerkers van het NFI zich gehouden hebben aan de basisopdracht van een getuige-deskundige, werkzaam bij het NFI.

Dit deel van het Zwartboek zal op een andere manier opgezet zijn dan de hoofdstukken 1 en 2. Allereerst zal inzicht worden gegeven in de hoofdlijnen van bewijsvoering van het NFI in 2003/2004. Vervolgens zal aan de hand van de bevindingen uit 2006 en 2007 die bewijsvoering onder de loep worden genomen.

3.1 Het DNA onderzoek tot aan 26-1-2004

In de periode tussen 25 september 1999 en november 2003 is er geen DNA onderzoek uitgevoerd op het slachtoffer of haar kleding. In de aanloop naar de eerste zittingsdag van het hof van Den Bosch op 8 december is door het NFI in opdracht van dat hof DNA-onderzoek uitgevoerd op de blouse. Uit de verschillende rapporten, het verslag van de zittingen en aanvullende informatie kan opgemaakt worden dat de volgende handelingen hebben plaatsgevonden.

- Een tijd lang was het onduidelijk waar de blouse van de weduwe was. Op 5 november 2003 werd de blouse teruggevonden in een opslagplaats van de politie te Deventer. Het zat in een open enveloppe driedubbel gevouwen in een dichtgeplakt kartonnen A4-doozje. Dat doosje lag in een open doos met nog meer spullen afkomstig van deze moordzaak. De rechercheur heeft de doos opengemaakt en toen hij vaststelde dat het de gezochte blouse was werd deze opgestuurd naar het NFI.
- Op 23-11-2003 werd bij het NFI een DNA-identificatiezegel (een waarborg tegen onoordeelkundige behandeling) geplakt op de verpakking van de blouse, dus ruim vier jaar na het aantreffen van het slachtoffer.
- Tussen 23-11-2003 en 4-12-2003 werden 9 sporen van de blouse afgenomen. In een aantal monsters werd, naast DNA van het slachtoffer, ook DNA sporen van Ernest Louwes gevonden.
- Bij de zitting van het Hof te Den Bosch op 8-12-2003 werd de opdracht gegeven aanvullend onderzoek te doen.
- Voor de zitting van het Hof op 26-1-2004 werden nog 11 nieuwe monsters van de blouse genomen. Dat leidde tot twee rapporten dd. 19-1-2004 (DNA deskundige Kloosterman) en 22-1-2004 (Bloedspoordeskundige Eikelenboom). Op basis van deze rapporten werd een toelichting gegeven door de beide deskundigen. Eikelenboom deed dat met behulp van een powerpoint presentatie. Uit de drie rapporten en de mondelinge toelichtingen, alsmede de formulering van het vonnis van 9 februari 2004, lijken dit de hoofdelementen hiervan geweest te zijn:
 - In de rapporten wordt allereerst aangegeven dat het DNA-contactsporen betreft (dus geen bloed of sperma). En dat die vorm van onderzoek zich nog in de kinderschoenen bevindt. Tevens staat er het volgende in het rapport van Kloosterman (19-1-2004, blz. 4): *“In tegenstelling tot DNA-profielen van klassieke biologische sporen – zoals bloed en sperma – vormen DNA profielen van niet-gekaracteriseerde biologische microsporen over het algemeen geen direct bewijs. Wel hebben zij mogelijk een indirecte bewijswaarde. Het probleem is dat er vaak verscheidene verklaringen mogelijk zijn voor de aanwezigheid van niet nader te specificeren celmateriaal op een plaats delict of op een stuk van overtuiging.”*
 - Er wordt gerapporteerd dat er op de nagels van het slachtoffer geen DNA-sporen zijn aangetroffen. Dat geldt ook voor de folies van gezicht en kleding en andere bemonsteringen van de Plaats Delict.
 - Er zijn 20 bemonsteringen van de blouse genomen. Die zijn gedaan in bloedvlekken, crimescope positieve vlekken of lichtrode vlekken op de blouse, alsmede 4 zogenaamde controlesporen, op schone delen van de blouse. Van 6 sporen wordt gerapporteerd dat zich (een deel van) het profiel

van Ernest Louwes daarin bevindt. Een ervan is een klein bloedvlekje in de kraag van de blouse van de weduwe.

- In het rapport van Eikelenboom (22-1-2004) staat over de lichtrode vlekken, waarin een aantal DNA sporen van Louwes gevonden zijn, het volgende *“tijdens het onderzoek is ervan uitgegaan dat de lichtrode substantie op de blouse make-up van het slachtoffer betreft en mogelijk op de blouse is aangebracht tijdens het delict”*.
- Er worden twee hypothesen in beschouwing genomen m.b.t. het aantreffen van het DNA. De eerste betreft de mogelijkheid dat de sporen er tijdens de moord op gekomen zijn. De tweede betreft de mogelijkheid dat de sporen afkomstig zijn van het bezoek dat Louwes 's morgens aan de weduwe heeft afgelegd.
- In de samenvatting wordt gesteld dat de eerste hypothese door de bevindingen meer wordt ondersteund dan de tweede hypothese. Een stelling die tijdens de powerpointpresentatie van Eikelenboom nog explicieter is verwoord en door het Hof in haar arrest ook overgenomen is. Hierbij werd dus impliciet de tweede mogelijkheid uitgesloten.
De zeven argumenten om te stellen dat de eerste hypothese wordt ondersteund zijn:
 1. **Het bloedvlekje op de kraag kan ontstaan zijn door contact met een kleine verwonding. Het wondje moet ontstaan zijn kort voor of tijdens het tijdstip dat het in contact met blouse S12 kwam.**
 2. **Op basis van crimescope onderzoek kan vastgesteld worden dat er geen indicatie is gekregen dat zich in de lichtrode vlekken speeksel of zweet van Louwes bevond. Dit geeft steun aan de hypothese dat het betrokken celmateriaal afkomstig is uit huidcellen.**
 3. **Het aantreffen van de lichtrode substantie met daarin celmateriaal van Louwes, op plaatsen waar het slachtoffer gewurgd is en de ribben zijn gebroken. Daar heeft de dader contact gehad met het slachtoffer.**
 4. **De afwezigheid van materiaal van Louwes in de drie controlemonsters. Dit ondersteunt de hypothese dat het DNA-materiaal gelijktijdig is overgedragen met de lichtrode substantie.**
 5. **Het DNA-profiel is op verschillende plekken aangetroffen. Bij zakelijk contact, zoals praten of het geven van een hand, verwacht men niet dat DNA van een individu op zoveel verschillende locaties terechtkomt.**
 6. **De afwezigheid van andere individuen in de verkregen DNA profielen.**
 7. **In spoor #20 zijn de sporen van de man sterker dan die van het slachtoffer. Dat past niet bij de hypothese dat het materiaal op de blouse is terechtgekomen door een hand geven of met haar te spreken.**

- Ten slotte staat in het rapport van Kloosterman vermeld dat op 16-1-2004 het profiel van Louwes is vergeleken met de in de DNA databank aanwezige profielen. Er zijn geen overeenkomstige profielen aangetroffen. (Hierbij dient aangetekend te worden dat op 21-2-2000 is gemeld dat het bloed uit de broekzak van Louwes in deze DNA databank was opgenomen. Dit bloed was van Louwes, zodat het niet goed verklaarbaar is, waarom op 16-1-2004 geen overeenkomstig profiel is aangetroffen. In maart probeert men dit nog een keer en dan wordt die match wel gevonden).
- In het arrest van het Hof van Den Bosch worden deze argumenten van Eikelenboom vrijwel integraal overgenomen om te onderbouwen dat Louwes de dader is geweest van de moord.

Maar hoe beoordelen we deze, door het NFI gegeven informatie, met de kennis van vandaag op basis van alle informatie die sinds januari 2004 beschikbaar is gekomen?

3.2. Onderzoeken en rapporten na het arrest van Den Bosch

In het kader van het Oriënterend Vooronderzoek is in 2006 enerzijds de opdracht verstrekt tot een contra-expertise op het DNA-onderzoek uit 2003/2004 door het FSS (rapport uitgebracht eind maart 2006). Daarna zijn er nog een aantal onderzoeken uitgevoerd door het NFI en door Prof. De Knijff. Burgers hebben diverse onderzoeken gedaan op basis van de beschikbare rapporten en foto's. En in 2007 zijn er nog rapporten gekomen van het FSS en Prof. Dan Krane op basis van de nieuwste resultaten.

Al deze onderzoeken werpen een interessant licht op de rapporten van het NFI uit 2003/2004, en de presentatie van Eikelenboom voor het Hof te Den Bosch op 26-1-2004.

In dit Zwartboek gaat het er niet om of men, op basis van het bewijs uit 2003/2004 of nieuw onderzoek, al dan niet kan vaststellen of Ernest Louwes de dader is geweest van de moord op weduwe Wittenberg. We richten ons alleen op het optreden van het NFI, in dit geval met name de medewerkers Kloosterman en Eikelenboom, die het Hof hebben geïnformeerd over hun bevindingen. Uit het arrest van het Hof in Den Bosch is op te maken dat zij daarbij een uiterst belangrijke rol hebben gespeeld bij het oordeel van de rechters.

Daarom zal in de volgende hoofdstukken aan de hand van alle beschikbare informatie diepgaand ingegaan worden op de inhoud van de rapporten van de beide NFI-medewerkers uit 2003/2004, het basismateriaal waarover zij beschikten en de conclusies die zij trokken.

Doet dat recht aan de opdracht die het NFI heeft en is daarbij sprake van een hoge mate van professionaliteit als forensisch en wetenschappelijk onderzoeker en een hoge mate van onafhankelijkheid ten opzichte van de opdrachtgever, het OM. En heeft men het hof goed voorgelicht?

3.3. Kloosterman en Eikelenboom bij de Schiedammer Parkmoord

Kloosterman en Eikelenboom (NFI-medewerkers) hebben ook een belangrijke rol gespeeld bij het DNA onderzoek van de Schiedammer Parkmoord. Uit het rapport van de Commissie Posthumus met betrekking tot dit onderzoek is een goed beeld te krijgen van de wijze waarop die rol toen is ingevuld. En vanuit de rapporten die zij geschreven hebben en de toelichting die zij mondeling verstrekten aan het hof (met name de zitting van 18-2-2002 in Den Haag) is dat beeld te completeren. Die informatie is uiterst relevant bij het beoordelen van hun rol bij de Deventer Moordzaak in 2003/2004.

In bijlage XI treft u daar een uitgebreid rapport over aan. De belangrijkste bevindingen zijn:

- In geen van de 70 monsters uit Schiedam is DNA van Kees B. (de veroordeelde) aangetroffen. Op de laars van het slachtoffer en op haar schouder werd materiaal aangetroffen van een onbekende man.
- Op basis van hun bevindingen hadden Kloosterman en Eikelenboom grote twijfel of Kees B. wel de moordenaar was. Die twijfel hebben ze zeker drie keer geuit in intensieve gesprekken met vertegenwoordigers van het OM. Het laatst was dat een maand voor de zitting van het hof in Den Haag, alwaar zij beiden als getuigen zijn verschenen. Tegenover de Commissie Posthumus zeggen zij in 2005 dat zij naar aanleiding van het gesprek met de Advocaat Generaal kort voor de zitting ervan uitgingen dat er vrijspraak zou worden gevraagd.
- Kort na die bespreking met de Advocaat Generaal komt er een klein rapport van het NFI uit. Tijdens de zitting zijn Kloosterman en Eikelenboom uitgebreid gehoord. Noch in het rapport, noch bij hun getuigenverhoor hebben zij hun ernstige twijfels over het daderschap van Kees B. geuit. Als argument noemden zij tegenover de Commissie Posthumus dat aan hen niet de juiste vragen waren gesteld!
- Bij de beantwoording van de vragen die zij gesteld kregen bij de zitting van het hof te Den Haag legden zij in feite uit dat je op basis van het DNA niets kon zeggen over de moord. Dus dat er niets gevonden was van Kees B. hoefde niets te betekenen. De sporen die er waren gevonden van de onbekende man op de laars en het lichaam van het slachtoffer konden er op allerlei andere wijzen opgekomen en verspreid zijn dan door de moord.

Uit dit optreden van deze twee NFI-medewerkers blijkt dus dat zij bij hun rapportages en bij hun mondelinge toelichting bij het hof in 2002 datgene zeiden wat in de lijn paste van het OM. De twijfels over Kees B. als dader werden niet met het hof gedeeld. Omdat er geen DNA van Kees B. gevonden was en wel van een onbekende derde werd het belang van DNA voor de oordeelsvorming bij de Schiedammer Parkmoord door hen tot nul gereduceerd!

Dat optreden staat haaks op hun optreden bij de Deventer Moordzaak. Daar werd het gevonden DNA in feite door hen opgevoerd als het ultieme bewijs dat Ernest Louwes de moordenaar was.

In het rapport in bijlage XI zijn een aantal relevante uitspraken van Kloosterman en Eikelenboom voor het hof in Den Haag met betrekking tot DNA eruit gelicht en toegepast op de bewijsvoering van de Deventer Moordzaak. Het illustreert op een indringende wijze welke gelegenheids-argumenten door de beide NFI-medewerkers zowel in Schiedam als in Deventer zijn gebruikt. Dit zijn een aantal

voorbeelden hiervan. Het vetgedrukte is uitgesproken door een van de twee bij het hof in Den Haag (het proces tegen Kees B.). Het cursief gedrukte bij het hof in Den Bosch (het herzieningsproces tegen Ernest Louwes) :

- **(Kees B.) Wat er aan DNA op een slachtoffer wordt gevonden, kan niet zonder meer aan een dader gekoppeld worden.**

(Ernest Louwes) Het DNA gevonden op de blouse is er wel tijdens de moord, maar niet tijdens het ochtendbezoek op gekomen.

- **(Kees B.) Het kan zijn dat het slachtoffer bijvoorbeeld op school DNA van een vriendje onder haar nagel heeft gekregen en later op die dag haar laars aandoet waardoor het DNA op die laars terecht komt.**

(Ernest Louwes) De sporen op verschillende plekken op de blouse van de weduwe zijn er door de dader op aangebracht en verspreid.

- **(Kees B.) Het DNA in het nagelvuil/op wreef laars kan van velerlei herkomst zijn en behoeft geen relatie met het delict te hebben. Aldus heeft het DNA-onderzoek louter een ondersteunende functie ten behoeve van het recherche-onderzoek.**

(Ernest Louwes) Het DNA heeft een centrale rol gespeeld bij de veroordeling van Ernest Louwes.

- **(Kees B.) DNA geeft geen wiskundige zekerheid.**

(Ernest Louwes) DNA geeft wel voldoende zekerheid.

- **(Kees B.) Ook is "secondary transfer" mogelijk: het oplopen van vreemd DNA door aanraking van een voorwerp waarop een ander/de donor door contact zijn DNA heeft achtergelaten.**

(Ernest Louwes) "Secondary transfer" is niet als reëel alternatief beschouwd.

- **(Kees B.) Het is niet precies vast te stellen hoe lang aangetroffen DNA al op iets/iemand zit.**

(Ernest Louwes) Het DNA is tijdens de moord op de blouse terecht gekomen.

- **(Kees B.) Het is ook niet te zeggen of iedere aanraking een DNA-spoor achterlaat. De één geeft namelijk veel DNA af, maar een ander weer niet of heel weinig. Dit kan te maken hebben met fysiologische processen in het lichaam.**

(Ernest Louwes) Er is geen onderzoek gedaan of Ernest Louwes veel of weinig DNA achterlaat. Als gebleken zou zijn dat Louwes iemand was die geen of heel weinig DNA sporen achterlaat had de uitspraak dat de sporen "greepsporen" waren, via onderzoek volledig uitgesloten kunnen worden

Recapitulerend: Als Kloosterman en Eikelenboom bij het hof in Den Haag hun ernstige vermoedens hadden geuit over de onschuld van Kees B. dan zou het hof hem hoogstwaarschijnlijk niet hebben veroordeeld. En als Kloosterman en Eikelenboom over de bewijswaarde van DNA hetzelfde tegen het hof in Den Bosch hadden gezegd als tegen het hof in Den Haag dan had Ernest Louwes hoogstwaarschijnlijk niet hebben veroordeeld. Kan dit omschreven worden als een onafhankelijk optreden van forensische onderzoekers?

3.4. Bewijskracht van de sporen op de blouse

Alvorens wij in detail op de argumenten en inhoud van de NFI rapporten uit 2003/2004 ingaan is er een belangrijk onderwerp dat eerst behandeld dient te worden. Een onderwerp dat in feite al aan de orde is gekomen bij de hoofdstukken 1.3 (Cross-contaminatie) en 2.1. (Belabberde laboratorium-omstandigheden) maar cruciaal is bij dit deel van het Zwartboek.

Op allerlei plekken, zo ook in documenten van het NFI zelf, wordt gewaarschuwd voor het gevaar van ongewenste overdracht van DNA sporen. Zo mag kleding van slachtoffer en kleding van een verdachte zelfs niet in dezelfde ruimte worden uitgepakt of onderzocht. Niet alleen bestaat er dus het gevaar dat er DNA sporen van de onderzoekers op de stukken van overtuiging worden overgedragen maar ook kunnen die onderzoekers of de omgeving ongewild sporen van het ene stuk van overtuiging overbrengen naar een ander stuk van overtuiging. Dat houdt dus in dat er een reëel risico is op overdracht van DNA sporen. Niet alleen van het ene deel van een kledingstuk naar een ander deel, maar ook tussen stukken van overtuiging onderling.

Om dat te voorkomen dient men uiterst zorgvuldig om te gaan met kledingstukken waar men sporen van wil nemen. Alleen op die manier kan men het risico van (cross-)contaminatie beperken. Dat houdt in dat er allerlei instructies zijn ten behoeve van de verschillende instanties (zoals de technische rechercheurs) hoe te handelen op een Plaats Delict. Hoe omgegaan moet worden met stukken van overtuiging in relatie tot het onderzoek dat men wil gaan uitvoeren.

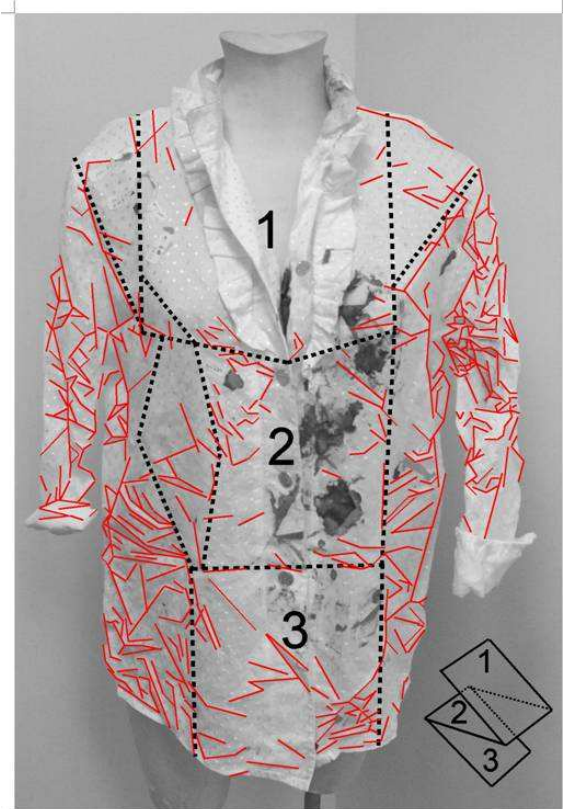
Uit de argumentatie van het NFI, zoals vermeld onder 3.1, blijkt dat niet het feit dat er DNA sporen van Louwes zijn gevonden tot de conclusie heeft geleid dat hij de moord gepleegd heeft maar juist de locaties waar het DNA gevonden is, namelijk op zes verschillende locaties op de blouse en dan ook nog plekken die met de moord te maken zouden hebben.

Bij het trekken van een dergelijke conclusie is het noodzakelijk voor de forensisch onderzoeker dat hij ervan overtuigd is dat de sporen die hij heeft aangetroffen ook inderdaad op die plek aanwezig waren op het moment dat het slachtoffer werd gevonden. Dat is te waarborgen door direct ter plaatse de sporen van de kleding af te nemen. Of door de kleding zo zorgvuldig te behandelen dat er geen risico voor (cross-) contaminatie ontstaat. De kleding zal met heel duidelijke voorzorgen uitgetrokken moeten worden en vervolgens op een dusdanige manier moeten worden bewaard dat er niets met de sporen kan gebeuren totdat het onderzoek plaatsvindt.

In eerdere hoofdstukken staat al vermeld wat er allemaal met de blouse is gebeurd in 1999. Maar ook in 2003 voordat de sporen van de blouse zijn afgenomen is er ernstig gezondigd tegen de basisvoorschriften van een zorgvuldige behandeling. In bijlage XII staat daarvan een gedetailleerd overzicht. Hieronder volgt alleen een opsomming.

1. Blouse is op de PD en/of tijdens de schouw opengemaakt. Er is geen DNA identificatiezegel op geplakt zodat men er tot november 2003 blijkbaar ook niet van uitging dat de blouse voor DNA onderzoek gebruikt zou worden. (Andere stukken van overtuiging, waaraan wél DNA onderzoek is verricht zijn direct veiliggesteld, voorzien van een zegel en direct aan het NFI aangeboden).
2. Tussen aantreffen van het slachtoffer en de start van de sectie zijn er nieuwe bloed- en andere vlekken op de blouse gekomen (hoofdstuk 2.5.).

3. Na de sectie is de blouse vochtig in een zak gepropt waarvan allerlei gefixeerde vouwen als bewijs zijn achtergebleven. (Op de foto in rood aangegeven).
4. In november 1999 is de blouse aandachtig zowel aan de buitenkant als aan de binnenkant op steek-scheuren onderzocht (hoofdstuk 1.2.).
5. In december is de blouse driedubbel gevouwen verpakt in een kartonnen A4 doos en heeft zo bijna vier jaar opgeslagen gelegen. De in zwart aangegeven vouwen op de blouse zijn daar het gevolg van.
6. Op 5 november 2003 is de blouse door een rechercheur in Deventer uit de A4-doos gehaald en daar vervolgens weer in teruggestopt.
7. Bij het NFI is de blouse na aankomst weer uitgepakt en er zijn foto's van gemaakt met daarop een meetlat op verschillende plekken op de blouse.
8. De blouse is opgehangen op een etalagepop (tegen expliciete voorschriften in van het NFI zelf) en gefotografeerd. De etalagepop was oud en vies en stond in een niet-schone ruimte (hoofdstuk 2.1.).
9. De blouse is ook nog binnenste buiten op de etalagepop gehangen alvorens de laatste 11 sporen zijn bemonsterd.
10. Bij foto's van de blouse is plakband gebruikt om delen van de blouse te fixeren tijdens het fotograferen. Aan de kreukels in het plakband valt op te maken dat hetzelfde plakband op meerdere plekken is gebruikt.

In de vier jaar, voordat eind november 2003 de eerste DNA sporen van de blouse zijn afgenomen, zijn er allerlei handelingen met de blouse uitgevoerd waardoor het risico van (cross-)contaminatie aanwezig is. Hierdoor is het onmogelijk voor medewerkers van het NFI om te stellen dat de locaties waar de sporen in november/december 2003 gevonden zijn dezelfde locaties waren als op 25-9-1999. Zowel het Engelse gerenommeerde bureau FSS als de Amerikaanse DNA onderzoeker Dan Krane stellen dat deze handelingen met de blouse tussen 1999 en 2003 grote gevolgen hebben gehad ten aanzien van de bevindingen van eind 2003. Dit zegt Krane: “ *Current DNA tests are profoundly sensitive and that sensitivity requires that great care be taken in the handling and storage of articles of evidence to prevent the possibility of contamination or cross-contamination.*”

The handling of the blouse in this case raises very serious concerns about the nature of the evidence.”

De twee NFI onderzoekers, Kloosterman en Eikelenboom, die eind 2003/begin 2004 zulke verregaande conclusies trokken uit de locaties van de DNA sporen op de blouse, hadden de plicht het risico op (cross-)contaminatie na te gaan. De behandeling van de blouse had tot de beslissing kunnen leiden dat deze niet meer op DNA sporen onderzocht zou mogen worden, gezien het risico op (cross-)contaminatie. En bij het opstellen van het rapport waarbij groot belang werd gehecht aan de locaties op de blouse waar DNA werd gevonden had men die risico's op crosscontaminatie mee in beschouwing moeten nemen en het hof op die risico's moeten wijzen. De twee onderzoekers van het NFI hebben hier echter niets over gerapporteerd. Een cruciale omissie gezien de bevindingen die hierboven staan!

Nu zouden deze medewerkers kunnen stellen dat zij van een deel van de 10 bovenstaande punten niet wisten dat dit het geval was (hoewel al deze punten door middel van onderzoek in 2006 deels uitgevoerd door het NFI zelf en deels door de personen die achter dit Zwartboek staan naar voren zijn gekomen). Een deel van deze tien punten waren echter de verantwoordelijkheid van het NFI zelf. Dat betreft bij voorbeeld het onderzoek naar de scheuren op de blouse in november 1999, het driedubbel opvouwen en verpakken in een A4-doesje in december 1999 evenals het fotograferen van de blouse (ook binnenste buiten) op een paspop in 2003.

Resumerend: Alvorens op de details van de rapportage van het NFI uit 2003/2004 in te gaan kan vastgesteld worden dat de twee onderzoekers van het NFI geen enkele inspanning hebben gedaan (en in hun rapportage er ook geen enkele aandacht aan hebben geschonken) om vast te stellen of de blouse die op DNA werd onderzocht als stuk van overtuiging nog zuiver genoeg was om te onderzoeken en daaruit zulke vergaande conclusies te trekken.

3.5 Drie argumenten van het NFI gelogenstraft

De zeven argumenten van het NFI uit 2003/2004 met betrekking tot de DNA-sporen en de ondersteuning voor de hypothese dat deze sporen er tijdens de moord op waren gekomen en niet tijdens het bezoek van Louwes aan de weduwe op de ochtend van de moord, zoals vermeld in 3.1., zullen nu de revue passeren. Aan vier daarvan zullen we steeds een apart hoofdstuk besteden (3.6 tot en met 3.9). Een drietal zullen in dit hoofdstuk aan de orde komen.

4. De afwezigheid van materiaal van Louwes in de drie controlemonsters. Dit ondersteunt de hypothese dat het DNA-materiaal gelijktijdig is overgedragen met de lichtrode substantie.

In 2006 heeft Prof. De Knijff de 20 DNA monsters van het NFI uit 2003/2004 met een andere DNA onderzoeksmethode bestudeerd. Hij vond daarbij in nog 5 van deze 20 NFI monsters DNA van Louwes. Dat betrof o.a. één van de drie in dit punt 4 genoemde controlemonsters! Dus als dit punt 4 nog eens teruggelezen wordt met deze nieuwe bevinding erbij dan moet hierboven dus inmiddels logisch geredeneerd staan:

In een van de drie controlemonsters is wel DNA van Louwes gevonden. Dit ondergraaft de hypothese dat het DNA-materiaal gelijktijdig is overgedragen met de lichtrode substantie.

Ten aanzien van de lichtrode substantie is in 2006 ook een interessante vondst gedaan die in feite door het NFI zelf al in 2003/2004 gevonden had kunnen worden.

Bij het onderzoek naar het feit of de lichtrode vlekken wel van make-up afkomstig waren is er door het NFI in mei 2006 onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van bepaalde vlekken op de foto's van de PD. Het NFI stelt dan vast dat bepaalde bloedvlekken nog niet op de blouse aanwezig waren toen de weduwe op de PD gevonden werd. Ook de voor het onderzoek bemonsterde lichtrode vlek rechtvoor op de blouse kon door het NFI in 2006 niet op de foto's van de PD teruggevonden worden. Zie daarvoor bijlage XIII

de vlekken links binnen het blauwe vierkant op een foto uit 2003 zijn niet terug te vinden op de foto's van de blouse op de PD.

Het NFI heeft in 2003/2004 bij haar DNA onderzoek nagelaten om vast te stellen of de lichtrode vlekken en bloedvlekken die men in december 2003 op de blouse aantrof zich ook op de foto's van de blouse op de PD (25-9-1999) bevonden. Het belang ervan had de medewerkers van het NFI al in 2003 moeten opvallen omdat er van de vier grote bloedvlekken op de blouse in de buurt van de messteken op de PD maar twee te zien zijn. Als men die foto's nader beschouwt kan één van de twee niet zichtbare vlekken in een plooi zitten maar van de andere is het direct duidelijk dat deze niet op de PD aanwezig was. Het NFI stelt in 2006 expliciet vast dat die vlek erbij gekomen is tussen de PD foto's en het

moment dat de weduwe 24 uur later bij het NFI voor de sectie aankwam (met een open blouse, terwijl de blouse bij aantreffen op de PD nog dicht was).

5. Het DNA-profiel is op verschillende plekken aangetroffen. Bij zakelijk contact, zoals praten of het geven van een hand, verwacht men niet dat DNA van een individu op zoveel verschillende locaties terechtkomt.

Uit de literatuur en ook uit stukken van het NFI zelf uit 2005/2006 blijkt dat er nog geen tests beschikbaar zijn om vast te stellen of DNA sporen afkomstig zijn van het vastpakken van iets (greepsporen), van zweet, of van microdruppels speeksel. Wel is het zo dat greepsporen over het algemeen geen bruikbaar DNA materiaal opleveren. Zelfs op wurgkoorden wordt doorgaans geen DNA aangetroffen.

Belangrijk is het feit of een persoon al dan niet een DNA-shredder is (iemand die relatief veel huidcellen afscheidt). In ieder geval is nooit vastgesteld of Ernest Louwes wel of geen shredder is.

In 2003/2004 zijn er in 6 van de 20 monsters DNA kenmerken van Louwes gevonden. In 2006 zijn er nog in 5 van deze 20 monsters DNA sporen van Louwes aangetroffen. Juist omdat greepsporen over het algemeen geen bruikbaar DNA materiaal opleveren (en een aantal plekken waar het gevonden is ook niet als delictgerelateerde plaatsen kunnen worden beschouwd) wordt de kans groter geacht dat er bij voorbeeld sprake is geweest van een hoeveelheid speeksel ter grootte van één of twee microdruppels die Louwes op de ochtend van de moord op de blouse heeft achtergelaten. Vervolgens zijn door de behandeling van de blouse vanaf 25-9-1999 tot eind november 2003 deze DNA sporen over meerdere plekken verspreid. Daarbij is het van belang te beseffen dat een microdruppel speeksel véél meer DNA bevat dan huidcellen.

In bijlagen XIV en XVI wordt dit onderwerp uitgebreid behandeld en wordt aangetoond dat juist bij het aantreffen van DNA, op de verschillende plekken, de kans groot is dat het geen greepsporen betreffen.

6. De afwezigheid van andere individuen in de verkregen DNA profielen.

We zouden kunnen volstaan met te stellen dat bij de Schiedammer Parkmoord dit argument door de twee betrokken NFI-medewerkers precies andersom is gebruikt. Ondanks dat er niets van Kees B. was gevonden en wel iets van een andere persoon, was dat toen niet voldoende voor de medewerkers van het NFI om het Hof in Den Haag te melden dat daardoor de kans dat Kees B. de moordenaar was, aanzienlijk werd verkleind.

Er is nog een ander belangrijk punt waarnaar het NFI in 2003/2004 geen onderzoek heeft gedaan maar waaruit wel een belangrijke aanwijzing had kunnen komen. In hoofdstuk 2.4 zijn we daar al uitgebreid op ingegaan. De karakteristieke bolletjespatronen dicht bij een aantal messteken op de blouse zijn een sterke aanwijzing dat de dader, in ieder geval bij het toedienen van de messteken, handschoenen droeg. Wanneer de dader handschoenen heeft gedragen zou de afwezigheid van DNA profielen van andere individuen alleen daardoor al verklaard worden. Zie hiervoor het tweede deel van bijlage V.

In dat kader is het ook interessant te vermelden dat de Technische Recherche niet vermeldt vingerafdrukken van de werkster gevonden te hebben, terwijl die op de ochtend van de moord wel een aantal uren in het huis heeft gewerkt. Het niet aantreffen van bepaalde sporen hoeft niets te zeggen over het feit of er al dan niet een ander iemand de dader zou kunnen zijn. Uit de reconstructie is gebleken (hoofdstuk 2.7) dat tijdens de moord de blouse helemaal niet hoeft te zijn aangeraakt. (Bovendien droeg de weduwe een vest over een groot deel van haar blouse).

3.6. Hoe kwam het bloedvlekje op de kraag?

Op de laatste zittingsdag van het Hof in Den Bosch, 26-1-2004, meldde het NFI o.a. dat er op de kraag van de weduwe een bloedvlekje gevonden was van Ernest Louwes. Op de onderstaande foto is het vlekje te zien tussen het label dat begint met de tekst “MARIO” en de liniaal.

Dit vlekje heeft een omvang van 4 bij 2 millimeter.

Er was geen foto of nauwkeurige beschrijving beschikbaar van de blouse op de PD, noch bij de sectie, aan de hand waarvan kon worden vastgesteld of het vlekje zich toen al op de blouse bevond. Door het NFI en het Hof is aangenomen dat op de PD in 1999 dit vlekje al aanwezig was.

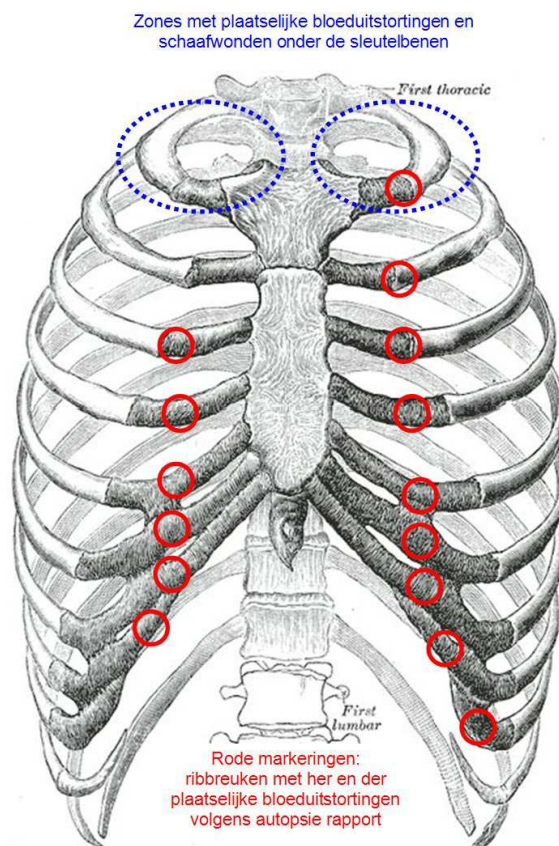
Over dit vlekje heeft ing. Eikelenboom een toelichting voor het Hof gegeven. Als gemeld wordt dat dit vlekje is gevonden aan de binnenkant van de buitenste kraag, dan is *foto van bloedvlekje van 2 x 4 mm op sierkraag* onwillekeurig toch de eerste reactie “hoe is het in hemelsnaam mogelijk dat daar een bloedspatje terecht komt?”. Daarop heeft Eikelenboom echter ook het antwoord klaar: “tijdens de verwurging”.

Louwes zou het slachtoffer vanaf achteren gewurgd hebben en daarbij en passant ook nog even aan de voorkant vrijwel alle ribben van de weduwe in twee keurige verticale rijen links en rechts van het borstbeen gebroken hebben.

Een reconstructie van de moord, bijlage IX, laat zien dat deze aanname van Eikelenboom onjuist is. Een reconstructie is echter nooit door het NFI of het OM gemaakt.

Onze reconstructie laat zien dat de kans groot is dat de dader van de moord de weduwe van voren heeft gewurgd, niet van achteren en daarbij met zijn onderbenen en zijn lichaamsgewicht de ribben heeft gebroken en niet met zijn armen.

Ook dit is weer een voorbeeld hoe de medewerkers van het NFI in hun rapporten aannames gebruiken, die vervolgens als zekerheden worden gebruikt. Aannames die door reconstructies en beter onderzoek (röntgenfoto's van het slachtoffer) onderbouwd of verworpen hadden kunnen worden. In hoofdstuk 3.8 wordt hier nog apart op ingegaan.

Eikelenboom heeft onderzoek gedaan hoe bloed zich op de stof van de blouse van de weduwe gedroeg. Hij komt daarbij tot de conclusies dat dit gedrag onvoorspelbaar zou zijn. Hoofdstuk 2.3 laat zien dat dit een verkeerde conclusie was doordat de test fout is uitgevoerd.

Hij deed testen met grote druppels citraat bloed die vlekken van 15 bij 15 mm deden ontstaan, terwijl het gevonden vlekje 4 bij 2 mm groot is, een 30 keer zo klein oppervlak. De test werd op onoordeelkundige wijze uitgevoerd op een generfd tafelblad en met plakband vastgeplakte gekreukelde stof van de blouse, zoals in hoofdstuk 2.3 is uiteengezet.

Het testresultaat was in dit geval tweeledig: allereerst stelde Eikelenboom vast dat hierdoor kon worden aangetoond dat een druppel bloed een veel grotere vlek zou hebben achtergelaten en ook dat een vrij vallende druppel een onregelmatig vlekje zou hebben achtergelaten. De conclusie was dus duidelijk: Het vlekje was klein maar doorgedrukt naar de onderlaag en moest dus wel door rechtstreeks contact tot stand zijn gekomen! Een oordeel dat mede aan de basis heeft gestaan van de veroordeling tot twaalf jaar cel van Ernest Louwes.

Deze conclusie is niet onderbouwd door onderzoek maar slechts gebaseerd op een opeenstapeling van aannames.

Wij hebben wèl geprobeerd om proefondervindelijk vast te stellen hoe het bloedvlekje tot stand kan zijn gekomen en hebben daarbij vastgesteld dat het niet gebeurd kan zijn zoals Eikelenboom veronderstelde. Zie daarvoor bijlage XV.

Iedere vorm van bloedoverdracht heeft zo zijn eigen kenmerken: bepalend daarbij zijn ondermeer de druk die op de stof wordt uitgeoefend, de druk waarmee het bloed in de stof geperst wordt, de hoeveelheid bloed die wordt overgebracht, de viscositeit van het bloed (verdund of niet) etc. etc.

Het bijzondere aan vlekje #10 is dat het minieme vlekje is doorgedrukt naar de andere kant van de dubbelgelaagde kraag!

Wij hebben geprobeerd het vlekje van 4 bij 2 mm te reproduceren zodat die doordruk aan de andere kant van de dubbelgelaagde kraag ontstond.

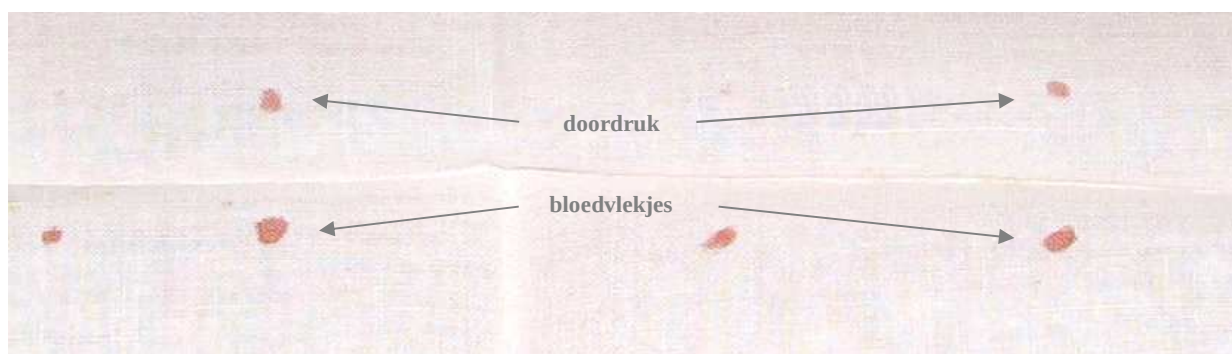
Het lukte ons in eerste instantie niet om het vlekje te reproduceren behalve middels een laboratorium opstelling waarbij een puntig in bloed gedrenkt voorwerp met kracht op de stof werd geslagen.

Pogingen om de vlek te reproduceren volgens de theorie van Eikelenboom, middels kleine verwondingen, leverden een uitgesmeerde vlek op zonder doordruk. De tegendruk van een harde ondergrond was een voorwaarde om een vergelijkbaar vlekje met doordruk te kunnen reproduceren.

Pas toen er werd geëxperimenteerd met microdruppels, in een poging een nies na te bootsen, kregen we wel een resultaat dat lijkt op datgene wat er op de blouse is gevonden. De opstelling was simpel: middels het aanslaan van een met citraatbloed gevulde injectiespuit werd een fijne groep kleine druppeltjes gecreëerd die zich verspreidden over de dubbel gelaagde proefstof.

Het resultaat was een aantal vlekjes waarvan er verschillende qua vorm en formaat exact overeenkomen met vlekje #10 boven op de sierkraag van de blouse van de weduwe. Blijkbaar zijn de hoeveelheid bloed en de grootte van de druppeltjes bepalend voor het ontstaan van dergelijke microvlekjes. Bij een nies van een persoon met sterk geïrriteerde en tere slijmvliezen, kan een druppeltje bloed mee naar buiten komen.

Hieronder enkele resultaten van dit experiment. De formaten komen overeen met spoor #10. Onderaan bevindt zich de eerste laag en bovenaan de doordruk op de tweede laag.

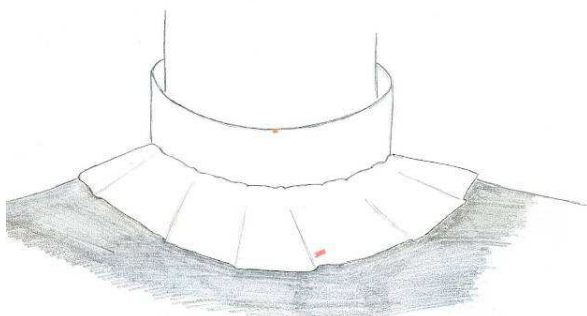
De kracht waarmee de druppeltjes vrijkomen tijdens een nies, kan zorgen voor een vlekje van de gevonden omvang en een doordruk naar de andere kant.

Hierbij dient aangetekend te worden dat Ernest Louwes een hooikoorts patiënt is. Hij heeft last van bloeiend gras en gebruikt tussen maart en november een neusspray, die als bijwerking bloedneuzen heeft. Daar lijdt hij ook regelmatig aan.

In de literatuur wordt ook gemeld dat bloedspatjes op deze manier achtergelaten kunnen worden: *“Expiratory blood forced from the mouth, nose or respiratory system under pressure, resulting in spatter in situations which result in mouth, throat or lung injuries. A spatter pattern is often created which may mimic impact spatter from other circumstances the ranges of size of expiratory stains can mimic both medium- and high velocity spatter of patterns. A failure to recognize expiratory blood as its misidentification as spatter from another event can easily cloud the resulting analysis.”*

(Bloodstain Pattern Analysis, (c) 1997, by Tom Bevel & Ross Gardner, CRC Press, page 62-64)

Wat nu echter overblijft is de vraag: “maar hoe komt zo’n druppeltje nu in hemelsnaam aan de binnenkant van de buitenste kraag”?

Het antwoord is simpel. De buitenste kraag is niets meer dan een sierkraag die naar benedenvallend wordt gedragen, zoals op de tekening is te zien. Dit soort sierkraag is kenmerkend voor een chique blouse zoals die normaalgesproken bijvoorbeeld onder een net mantelpakje wordt gedragen. Het vest en de broek die de weduwe op de avond van de

moord aan had waren eigenlijk te “casual” voor een dergelijke blouse en doen vermoeden dat ze eerder die dag een nettere combinatie heeft gedragen.

Wat onmiddellijk duidelijk wordt is dat de plaats van het druppeltje boven op de sierkraag volledig open een bloot heeft gelegen voor iemand die achter haar aan heeft gelopen terwijl deze achterkant van de kraag voor de weduwe onzichtbaar was tijdens een inspectie in de spiegel.

Een keer niezen, terwijl Louwes achter de weduwe aanliep bij binnenkomst of vertrek zou dus afdoende verklaring hebben geboden om een klein vlekje zoals spoor #10 te produceren. Dat geldt trouwens ook voor een tweede nog kleiner vlekje dat zich volgens het NFI aan de buitenkant van de opstaande kraag bevindt direct om de hals van het slachtoffer en dat door het NFI in 2006 is gevonden. Net als vlekje #10 is dit vlekje niet uitgeveegd, en omdat het zelfs nog kleiner is dan vlekje #10 is het schijnbaar ook niet doorgedrukt op de onderlaag. Dit vlekje bevindt zich bovenaan de opstaande kraag. Die kraag bestaat daar uit vier stoflagen en waarschijnlijk ook nog een vliselinelaa. Het ligt niet voor de hand dat een dergelijk druppeltje door al deze lagen zal doordringen. De combinatie van deze twee vlekjes vormen een nog steviger bewijs dat de origine van die vlekjes van het niezen afkomstig is.

Resumerend:

Het bloedvlekje hebben wij niet kunnen reproduceren via de wijze die beschreven is door Eikelenboom bij het hof in Den Bosch. Wel is het te reproduceren via het imiteren van niezen.

Hiermee wordt niet gesteld dat het 100% zeker via niezen erop is gekomen, maar aangetoond dat de aanname dat het vlekje door direct contact met een wondje zou zijn ontstaan eenvoudig aan te tonen of te verwerpen zou zijn geweest door middel van onderzoek. Wederom een aanname van NFI medewerkers in plaats van onderbouwd forensisch wetenschappelijk werk.

3.7. Greepsporen of niet?

De veroordeling van Ernest Louwes door het hof in Den Bosch was voornamelijk gebaseerd op Eikelenbooms argumenten m.b.t. de herkomst van het DNA materiaal op de blouse van de weduwe Wittenberg. Van de twee mogelijke bronnen van herkomst (“bezoek in de ochtend” of “tijdens de moord”) stelde hij dat de kans groter was dat het tijdens de moord zou zijn gebeurd dan tijdens het bezoek in de ochtend. Vrijwel de gehele argumentatie berustte daarbij op Eikelenbooms interpretatie van crimescope onderzoek (zie bijlage XIV). Op de voorzijde van de blouse werden door hem een aantal crimescope-positieve vlekken bemonsterd. Met betrekking tot het oplichten van deze sporen onder de crimescope werd het hof door Eikelenboom onjuist voorgelicht, zoals in bijlage XIV wordt uiteengezet.

Voor de beoordeling van de DNA-sporen van Louwes in relatie tot de misdaad is cruciaal of deze op de blouse zijn gekomen door speeksel van Louwes of door het achterlaten van huidcellen vastgrijpen van de blouse, zogenaamde “greepsporen”. Eikelenboom heeft het hof ervan overtuigd dat de gevonden DNA contactsporen “greepsporen” waren en niet afkomstig waren van speeksel.

Belangrijk om te weten is dat in 2006 door het NFI is verklaard dat er geen test bestaat om vast te stellen of DNA-sporen afkomstig zijn van huidcellen of van speeksel! Het berust dus slechts op een interpretatie van de onderzoeker hoe het DNA benoemd wordt.

Hiervoor gaan we de onderbouwing van de bevindingen van Eikelenboom na. Zie hiervoor ook bijlage XVI.

De volgende 9 sporen op de voorzijde van de blouse waren crimescope positief.

Crimescope positieve sporen				
spoor nummer	volledig profiel EL	volledig profiel SLO	partieel profiel EL	partieel profiel SLO
#1	-	-	<	x
#2	-	-	-	-
#6	-	-	-	x
#7	-	-	-	x
#8	-	-	<	x
#9	-	-	x	x
#11	-	-	-	x
#12	-	-	-	x
#13	-	-	<	-

Wat onmiddellijk opvalt is dat in deze crimescope positieve vlekken geen, of een onvolledig mengprofiel van Louwes en de weduwe wordt gevonden. Het “kleiner dan teken <” in spoor #1, #8 en #13 wordt gebruikt omdat Dr. Kloosterman in deze sporen onvoldoende DNA karakteristieken herkende om ze toe te kunnen schrijven aan Louwes¹. Door Eikelenboom wordt echter bij herhaling de indruk gewekt alsof het DNA van Louwes “*all over the place*” te vinden was (zie bijlage XIV).

¹ Dr. Kloosterman: “Ik heb gerapporteerd dat in vlek # 13 een profiel aanwezig is dat ongeschikt is voor identificatiedoeleinden. Het gaat om een profiel met te zwakke kenmerken om het thans definitief te benoemen. De fragmenten die ik wel zie komen overeen met het DNA-profiel van de verdachte. Vlek # 8 is een tweede bemonstering van vlek # 1. Ook hier zijn merkers van een mannelijk individu aangetroffen. Vlek # 8 bevat een DNA-mengprofiel, waarvan het grootste deel van het celmateriaal afkomstig is van het slachtoffer, terwijl slechts enkele kenmerken overeenkomst vertonen met het DNA-profiel van verdachte. Dit was voor mij reden in het laatste rapport van 19 januari 2004 enkel het van het slachtoffer afkomstige materiaal te vermelden”.

De speeksel hypothese

Eikelenboom noemt zowel in het rapport van 22-1-2004 als tijdens de zitting in Den Bosch expliciet 3 soorten van herkomst voor het DNA op de blouse van de weduwe en gebruikt dit gegeven juist ter ondersteuning van zijn hypothese dat de sporen delictgerelateerd zouden zijn.

Opvallend hierbij is dat hij de drie manieren waarop de sporen verkregen zijn in zijn rapport dd. 22-1-2004 benoemt als: *afkomstig uit bloed*, *crimescope positieve vlekken* en *lichtrode substantie*. Dit wordt door hem bij de mondelinge toelichting op 26-1-2004 aan het Hof in Den Bosch echter vertaald naar: *bloed*, *speekselcellen* en *huidcellen*.

Hier heeft Eikelenboom echter iets uit te leggen **want speeksel bevat namelijk zeer veel kernhoudende cellen² en er zouden dus uit deze crimescope positieve “speeksel” sporen vele duizenden cellen gevonden moeten zijn! Uit de tabel op de vorige pagina met de crimescope positieve vlekken blijkt echter dat er juist weinig tot geen DNA sporen in de crimescope positieve vlekken gevonden zijn.**

Eikelenboom zegt hier zelf nog over op de zitting in Den Bosch: “Uit bloed, sperma **of speeksel** wordt in het algemeen vrij eenvoudig een DNA-profiel verkregen”.

Dat hij met betrekking tot de speekselhypothese expliciet doelt op het celmateriaal van Louwes wordt duidelijk uit het feit dat hij al het celmateriaal van de weduwe expliciet toeschrijft aan huidcellen. In het rapport van 22-1-2004 wordt immers opgemerkt: “Gezien de grote hoeveelheden DNA van het slachtoffer op zowel de binnenzijde als op de buitenzijde van de blouse (**huidcellen** en bloed)...”

Tijdens de zitting in Den Bosch zegt Eikelenboom verder: “Voor het met behulp van de standaardmethode, die door het NFI bij het DNA-onderzoek wordt gehanteerd, verkrijgen van een bruikbaar DNA-profiel van huidcellen, dienen minimaal 200 cellen te zijn overgebracht”.

We weten echter dat de crimescope positieve vlekken wat Louwes betreft nauwelijks een bruikbaar DNA profiel hebben opgeleverd. Uit spoor #1, #8 en #13 waren door het NFI niet voldoende kenmerken te herleiden en werd daarom besloten om Y-chromosomaal onderzoek te laten doen in Leiden. De crimescope positieve vlekken bevatten dus minder cellen dan de door Eikelenboom aangehaalde 200 (huid)cellen die nodig zijn om een profiel te verkrijgen, het sub200 cellen niveau wat door Eikelenboom wordt aangehaald.

In bijlage XIV hebben we al berekend wat de exacte hoeveelheid speeksel was uit spoor #20. Als we dezelfde berekening gebruiken voor een spoor dat rond de 200 cellen bevat dan komen we op een hoeveelheid speeksel van 0,2µl (miljoenste liter), hetgeen na opdroging een residu achterlaat in de vezels van 4nl (miljardste liter) hetgeen met de crimescope niet te detecteren valt op een sterk verontreinigde stof.

Hierboven hebben we het echter uitsluitend over de vier van de in totaal negen crimescope positieve sporen waarin een minimale hoeveelheid celmateriaal van Louwes is aangetroffen. **In vijf van de negen oplichtende sporen werd helemaal geen celmateriaal van Louwes aangetroffen en in één spoor zelfs geen celmateriaal van de weduwe noch van Louwes!**

² Ongeveer 1000 kernhoudende menselijke cellen per microliter speeksel

Het is dus opvallend dat Eikelenboom vasthoudt aan de crimescope positieve vlekken benoemt als afkomstig van speeksel, terwijl dit volledig in tegenspraak is met de DNA onderzoeksresultaten. Als de crimescope positieve vlekken daadwerkelijk afkomstig zouden zijn geweest van speeksel, dan was deze hoeveelheid speeksel voldoende geweest om een DNA profiel te verkrijgen!

De conclusie luidt dus dat het oplichten van de crimescope positieve vlekken NIET alleen door in de vlekken aanwezig speeksel veroorzaakt kan zijn.

Wat is het dan wel?

De sleutel tot ware toedracht van deze crimescope positieve vlekken is te vinden op het rugpand. We moeten hiervoor even een zijsprong maken naar een andere crimescope-opmerking van Eikelenboom. Het betreft het rugpand van de blouse waarop eveneens crimescope positieve vlekken zijn aangetroffen (*“uiteraard”, willen wij hierbij alvast opmerken. Het rugpand is namelijk zichtbaar nat geweest van het lijkvocht en daarna direct na de autopsie in natte staat opgefrommeld in een zak gedaan. Dat is goed te zien aan de gefixeerde kreukels in die vlekken, zoals in hoofdstuk 3.4 is uiteengezet*).

Eikelenboom legt tijdens de zitting uit waarom de crimescope-positieve vlekken op de rug niet zijn bemonsterd:

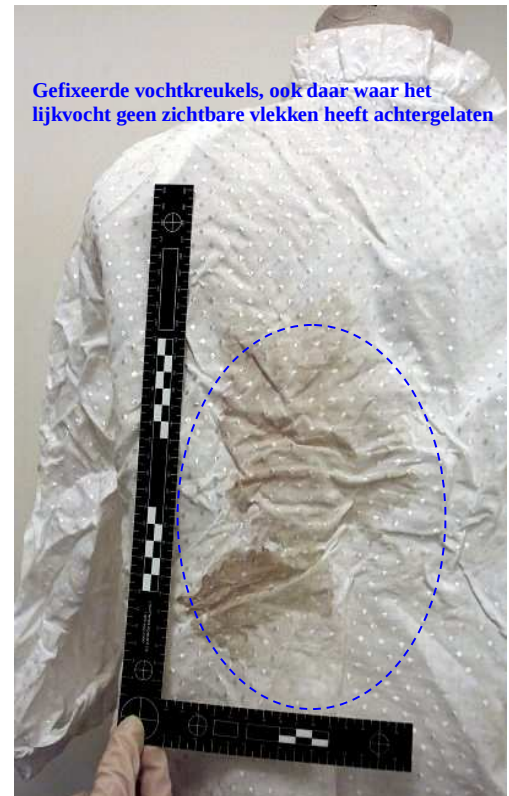
“De achterzijde van de blouse is niet bemonsterd omdat van de PD gemaakte foto’s te zien is dat het slachtoffer een vest droeg en de achterzijde van de blouse dus mogelijk bedekt is geweest tijdens het delict.”

Gezien de grote vlekken van lichaamsvocht achterop de blouse mogen we aannemen dat juist deze achterkant zeer sterk zou zijn opgelicht onder de crimescope.

Maar dan is de vraag voor Eikelenboom wat dan de herkomst is van de enorme crimescope positieve vlekken lichaamsvocht achterop de blouse. Volgens hemzelf kan dit uitsluitend sperma, speeksel of zweet betreffen! Sperma en speeksel zijn niet echt aannemelijk dus wat blijft dan over.... zweet!

Door deze vlek niet te analyseren is door Eikelenboom een belangrijk feit aan het hof onthouden, namelijk dat er op de blouse van het slachtoffer sprake was van een enorme crimescope positieve lijkzweetplek op het rugpand van de blouse!

Wanneer deze lijkzweetplek wel met naam en toenaam was benoemd had dit onmiddellijk geleid tot vragen met betrekking tot de mogelijke herkomst van de andere crimescope positieve vlekken aan de voorzijde van de blouse. Indien men er vervolgens achter zou zijn gekomen dat de hoeveelheid speeksel in deze vlekken veel te weinig is om de fluorescentie te verklaren (en in 5 van de 9 vlekken zelfs geheel afwezig was), dan was duidelijk geworden dat deze vlekken aan de voorzijde alleen konden zijn ontstaan als gevolg van **contaminatie met de lijkvochtvlek op het rugpand**. De natte

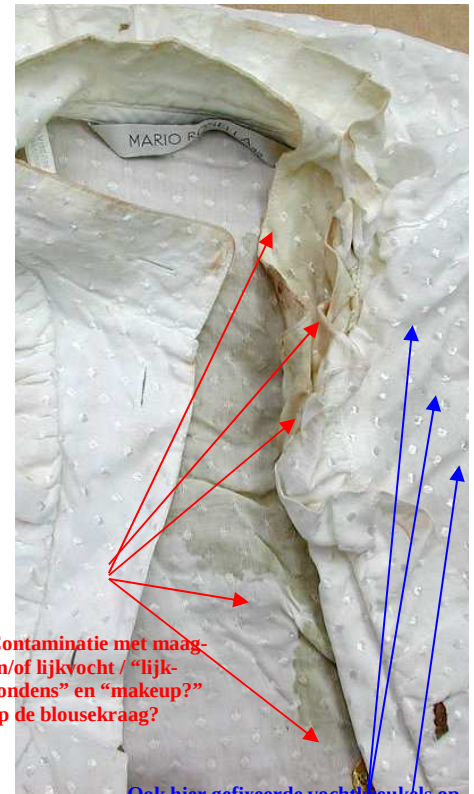
blouse was immers zodanig opgepropt in een zak dat de achterkant vocht heeft afgegeven aan de voorkant, hetgeen op verschillende plekken van de blouse nog heel goed te zien is en in bijlage XII uitgebreid is beschreven.

Cross contaminatie:

Vergeleken met sperma en speeksel³ heeft zweet en vooral lijksweet lagere concentraties menselijk celmateriaal hetgeen tevens de soms ontbrekende of onvolledige DNA profielen van het slachtoffer in de crimescope positieve vlekken op de voorzijde van de blouse verklaart.

Het hof in Den Bosch is dus met betrekking tot de crimescope positieve vlekken aan de voorzijde van de blouse door Eikelenboom verkeerd voorgelicht door te suggereren dat deze vlekken afkomstig zouden zijn van speeksel. Nu is het weinige celmateriaal van Louwes op de blouse met grote waarschijnlijkheid wel afkomstig van speekselresidu maar de hoeveelheid is dermate gering dat hierdoor niet het fluoresceren onder de crimescope kan worden verklaard. Vooral niet omdat er in 5 van de 9 vlekken helemaal geen celmateriaal van Louwes aangetroffen is.

De direct daaraan verbonden vraag en het voor de hand liggende antwoord met betrekking tot het lijksweet, wordt voor het hof achtergehouden met de verklaring dat het rugpand niet is bemonsterd vanwege de aanwezigheid van het vest op het moment van het delict.

Als de contaminatie met de lijksweetplek op het rugpand in het rapport was opgenomen dan zou dit het gehele onderzoek onderuit gehaald hebben! De crimescope positieve vlekken aan de voorzijde zijn immers niet zichtbaar vochtig geworden zoals dit op de blousekraag het geval was geweest.

Dit brengt met zich mee dat de grote hoeveelheid op het rugpand aanwezige lijkvocht op een, met het blote oog, niet duidelijk zichtbare wijze de rest van de blouse moet hebben gecontamineerd.

Een dergelijke contaminatie maakt dat niets zinnigs meer gezegd kan worden over de herkomst, de locatie of de mogelijke delictgerelateerdheid van het op de blouse aanwezige mannelijke en vrouwelijke DNA materiaal.

³ Wat absoluut vaststaat is dat, indien het oplichten van de crimescope positieve vlekken aan de voorkant afkomstig zouden zijn geweest van de inwerking van speeksel, dit een enorme hoeveelheid kernhoudende cellen had meegebracht die een zeer duidelijk compleet DNA profiel hadden opgeleverd. Aangezien dit niet het geval is (en er in 5 van de 9 vlekken helemaal geen DNA van Louwes is aangetroffen) maar er toch crimescope positieve vlekken waren, is er geen andere conclusie dan dat de lichaamsvloeistof die gedetecteerd is een andere oorsprong heeft. Ook in dit geval blijven er twee andere opties over, namelijk sperma en zweet. Speeksel en sperma bevatten extreem hoge concentraties kernhoudende cellen. In het rapport van 22/01/2004 wordt opgemerkt: "Gezien de grote hoeveelheden DNA van het slachtoffer op zowel de binnenzijde als op de buitenzijde van de blouse (huidcellen en bloed).." In deze opmerking worden met name huidcellen genoemd als herkomst van de enorme hoeveelheid DNA van het slachtoffer. Opvallend is dat ook hier nergens specifiek wordt vermeld dat deze "huidcellen" voor een groot gedeelte verklaard kunnen worden door de grote zweetplek achter op de rug.

Wat zit waar? / Tegenstrijdigheden en ongefundeerde aannames

De kern van dit betoog is dat er geen harde uitspraken gedaan kunnen worden over de vindplaats van het DNA materiaal op de blouse van de weduwe. Eikelenboom deed in zijn stukken echter wel heel expliciete uitspraken en verbond daaraan zijn hypothesen over de delictgerelateerdheid van het DNA materiaal van Louwes. Zijn rapport zit echter vol met tegenstrijdigheden en ongefundeerde aannames. **De crimescope geeft daarbij volgens Eikelenboom aan dat een fluorescerende plek de ene keer uit speeksel bestaat en de andere keer uit huidcellen⁴.**

Ook op het linker voorpand van de blouse lichten vlekken op rond de bloedvlekken, daar noemt Eikelenboom de oplichtende vlekken serumvlekken van het bloed. Ook hier is echter niet met zekerheid te zeggen of, en op welke wijze, er cross-contaminatie van biologisch materiaal kan hebben plaatsgevonden met de enorme lijkvochtvlekken op het achterpand.

Als er sprake is van een rode vlek van niet geanalyseerde oorsprong wordt deze door Eikelenboom toegeschreven aan de make-up van de weduwe waarbij hij er tevens automatisch vanuit gaat dat deze make-up tijdens het delict op de blouse is gekomen. In werkelijkheid kan dit net zo goed gebeurd zijn door contaminatie naderhand tijdens het openen van de blouse in het mortuarium van het ziekenhuis in Deventer of bij het gerechtelijk laboratorium te Rijswijk (zie hoofdstuk 3.5), vooral wanneer rekening wordt gehouden met het feit dat door mortuarium medewerkers op grote schaal make-up wordt gebruikt bij het opbaren van lijken voor de begrafenis. Het NFI heeft in ieder geval in haar rapport uit mei 2006 aangetoond dat er op de blouse een aantal vlekken zitten die er op de PD nog niet waren. (Zie bijlage XIII). Nadat de blouse bij de autopsie is uitgetrokken en opgefrommeld kwamen delen van de blouse bovendien in aanraking met andere natte gedeelten van de blouse waarop deze make-up aantoonbaar aanwezig is zoals de opstaande kraag. Deze kraag is aantoonbaar nat geworden door bloed, lijk- en/of maagvocht.

Het lijkvocht zelf heeft een complexe samenstelling⁵. Deels is hier sprake van (onder andere huid-) celmateriaal van het slachtoffer. Voor een groot deel bestaat het lijkvocht echter uit afbraakproducten van vet, minerale zouten, eiwithoudende stoffen afkomstig van enzymen en organische bacteriële toxines. De huid is verder semi-permeabel en de grote hoeveelheid bloed en vocht die zich na het intreden van de dood onder in het lichaam heeft verzameld wordt dus langzaam doorgegeven door de huid. De condensvorming van binnenuit het lichaam naar de snel afkoelende buitenste huidlaag en daarna door de omgevingslucht na het verplaatsen van het lijk uit de gekoelde ruimte, zal overigens hebben plaatsgevonden op het gehele lichaam en dus ook aan de voorzijde van de blouse.

Na aankomst in het gerechtelijk laboratorium in Rijswijk is de blouse in natte staat opgefrommeld en is de dus toch al niet voorspelbaar verspreide - proteïne- en celmateriaalrijke - vochtvlek op wederom onvoorspelbare wijze in aanraking gekomen met andere gedeelten van de blouse. Vast staat dat hierbij enkele gedeelten van de blouse rechtstreeks contact gemaakt hebben terwijl andere gedeelten vochtig

⁴ Lees hiertoe ons rapport in bijlage XVII over spoor #20, waar volgens Eikelenboom de relatief grote hoeveelheid cellen van Louwes afkomstig moest zijn van huidcellen omdat de crimescope hier niet heeft opgelicht. In werkelijkheid was deze hoeveelheid cellen voor speeksel helemaal niet groot en had dit overeengesteld met een hoeveelheid speeksel residu van 16nl (miljardste liter) per cm², die onmogelijk met de crimescope had kunnen worden ontdekt in een vlek die volgens Eikelenboom zelf verontreinigd was met een andere substantie.

⁵ Autolyse: De eerste stap, de autolyse (auto = zelf, lysis = uit elkaar vallen) begint al enkele minuten na overlijden. Cellen en weefsel beginnen uiteen te vallen. Dit komt deels omdat enzymwerking na de dood niet meer wordt gecontroleerd - de enzymen krijgen de vrije hand om cellen en weefsel rond hen om te zetten en af te breken - deels door het uiteenvallen van eiwitten en door micro-bacteriële overgroei. Uiteindelijk zullen alle celstructuren vervloeien en ontstaat er een eiwit- en vetrijke vloeistof (lijkvocht). Dit proces vindt sneller plaats in organen waar veel enzymen zijn, zoals in de alveesklier, maar zal uiteindelijk alle cellen in het lichaam aantasten. Autolyse vindt het beste plaats bij een temperatuur tussen de 20°C en 50°C. De enzymactiviteit buiten deze temperatuurgrenzen neemt drastisch af, de passieve lysis en bacteriële overgroei echter niet.

zullen zijn geworden door het geleidelijk verdampen van de grote vochtvlek op het rugpand. Op welke wijze het op de blouse aanwezige celmateriaal en de in het lijkvocht aanwezige proteïnen en andere afvalstoffen door de stof zijn gemigreerd en daarbij andere gedeelten hebben gecontamineerd is dus onmogelijk nog met zekerheid te reconstrueren. Dat het is gebeurd staat echter vast.

Ten slotte is het van belang te beseffen dat Eikelenboom zelf heeft aangegeven dat zelfs bij een wurgkoord maar in 16% van de gevallen DNA cellen worden aangetroffen. Zelfs als de blouse door iemand zou zijn vastgepakt is de kans klein dat er voldoende DNA is achtergelaten om een profiel uit te verkrijgen, laat staan dat er op 11 plaatsen voldoende gevonden zou kunnen worden.

Onkunde of misleiding?

Wederom dringt zich de dwingende vraag op of Eikelenboom heeft gehandeld en geoordeeld uit onkunde of dat er sprake was bewuste misleiding van de rechtbank.

Het ligt voor de hand om te denken dat Eikelenboom waarschijnlijk wel wist dat het oplichten van zijn crimescope positieve vlekken niet door speeksel veroorzaakt konden zijn. In dat geval hield hij tegen beter weten in vast aan de speekselhypothese en heeft hij de enorme lijkvochtplek op het rugpand bewust buiten het onderzoek gehouden door gebruik te maken van het feit dat de weduwe op de avond van de moord een vest droeg.

Het alternatief is mogelijk minstens zo zorgwekkend, namelijk dat Eikelenboom niet kundig genoeg was om dit onderzoek uit te voeren.

Maar wat de verklaring ook is. Het staat ver af van de opdracht van het NFI en de wijze waarop het NFI zelf vindt dat men de opgedragen werkzaamheden hoort te doen en te rapporteren.

3.8. Hoe zijn de ribben gebroken?

In het rapport van het NFI dd. 22-1-2004 wordt gesteld dat de “greepsporen” op de blouse aangetroffen zijn in de buurt van de gebroken ribben van de weduwe. Daarmee wordt de suggestie gewekt dat de dader van achteren de blouse aan de voorkant heeft vastgegrepen, daarna met veel druk de ribben heeft gebroken en daardoor DNA sporen op de blouse heeft achtergelaten. Omdat op die plekken DNA-sporen zijn gevonden van Louwes zou daarmee aangetoond zijn dat Louwes van achteren de ribben van de weduwe heeft gebroken en daardoor zijn sporen op de blouse heeft achtergelaten.

In het vorige hoofdstuk is uiteengezet dat de kans dat de sporen werkelijk greepsporen zijn klein is. De kans is beduidend groter dat het van oorsprong speekselsporen zijn die door de behandeling van de blouse verspreid zijn over verschillende plekken op de blouse.

In deze beschrijving van het NFI zit echter nóg een zwakke aanname. De ribbreuken zouden zijn veroorzaakt doordat de dader achter het slachtoffer stond en door krachtoefening met de armen de breuken hebben veroorzaakt. In hoofdstuk 1.1 is al uiteengezet dat bij de sectie geen röntgenfoto's van de ribbreuken zijn gemaakt.

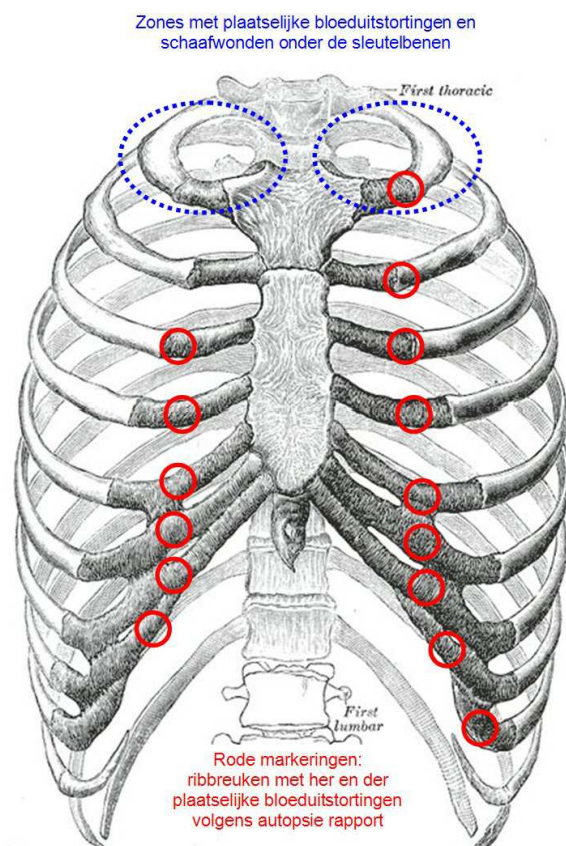
Op basis van de beschrijving van die breuken (9 ribben links en 6 ribben rechts) wordt door deskundigen gesteld dat de kans klein is dat de breuken door druk met de armen tot stand is gekomen. De kans wordt duidelijk groter geacht dat de breuken zijn ontstaan doordat de dader met zijn onderbenen op de borst van het slachtoffer sprong toen zij op de grond lag.

In bijlage IX staat de volledige reconstructie van de moord beschreven met daarin ook de interpretatie van de gebroken ribben.

Door het ontbreken van een reconstructie heeft het NFI een aanname als een zekerheid kunnen presenteren, waar dit via een degelijke reconstructie aangemerkt had kunnen worden als een aanname met een geringe waarschijnlijkheid.

Voor een forensisch instituut is dat een ernstige fout.

Een rechtbank neemt immers aan dat wanneer een deskundige van het NFI iets presenteert, dit stevig is onderbouwd en niet slechts gebaseerd is op speculatie.

3.9 Wat kan uit spoor 20 werkelijk geconcludeerd worden?

Al tijdens de rechtszaak in 2003/2004 werd door de verdediging van Louwes naar voren gebracht dat het aangetroffen DNA mogelijkwerijs van speeksel afkomstig zou kunnen zijn. Dit laatste argument (dat Louwes uiteraard in belangrijke mate had vrijgepleit) werd echter ontkend door Eikelenboom. Met name spoor #20, waarin de relatief hoogste concentratie mannelijk celmateriaal werd aangetroffen, speelt in de uitspraak een belangrijke rol.

Het niet oplichten van de crimescope als bewijs dat deze cellen niet van speeksel afkomstig kunnen zijn en dat het dus huidcellen moet betreffen wordt hierbij door het hof letterlijk uit de conclusies van Eikelenboom overgenomen. Op deze aanname is de veroordeling van Louwes in grote mate gebaseerd.

De conclusies van Eikelenboom zijn echter verontrustend, zowel voor wat betreft de te verwachten deskundigheid als ten aanzien van de onpartijdigheid. bijlage XVII staat dit uitgewerkt.

Door Eikelenboom wordt in januari 2004 met stelligheid beweerd dat door middel van de crimescope de fluorescentie van eventueel aanwezig speeksel in spoor #20 zichtbaar zou zijn geweest.

Deze opmerking getuigt van weinig van deskundigheid. Waar Eikelenboom blijkbaar aan voorbij gaat is het feit dat een crimescope uitsluitend “aanslaat” op hoeveelheden lichaamsvocht die na opdroging voldoende groot zijn om de fluorescentie te kunnen waarnemen, zoals ook al uitgebreid in 3.7 is uiteengezet!

In theorie (laboratorium condities) zouden op een schone stof ook kleinere hoeveelheden lichaamsvocht kunnen worden waargenomen. In geval van de moord op de weduwe Wittenberg gaat het echter om een met make-up en/of lijkvocht verontreinigde witte blouse en is het dus onmogelijk om door de “achtergrondruis” van de reflecties van de blouse kleine hoeveelheden lichaamsvocht te zien fluoresceren. Op de website van Spex⁶, de fabrikant van de industrie standaard Crimescope CS-16 staat hierover het volgende:

The dried body fluids will actually glow under the light source illumination. Although the body fluids will fluoresce under an ordinary UV black light, many articles on which you would find them including clothing and sheets will also glow and deter their detection. It is therefore necessary to tune to visible color bands (wavelengths) to eliminate the background interference.

Als er in verband met een crimescope dan ook gesproken wordt over het fluoresceren van lichaamsvocht zoals speeksel, sperma, zweet en vaginaalslijm dan moet in principe worden gedacht aan met het blote oog zichtbare hoeveelheden. In geval van speeksel moet dus zeker niet worden gedacht aan fijn vernevelde sub-microniveau druppels zoals deze bijvoorbeeld afkomstig kunnen zijn van een hoest- of niesbui of vrij kunnen komen tijdens het spreken (“spreken met consumptie”) of indirect via handcontact overgedragen speekselcellen omdat de donor bijvoorbeeld in zijn hand heeft gehoest.

⁶ www.crimescope.com

Waarschijnlijk wist Eikelenboom dit ook maar desondanks werd voor de rechter het tegenovergestelde beweerd.

Omdat er misschien sprake zou kunnen zijn van een interpretatiemarge zullen we proberen zijn beweringen wetenschappelijk te toetsen.

Reconstructie van de crimescope fluorescentie in spoor #20

Het besproken spoor #20, links van het midden op borsthoogte, bevat volgens de NFI-wetenschappers een “grote hoeveelheid” celmateriaal. Hierbij gaat men echter bij voorbaat al volledig uit van de aanname dat er sprake is van huidcellen en dat het er in dat geval relatief veel zijn. Als dit echter een spoor is van een speekseldruppel dan is er absoluut geen sprake van een “grote hoeveelheid” celmateriaal!

In een rapport uit mei 2006 ten behoeve van het oriënterend vooronderzoek stelt het NFI dat met de in 2006 beschikbare technieken nog steeds niet kan worden vastgesteld om wat voor soort celmateriaal het bij biologische contactsporen gaat. Men kan dus niet weten of het spoor afkomstig is van huidcellen of speeksel. Daarmee wordt aangegeven dat in 2004 ook niet vastgesteld kon worden of er sprake was van huidcellen of speeksel.

Als zodanig hangt de conclusie van Eikelenboom in 2004, dat er sprake was van een “grote hoeveelheid” celmateriaal, volledig in de lucht. Waar een hoeveelheid voor huidcellen misschien relatief veel is, is dit voor speekselcellen (waar veel meer kernhoudende cellen in zitten) beslist niet het geval. We mogen aannemen dat Eikelenboom en zijn collega's dat ook in 2004 al wisten.

We kunnen de vergelijking getalsmatig onderbouwen. De exacte hoeveelheid celmateriaal in spoor #20 wordt ons medegedeeld in het NFI rapport van 19 mei 2006 m.b.t. het oriënterend vooronderzoek. **We zullen de informatie uit dit rapport in 2006 gebruiken om te bepalen hoeveel speeksel er nodig is om het profiel uit spoor #20 te verkrijgen.**

- *Iedere menselijke cel bevat ongeveer 5 picogram celkern DNA,*
- *Het monster van spoor #20 was 2cm² groot en bevatte ruwweg 2400 cellen (1200 cellen per cm²),*
- *“Uit het DNA mengprofiel kan ook worden afgeleid dat de bemonstering ongeveer twee keer zoveel DNA afkomstig van een man als DNA afkomstig van een vrouw bevat. Dit wil zeggen dat, uitgaande van de 1200 cellen per vierkante centimeter, spoor #20 tenminste 800 mannelijke cellen en 400 vrouwelijke cellen per vierkante centimeter bevat”*
- *“Speeksel bevat tussen de 1 en 10 microgram DNA per milliliter. Dit betekent dat 1 milliliter speeksel tussen de 200 duizend en de 2 miljoen kernhoudende cellen bevat. Een minuscule druppeltje speeksel van bijvoorbeeld 1 microliter bevat honderden kernhoudende cellen⁷ die zowel via een aanraakcontact als door middel van een greepspoor overgedragen kunnen worden. Met de huidige stand van de techniek kan geen onderscheid worden gemaakt tussen speekselcellen en huidcellen”.*

⁷ andere bronnen melden overigens nog veel hogere concentraties menselijk celmateriaal in speeksel, tot maar liefst menselijke 8000 cellen per microliter. In deze berekening gaan we echter uit van de door het NFI gemelde aantallen.

Uitgaande van een gemiddelde van 5 microgram DNA per milliliter komen we tot gemiddeld 1 miljoen speekselcellen per milliliter (5µg/5pg) hetgeen betekent dat de 800 mannelijke cellen per cm² uit spoor #20 overeenkomen met 0,8 microliter speeksel (= *L 0,000.000.8*) per cm²

Speeksel bestaat voor 98% uit water, hetgeen betekent dat na intrekking in de vezels en verdamping van het water slechts 16nl (*nano=miljardste liter*) per cm² potentieel fluoresceerbaar residu binnenin de vezels van de met make-up en/of lijkvocht verontreinigde witte blouse zijn achtergebleven, **hetgeen uiteraard absoluut onmogelijk gedetecteerd kan worden met behulp van een crimescope!** (*Deze argumentatie gaat overigens ook op voor alle andere “contactsporen” op de blouse waar nog minder DNA is aangetroffen*)

Het kunnen traceren van zo’n kleine hoeveelheid speeksel wordt helemaal ondenkbaar gezien het feit dat deze blouse na de moord vochtig tot plaatselijk nat is geworden als gevolg van het lijkvocht. Vervolgens is de blouse in die conditie direct na de sectie opgepropt in een zak, waardoor de hypothetische microdruppel-residuen al snel verder verdund in de stof kunnen zijn gedrongen en verspreid over een groter oppervlak.

Om alle kernhoudende mannelijke cellen in spoor #20 te kunnen verklaren was dus een speekselresidu van 16nl (miljardste liter) per cm² voldoende. Een dergelijk kleine hoeveelheid ingedroogd residu kan in de vezels van een met make-up en/of lijkvocht verontreinigde witte blouse onmogelijk met een crimescope worden gedetecteerd!

Resumerend:

De uitspraak in 2004 over de crimescope en het niet detecteren van speeksel in spoor #20 was dus net als de vlektest op het tafelblad (hoofdstuk 2.3) een voorbeeld van onkunde of bewuste misleiding van het hof door Eikelenboom.

3.10. Wat is er overgebleven van het cruciale NFI rapport uit 2004?

Er waren in 2004 zeven argumenten die door het NFI als onderbouwing dienden voor de hypothese dat de gevonden sporen van Louwes op de blouse er tijdens de moord op zijn gekomen en niet tijdens zijn bezoek aan de weduwe op de ochtend van de moord.

Deze argumenten zijn in de voorgaande hoofdstukken uitgebreid aan de orde gekomen. In dit hoofdstuk zullen we die resultaten samenvatten.

Allereerst blijkt de blouse zodanig behandeld te zijn tussen het moment waarop het slachtoffer dood wordt aangetroffen en eind november 2003, wanneer de eerste DNA sporen worden afgenomen, dat er allerlei risico's zijn ontstaan op (cross-)contaminatie. Die risico's waren zó groot dat er geen conclusies meer getrokken kunnen worden uit de locaties op de blouse waar sporen zijn gevonden.

Ten aanzien van de zeven argumenten is het volgende vastgesteld in hoofdstukken 3.5 tot 3.9. Eerst het argument zoals het letterlijk in het rapport van het NFI, dd. 22-1-2004, staat vermeld en daaronder de conclusies die inmiddels getrokken kunnen worden:

1. Het bloedvlekje op de kraag kan ontstaan zijn door contact met een kleine verwonding. Het wondje moet ontstaan zijn kort voor of tijdens het tijdstip dat het in contact met blouse S12 kwam.

Uit experimenten die wij hebben uitgevoerd blijkt dat het vlekje op de kraag van de blouse, en met name de doordruk naar de andere kant, niet ontstaan kan zijn op de wijze die het NFI beschrijft. Het vlekje kon wel worden gereproduceerd door het imiteren van een nies.

2. Op basis van crimescope onderzoek kan vastgesteld worden dat er geen indicatie is gekregen dat zich in de lichtrode vlekken speeksel of zweet van Louwes bevond. Het geeft steun aan de hypothese dat het betrokken celmateriaal afkomstig is uit huidcellen.

Op basis van crimescope onderzoek kan ook in 2007 nog geen onderscheid gemaakt worden tussen geringe hoeveelheden speeksel, zweet of huidcellen. Met dit argument geeft het NFI daarom een onjuiste voorstelling van zaken. Door de vondsten zelf kan juist vastgesteld worden dat de kans groot is dat het speekselsporen betreft.

3. Het aantreffen van de lichtrode substantie met daarin celmateriaal van Louwes, op plaatsen waar het slachtoffer gewurgd is en de ribben zijn gebroken. Daar heeft de dader contact gehad met het slachtoffer.

Er is aangetoond dat bepaalde vlekken op de blouse (ook een lichtrode vlek) zich niet op de blouse bevonden toen de weduwe vermoord werd aangetroffen. De ribben kunnen niet gebroken zijn door krachtsinspanning met de armen van achteren maar doordat de dader met zijn knieën op het, op de grond liggende, slachtoffer is gesprongen.

4. De afwezigheid van materiaal van Louwes in de drie controlemonsters. Dit ondersteunt de hypothese dat het DNA-materiaal gelijktijdig is overgedragen met de lichtrode substantie.

In 2006 is juist wèl in een van deze controlemonsters DNA van Louwes aangetroffen. Daarmee wordt deze stelling niet alleen ondergraven maar volledig omgedraaid.

5. Het DNA-profiel is op verschillende plekken aangetroffen. Bij zakelijk contact, zoals bij praten of het geven van een hand, verwacht men niet dat DNA van een individu op zoveel verschillende locaties terechtkomt.

Juist omdat huidcellen maar in weinig gevallen voldoende DNA materiaal opleveren voor het vaststellen van een profiel is het op meerdere plaatsen vinden van DNA materiaal eerder een ondersteuning van het zakelijk contact dan van het misdrijf. Door het vochtig inpakken en andere handelingen met de blouse is de kans juist groot dat een speekselspoor over de blouse verspreid is waardoor op meerdere plaatsen voldoende DNA materiaal terechtkwam waaruit een profiel vastgesteld kon worden.

6. De afwezigheid van andere individuen in de verkregen DNA profielen.

Op de blouse zijn bolletjespatronen te vinden dicht bij messteken. Daaruit kan worden geconcludeerd dat de dader handschoenen droeg. Daarnaast zijn de meeste kledingstukken van de weduwe verdwenen en is het niet noodzakelijk geweest dat de dader de blouse ook daadwerkelijk met blote handen aangeraakt heeft.

7. In spoor #20 zijn de sporen van de man sterker dan van het slachtoffer. Dat past niet bij de hypothese dat het materiaal op de blouse is terechtgekomen door een hand geven of door met haar te spreken.

In 3.9 is uitgebreid uiteengezet dat deze conclusie over spoor #20 niet getrokken kan worden op basis van de bevindingen uit 2003/2004. Juist omdat men geen onderscheid kan maken tussen speekselsporen en greepsporen kan de bovenstaande conclusie niet getrokken worden. De aanwijzingen zijn juist veel sterker dat het een speekselspoor betreft.

Hiermee is aangetoond hoe zwak en subjectief de rapportage van het DNA onderzoek van het NFI uit 2004 was. Bepaalde essentiële onderzoeken zijn niet uitgevoerd. Er zijn aannames gedaan die aantoonbaar onjuist zijn. Er zijn uitspraken gedaan die onjuist zijn. De bevindingen zijn niet uitgebreid onderbouwd. Er is niet aangegeven hoe de blouse bewaard is geweest en welke risico's deze behandeling met zich meebracht. Er zijn conclusies getrokken die door een objectieve forensisch onderzoeker niet getrokken hadden mogen worden. Bovendien werden de verschillende rapporten uiterst kort voor de zittingsdag uitgebracht - in sommige gevallen zelfs op de zittingsdag zelf - zodat de verdediging er amper inhoudelijk op kon reageren.

Het laatste rapport van het NFI stamde van 22-1-2004. De laatste zitting was op 26-1-2004 en de veroordeling vond plaats op 9-2-2004.

Dit zegt de Engelse DNA deskundige Kenny van het FSS in 2007 over het rapport van het NFI en de getrokken conclusies:

*“In my opinion based on the information provided to me and information regarding the ‘innocent’ transfer of DNA, the possibility that the DNA was deposited during the storage and examination cannot be excluded and for this reason **the level of support given to the working hypothesis of the NFI, that the DNA detected was more likely to be transferred to the blouse during a criminal offence, rather than normal businesslike contact would have to be significantly reduced.**”*

Dit stelt de Amerikaanse DNA deskundige Dan Krane die sinds 1990 in meer dan 70 rechtszaken als DNA expert is opgetreden over de NFI conclusies:

*“The presence of a DNA profile usually says very little about the time frame or the circumstances under which this DNA was transferred. Further DNA tests are not capable of determining the tissue source of which the DNA came. **For instance in this case it is not possible to distinguish between the possibility that DNA came from handling the blouse or from sneezing upon it.**”*

*Current DNA tests are profoundly sensitive and that sensitivity requires that great care be taken in the handling and storage of articles of evidence to prevent the possibility of contamination or cross-contamination. **The handling of the blouse in this case raises very serious concerns about the nature of the evidence.**”*

4. Conclusies

In de periode 1999 tot en met 2006 zijn er door het NFI vele rapporten uitgebracht in relatie tot de Deventer Moordzaak. In het kader van een contra-expertise zijn veel foto's en diverse video's beschikbaar gekomen, waardoor een beter inzicht gekregen kon worden van de onderbouwing van deze rapporten. Tevens zijn er in 2006 door het NFI onderzoeken gedaan waarbij de resultaten van eerdere onderzoeken een andere interpretatie kregen.

In de bijlagen van dit Zwartboek staan 17 rapporten die door deskundige burgers in wisselende samenstellingen (de Wikipedia-achtige aanpak) gemaakt zijn naar aanleiding van de bevindingen van het NFI. In de hoofdstukken 1 tot en met 3 van dit Zwartboek zijn de inhoud en conclusies van ieder van die rapporten beschreven. Daarbij zijn conclusies getrokken ten aanzien van specifieke rapporten en activiteiten van het NFI. Op basis daarvan zijn de volgende algemene conclusies te trekken, die een goed beeld geven van de forse problemen die er zijn met het functioneren van het NFI, met grote gevolgen voor het functioneren van onze rechtsstaat.

1. Slechte kwaliteit

Diverse onderzoeken zijn op een slechte manier uitgevoerd en komen, mede daardoor, tot conclusies die aantoonbaar onjuist zijn. Soms wordt zelfs precies het tegenovergestelde geconcludeerd van wat het onderzoek zou opgeleverd hebben als het goed zou uitgevoerd zijn. Opmerkelijk daarbij is dat die conclusies wel steeds in lijn zijn met het beeld dat het OM nodig heeft. Belastend voor de verdachte of niet ontlastend voor de verdachte.

2. Gebrek aan zorgvuldigheid

Uit de foto's en video's blijkt hoe onderzoeken gedaan worden waarbij tegen diverse eisen van zorgvuldigheid ernstig wordt gezondigd. Dat betreft niet alleen een vuile omgeving waarin men de onderzoeken uitvoert, maar ook de zeer onzorgvuldige behandeling van stukken van overtuiging. Het gebrek aan zorgvuldigheid blijkt ook door het niet goed instellen van apparatuur, zoals camera's, en de fouten die gemaakt worden met data in rapportages.

3. Belabberde omstandigheden

Van een instituut als het NFI mag men verwachten dat de stukken van overtuiging alleen worden onderzocht in omgevingen die schoon en steriel zijn en waarvan de klimatologische voorwaarden optimaal zijn. Ook dienen de voorwerpen waarmee die stukken van overtuiging in aanraking komen te voldoen aan deze voorwaarden van schoon en steriel. Uit foto's en video's is op te maken dat aan deze voorwaarden bij lange na niet wordt voldaan waardoor experimenten met stukken van overtuiging (en de conclusies die men daar vervolgens trekt in de rechtszaal), ingrijpend kunnen worden beïnvloed.

4. Niet onderbouwde aannames

In de rapporten komt het regelmatig voor dat er door de onderzoekers expliciet en impliciet aannames worden gedaan ten aanzien van gebeurtenissen bij en rondom het delict. Dat zijn dan vaak aannames die men onderzoeksmatig had kunnen (en moeten) onderbouwen. Bij voorbeeld door het uitvoeren van experimenten of nadere analyse op basis van foto's of stukken van overtuiging.

Veel van deze aannames van het NFI hebben wij via intensief onderzoek en experimenten onderzocht. Daarbij bleek dat men niet alleen alternatieve verklaringen had genegeerd, maar dat een aantal cruciale aannames aantoonbaar onjuist waren of een uiterst kleine mate van waarschijnlijkheid hadden.

Daardoor werden de conclusies van het rapport gereduceerd tot speculaties, die dikwijls zelfs uiterst onwaarschijnlijk waren.

5. Gebrek aan onafhankelijkheid

Het NFI onderzoekt slechts datgene waar het Openbaar Ministerie om verzoekt. Onderzoeken die logisch voortvloeien uit bepaalde bevindingen van het NFI worden niet uitgevoerd, omdat het Openbaar Ministerie niet in de uitkomsten is geïnteresseerd. (En dat is weer omdat die uitkomsten voordelig zouden kunnen zijn voor de verdachte). Ook valt het op dat bepaalde onderzoeksrichtingen die logisch voortvloeien uit de aard van het misdrijf of opvallende stille getuigen niet worden ingeslagen.

Er zijn bij diverse onderzoeken duidelijke aanwijzingen dat alvorens rapporten worden uitgebracht inhoudelijk overleg is over de bevindingen tussen de onderzoekers en de betrokken Officier van Justitie. En ook dat de uitslagen, al dan niet in geschreven vorm, aan het Openbaar Ministerie worden uitgebracht, waarna pas een finaal rapport wordt opgemaakt ten behoeve van de rechters en de verdediging.

6. Redeneren naar de veronderstelde eindsituatie toe

Er zijn diverse voorbeelden waarbij de onderzoekers van het NFI vanuit een bepaalde veronderstelling (de verdachte heeft de moord gepleegd) terugredeneren. Dat is een doodzonde voor een forensisch onderzoeker, omdat aangenomen wordt dat zij juist andersom werken. Bestuderen van stukken van overtuiging, uitvoeren van experimenten, wikken en wegen van verschillende alternatieven en daarna komen tot conclusies met daarbij het aangeven van de mate van waarschijnlijkheid. Zo hoort men te werken.

Door andersom te werken, zonder dat dit in eerste instantie vanuit het rapport kan worden doorzien, is misleidend en kan tot verkeerde conclusies bij rechters leiden..

7. Gebrek aan transparantie en late aanlevering

De rapporten zijn vaak heel kort en normaliter is het basismateriaal ook niet ter beschikking zodat een lezer van het rapport het werk van de onderzoeker niet kan controleren. Ook ontbreken vaak foto's waarmee men de conclusies van de onderzoeker visueel kan beoordelen. Men moet maar geloven dat de onderzoeker de juiste keuzes heeft gemaakt, de experimenten goed heeft uitgevoerd en alternatieven goed heeft gewogen. Daarbij komt het ook regelmatig voor dat het rapport van het NFI zeer kort voor de zitting (of zelfs op de dag van de zitting zelf) ter beschikking komt van het hof en de verdediging, zodat er geen enkele controle of inhoudelijk weerwoord meer mogelijk is op het uitgevoerde werk.

Dit Zwartboek laat vele voorbeelden zien dat als –door bijzondere omstandigheden- het basismateriaal naderhand wel beschikbaar is gekomen en er wel tijd is om het rapport en dat basismateriaal te bestuderen blijkt dat het rapport van het NFI slecht is en de conclusies onjuist. Tragisch is echter dat dan al sprake is van een definitieve veroordeling en die bevindingen over de slechte rapporten van het NFI alleen nog maar meegenomen kunnen worden bij een herzieningsverzoek, waarbij de Hoge Raad heel anders tegen die informatie aan kijkt dan feitenrechters.

8. Niet onderzoeken van relevante informatie

In tegenstelling tot het beeld dat geschetst wordt door series als CSI is het niet zo dat medewerkers van het NFI multidisciplinair naar alle relevante informatie van een delict kijken en dan een plan de campagne opstellen ten aanzien van de uit te voeren onderzoeken om zo mee te helpen tot een zo goed mogelijke waarheidsvinding. Het NFI voert alleen die onderzoeken uit waar het Openbaar Ministerie om vraagt. En de keuzes van het Openbaar Ministerie lijken zeer bepaald te worden door de visie van het Openbaar Ministerie over wat er gebeurd is en wie de verdachte is. Onderzoek waaruit zou kunnen blijken dat de visie van het Openbaar Ministerie rondom de gebeurtenissen of de verdachte onjuist is worden niet opgedragen en dus ook niet uitgevoerd. Daarbij valt op dat bij de rapportage van het NFI van wel opgedragen onderzoeken het gemis aan informatie uit niet gedane onderzoeken wordt gecompenseerd door aannames, die ook nog veelvuldig onjuist blijken te zijn of slechts een van de mogelijkheden betreft. Ook dat ondergraaft ernstig de kwaliteit van de onderzoeken die wel worden uitgevoerd.

Als deze acht conclusies in onderlinge samenhang worden bekeken dan staat het diametraal tegenover de uitgangspunten van het NFI zelf ten aanzien van haar werkzaamheden. Deels is dat te wijten aan interne problematiek (opleiding en kwaliteitscontrole), deels is dat te wijten aan de nauwe relatie tussen het Openbaar Ministerie en het NFI, waarbij laatstgenoemde per zaak afhankelijk is van de wijze waarop de betrokken leider van het onderzoek zijn taak opvat.

Het gevolg is echter wel dat, terwijl de rechters uitgaan van een deskundig en onafhankelijk NFI, dat goed en zorgvuldig onderzoek heeft gedaan naar het technisch bewijs, het in de werkelijkheid onvolledig is, kwalitatief regelmatig onvoldoende tot ronduit slecht, en vol staat met niet onderbouwde aannames. En in plaats van zekerheden waarop rechters bij hun afweging op kunnen bouwen ontstaat er een vorm van drijfzand, zonder dat het door de rechters wordt beseft.

Hierdoor wordt de kans vergroot dat er ernstige fouten worden gemaakt ten aanzien van de schuldvraag van een verdachte met alle gevolgen van dien.

Derhalve dienen ingrijpende maatregelen genomen te worden om zowel de kwaliteit van het werk aanzienlijk te verhogen, de rapportages tijdig, transparant en controleerbaar te maken, onderzoek multidisciplinair aan te pakken en dit niet langer te beperken tot de onderzoeksopdrachten die door het Openbaar Ministerie gegeven worden.

Zwartboek NFI

Bijlagen

Blz.

I	Past mes P1 bij de scheuren in de blouse?	B 5
II	Laboratoriumcondities bij het NFI	B 13
III	Wanneer genomen?	B 17
IV	De foutief uitgevoerde druppeltest door het NFI	B 29
V	Bolletjesafdruk door vest?	B 33
VI	Past mes GS8?	B 49
VII	Taalkundige aanwijzingen	B 57
VIII	De niet gevonden vlekken	B 63

IX	De nagelaten reconstructie van de moord	B 69
X	Waar was Louwes de ochtend van de moord?	B 91
XI	Overeenkomsten en verschillen in de rol van het NFI bij de Schiedammer Parkmoord en de Deventer Moordzaak	B 95
XII	De onprofessionele behandeling van de blouse van het slachtoffer	B 101
XIII	Nieuwe vlekken op de blouse van de weduwe	B 109
XIV	Is er veel DNA gevonden?	B 115
XV	De origine van het bloedvlekje in de kraag	B 119
XVI	Greepsporen of niet?	B 123
XVII	Onjuiste voorlichting rondom het cruciale spoor # 20 door het NFI	B 133

Bijlage I

Past mes P1 bij de scheuren in de blouse?

Samenvatting

In dit rapport worden de bevindingen beschreven van het onderzoek van het NFI, uitgevoerd eind 1999, naar de scheuren in de blouse van de weduwe. Allereerst worden de zeven scheuren getoond die door het NFI op de blouse zijn gevonden.

In het tweede deel worden een aantal eigenaardige aspecten van de rapportage van het NFI van 21-2-2000 nader bekeken. De belangrijkste bevinding betreft de vreemde conclusie van dat rapport. “Er kon niet aangetoond worden met wel voorwerp de scheuren waren veroorzaakt”. Deze conclusie was echter volkomen irrelevant omdat toen mes P1, dankzij een geurproef, als moordwapen werd aangemerkt. Relevant was de uitspraak of mes P1 al dan niet de scheuren zou hebben kunnen veroorzaakt. Daarover staat niets in het rapport.

Begin 2007 zijn door ons met vier messen, waaronder mes P1 proeven gedaan om te zien wat voor scheuren veroorzaakt werden met een blouse van hetzelfde materiaal als de blouse van de weduwe.

Daarbij is vastgesteld dat, gezien de vorm en breedte van het mes (2.6 cm), de scheuren in de blouse niet veroorzaakt kunnen zijn door mes P1.

Ernest Louwes is dus in 2000 veroordeeld op een geurproef waardoor hij verbonden is aan een mes waarvan het NFI, via het onderzoek naar scheuren op de blouse, al in 1999 had kunnen vaststellen dat dit mes het moordwapen niet geweest kon zijn!

1. De bevindingen van het NFI in 1999/2000

Rechts is de bloedafdruk van het mes op de blouse van de weduwe te zien met een maatvoering erbij. De mesafdruk is op het breedste punt ongeveer 2 centimeter.

Uit het sectieverslag (bijlage A) is op te maken dat er vijf verwondingen van ieder ongeveer 10 centimeter diep zijn aangetroffen. Dit staat in het sectieverslag (26-9-1999) : “*Er waren een vijftal min of meer spitsovale, scherprandige en vrijwel parallel aan elkaar gelegen huidperforaties (waarvan een tweetal met een enigszins torpedovormig patroon) aan de linkse voorzijde van de borst. De perforaties waren vrijwel gelijkvormig en hadden een afstand van 122 cm ten opzichte van de voetzoolrand tot 134 cm met een afstand tot de mediaanlijn van 2 cm tot 4 cm. De huidperforaties waren min of meer gelijkvormig met een afmeting van circa 3 tot 0.5 cm.*”

Rechts treft u een deel van de foto aan van het slachtoffer die gemaakt is tijdens de sectie. De foto is schuin van linksonder van het liggende slachtoffer genomen. Rechtsboven is de bovenste

messteek te zien, die dus 134 cm van de voetzoolrand verwijderd is. De weduwe was 169 cm groot dus deze messteek bevond zich ongeveer 25 centimeter onder de bovenkant van de schedel. De onderste messteek bevindt zich dus 12 centimeter lager. De twee vlekken linksonder zijn volgens een recente verklaring van de sectiearts Dr. Visser markers op het lichaam.

In het NFI rapport van 21-2-2000 over het textielonderzoek van de blouse worden de zeven scheuren die zijn ontstaan door de messteken besproken. (zie bijlage B). De gaten worden omschreven als “geknikte scherprandige beschadigingen”. De meeste met het formaat van 2 a 2.5 cm bij 1.5 cm. Ook wordt er beschreven waar aan de binnenkant (voering en stikdraden) een forse beschadiging wordt aangetroffen.

Op basis van de beschrijving van de locaties zijn de volgende specificaties te geven van de gevonden beschadigingen in de blouse. Het rapport omvat amper meer dan één pagina (bijlage B omvat de totale tekst van dit rapport). In het rapport staan geen foto's van de onderzochte scheuren. Om de beschreven scheuren te illustreren treft u rechts de door ons ingetekende scheuren aan op de foto van de blouse uit 2003. Dit staat er in het NFI rapport van 21-2-2000:

A. Een zeer complexe scherprandige beschadiging met een afmeting van 7.5 cm. Textiel is daar nogal gevouwen. Voering is ook volledig doorkliefd. (Het gat dat in de blouse gezien kan worden is voor een deel veroorzaakt doordat in 2003 een deel van de stof voor nader onderzoek van de blouse is gehaald).

B. Een geknikte scherprandige beschadiging van 2 bij 1.5. Voering is ook volledig doorkliefd.

C. Nog een geknikte scherprandige beschadiging van 2.1 bij 1.6. Voering is ook volledig doorkliefd.

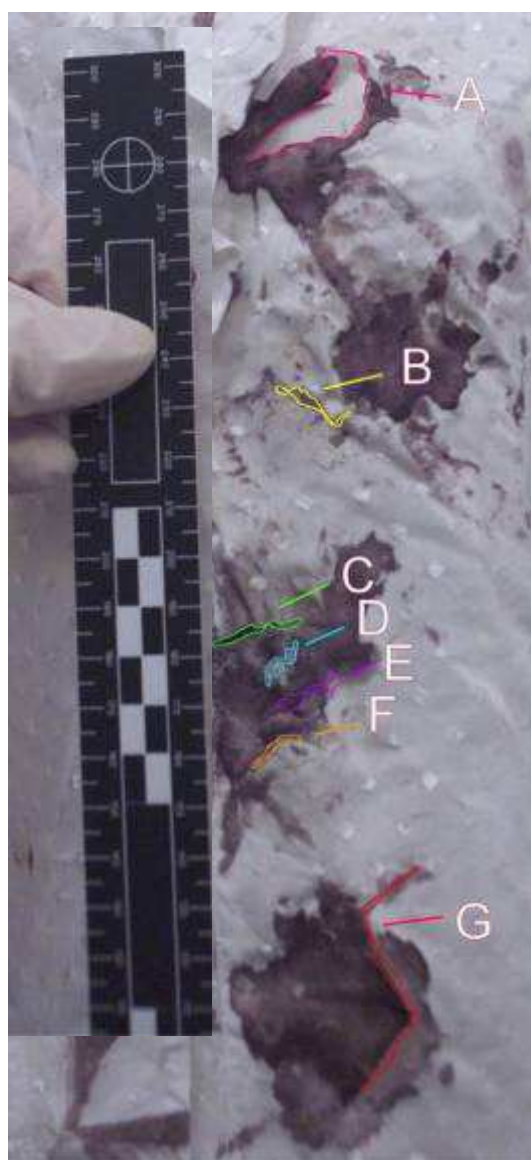
D. Een scherp geknikte scherp-randige beschadiging, met een afmeting van 1 bij 0.8. Voering is **niet** doorkliefd.

E. Een lichtgolvende beschadiging overgaand in een geknikte min of meer scherprandige beschadiging van 2.5 bij 1 bij 1.5. Voering is ook volledig doorkliefd.

F. Een licht golvende min of meer scherprandige beschadiging met een totale afmeting van 2.5 cm. Voering is ook volledig doorkliefd.

G. Een complexe meerdere malen geknikte min of meer scherprandige beschadiging van 2.1 bij 2.1 bij 0.6. Voering is **niet** doorkliefd.

Vastgesteld kan worden (dat staat niet in het NFI rapport) dat tussen de bovenste en onderste scheur op de blouse een verschil is van 20 centimeter, terwijl de messteken op het lichaam 12 centimeter uiteen liggen. Dat houdt dus in (en is ook op de foto van het PD goed te zien) dat er veel plooiën in de blouse waren op het moment dat de messteken werden toegediend. (In een andere notitie van ons wordt uiteengezet dat dit komt doordat de weduwe aan haar benen is verplaatst alvorens de messteken zijn toegediend. Daardoor is de blouse fors opgekropen).

2. Met welk voorwerp zijn messteken gemaakt?

Bezien we de conclusie van het NFI-rapport uit 21-2-2000 dan is er iets merkwaardigs aan de hand. Dit staat als conclusie in het rapport vermeld: “Gezien het complexe beschadigingsbeeld van zowel de scherprandigheid als de vorm van de beschadigingen in de blouse **kan niet vastgesteld worden welk scherprandig voorwerp mogelijk gebruikt werd.**”

Wat wil deze conclusie zeggen?

Dat de scheuren veroorzaakt kunnen zijn door een ander voorwerp dan een mes?

Of dat niet gezegd kan worden met wat voor soort mes deze scheuren zijn gemaakt?

(In ieder geval is het duidelijk dat het scheurenonderzoek op geen enkele manier de bevindingen relateert aan datgene wat men op het lichaam van de weduwe heeft aangetroffen.)

Kijken we echter naar de datum van het rapport (vier dagen voor de start van het proces tegen Ernest Louwes in Zwolle) dan vallen een aantal aspecten aan dit rapport op:

1. Het onderzoek moet zijn uitgevoerd tussen 10 november 1999 en 8 december 1999, want toen was de blouse in het bezit van het NFI. De rapportage is bijna 3 maanden later gedateerd. Deze bevindingen staan in een totaalrapport waarin ook andere onderzoeken worden gerapporteerd, zoals het onderzoek naar vingerafdrukken en bloed op mes P1 dat begin oktober 1999 moet zijn uitgevoerd. Dit geeft aan dat er eerdere rapportages (al dan niet schriftelijk) moeten hebben plaatsgevonden en het rapport van 21-2-2000 is opgemaakt ten behoeve van de rechtszaak in Zwolle die op 26-2-2000 gevoerd wordt.
2. Het rapport lijkt een beantwoording te zijn op de vraag die het OM op 14 oktober 1999 heeft gesteld ten aanzien van de scheuren op de blouse. “Met welk voorwerp zijn deze scheuren aangebracht?” Deze vraag kan echter pas goed geplaatst worden als beseft wordt wat de situatie van dat moment was. Eind september 1999 was mes P1 naar het NFI gebracht om te onderzoeken. Daaruit is gebleken dat er geen bloed op zat, noch vingerafdrukken. Op 14 oktober 1999 is besloten tot het onderzoek naar de scheuren op de blouse. De meest relevante vraag van dat moment was natuurlijk “Kan met mes P1 de scheuren in de blouse zijn gemaakt?”
3. Tijdens de periode dat het NFI over de blouse beschikte (tussen 10 november 1999 en 8 december 1999) was ook mes P1 in Rijswijk aanwezig. Was dan niet het meest logische geweest om te onderzoeken of er een relatie kon liggen tussen de blouse en mes P1?
4. Op 30 november 1999 werd via een geurproef mes P1 verbonden aan Ernest Louwes. Dat werd door het OM gebruikt om Louwes als verdachte aan te merken en voor de rechter te brengen. In Zwolle werd hij vrijgesproken en eind 2000 in Arnhem veroordeeld. Het rapport dat op 21-2-2000 door het NFI werd uitgebracht over het mes zou relevant geweest zijn als het ging over mes P1. Er hadden twee conclusies getrokken kunnen worden. **De aangetroffen scheuren kunnen wel of kunnen niet door mes P1 zijn veroorzaakt.** In het tweede geval zou dat betekend hebben dat het mes P1 niet het moordwapen kon zijn geweest en had men Louwes niet voor de rechter kunnen brengen. In het rapport van het NFI stond echter dat niet te zeggen was met welk voorwerp de scheuren waren veroorzaakt en die tekst werd door het OM bij het hof gebruikt om aan te geven dat mes P1 die scheuren wel zou hebben kunnen veroorzaakt.

Als mes P1 inderdaad de scheuren op de blouse zou hebben kunnen veroorzaken dan lijkt het bovenstaande niet zo relevant. Maar is dat ook zo? Wat zijn de uitkomsten van een onderzoek naar de mogelijke relatie tussen mes P1 en de scheuren in de blouse?

Rechts treft u de foto aan van het lemmet van mes P1 (foto van het NFI) met de maatvoering erbij. De messteken waren 10 cm het lichaam in gegaan. Op deze foto staat derhalve de maatvoering afgezet op 10 cm van de punt van het mes.

Wij hebben in januari 2007 met behulp van vier messen en een blouse, van dezelfde kwaliteit als de blouse van het slachtoffer, proeven gedaan om te zien wat voor scheuren deze in de blouse veroorzaakten. Eén van de vier messen was mes P1. Een ander mes was een kleinere versie van dat mes. Twee andere messen waren Global messen. Het ene was mes GS8 en het andere was een kleiner mes. Deze Global messen hebben een kromme punt.

Op de blouse zijn de scheuren B en C vrijwel identiek en derhalve hebben wij ons bij dit onderzoek op zowel de maat als de vorm van deze scheur gericht (geknikt met de maat 2 cm en 1.5/1.6 cm). Tijdens onze tests was de blouse om schuimplastic bevestigd met een maatvoering die gelijk was aan een menselijk bovenlichaam.

Eerst werden per mes 3 steken toegebracht die zo recht mogelijk het lichaam in en uit gingen. Daaruit bleek dat de scheuren in de blouse allemaal recht werden (dus niet geknikt) en vrijwel even breed als de breedte van het mes zelf. Bij de scheuren veroorzaakt door mes P1 constateerden we een breedte van 2.5 cm.

Vervolgens is geprobeerd om zodanig te steken dat er geknikte scheuren ontstonden met de maatvoering van scheuren B en C op de blouse. Daarbij bleek het volgende:

- Door de kromme punt van de twee Global messen ontstond er direct een knik in een scheur op het moment dat het mes niet helemaal loodrecht de blouse inging en er vervolgens niet op dezelfde manier uitging. Het rechte mes P1 en zijn kleinere broertje leverde slechts een knik op als het mes op een andere manier het lichaam uit werd getrokken dan het er in was gegaan. Bij de twee Globalmessen was het moeilijk om te steken zonder een knik in de scheur te veroorzaken. Bij de twee rechte messen was het moeilijk om een knik in de scheur te veroorzaken.
- Daar waar met mes P1 en het ander rechte mes wel een knik in de scheur werd veroorzaakt was de breedte van de twee delen van de scheur ieder afzonderlijk minimaal de breedte van het mes zelf! Dus met het mes P1, 10 centimeter het lichaam in en vervolgens er dusdanig uithalen dat er een knik ontstaat levert een scheur op die minstens de maat heeft van 2.6 en 2.6 (maar in de praktijk in alle gevallen groter was).

De conclusie van deze proef met de vier messen, op een blouse met vergelijkbare kwaliteit als de blouse van de weduwe, was dat scheuren B en C (geknikt en met een maatvoering van 2 cm en 1.5/1.6 cm) niet met mes P1 kunnen zijn veroorzaakt!

Deze geknikte scheuren kunnen alleen gemaakt zijn met een recht mes dat een lemmetbreedte heeft van maximaal 2 cm of een mes dat niet recht is (zoals het geval is met beide Globalmessen).

Als het NFI het mes P1 had betrokken in het onderzoek naar de scheuren in de blouse dan was de uitkomst geweest dat mes P1 het moordwapen niet had kunnen zijn. Met die uitslag had Ernest Louwes in 2000 niet veroordeeld kunnen worden. (Pas in 2003 is na DNA-onderzoek op het mes vastgesteld dat het mes het moordwapen niet geweest kon zijn).

De centrale vragen die beantwoord dienen te worden zijn:

1. Is er echt geen onderzoek gedaan naar de mogelijke relatie tussen mes P1 en de scheuren op de blouse?
2. Er moet een eerdere rapportage geweest zijn over de uitkomsten van het scheurenonderzoek dan in het verzamelrapport van 21-2-2000 staat vermeld. Stond daar dezelfde conclusie in als in het rapport dat aan het Hof is overhandigd?
3. Als er geen onderzoek gedaan is naar de mogelijke relatie tussen mes P1 en de scheuren op de blouse, waarom is dat dan niet gebeurd? Dat was toch de enige relevante vraag in de aanloop naar de zitting van de rechtbank van Zwolle? Zeker nadat men bloed noch vingerafdrukken op het mes P1 had gevonden. Het ging toch niet om de theoretische vraag “Met wat voor voorwerp zouden de scheuren kunnen zijn veroorzaakt?”. Maar het enige relevante was toch “Kunnen de scheuren in de blouse veroorzaakt zijn door mes P1, dat door het OM als moordwapen werd aangemerkt en waarmee Louwes de moord gepleegd zou hebben?” Dit is een herhaling van de voorgaande vragen. Dat maakt het betoog er mijns inziens niet sterker op.

Bijlage A: Sectieverslag over messteken, 26 september 1999

Er waren bruinrode huidverkleuringen ter plaatse van de kin (juist aan de onderzijde) ter plaatse van de hals (in het omstreeksgebied naar de onderzijde van de kin) en talrijke kleine vlekkelijke rode huidverkleuringen elders in de hals (voorzijde).

Er was een gebied met bruinrode oppervlakkige huidbeschadiging (en enige huidafschaving) ter hoogte van het linkersleutelbeen (in het overgangsgebied naar borstbeen).

Er waren tevens dergelijke rode huidverkleuringen ter plaatse van het gewricht tussen borstbeen en rechterleutelbeen en juist onder het rechterleutelbeen.

Er waren een vijftal min of meer spitsovale, scherprandige en vrijwel parallel aan elkaar gelopen huidperforaties (waarvan een tweetal met een enigszins torpedovormig patroon) aan de links voorwaartse zijde van de borst. De perforaties waren vrijwel gelijkvormig en hadden een afstand van 122 cm ten opzichte van de voetzoolrand tot 134 cm van de voetzoolrand met een afstand tussen de mediaanlijn variërend van 2 cm tot 4 cm. De huidperforaties waren min of meer gelijkvormig met een afmeting van circa 3 bij 0,5 cm. Rond de middelste huidperforatie bevond zich een gebied met vlekkelijk vaalbruine kleur (kneuzing?).

Ter plaatse van de rechterhandrug werd een tamelijk uitgebreide vaal donker doorschijnende door de huid onderhuidse bloedsuitoring gezien. Deze bloedsuitoring had een afmeting van circa 9 bij 5 cm (rechterhandrug).

Lettekens: er was een streepvormig litteken in de middellijn van de onderbuik, verlopend van navel tot schaamsplek en met een lengte van 11 cm.

Ter plaatse van de voorzijde van het linkeronderbeen was een minimaal oppervlakkige huidbeschadiging (imponerend als een wat oudere oppervlakkige huidwond).

Tatoeages: er waren geen tatoeages.

Bijlage B: Textielonderzoek op blouse NFI, 21 februari 2000

1 Textielonderzoek/ Resultaat

In de blouse (1) van het slachtoffer J.J.E.G. Willemen bevonden zich in de voorzijde de Volgende beschadigingen:

Ter hoogte van de linker borst:

- a) Een zeer complexe, min of meer scherprandige beschadiging, met een totale afmeting van circa 7,5 cm. Opvallend zijn hierbij de vier scherpe vouwen in het textiel, beginnend vanuit een punt net boven de beschadiging en daarna overgaand in vier verschillende richtingen over het midden van de beschadiging verspreid.
- b) Een geknikte, min of meer scherprandige beschadiging, met een afmeting van circa 2,0 bij 1,5 cm.

Ter hoogte van het middenrif, onderzijde borstbeen:

- c) Een geknikte, min of meer scherprandige beschadiging, met een afmeting van circa 2,1 bij 1,5 cm;
- d) Een scherp geknikte, min of meer scherprandige beschadiging, met een afmeting van circa 1,0 bij 0,8 cm;
- e) Een licht golvende beschadiging overgaand in een geknikte, min of meer scherprandige beschadiging, met een afmeting van circa 2,5 bij 1,0 bij 1,5 cm. Aan een uiteinde zijn nog een paar draden intact waarna nog enkele millimeters beschadiging volgt;
- f) Een licht golvende, min of meer scherprandige beschadiging, met een totale afmeting van circa 2,5 cm;

Ter hoogte van de bovenkant van de buik (maag) :

- g) Een complexe, meerdere malen geknikte, min of meer scherprandige beschadiging, met een afmeting van circa 2,1 bij 2,1 bij 0,6 cm.

Op dezelfde plaatsen als de beschadigingen a), b), c) e) en f) in de blouse (1) bevonden zich aan de binnenzijde van de in de blouse (1) aanwezige beleg en tegenvoering eveneens beschadigingen waarbij stik- en lockdraden ook beschadigd werden. Van de tegenvoering achter de beschadiging c) ontbreekt een fragment textiel met een afmeting van circa 0,8 bij 1,2 cm.

Gezien het beschadigingsbeeld zijn de beschadigingen in de blouse (1) veroorzaakt door een zeer seherprandig voorwerp. Echter op twee plaatsen in de beschadigingen a) en e) en op een plaats in de beschadigingen b) en c) vertonen enkele draden geen scherprandig beeld. Op deze plaatsen lijkt het textiel gescheurd te zijn.

Gezien het complexe beschadigingsbeeld van zowel de scherprandigheid als de vorm van de beschadigingen in de blouse (I) kan niet vastgesteld worden welk scherprandig voorwerp mogelijk gebruikt werd.

De bovenste goudkleurige knoop aan de voorzijde van de blouse (1) ontbreekt.

Bijlage II

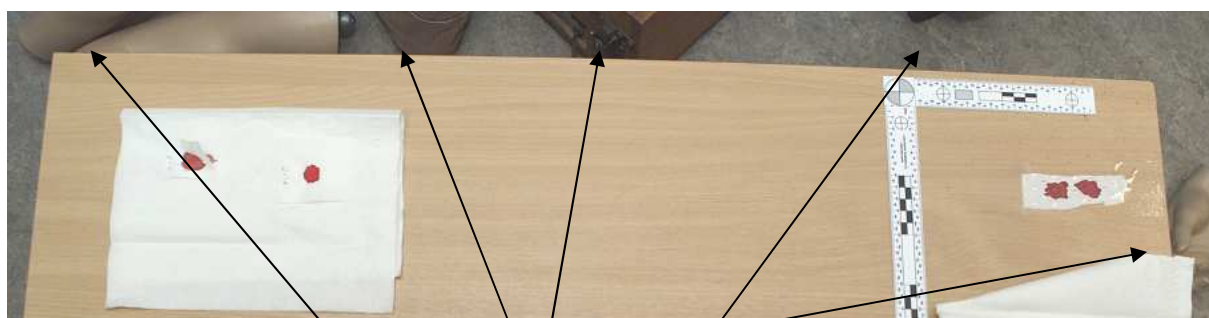
Laboratoriumcondities bij het NFI

Op basis van beschikbare foto's en video's, van onderzoeken en proeven die er zijn uitgevoerd bij het NFI, is vast te stellen dat de laboratoriumcondities sub-standard zijn. Daarbij worden allerlei risico's gelopen waardoor de onderzoeksresultaten kunnen worden beïnvloed.

In een ander rapport (zie bijlage IV) wordt vastgesteld dat het druppelonderzoek een valse uitslag gaf omdat er fouten zijn gemaakt bij de testopstelling.

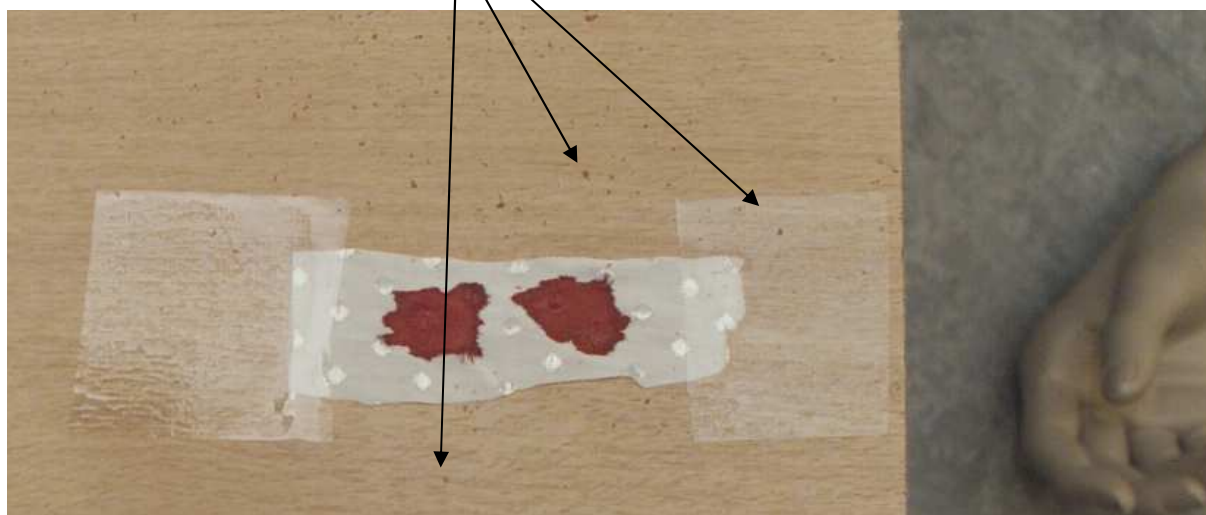
De druppelproeven zijn niet uitgevoerd op een laboratoriumtafel maar op een tafelblad met een nerfstructuur. Hierdoor werd het doel van de proeven dusdanig beïnvloed dat de proef op zichzelf waardeloos werd.

Op een aantal foto's zijn stukken van een soort paspop (delen van armen, benen, handen) en andere troep zichtbaar zijn op de vloer. De vraag dringt zich daarbij waar deze delen daarna voor zullen worden gebruikt.

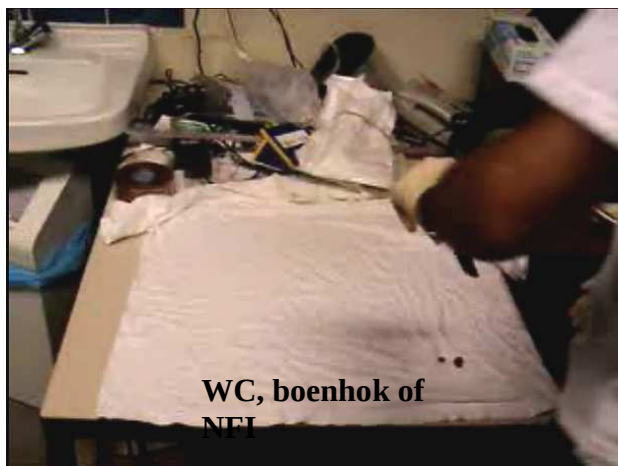

**Stukken van een paspop en andere
niet identificeerbare troep op de**

**Overall bloedspetters en vlekken op
een niet goed reinigbaar tafelblad**

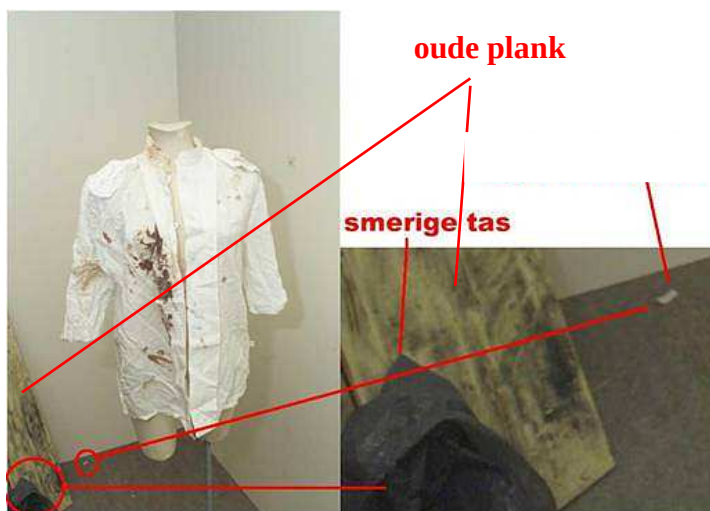

Het tafelblad heeft een duidelijke nerfstructuur en is daarom niet goed te reinigen. Met nadruk betreft dit dus geen laboratoriumtafel. De vraag is in hoeverre dit andere stukken van overtuiging die op deze tafel behandeld worden zal beïnvloeden?

Het filmpje van de mesafdrukken (zie een foto hieruit aan de linkerkant) lijkt opgenomen te zijn in een WC of smerig boenhok waarin veel rommel ligt, nota bene op de tafel waarop de proeven worden uitgevoerd. Er wordt hier onderzoek gedaan met een origineel stuk van overtuiging, het mes P1.

Op de foto's van de blouse op de paspop zijn een oude plank, een smerige tas en een vieze paspop te zien (zie de rechterfoto).

Conclusie t.a.v. de laboratoriumcondities

Er zijn drie verschillende series opnames bekend bij het NFI in relatie tot de Deventer Moordzaak met aantoonbaar smerige, rommelige vertrekken. Nergens waren beelden zichtbaar van schone laboratoria, witte laboratorium tafels en wetenschappers in witte jassen. Zelfs niet waar stukken van overtuiging gehanteerd werden waarvan later nog belangrijke DNA sporen afgenomen zouden worden.

Het probleem is dat mensen als ze aan het NFI denken automatisch de beelden voor ogen hebben, die ze op TV bij CSI gezien hebben, van wetenschappers die onder optimale omstandigheden professioneel hun werk uitvoeren waardoor zij veel minder risico's lopen verkeerde conclusies te trekken.

De beelden zijn schokkend omdat de uitgevoerde experimentjes, op basis waarvan mensen jarenlang in de cel kunnen verdwijnen, door de wijze van uitvoering waardeloos en daardoor misleidend kunnen zijn!

Bijlage III

Wanneer genomen?

Een onderzoek naar het moment waarop de foto's inzake
het DNA-onderzoek genomen zijn.

Inleiding

Er zijn een aantal fotoseries beschikbaar, die gemaakt zijn gedurende het NFI onderzoek dat in december 2003 met de blouse uit de Deventer Moordzaak is uitgevoerd. Dat zijn onder andere foto's van de blouse op een paspop, en foto's van experimenten die er met (delen van) de blouse zijn uitgevoerd. De digitale foto's zijn vanuit de fototoestellen overgezet op de harde schijf van een computer.

Bij het maken van foto's met een digitale camera wordt in dat bestand niet alleen de foto vastgelegd, maar ook informatie over de camera zelf, zoals het model, serienummer, sluitertijd en datum en tijdstip, zoals die in het geheugen van de camera is vastgelegd.

Bij het onderzoek op de blouse van de weduwe, ter gelegenheid van het herzieningsproces in Den Bosch (in december 2003/januari 2004), stellen we een aantal feiten vast die opmerkelijk zijn. Vastgesteld kan worden dat bij twee van de drie gebruikte camera's de datum niet goed was ingesteld. Maar er zijn nog meer onduidelijkheden.

A. Datumaanduiding bij digitale camera's

Uit onderzoek op de foto's van het NFI, betreffende het vastleggen van het sporenonderzoek aan de blouse S12, mes P1 en de druppel- en veegproeven met bloed, is duidelijk geworden dat hierbij drie verschillende digitale camera's zijn gebruikt. **Deze camera's stonden, vreemd genoeg, elk op een andere datum en tijd ingesteld waardoor het moeilijk is vast te stellen op welke datum welke foto werkelijk gemaakt is.**

In bijlage A wordt beschreven hoe het systeem van het vastleggen van digitale datum-informatie door een digitaal fototoestel verloopt. Ook het feit dat er drie verschillende digitale camera's zijn gebruikt die alle drie verschillend stonden ingesteld komt hier aan de orde. **Er is gebruik gemaakt van: één camera met de juiste datum, één camera waarvan de datum niet was ingesteld en één camera waarvan de datum maanden verschilde met de werkelijke datum.**

Via een uitvoerige analyse is het echter mogelijk te herleiden wanneer de foto's werkelijk gemaakt zijn. Dan komen we tot opmerkelijke bevindingen.

B. Tijdlijn

In het kader van het herzieningsproces is het NFI vanaf november 2003 bezig geweest met aanvullend onderzoek naar het mes P1 (van de geurproef) en de blouse. Dit is de tijdlijn zoals opgegeven door het NFI/OM in het oriënterend vooronderzoek:

12-11-2003	Blouse komt na 3,5 jaar weer terug op het NFI. Krijgt op 21-11-2003 een DNA Identificatiezegel.
4-12-2003	Op 2-12-2003 van Louwes afgenomen DNA (wangslim) komt aan bij het NFI.
5-12-2003	Eerste onderzoeksrapport van het NFI over sporen 1 tot en met 9 van de blouse.
8-12-2003	Mes P1 naar de Advocaat Generaal in Den Bosch voor de zitting op die dag.
22-1-2004	Tweede onderzoeksrapport van het NFI over sporen 10 tot en met 20 van de blouse
26-1-2004	Blouse naar de Advocaat Generaal in Den Bosch voor de zitting op die dag.

Er zijn drie foto's die representatief zijn voor bepaalde momenten tijdens het onderzoek naar DNA-sporen. In twee fasen zijn er 20 sporen uit de blouse geknipt voor het DNA onderzoek. Al deze foto's zijn met één en hetzelfde Kodak apparaat gemaakt.

De rechterfoto, waarbij mes P1 voor de blouse werd gehouden, is genomen op een moment dat er nog geen sporen uit de blouse waren geknipt. Deze foto zou dus gezien de tijdlijn gemaakt moeten zijn tussen 12 november 2003 en uiterlijk 4 december 2003.

De linkerfoto komt uit een serie die is genomen toen de sporen 1 tot en met 9 al uit de blouse waren geknipt. Sporen 10 en hoger zijn op dat moment nog niet uit de blouse geknipt. Deze foto is dus gemaakt nadat de bovenstaande foto met het mes is gemaakt.

De rechterfoto komt uit een serie waar de sporen 1 tot en met 20 uit de blouse zijn geknipt. Deze foto moet dus gemaakt zijn na 8 december 2003, gezien de tijdlijn.

Voor de rest van dit stuk is het belangrijk te beseffen dat we het over drie serie foto's hebben die zijn gemaakt met één en hetzelfde Kodak apparaat.

Serie A, foto's die gemaakt zijn toen er nog geen sporen uit de blouse geknipt waren.

Serie B, foto's die gemaakt zijn toen er 9 sporen uit de blouse waren geknipt..

Serie C, foto's die gemaakt zijn toen alle 20 sporen uit de blouse waren geknipt.

C. Foute data

Bezien we de data waarop de drie serie foto's met het Kodak toestel gemaakt zijn volgens de weergave op de foto, dan blijken dat data te zijn in juli en augustus 2003. Dat is feitelijk onmogelijk, omdat op dat moment niet alleen de blouse nog zoek was, maar ook het onderzoek nog niet gelast was. De blouse is pas begin november teruggevonden en op 12 november 2003 bij het NFI gebracht. **Er is dus een verschil van meer dan 100 dagen tussen de datum waarop de foto's zijn gemaakt en de datumvermelding van het apparaat.**

Hieronder de datum informatie zoals die is aangetroffen in de digitale foto's zelf en de vermelding van de data waarop de foto's zijn overgezet naar de harde schijf van een computer. Voor die laatste datum geldt dat dit niet de echte datum hoeft te zijn. Het geeft alleen de datum aan waarop de computer stond ingesteld op het moment dat de foto's op de harde schijf werden overgezet.

	Datum van camera	Datum op harde schijf
Serie A (nog geen sporen uitgeknipt).	18-07-2003	03-12-2003
Serie B (sporen 1 tot en met 9 uitgeknipt)	26-07-2003	03-12-2003
Serie C (sporen 1 tot en met 20 uitgeknipt)	03-08-2003	14-01-2004

Aan Kodak Europa is gevraagd welke verklaringen er kunnen zijn voor het feit dat de camera een foute datum heeft aangegeven en hoe de data die lopen van 18-07-2003 tot 03-08-2003 geïnterpreteerd kunnen worden. (zie bijlage B) Daaruit blijkt dat er maar één mogelijke verklaring is. Bij het in gebruik nemen van de camera of –als dat gebeurd zou zijn– nadat de interne batterij leeg was geweest, is er een foute datum ingevoerd. De datum die er bij (opnieuw) opstarten automatisch in de camera verschijnt is namelijk een standaarddatum, zoals 01-01-1990 of 01-01-2000.

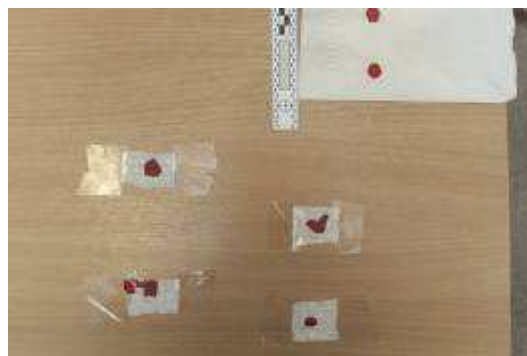
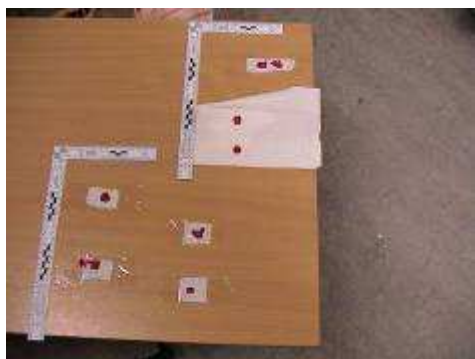
De meest plausibele verklaring voor invoer van een verkeerde datum is dat het toestel de datum in de Amerikaanse annotatie vermeldt (maand/dag) terwijl dat de Europese annotatie is ingevoerd (dag/maand) of andersom. Als de invoerdag tot de eerste 12 van een maand behoort, kan die fout ontstaan. Men denkt 3 september (3-9) in te voeren, maar de camera noteert dat als 9 maart (9-3).

Kodak geeft aan dat wel zeker is dat op basis van de informatie uit de camera Serie C 16 dagen later genomen is dan Serie A. Het is niet zo dat de klok om welke reden dan ook op een gegeven moment stil gaat staan en weer gaat lopen vanaf het tijdstip van stilstaan. Als de batterij van de klok leeg is dan wordt weer bij de standaarddatum gestart en zal de werkelijke datum opnieuw handmatig moeten worden ingevoerd..

D. Op zoek naar de juiste datum: methode 1

Doordat met twee andere digitale camera's ook foto's zijn genomen is er toch een mogelijkheid om de datum vast te stellen waarop de foto's met de Kodak camera zijn genomen.

Met de stof van de blouse zijn druppel- en veegproeven gedaan. Die onderzoeken zijn zowel met het Kodak toestel gefotografeerd als met het Sony fototoestel. Hieronder treft u de foto's aan. De foto's lijken kort na elkaar genomen te zijn. De rechterfoto's (kort) na de linkerfoto's.

Uit de staat van de druppel aan de linkerkant op de beide foto's is op te maken dat de rechterfoto (iets) later is gemaakt dan de linkerfoto.

Bij de linkerfoto (met de Sony camera) is de digitale datum in het bestand vrijwel gelijk aan de datum en tijd van het bestand op de harde schijf. Hierdoor is het zeer waarschijnlijk dat de tijdsinstelling op die camera correct is ingevoerd en dat die foto dus inderdaad op 24 december 2003 om 14.38 uur is gemaakt. De rechterfoto (met de Kodak camera) is op 24 december 2003 om 15.56 uur (dus ruim een uur later) op de harde schijf terecht gekomen. Daarmee wordt duidelijk dat de rechterfoto zeer kort na de linkerfoto genomen is en dat de werkelijke datum 24 december 2003 moet zijn geweest en niet eerder.

Aan de hand van deze juiste datum in de Sony camera is vervolgens vast te stellen in hoeverre de datum van het Kodak toestel afwijkt van de werkelijkheid:

(EXIF datum Sony foto DSC00024.jpg) – (EXIF datum Kodak foto 8S240055.jpg) = afwijking datum Kodak camera

(24-12-2003 14:38:29) – (30-07-2003 07:32:33) = 147 dagen, 7 uur, 5 minuten en 56 seconden

Het interessante is dat deze afwijking van ruim 147 dagen overeen komt met het patroon van fouten die optreden door het omwisselen van de Europese en de Amerikaanse annotatie. Doordat zo'n fout alleen optreedt bij de eerste 12 dagen van een maand zit er een bepaalde regelmaat in het verschil in data. De verschillen liggen altijd tussen de 27 en 30 dagen, tussen de 57 en 60 dagen, tussen de 87 en 90 dagen, tussen de 115 en 119 dagen en tussen de 145 en 148 dagen, etc. Ruim 147 dagen, zoals in dit geval, valt binnen dit patroon.

Zo kan bij voorbeeld op 4 september 2002 (4-9) de datum verkeerd ingevoerd zijn, waardoor het fototoestel op 9 april 2002 (9-4) werd ingesteld. En als op 5 september 2002 (5-9) de datum verkeerd is ingevoerd dan staat er 9 mei 2002 (9-5).

Als we op basis van deze kennis van het verschil van ruim 147 dagen vaststellen wanneer de drie serie's van foto's echt zijn genomen dan zien we het volgende.

	Datum van camera	Datum foto echt genomen
Serie A (nog geen sporen uitgeknipt).	18-07-2003	12-12-2003
Serie B (sporen 1 tot en met 9 uitgeknipt)	26-07-2003	20-12-2003
Serie C (sporen 1 tot en met 20 uitgeknipt)	03-08-2003	28-12-2003

12-12-2003 is echter een week nadat er een rapportage is uitgebracht over de eerste 9 sporen. Die foto zou daarom gemaakt moeten zijn vóór de datum van het rapport, 5-12-2003. Alvorens hier conclusies uit te trekken wordt op nog een andere manier gezocht naar wat nu de juiste datum zou kunnen zijn van de foto's die genomen zijn met het Kodak apparaat.

E. Op zoek naar de juiste datum: methode 2

Als we uitgaan van de eigen lezing van het NFI/OM dan kunnen we globaal de data bepalen waarop de foto's genomen zouden moeten zijn en welke afwijking er dan was met het Kodak toestel:

Serie B (sporen 1 tot en met 9 uitgeknipt) Camera datum: 26-07-2003

Deze foto's moeten op of voor 3 december 2003 gemaakt zijn (omdat dit de datum is waarop de foto's op de harde schijf gezet zijn en er op 5 december 2003 gerapporteerd is over deze sporen).

Serie C (sporen 1 tot en met 20 uitgeknipt) Camera datum: 03-08-2003

Deze foto's zijn 8 dagen na de foto's van serie B gemaakt. Dus uiterlijk op 11 december 2003.

Omdat op de zitting van 8-12-2003 dit nader onderzoek is bevolen zal deze serie tussen 9 en 11 december moeten zijn gemaakt

Op basis van deze data kan vastgesteld worden dat Serie B niet alleen op of voor 3 december 2003 zou moeten zijn gemaakt, maar tevens dat dit op of na 1 december 2003 moet zijn geweest, gezien het feit dat er tussen Serie C en Serie B 8 dagen verschil zit.

Serie A (nog geen sporen uitgeknipt). Camera Datum 18-07-2003

Serie B is tussen 1 en 3 december 2003 gemaakt en serie A 8 dagen ervoor. Serie A moet daarom tussen 23 november en 25 november 2003 zijn gemaakt.

Recapitulerend zouden dit dus de data moeten zijn van de drie series:

	Datum van camera	Datum foto genomen
Serie A (nog geen sporen uitgeknipt).	18-07-2003	tussen 23 en 25 november
Serie B (sporen 1 tot en met 9 uitgeknipt)	26-07-2003	tussen 1 en 3 december
Serie C (sporen 1 tot en met 20 uitgeknipt)	03-08-2003	tussen 9 en 11 december

Als dit zo is, dan is het verschil tussen de werkelijke en de ingestelde datum tussen 127 en 129 dagen. Dit getal komt echter niet voor in het overzicht van datumfouten die wordt gemaakt bij verwisseling van Europese en Amerikaanse annotatie. Die foutenserie ligt tussen 115 en 119 dagen of tussen 145 en 148 dagen en niet tussen 127 en 129 dagen. In dat geval moet aangenomen worden dat degene die de datum invoerde in het Kodak apparaat een willekeurige datum heeft ingevoerd.

Als er een foute datum in het fototoestel is ingevoerd dan is de verklaring van de verwisseling van de Europese en Amerikaanse annotatie veel waarschijnlijker. Een aanname die onderbouwd kan worden doordat het verschil tussen de data precies valt in de beschreven interval van 145 tot 148 dagen!

F. Conclusies

Uit de twee beschreven manieren van onderzoek en logisch redeneren lijkt het er dus op dat de drie series foto's op de volgende data zijn gemaakt:

	Datum van camera	Datum foto genomen
Serie A (nog geen sporen uitgeknipt).	18-07-2003	12-12-2003
Serie B (sporen 1 tot en met 9 uitgeknipt)	26-07-2003	20-12-2003
Serie C (sporen 1 tot en met 20 uitgeknipt)	03-08-2003	28-12-2003

Hierbij nog een foto uit deze serie A. Op deze foto is goed te zien dat er nog geen sporen uit de blouse zijn geknipt.

Maar hoe kunnen de foto's van serie A, dus waarbij er nog geen sporen zijn uitgeknipt, op 12 december genomen zijn, als 7 dagen ervoor een rapport van het NFI is gemaakt waarin de resultaten van onderzoek op sporen 1 tot en met 9 worden gerapporteerd?

En hoe kan op deze serie foto's (serie A) het mes P1 gezien worden als dat mes op 8 december naar de Advocaat Generaal in Den Bosch is gestuurd?

Er is door velen geprobeerd een plausibele verklaring te vinden waaruit toch op te maken valt dat de foto's van de serie A ruim voor 5 december 2003 zijn genomen, maar die is niet gevonden. De combinatie van de Sony foto's, genomen op 24 december 2003, en het verschil van ruim 147 dagen, dat goed past in de fout die men maakt met de Amerikaanse annotatie, geven aan dat de bewuste foto's van serie A op 12 december 2003 zouden zijn gemaakt.

De voorloper van dit rapport is voorgelegd aan Kodak Nederland. De deskundige daar heeft daartoe ook de deskundige van Kodak Europa ingeschakeld. In bijlage B treft u de antwoorden van hem aan op de gestelde vragen. **Ook deze vertegenwoordigers van Kodak kunnen niet met een logische verklaring komen voor de bevindingen uit dit rapport.**

Gezien het belang van het DNA onderzoek bij de nieuwe veroordeling van Ernest Louwes, is het van groot belang om vast te stellen of er inderdaad sprake is van foto's die pas op 12 december 2003 zijn genomen of dat er een plausibele verklaring is voor de feiten die in dit stuk zijn aangedragen.

Begin 2007 is dit stuk met een begeleidende brief gestuurd naar het NFI. Gevraagd is of men op basis van de eigen logboeken de werkelijke data kan nagaan van de gemaakte foto's en een verklaring kan geven voor de bevindingen in dit rapport.

Ondanks het feit dat de onduidelijkheden zelf door het NFI zijn veroorzaakt weigerde het NFI op dit verzoek te reageren. Dit betrof ook de vragen van de advocaat van de heer Louwes naar aanleiding van deze bevindingen.

1. Kodak camera type DCS-760c Serie nummer: K760C-05124

De camera werkt met transfer methode 1.

De foto's van deze camera zijn te herkennen aan de bestandsnaam die allemaal beginnen met **8S24xxxx.jpg**

Deze camera stond ingesteld op een tijd die maanden achterliep t.o.v het werkelijke tijdstip waarop de foto's gemaakt konden zijn.

2. Sony camera type DCR-PC110E

De camera werkt met transfer methode 2

De foto's van deze camera zijn te herkennen aan de bestandsnaam die allemaal beginnen met **DSCxxxxx.jpg**
Met deze camera kunnen zowel foto's als video gemaakt worden.

Gezien de nabijheid van de data in de foto's en op de computer kan aangenomen worden dat op dit toestel wel de goede datum was ingesteld.

3. Nikon camera type E990

Deze camera liet geen tijdinformatie achter in de foto's.

De foto's van deze camera zijn te herkennen aan de bestandsnaam die allemaal beginnen met **DSCNxxxx.jpg**

Bijlage B. Reactie van Kodak Europe

Afzender:

KPro Manager BNX
Kodak Digital & Film Imaging Systems
Postbus 130
4130 EC Vianen

Q1. If the battery of the internal clock of the DCS 760c is empty do you get a fair warning about time and date?

The internal battery is responsible for keeping date and time and firmware.

To charge the internal battery fully, the camera needs to be powered by battery or by power supply for about 8 hours. The battery will work for about 5 days without recharging.

As soon as a power supply or replaceable battery is applied, the internal battery will be bridged by the new power source.

Q2) What will happen if I continue to work with the camera without replacement of the battery?

- a) You need to click away the error message
- b) The camera will work without any problem
- c) The only difference is that the camera will use the permanent firmware and the date may be 01.01.1990 or something like this.

Q3) If a new battery (battery to power the camera P/N e1631) is in place and I do not adjust the right time and date any idea if camera will operate?

The answer is yes.

Q4) And if so any idea which date will be taken?

01.01.1990 or 01.01.2030 or something like this

Het conceptstuk met de vaststelling dat de foto's van serie A op 12 december 2003 zijn genomen is door de Nederlandse afdeling van Kodak bekeken. De reactie hierop was:

Die conclusie zou ik ook trekken! M.a.w. kan mij er volledig in vinden.

Bijlage IV

De foutief uitgevoerde druppeltest door het NFI

In het rapport van het NFI van 22-1-2004 (auteur R. Eikelenboom), waarop Ernest Louwes is veroordeeld, wordt verslag gedaan van druppelexperimenten op stof van de blouse van het slachtoffer. Dit was naar aanleiding van de vondst van een bloedvlekje van 2 bij 4 mm met DNA van Ernest Louwes.

Aangezien een passieve bloeddruppel op de blouse een vlek geeft met een doorsnede van ongeveer 15 mm (zoals hieronder op de foto te zien is van de twee bloedvlekken bij de afdruk van het mes) werd een onderzoek opgestart om te zien hoe blouse zich op de blouse zou gedragen.

Ing. Eikelenboom beargumenteert bij de zitting op 26-1-2004 dat het vlekje in de kraag van de weduwe afkomstig moet zijn geweest van rechtstreeks contact tussen een wondje en de blouse. Hij onderbouwde dat met resultaten van bij het NFI uitgevoerde experimenten.

Daarvan zijn films en foto's gemaakt. Een belangrijke proef was een experiment, waaruit Ing. Eikelenboom concludeerde **dat het verspreidingskarakter van bloed op de stof van de blouse van de weduwe volledig onvoorspelbaar was**. Hierbij werd nog nadrukkelijk gemeld dat dit onvoorspelbare karakter zeer ongebruikelijk was.

Uit de beschikbare video's en foto's van deze vlekentest blijkt dat er fouten zijn gemaakt bij de testopstelling, waardoor er verkeerde conclusies zijn getrokken.

Vlekentest

Op de rechterfoto zijn meerdere bloeddruppels op de blouse te zien die er op wijzen dat een regelmatige bloeddruppel op de stof tot stand kan komen. Het formaat van de ronde vlekken komt overeen met de weerslag van een normale druppel bloed. Die vlekken zijn gemiddeld 15 x 15 mm.

Bij de tests die uitgevoerd werden in januari 2004 bij het NFI is te zien dat het bloed op stof van de blouse inderdaad een onvoorspelbaar gedrag lijkt te vertonen. Als we zien hoe de tests zijn uitgevoerd dan blijkt dat een gevolg te zijn van fouten in de testopstelling.

Wanneer we kijken naar de gebruikte testopstelling van het NFI dan vallen drie dingen met name op:

- alle proeven worden uitgevoerd met de blousestof in rechtstreeks contact met de ondergrond
- de druppels die worden aangebracht zijn veel groter dan de absorptiecapaciteit van de dunne stof waardoor snel verzadiging van de stof optreedt
- er wordt gewerkt met bloed dat is behandeld met een anti-stollingsmiddel (citraatbloed).

Bij het bestuderen van de tests is het volgende naar voren gekomen:

De druppels bloed waren te groot om door de dunne stof te worden geabsorbeerd. Hierdoor ontstond volledige verzadiging en zakte het bloed als gevolg van de zwaartekracht door de stof heen alwaar het in contact kwam met het oppervlak van **het generfde tafelblad** waarop het NFI de testen heeft uitgevoerd (op enkele

van de beschikbare foto's is duidelijk te zien dat deze tafel een nerfstructuur had. De lapjes stof zijn ook enigszins gekreukeld op het tafelblad bevestigd). **Doordat het bloed op deze manier rechtstreeks in contact kwam met het tafelblad begonnen de lapjes stof onmiddellijk hieraan vast te plakken.** Hierbij werd het bloed dat zich onder de stof bevond vooruit geduwd in de richting van de minste weerstand. Onder invloed van de kreukels in de stof en de nerven in het tafelblad werd het bloed daarbij verspreid in een volstrekt onvoorspelbare richting.

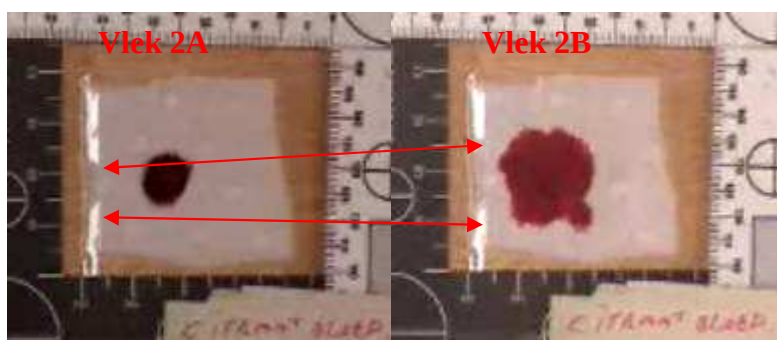
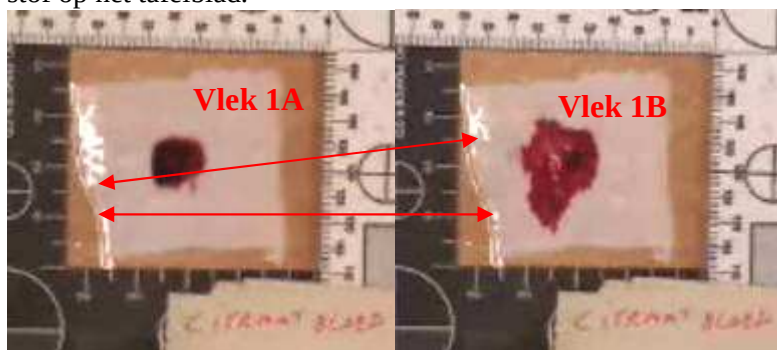
Rechts ziet u een foto van de stof van de blouse vastgeplakt op de tafel.

Het vastplakken van de blouse op de ondergrond gebeurde bij alle testvlekken die men maakte, maar is het beste zichtbaar bij de filmpjes van de eerste twee tests (het filmpje met de naam "*pipet1.wmf*").

In dit filmpje is op de linker strook plakband, waarmee de stof is vastgeplakt aan de tafel, een reflectie zichtbaar van de lichtbron.

Op de foto's uit het filmpje hieronder is heel duidelijk zichtbaar hoe de reflectie van deze lichtbron op het plakband gelijkmatig mee verandert naarmate de vlek zich uitbreidt. Dit is uitsluitend uit te leggen als gevolg van het ter plaatse platter drukken van het plakband op de ondergrond door het vastplakken van de stof op het tafelblad.

Behalve de tests op het tafelblad is ook nog een proefje uitgevoerd op de onderarm van een medewerker. Hierbij kwam de stof in rechtstreeks contact met de (harige) huid, in tegenstelling tot de blouse van de weduwe. De blousestof maakte nauwelijks contact met haar huid als gevolg van de grote golvende plooien die waren ontstaan tijdens het omhoog kruipen van de blouse. De sierkraag van de blouse maakte ook geen contact met de huid van het slachtoffer (laat staan met een hard tafelblad).

De door het NFI uitgevoerde druppelproeven zeggen dus niets over de regelmatigheid van het vlekvorming op de stof van de blouse, maar alleen iets over de wijze waarop de test is uitgevoerd!

Behalve de onvoorspelbare vormontwikkeling van de bloedvlekken als gevolg van het vastplakken aan de ondergrond is er nog een tweede verschijnsel zichtbaar. Het betreft de “franje” die ontstaat langs de randen van de vlekken, die ook te zien is bij de tissue test. Er wordt vermoed dat dit effect te danken is aan het anti-stollingsmiddel (citraat) in het bloed.

De druppelproeven hadden moeten worden uitgevoerd zonder contact met een ondergrond. Door de stof horizontaal vrij hangend te monteren was waarschijnlijk wel een ronde vlek ontstaan.

De stof zelf heeft dus geenszins een "onvoorspelbaar karakter" wat betreft het verspreiden van de vlekken zoals door ing. Eikelenboom in de rechtzaal is gesuggereerd.

Conclusie over de druppelproeven:

De tests waren aantoonbaar waardeloos om aan te tonen dat Louwes' microvlekje al dan niet door een druppel bloed kon zijn ontstaan. (Hiertoe hadden de tests bovendien met microdruppeltjes moeten worden uitgevoerd).

Na deze tests heeft het NFI alleen nog maar gewerkt met aannames over het aangetroffen micro bloedvlekje. Deze aannames hadden voor een belangrijk deel kunnen worden verworpen door het uitvoeren van experimenten, met name doordat het minieme bloedvlekje op de blouse doorgedrukt was naar een volgende stoflaag. Uit experimenten die wij hebben uitgevoerd is vast te stellen dat dit doordrukken niet kan zijn ontstaan door een beweging van een bebloede vinger langs de stof van de blouse. De vlek die dan ontstaat is groter, er zal geen doordruk plaatsvinden en er zal beweging in de vlek te zien zijn die niet zichtbaar is in het vlekje op de kraag van de blouse.

Door de wijze waarop deze tests zijn uitgevoerd werden conclusies getrokken die iedereen die het rapport heeft gelezen op het verkeerde been zette.

Bijlage V

Bolletjesafdruk door vest?

**het onderzoek naar de bolletjes op de blouse van de weduwe
door het NFI in mei 2006**

Samenvatting

Ten behoeve van het Oriënterend Vooronderzoek in 2006 zijn er diverse rapporten door het NFI uitgebracht. Het rapport van Ing. Keereweer (NFI), 19 mei 2006, gaat over het feit of mes GS8 bij de mesafdruk op de blouse van de weduwe past en hoe de bolletjesafdrukken op die blouse zijn terechtgekomen.

In bijlage VI wordt aangetoond dat de conclusie van Ing. Keereweer in dat rapport over het niet passen van mes GS8 aantoonbaar onjuist is. In deze notitie wordt aangetoond dat dit ook geldt voor de conclusies over de relatie tussen de bolletjesafdrukken op de blouse en het vest van de weduwe.

In het rapport van het NFI wordt gesteld dat de besproken bolletjesafdruk op de blouse van mevrouw Willemen waarschijnlijk is veroorzaakt na de moord, als gevolg van bebloed contact met het vest van het slachtoffer. In deze notitie tonen wij echter aan dat er diverse redenen zijn waarom het vest niet verantwoordelijk kan zijn voor de afdrukken met bolletjes op de blouse.

Gezien het gemak waarmee aangetoond wordt dat ook deze conclusie uit het rapport van het NFI, Ing. Keereweer, ontkracht kan worden, kan de vraag gesteld worden hoe dat komt.

Tevens kan men zich afvragen hoe het komt dat noch de deskundigen van het NFI, noch die van het Openbaar Ministerie tussen 1999 en 2006 onderzoek hebben gedaan naar de opmerkelijke afdrukken van bolletjes op de blouse.

(In een recent rapport van onze deskundigen wordt trouwens gesteld dat met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid de bolletjesafdrukken de contouren zijn van een gehandschoende vinger of duim, die vlak bij de messteken zijn achtergelaten. (Zie bijlage B van deze notitie.)

Het NFI rapport van 19 mei 2006

Rechts treft u een afdruk met bolletjes op de blouse. Deze zijn op meer plekken waarneembaar. De locatie is direct onder de bovenste messcheur in de blouse.

In het rapport van Ing. Keereweer wordt aangegeven dat deze stippen veroorzaakt kunnen zijn door het vest dat de weduwe heeft gedragen. Er staat o.a. het volgende vermeld:

Voor zover zichtbaar is op het vest, en afgeleid kan worden aan de structuur van de blouse, hebben de bolletjes van het vest een onderlinge afstand die ongeveer gelijk is aan de afstand van de afgedrukte stippen op de blouse ARA852.

Vervolgens staat er als conclusie: *“Als mogelijke veroorzaker van de stippen op de blouse komt het vest van het slachtoffer in aanmerking.”*

Deze conclusie is echter aantoonbaar onjuist. Het **vest kan de bolletjesstructuur niet veroorzaakt hebben**.

- De twee duidelijke bolletjesstructuren op de blouse hebben in beide gevallen vrijwel dezelfde vorm (contouren van een gehandschoende vinger of duim, zie bijlage B) en bevinden zich ieder vlak onder een scheur veroorzaakt door een van de messteken.

De bolletjesstructuur is ook al te zien op foto's van de Plaats Delict. (ing. Keereweer geeft aan dat een deel van deze bolletjes niet te zien is op die foto's, maar dat lijkt te komen door de duidelijk zichtbare plooien van de blouse op de Plaats Delict. Op de rechterfoto van de Plaats Delict is het bolletjespatroon onder de bloedvlek goed herkenbaar).

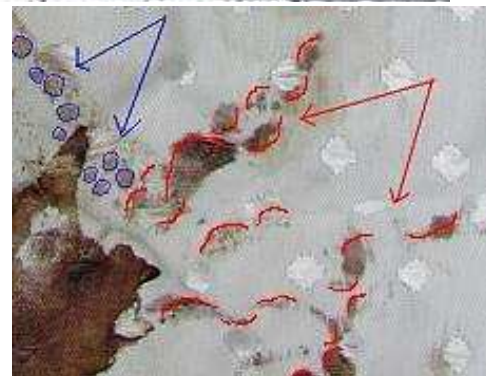
Omdat de weduwe haar vest open droeg en er geen messteken in het vest zijn aangetroffen is het niet goed te reconstrueren hoe het vest precies op de aangegeven plekken bolletjes zou hebben achtergelaten. Juist omdat de afdrukken vlak onder de messteken zitten is het veel waarschijnlijker dat het met het steken zelf te maken moet hebben gehad, zoals in bijlage B te zien is.

- Last but not least: **Dit gebreid vest kan geen bolletjesstructuur achtergelaten hebben**. Dat wordt in bijlage A door onze textieldeskundige uitgelegd. Kort weergegeven treft u de bevinding aan:

Rechts treft u een illustratie uit het rapport van ing. Keereweer aan. Daarin wordt gesteld dat op deze foto aan de rechterkant (in het zwart)bolletjes in de blouse herkenbaar zijn die qua afstand lijken op de bolletjesafdruk op de blouse. Nog los van het feit dat bij het meten van die “bolletjes” een fout wordt gemaakt van circa 30% , zijn de witte “bolletjes” op de rechterfoto geen bolletjes op het vest, maar gaatjes in het breiwerk van het vest, waardoor je de blouse eronder kunt zien. Gaatjes die normaal zijn bij breiwerk. **En gaatjes kunnen geen vloeistof opnemen en dus ook geen bolletjespatroon achtergelaten hebben op de blouse.**

Daarbij is het van belang te beseffen dat aan de binnenkant van breiwerk standaard sprake is van een golvenstructuur. En die golvenstructuur (in rood) is niet ver van de bolletjes (in blauw) herkenbaar op de blouse, zoals de bijgaande foto laat zien. Dat bewijst helemaal dat de bolletjes niet door het vest veroorzaakt kunnen zijn.

Conclusie:

In het rapport dd. 19 mei 2006 beantwoordt ing. Keereweer (NFI) in 6 pagina's de aan hem gestelde vragen.

Ten aanzien van de afdruk in bloed en het mes GS8 wordt onterecht de conclusie getrokken dat het niet aannemelijk is dat mes GS8 de afdruk in bloed heeft gemaakt, zoals in een andere notitie is aangetoond.

Ten aanzien van de bolletjesafdruk wordt onterecht de relatie gelegd met het vest dat de weduwe aan had.

Wordt dit veroorzaakt door een gebrek aan kwaliteit van de desbetreffende onderzoeker van het NFI of door een gebrek aan onafhankelijkheid, waarbij het resultaat in het straatje van het OM past?

Daarbij dient nog aangetekend te worden dat tussen 1999 en 2005 door niemand bij de technische recherche of het NFI de opmerkelijke bolletjesafdrukken op de blouse is onderzocht.

Onderzoek dat door onze deskundigen in 2007 is uitgevoerd toont trouwens aan dat de bolletjesstructuren met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid de afdruk betreft van de contouren van een gehandschoende vinger of duim, zoals uit bijlage B blijkt.

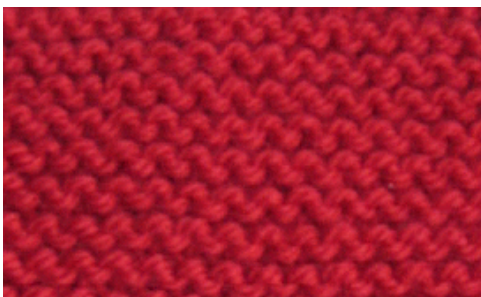
Bijlage A: De bolletjesafdruk kan niet door het vest gemaakt zijn

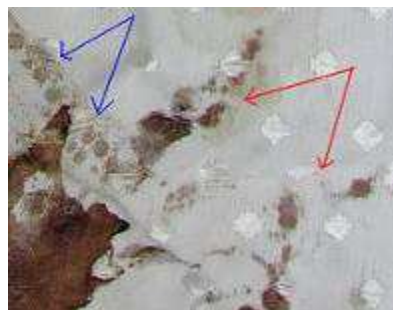
Het vest van het slachtoffer betrof een gebreid vest, zoals de linkerafbeelding die het NFI van het vest heeft opgenomen in haar rapport van 19 mei 2006 laat zien. Op de afbeelding zijn gaatjes zichtbaar (de witte 'bolletjes') in het vest. Omdat de foto van het NFI niet goed van kwaliteit is, is ter vergelijking een foto van een gebreid vest naast gezet waarin ook duidelijk de gaatjes tussen de draden van het breiwerk te zien zijn.

Breien is een lussentechniek waarbij altijd openingen in het eindproduct zichtbaar blijven, die beter zichtbaar zijn bij uitspreiden van het breiwerk op een qua kleur afwijkende ondergrond, zoals in bovenstaande afbeelding het geval is. **De 'bolletjes' die het NFI hier in het vest meent te zien, zijn in werkelijkheid gaatjes in het breiwerk waardoor de ondergrond zichtbaar is. In dergelijke gaatjes kunnen geen vloeistoffen opgenomen worden en derhalve ook niet afgedrukt worden op een ondergrond.**

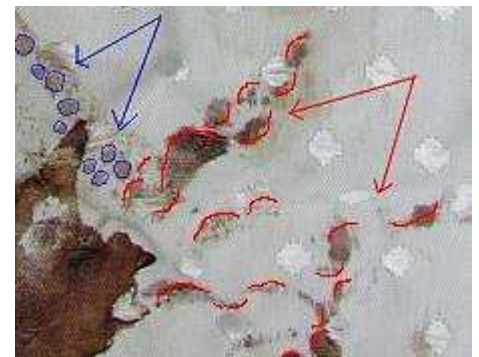
Breiwerk heeft twee kanten: de rechte kant, de kant die in het zicht zit, en een averechte kant, welke uit het zicht, meestal aan de binnenkant van het kledingstuk zit.

Afb. A

Afb. B

Afb. C

Afbeelding A laat zien hoe de averechte kant van een breiwerk er uit ziet. Door de techniek van het breien ontstaat aan deze kant het voor breiwerk karakteristieke golfsjespatroon dat in ieder breiwerk is terug te vinden. De draden van het breiwerk zijn wel in staat om vocht op te nemen. Wanneer deze draden hun vocht afstaan, ontstaat een afdruk van het golfsjespatroon dat een grover en onregelmatiger structuur heeft dan het bolletjespatroon.

De kleinere bloedvlekjes die er later op de blouse zijn bijgekomen, op afbeelding B aangegeven middels de rode pijlen, komen overeen met een afdruk van een dergelijk golfsjespatroon. De golfjes zijn met rood geaccentueerd in afbeelding C. Direct hiernaast op de blouse is het onderzochte stippenpatroon zichtbaar, op afbeelding B aangegeven met de blauwe pijlen en met blauw geaccentueerd. Het verschil in vorm en onderlinge samenhang van de blauwe bolletjes ten opzichte van de rode golfjes is hier duidelijk zichtbaar.

Conclusie:

Het bolletjespatroon was al aanwezig op het Plaats Delict (en bevond zich ook niet onder het vest). Het vest geeft een golfjespatroon en daarvan zijn kenmerken op de blouse wel te zien, maar die verschillen aanzienlijk van het aangetroffen bolletjespatroon. Het vest kan het bolletjespatroon niet hebben veroorzaakt.

Bijlage B. De dader droeg handschoenen

Een analyse van de afdrukken op de blouse van weduwe Wittenberg

Samenvatting

Op basis van de foto's van de blouse van het slachtoffer en foto's van de blouse in 2003 bij het NFI kan het volgende vastgesteld worden:

- Er zijn op de foto's van de blouse van het slachtoffer afdrukken terug te vinden op een drietal locaties waarvan de waarschijnlijkheid hoog is dat ze afkomstig zijn van een in een handschoen gestoken duim of vinger.
- Deze sporen zijn ook terug te vinden op de foto's van het slachtoffer zoals zij is aangetroffen op de Plaats Delict.
- Deze sporen zijn derhalve tijdens het delict ontstaan, niet in de periode na het vinden van het slachtoffer.
- Hieruit kan worden opgemaakt dat er een grote mate van waarschijnlijkheid is dat de dader tijdens het plegen van het delict, in ieder geval tijdens het toebrengen van de steekwonden, handschoenen heeft gedragen.
- Het bolletjespatroon op de blouse kan niet veroorzaakt zijn door het vest van het slachtoffer, zoals het NFI in mei 2006 in een rapport ten behoeve van het oriënterend vooronderzoek heeft geschreven.

De oorzaak van het bolletjespatroon

Op diverse plekken is bij de foto's van de blouse van de weduwe op de Plaats Delict op te maken dat daar het bolletjespatroon te zien is dat in afbeelding B zo goed waargenomen kan worden. Daarbij valt op dat er diverse sporen op de blouse aanwezig zijn die afwijken van de grote bloedvlekken rond de steekwonden.

De contouren van de afdrukken lijken overeen te komen met de afdruk van de duim of vinger van een, **gehandschoende** hand en bevinden zich allen in de directe omgeving van de steekgaten.

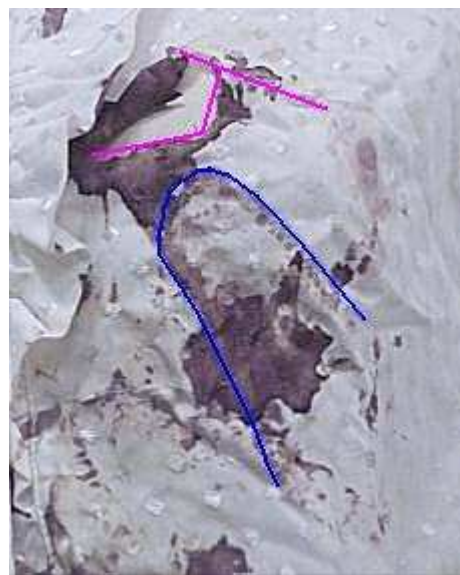
Afdruk 1

Afb. 1a

Afb. 1b

Afb. 1c

Op het linkervoorpand van de blouse, direct onder beschadiging A (in roze aangegeven op afbeelding 1c) bevindt zich de eerste afdruk. (Met eerste wordt niet bedoeld dat het ook de eerste messteek in volgorde is geweest, maar alleen dat de afdrukken van boven naar beneden worden behandeld).

Afbeelding 1a toont de afdruk zoals deze aanwezig was op de Plaats Delict. Een deel van de afdruk ligt verborgen in de plooien die in de blouse aanwezig zijn, waardoor de afdruk kleiner lijkt te zijn dan ze in werkelijkheid is. Afbeelding 1b toont de afdruk zoals deze aanwezig is op diverse foto's uit 2003 die zijn gemaakt bij het NFI. Op beide afbeeldingen is duidelijk het stippenpatroon te zien welke de contourlijn aan de rechterkant vormt en onderdeel is van de afdruk.

De contouren van de afdruk en de beschadiging zijn geaccentueerd in afbeelding 1c. Het bolletjespatroon lijkt het meest op een afdruk van specifieke kenmerken van een handschoen waar bloed op/in is gekomen. Gedacht wordt aan stiksel, gaatjes of een bepaald reliëf.

Afdruk 2

Afb. 2a

Afb. 2b

Afb. 2c

De tweede afdruk is direct onder beschadiging B (in roze aangegeven op afbeelding 2c) te vinden. Afbeelding 2a toont de afdruk zoals deze aanwezig is op de Plaats Delict. Door de zichtbare inwerking van lijkvocht en/of wondvocht op de blouse, al op de Plaats Delict, is deze afdruk grotendeels uitgevloeid. Vocht heeft een dergelijke invloed op bloedvlekken.

Afbeelding 2b toont de afdruk zoals deze aanwezig is op diverse foto's uit 2003 die zijn gemaakt bij het NFI. De invloed van het vocht is nog duidelijk zichtbaar aan de uitgewaaierde grote bloedvlek onder de afdruk, de gele vochtsporen op de blouse en de vervaagde contourlijn van de afdruk.

De contouren van de afdruk en de beschadiging zijn geaccentueerd in afbeelding 2c. Opmerkelijk is de **ingedrukte afdruk** aan de bovenkant waar het mes naar binnen is gegaan. Ook dat is een ondersteuning van het feit dat het een afdruk van een handschoen betreft.

Afdruk 3

Afb. 3a

Afb. 3b

Afb. 3c

De derde afdruk is terug te vinden onder de V-afdruk op de middenvoersluiting van de blouse.

Afbeelding 3a toont de afdruk zoals deze aanwezig is op de Plaats Delict, na het openen van de blouse.

Afbeelding 3b toont de afdruk zoals deze aanwezig is op diverse foto's uit 2003 die zijn gemaakt bij het NFI.

Deze afdruk lijkt af te wijken van de andere afdrukken, zowel qua positie als qua contourlijn. Zoals echter op beide afbeeldingen duidelijk te zien is, bevindt zich boven de afdruk een V-vormige bloedvlek die lijkt te zijn ontstaan toen de blouse ter plekke op elkaar gedrukt is waardoor alleen de buitenranden van de plooï in contact konden komen met het bloed van het slachtoffer.

De contourlijnen van de afdrukken zijn aangegeven in afbeelding 3c.

Afb. 3c

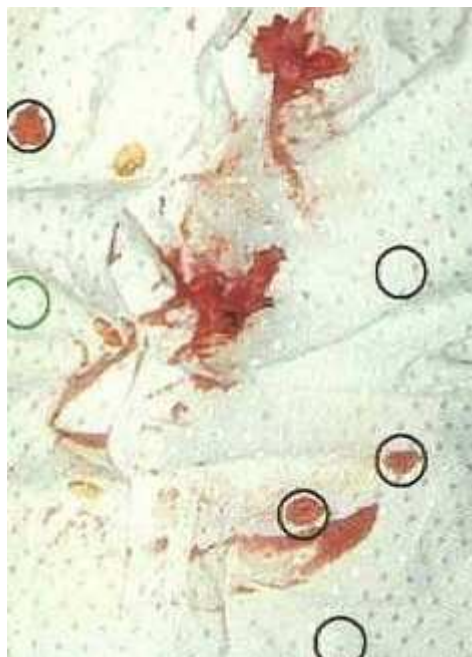

Afb. 3d

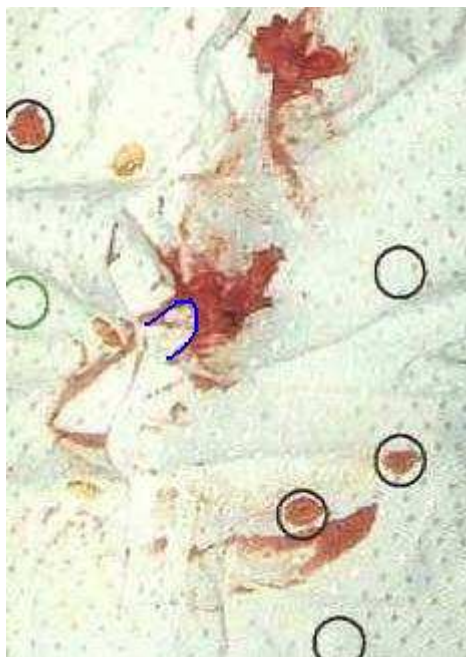
In afbeelding 3c zijn een drietal strepen geaccentueerd. Deze strepen bevinden op het linkervoorpand en liggen in het verlengde van de afdruk onder de V op het rechtervoorpand. Wanneer de plooï waarvan de randen de V vormige bloedvlek vormen stapsgewijs wordt dichtgevouwen, verschuiven de beide voorpanden steeds iets ten opzichte van

elkaar, waardoor de afdruk onder de V gelijk komt te liggen met de sporen welke geaccentueerd zijn op het rechthoekig pand (afbeelding 3c).

Deze dicht bij elkaar liggende afdrukken bevonden zich bij aantreffen van het slachtoffer op de Plaats Delict, voor het openen van de blouse, direct onder de bloedvlek waarin zich vier beschadigingen dicht bij elkaar bevinden, zoals te zien is in afbeelding 3d. Het patroon van de strepen lijkt hierbij aan te sluiten.

Afb. 3e

Afb. 3f

Afbeelding 3e toont de blouse zoals deze werd aangetroffen op de Plaats Delict, voor het openen van de blouse. De plooien in de blouse laten de diverse bloedsporen op elkaar aansluiten. Het V vormige patroon sluit door de plooien aan bij de bloedvlek waarin vier steekgaten zitten (zie afbeelding 3d). In de 'uitsparing' onderaan de bloedvlek past de top van een duim of een vinger (afbeelding 3f). Bij elkaar vormt afdruk 3 dus 4 afdrukken van de gehandschoende duim of vinger, corresponderend met de vier beschadigingen in de nabijgelegen bloedvlek.

Overeenkomsten tussen de sporen

Afb. 4a

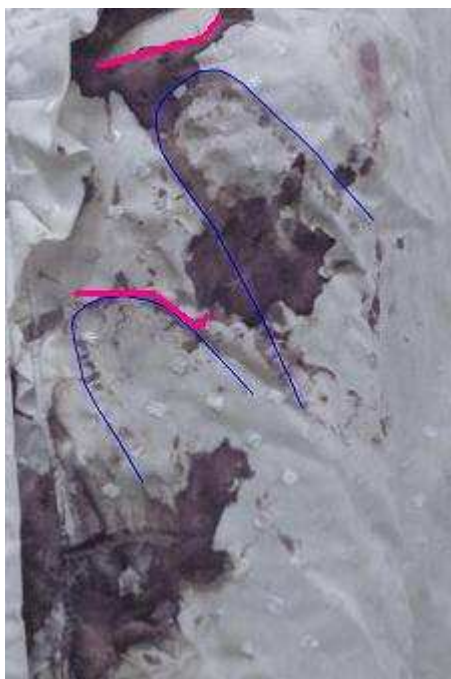

Afb. 4b

Afbeelding 4a toont een close-up van de afdruk onder beschadiging A, afbeelding 4b toont de afdruk onder het V-vormige spoor op de middenvoor sluiting van de blouse.

Voor de duidelijkheid van de vergelijking is afbeelding 4b gedraaid, in werkelijkheid zit de knoop, welke nog net zichtbaar is bovenin de afbeelding, onder de afdruk.

In beide afbeeldingen zijn duidelijk de contourlijn aan de linkerkant waar te nemen, evenals de vagere, parallel aan deze lijn lopende afdruk. De overeenkomst tussen beide afdrukken geeft een sterke steun aan de hypothese dat beide afdrukken door hetzelfde object zijn gemaakt, een duim of vinger in een handschoen.

Afb. 5

Afb. 6

Bij afbeelding 5 en 6 zijn de contourlijnen van de afdrukken bij benadering ingetekend met blauw.

Afbeelding 5 is een foto van de buitenkant van de blouse, afbeelding 6 laat zien hoe deze locatie er vanaf de binnenkant van de blouse uit ziet. Afbeelding 6 is gespiegeld weergegeven, zodat een betere vergelijking tussen de beide afbeeldingen mogelijk is.

Wat direct opvalt aan afbeelding 6 is dat de bloedvlekken aan de binnenkant van de blouse beter 'behouden' zijn dan die in de stof aan de buitenkant. Een mogelijke oorzaak hiervoor kan worden gezocht in de vlieseline die gebruikt is om het beleg van de blouse te verstevigen.

Door de ronde, gesloten vorm aan de bovenkant en de naar beneden breder uiteenlopende lijnen lijkt de vorm van een in een handschoen gestoken duim hierin het beste te passen. Het is echter niet uitgesloten dat het om afdrukken van een in een handschoen gestoken vinger gaat.

De beschadigingen in de blouse zijn bij benadering met roze ingetekend, om de locatie van de afdrukken ten opzichte van de beschadigingen aan te kunnen geven.

Conclusies

- Er zijn op de foto's van de blouse van het slachtoffer afdrukken terug te vinden op een drietal locaties waarvan de waarschijnlijkheid hoog is dat ze afkomstig zijn van een in een handschoen gestoken duim of vinger.
- Deze sporen zijn ook terug te vinden op de foto's van het slachtoffer zoals zij is aangetroffen op de Plaats Delict.
- Deze sporen zijn derhalve tijdens het delict ontstaan, niet in de periode na het vinden van het slachtoffer.
- Hieruit kan worden opgemaakt dat er een grote mate van waarschijnlijkheid is dat de dader tijdens het plegen van het delict, in ieder geval tijdens het toebrengen van de steekwonden, handschoenen heeft gedragen.
- Het bolletjespatroon op de blouse kan niet veroorzaakt zijn door het vest van het slachtoffer, zoals het NFI in mei 2006 in een rapport ten behoeve van het oriënterend vooronderzoek heeft geschreven.

Aanvulling op: De dader droeg handschoenen

Op 6 maart 2007 is het rapport verschenen waarin een analyse is uitgevoerd van de specifieke afdrukken in de directe omgeving van de steekgaten op de blouse van weduwe Wittenberg. Daaruit is afgeleid dat de dader van de moord met een hoge mate van waarschijnlijkheid handschoenen gedragen heeft tijdens het toebrengen van de messteken.

Mede naar aanleiding van de conclusie van de Advocaat-Generaal dd. 20 maart 2007 is er nader onderzoek gedaan waarbij afdrukproeven gemaakt zijn met een handschoen welke soortgelijke afdrukken opleverde als die op de blouse van het slachtoffer zijn aangetroffen.

Op basis daarvan kan de in het vorige rapport gestelde conclusie veranderd worden in : **de dader van de moord op weduwe Wittenberg heeft met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid handschoenen gedragen toen hij de messteken heeft toegebracht.**

1. Locatie en formaat

De afdrukken op de blouse zijn alleen te vinden in de directe omgeving van de steekgaten in de blouse.

Dat is rechts goed te zien bij de bovenste twee steekgaten in de blouse. De rode strepen zijn steekgaten in de blouse, de blauwe lijnen vormen de contouren van de afdrukken.

Niet alleen de plaatsing ten opzichte van de steekgaten, maar ook de afmetingen van beide afdrukken komen grotendeels overeen:

De afmetingen van de bovenste afdruk, bij benadering:

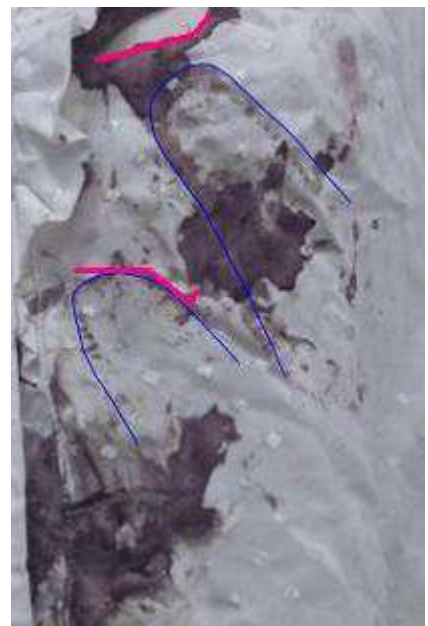
De ronde bovenkant/top van de afdruk is ongeveer 2 cm breed.

4 cm vanaf de top is de afdruk ongeveer 3,5 cm breed.

De afmetingen van de onderste afdruk op de foto, bij benadering:

De ronde bovenkant/top van de afdruk is ongeveer 2 cm breed.

3 cm onder de top is de afdruk ongeveer 3 cm breed.

2. Handschoen

Er zijn door ons experimenten uitgevoerd om meer zekerheid te krijgen over de oorsprong van deze afdrukken.

Zowel de vorm van de afdruk als het formaat deden vermoeden dat het een in een handschoen gestoken vinger of duim kon zijn. Het bijzondere van die afdruk is echter dat alleen de randen een afdruk geven, maar niet in het volledige raakvlak. Bij het uitvoeren van experimenten is gebleken dat deze contouren zullen ontstaan als bij voorbeeld met een vinger of duim op de blouse wordt gedrukt op het moment dat het bloed vrijkomt tijdens of na het toebrengen van de messteken. Het bloed komt dan niet op het raakvlak, maar alleen aan de zijkanten van de handschoen terecht.

De vijf steekwonden in het lichaam van het slachtoffer liggen regelmatig en parallel op de linkerborst met een afstand van 12 centimeter tussen de bovenste en onderste steek, allen tussen de ribben. Het drukken van een vinger of duim op de blouse kan als functie hebben gehad te voelen waar de ribben zaten om ervoor te zorgen dat de messteken tussen de ribben konden worden geplaatst.

Allereerst zijn er afdrukken met een vinger gemaakt, zonder handschoen. Daarbij is zowel een afdruk gemaakt van een vinger die op de stof gedrukt werd tijdens het toedienen van bloed, als van een vinger die eerst in bloed was gedoopt.

De linker afdruk is van een vinger die eerst in bloed gedoopt werd. De rechter afdruk is gemaakt met een vinger waarbij bloed is aangebracht toen de vinger op de stof drukte. Het vlak van de vinger dat tegen de ondergrond aangeklemd was bleef schoon. Op de rand kwam wel bloed waardoor de rechterfoto de contouren van het raakvlak van de vinger laat zien. Het patroon aan de rechterkant lijkt niet op de afdrukken op de blouse.

Experimenten uitgevoerd met vingers en duimen in handschoenen geven een ander beeld dan met een duim of vinger zonder handschoenen. De breedte van de handschoenafdruk is groter dan die van de vingerafdruk. De contourlijn is smaller, doordat een deel van het bloed in het materiaal van de handschoen trekt. Afhankelijk van het soort handschoen is het patroon van de contouren anders.

In deze fase zijn we niet op zoek gegaan naar de handschoenen die het best past bij de gevonden sporen op de blouse. Het patroon kan veroorzaakt zijn door een bepaald stiksel of doordat er op de handschoen of op delen ervan noppen zaten. Dat geldt bij voorbeeld voor handschoenen van werklieden, te gebruiken in de tuin of het huishouden of golfhandschoenen. Wij volstaan met het tonen van de resultaten bij het gebruik van een tuinhandschoen (gekocht bij Blokker). Hiernaast treft u die handschoen aan met een aantal afdrukken.

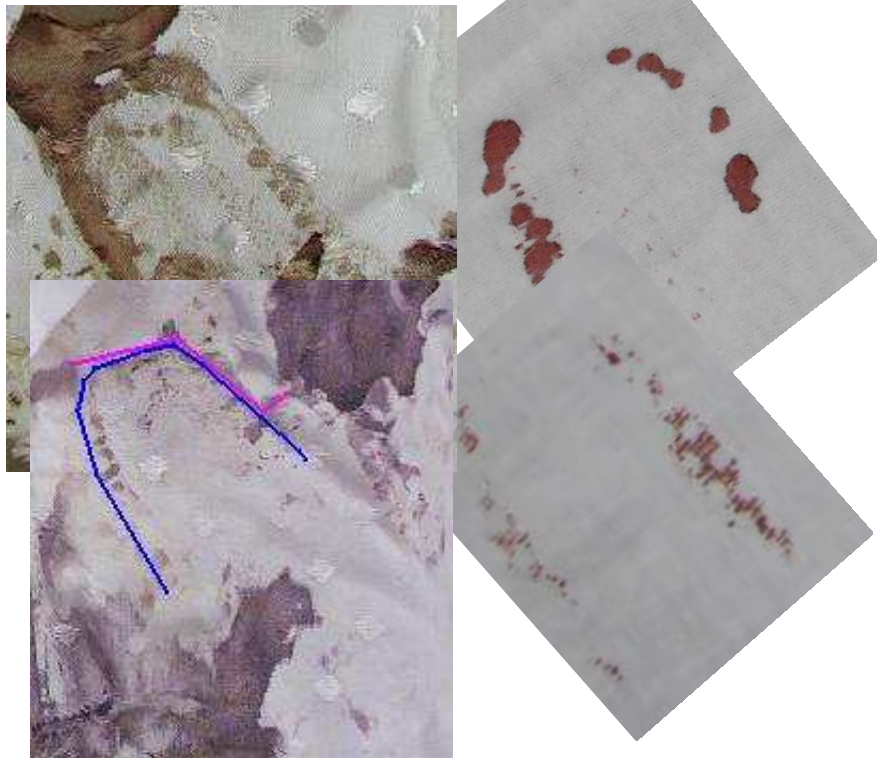

De afdrukken zijn gemaakt bij een test waarbij de “dader” met de handschoenen aan met zijn linkerwijsvinger op de borst van een “slachtoffer” drukte.

Hierboven treft u een aantal voorbeelden van de afdruk die gemaakt is met een wijsvinger in de handschoen van de voorgaande. Het patroon van de drie afdrukken lijkt op elkaar, het verschil zit in de hoeveelheid bloed op de handschoen. De breedte van de drie afdrukken is ruim 3 centimeter.

Hieronder treft u de afdrukken op de blouse in relatie tot de proefafdrukken met een tuinhandschoen. De bovenste foto is de afdruk bij het bovenste steekgat en de onderste het steekgat daar direct onder. Bij dit tweede steekgat is de afdruk op de blouse van het slachtoffer onder invloed van vocht wat uitgevloeid. Rechts ervan treft u steeds de afdruk aan van de bebloede tuinhandschoen.

Aangezien alle afdrukken zich in de directe omgeving bevinden van de steekgaten in de blouse is een relatie tussen de afdrukken en de gaten veroorzaakt door het steekwapen zeer waarschijnlijk. De dader heeft hoogstwaarschijnlijk met een in een handschoen gestoken duim of vinger gevoeld waar de ribben zaten van het slachtoffer, om op die manier gericht tussen de ribben toe te kunnen steken.

In totaal zijn er zes overeenkomende afdrukken in bloed gevonden in de directe omgeving van zes steekgaten in de blouse van het slachtoffer. Er zijn in totaal zeven steekgaten in de blouse aangetroffen.

Bij het onderste steekgat is geen afdruk terug te vinden. De handschoen was bij de eerst toegebrachte steek nog niet in aanraking gekomen met bloed en kon daarom ook nog geen afdruk achterlaten op de blouse van het slachtoffer.

Het uit de wond vrijgekomen bloed is tijdens of na het steken in aanraking gekomen met de handschoen. Door de kracht waarmee de duim/vinger op de stof werd gedrukt stroomde het bloed voornamelijk langs de duim/vinger en kwam het bloed niet direct onder de duim of vinger terecht.

De delen van de handschoen die in contact geweest zijn met bloed uit vorige verwondingen maakten een afdruk op de volgende locaties waar zij met de blouse in contact kwam. Bij iedere volgende steek nam ook de hoeveelheid bloed op de handschoen toe, waardoor de laatste afdrukken groter en completer zijn.

Op basis van deze bevindingen kan vastgesteld worden dat de dader met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid handschoenen droeg toen hij de messteken bij de weduwe toebreacht.

Bijlage VI

Past mes GS8?

het onderzoek naar mes GS8 door het NFI in mei 2006

Samenvatting

Ten behoeve van het Oriënterend Vooronderzoek in 2006 zijn er diverse rapporten door het NFI uitgebracht. In het rapport van Ing. Keereweer (NFI), 19 mei 2006, worden twee onderwerpen aan de orde gesteld, waarvan de beide conclusies aantoonbaar onjuist zijn.

In bijlage V werd al gerapporteerd over de foutieve conclusie met betrekking tot het bolletjespatroon en het vest.

In deze notitie wordt het onderwerp “Past mes GS8” besproken?

In het rapport van het NFI wordt o.a. verslag gedaan van onderzoek naar de relatie tussen de afdruk in bloed van een mes en een Global GS8 mes.

De uitkomst van dit onderzoek is dat het **niet aannemelijk is** dat de afdruk in bloed op de blouse gemaakt is met een Global GS8 mes. Onze recente experimenten uitgevoerd met dit mes en bloed, alsmede analyses op basis van de genomen foto's van de afdruk op de Plaats Delict tonen aan dat mes GS8 echter wel een goede kandidaat is voor deze afdruk.

Het NFI rapport van 19 mei 2006

In het kader van het Oriënterend Vooronderzoek is op 19 mei 2006 een rapport uitgekomen waarin verslag werd gedaan van een onderzoek door een deskundige van het NFI (Ing. Keereweer). Nadat er door deze deskundige een aantal proeven zijn gedaan met het Global mes GS8 en de stof van de blouse van de weduwe is de conclusie **dat het niet aannemelijk is** dat de afdruk van het mes op de blouse door mes GS8 is gemaakt. Deze conclusie wordt ook in het rapport van het oriënterend vooronderzoek vermeld dd. 2 juni 2006. (*Onderzoek naar mes GS8 was een fundamentele onderzoeksopdracht in het kader van het oriënterend vooronderzoek naar de Deventer moordzaak in 2006. Dit mes is nadrukkelijk in verband gebracht met de messenverzameling en de mogelijke aankoop van een vergelijkbaar mes daags na de moord, door Michael de J, beter bekend als “de klusjesman”.*)

Op pagina 5 van het NFI-rapport van 19 mei wordt gesteld dat bij de interne experimenten met het mes GS8 en stof van de blouse van de weduwe het lemmet van het mes een vrijwel identieke bloedafdruk op de blouse achterlaat. Daarbij stelt ing. Keereweer letterlijk het volgende vast: “De ‘lemmet-afdruk’ op de blouse van mes GS8 is groter en heeft geen overeenkomende vorm met het lemmet van het mes.”

Rechts twee illustraties uit dit NFI-rapport waarbij de contouren van mes GS8 wordt afgezet op de foto's van de afdruk van het mes op de blouse op de Plaats Delict (foto 6) en vier jaar later (foto 7).

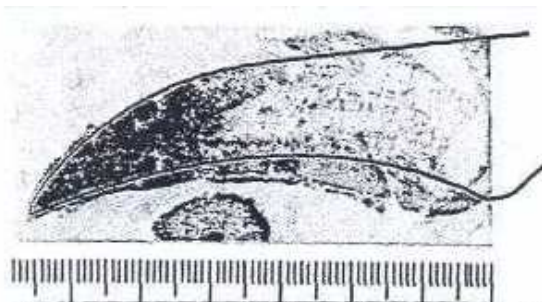

Foto 6: Puntvormige afdruk op blouse terwijl het slachtoffer deze aan had

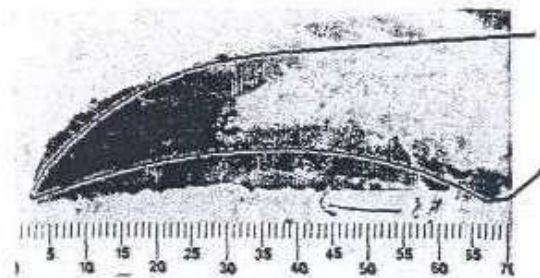

Foto 7: De puntvormige afdruk op de blouse in vlakke situatie

Foto 8 is een weergave van de proef van mes GS8 met stof van de blouse van de weduwe, uitgevoerd door het NFI in mei 2006.

Deze proef toont volgens Ing. Keereweer aan dat de afdruk in bloed op de blouse niet groter wordt dan de vorm van het mes zelf en dat het niet aannemelijk is dat de afdruk op de blouse gemaakt is door mes GS8.

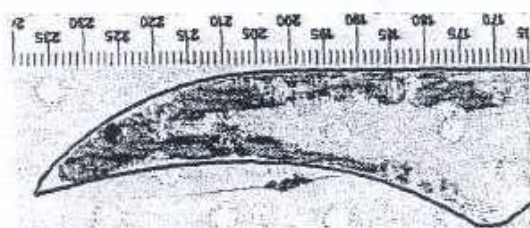

Foto 8

(Dr. Visser, de patholoog anatoom die de sectie heeft uitgevoerd geeft trouwens in zijn rapport aan dat de wonden in het lichaam wel met de Global GS8 gemaakt zouden kunnen zijn.)

Op twee manieren wordt in het onderhavige rapport aangetoond dat de conclusie van Ing. Keereweer absoluut niet getrokken had mogen worden en dat er aantoonbaar fouten gemaakt zijn bij dit onderzoek met het mes. Fouten die ook op andere plekken in het rapport van Ing. Keereweer zijn gemaakt.

GS8 en de afdruk

Wij hebben in 2007 zelf een aantal afdrukken in bloed gemaakt met mes GS8 op de stof van een blouse die vergelijkbaar is met het stof van de blouse van de weduwe. Daarbij moet bedacht worden dat met het mes minstens vijf keer in de buurt van het hart is gestoken en ondermeer de aorta is geraakt.

Hiernaast drie afdrukken van het mes GS8. Deze afdrukken zijn niet gemaakt op een vlakke ondergrond, maar terwijl iemand deze stof in rechtstreeks contact met de huid op zich droeg, evenals het geval was tijdens de moord.

Hier is duidelijk te zien dat de vorm van de afdruk verschilt naarmate er sprake is van meer bloed op het mes.

Naarmate er meer bloed wordt gebruikt is de afdruk breder en lijkt deze minder op de vorm van het mes zelf. (Ook zien we dat bij twee van de drie afdrukken in het midden van de afdruk een ruimte is zonder bloed, hetgeen ook te zien is op het fotomateriaal dat beschikbaar is van de blouse).

Van het door ons uitgevoerde experiment treft u een aantal foto's aan samen met het mes en samen met de originele afdruk van het mes op de blouse van de weduwe.

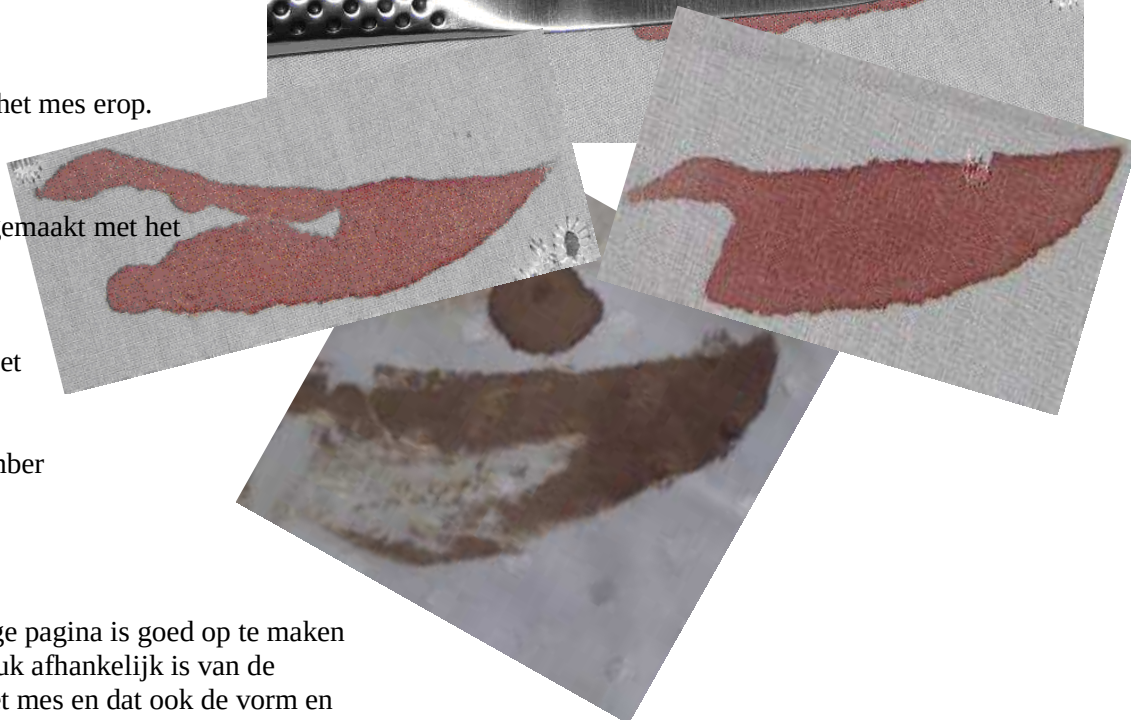
Rechts de foto van het mes met de afdruk van de situatie met de middelste hoeveelheid bloed eronder. Daaruit is op te maken dat de contouren van de bloedafdruk breder zijn dan de vorm van het mes.

Links de afdruk zonder het mes erop.

Rechts de bloedafdruk gemaakt met het meeste bloed.

Eronder de afdruk van het mes op de blouse van de weduwe.
(De foto stamt uit december 2003.)

Uit de foto's op de vorige pagina is goed op te maken dat de vorm van de afdruk afhankelijk is van de hoeveelheid bloed op het mes en dat ook de vorm en breedte van de afdruk verschilt naar gelang de hoeveelheid bloed.

Op het eerste gezicht laten de foto's op de vorige pagina zien dat de afdruk op de blouse wel gemaakt kan zijn door het Global GS8 mes.

Hoe kan Ing. Keereweer (NFI) dan toch in 2006 de conclusie getrokken hebben dat het **niet aannemelijk** is dat het Global mes GS8 deze afdruk heeft gemaakt?

Uit de argumentatie in het rapport van ing. Keereweer in mei 2006 is op te maken dat hij tot deze conclusie komt op basis van de bevinding uit een test met mes GS8 en een stukje stof uit de blouse van de weduwe. Er staat letterlijk:

Het bloed wordt bij het eerste contact van het mes op de stof direct opgenomen in de stof waardoor de vorm van het lemmet wordt gefixeerd. Er is nauwelijks uitloop van het bloed in zijwaartse richting waargenomen.

Hierover zijn de volgende opmerkingen te maken:

4. Ing. Eikelenboom heeft in 2003 (toen hij nog bij het NFI werkte) tests uitgevoerd met bloed en de originele stof van de blouse van de weduwe. Daarover treft u elders in dit zwartboek informatie over aan. Rechts treft u twee bloeddruppels aan uit die test. Zijn conclusie was dat het

bloed zich in de blouse op **onvoorspelbare wijze** gedraagt. Nu stelt ing. Keereweer in feite dat het bloed zich heel voorspelbaar gedraagt.

5. Wij hebben elders in dit zwartboek vastgesteld dat deze onvoorspelbaarheid die ing. Eikelenboom in 2003 beschrijft in feite wordt veroorzaakt door de ondergrond van de stof van de blouse tijdens deze druppeltest. In het geval van de test van Ing. Eikelenboom in 2003 heeft hij de fout gemaakt de gekreukelde stof vast te plakken op een tafelblad met een generfd patroon, waardoor het uitlopen van het bloed over de stof van de blouse wordt beïnvloed.
6. Op basis van het etiketje in de blouse zijn er duidelijke aanwijzingen dat de blouse nieuw gedragen is door de weduwe. In dat geval bevatte de stof van de blouse op 23 september 1999 nog de min of meer standaard “coating” waarmee stof wordt behandeld, waardoor het vuil en water afstoot. Een verschijnsel dat goed merkbaar is bij nieuwe handdoeken. Pas na een paar keer wassen van de handdoeken nemen ze makkelijk vocht op. Een afdruk op de blouse gemaakt toen deze “coating” nog actief was, in 1999, zal gevolgen hebben gehad voor de wijze waarop het bloed in de blouse is ingetrokken. Doordat de blouse een lange tijd vochtig in een zak is bewaard kan de werking van de coating, in 2006 toen Ing. Keereweer zijn test deed, verminderd of verdwenen zijn.
7. De test van Ing. Keereweer is uitgevoerd op een platte ondergrond, dus als het ware in een 2 dimensionale ruimte. In werkelijkheid is de afdruk gemaakt op de blouse terwijl de weduwe deze aan had, dus een drie dimensionale ruimte. De afdruk bevindt zich op de plek waar de linkerkant van de buik overgaat in de linkerzij. De dader heeft het heft van mes ook in zijn hand gehad, wat een gevolg moet hebben gehad voor de wijze waarop het mes in contact is gekomen met de blouse. Er is dus geen sprake geweest van een mes dat volledig terecht gekomen is op een stuk stof dat vlak ligt. Er moet sprake geweest zijn van een mes waarvan de dader het heft in handen had toen het terecht kwam op de blouse van de weduwe (op een plek waar de stof door het lichaam van het slachtoffer eronder in een boog liep). De afdruk zoals we die nu zien is in feite een tweedimensionale weergave van een driedimensionale gebeurtenis.

Uit de foto's van de weduwe op de Plaats Delict is een reconstructie te maken van de driedimensionale aspecten van de afdruk van het mes in bloed. In de bijlage treft u deze exercitie aan. De conclusie van die analyse is dat op basis van die analyse mes GS8 nog steeds een goede kandidaat is voor het mes dat de afdruk in bloed op de blouse heeft gemaakt.

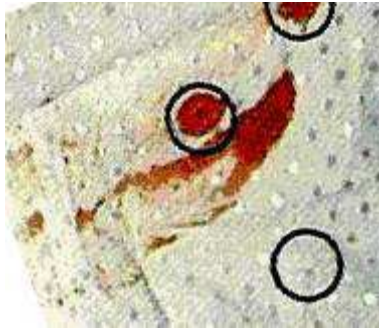
Uit het voorgaande valt niet de conclusie te trekken dat met 100% zekerheid het Global mes GS8 verantwoordelijk is voor de afdruk op de blouse. Het geeft echter wel aan dat de conclusie van Ing. Keereweer (NFI) uit mei 2006 dat het **niet aannemelijk is** dat mes GS8 het moordwapen geweest kan zijn evident onjuist is.

Bijlage A. Het vormsporenonderzoek naar de Global GS8

M.b.t. de bloedafdruk van het moordwapen zijn er enkele foto's beschikbaar die gemaakt zijn op de PD. Deze foto's zijn niet goed van kwaliteit. Behalve deze foto's zijn er ook foto's beschikbaar uit 2003. Deze foto's zijn van betere kwaliteit maar geven uitsluitend een 2-dimensionaal beeld van de afdruk, in tegenstelling tot de PD foto's die meer informatie bieden over de totstandkoming van de bloedafdruk. Hieronder de belangrijkste beschikbare beelden en de terminologie die we daarvoor zullen gebruiken.

PD van opzij

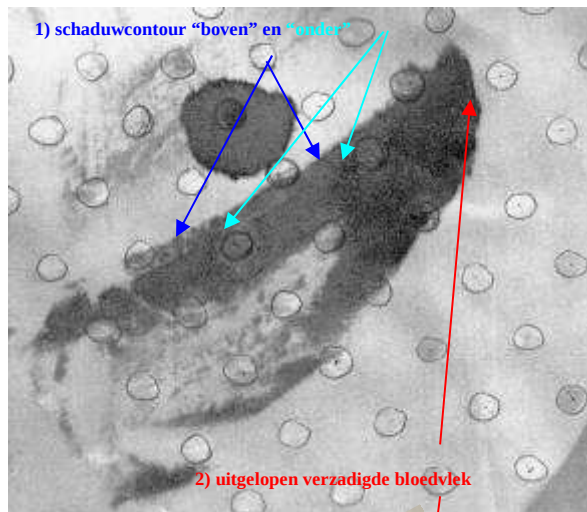
PD van boven

NFI-2003

Vergelijking van de foto's "PD van boven" en "NFI-2003" laat onmiddellijk zien hoe plooien in textiel een totaal ander beeld geven op de "ruimtelijke" PD foto dan op de platgedrukte situatie op de NFI foto uit 2003.

Met betrekking tot de verschillende afdrukken hebben we allereerst een vergelijkend onderzoek gedaan tussen de PD foto's uit 1999 en de NFI foto's uit 2003. We hebben daartoe het stippenpatroon van de diverse foto's gedetailleerd met elkaar vergeleken. Hieruit konden we concluderen dat er geen enkele vormverandering heeft plaatsgevonden tussen 1999 en 2003. Hieruit volgt dat hetgeen wat zichtbaar is op de zeer gedetailleerde opnames uit 2003 ook al aanwezig was op de PD opnames uit 1999.

Uitgaande van de kwalitatief hoogwaardige beeldinformatie van het 2-dimensionale NFI fotomateriaal uit 2003 zijn er twee aspecten die onmiddellijk in het oog springen:

1) Op de holle kant van de mesafdruk is sprake van een duidelijke en scherp afgetekende schaduwcontour die parallel loopt over de gehele lengte van het lemmet. Dat is op beide foto's goed te zien.

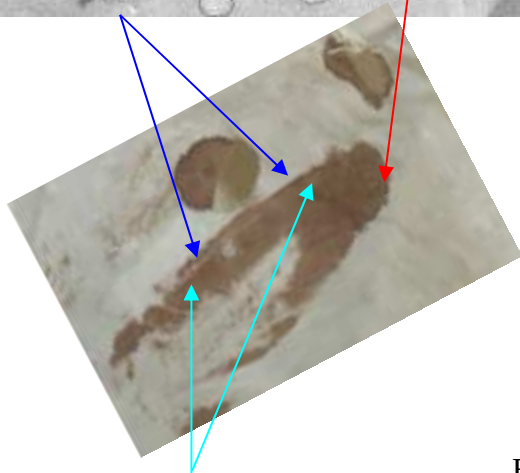
2) In de buurt van de punt is aan de bolle kant van het mes het bloed door verzadiging van de stof **en direct contact met de huid** uitgelopen tot buiten de

contouren van het lemmet. Dat is ook goed te zien

bij de onderste foto. Daarop is de gespiegelde binnenkant van de blouse te zien, waar de doordruk te zien is van de bloedafdruk van het mes. Bij de punt van het mes valt goed te zien dat daar het bloed is uitgelopen (de blouse

ligt op deze foto overigens niet vlak).

Met betrekking tot de schaduwcontour is opvallend hoe de naar binnen gelegen onderste contourlijn aan de holle kant de meest scherpe afdruk achtergelaten lijkt te hebben. Ook dat is goed te zien op de doordruk aan de binnenkant

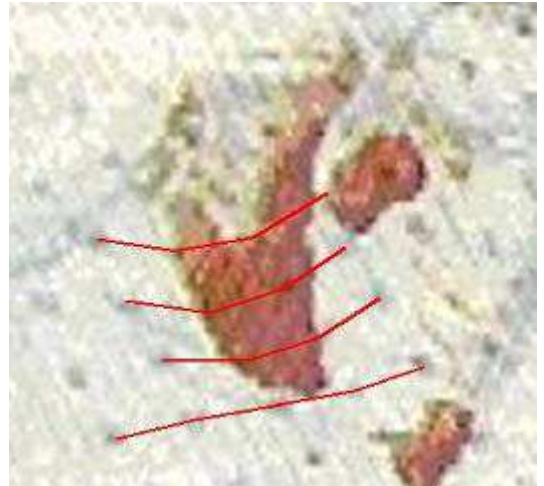
van de blouse. Het bloedspoor is hier ook langer dan aan de overliggende bolle kant van het lemmet. Dit duidt op een situatie waarbij het lemmet van het mes allereerst met deze holle kant in contact is gekomen met het lichaam van het slachtoffer. Aan deze holle “onderkant” lijkt de meeste verzadiging te zijn ontstaan. Het mes lijkt dus vervolgens licht verschoven in de richting van de “bovenste” contourlijn.

Om nu de zeer gedetailleerde maar helaas volstrekt 2-dimensionale beeldinformatie terug te vertalen naar de ruimtelijke (3-dimensionale) situatie waarin het textiel zich tijdens de moord op 23 september 1999 bevond is het van belang om te begrijpen hoe het textiel op dat moment geplooid was. Uit een eerdere reconstructie van de moord op mevr. Wittenberg-Willemsen was al gebleken hoe de stof van de blouse van het slachtoffer door het verslepen tot onder het portret van haar overleden man, sterk geplooid was geraakt.

De rechtse PD-foto van opzij geeft een indruk van de wijze waarop deze plooiing invloed heeft gehad op de bloedafdruk van het moordwapen. Via de rode strepen, die de stippen op de blouse als referentiepunten gebruikt, is te zien dat er plooiën lagen in en rondom de bloedafdruk van het mes.

Wat nu onmiddellijk duidelijk wordt is hoe het textiel op de plaats van het delict bij de punt van de bloedafdruk een vrijwel planparallel contact had met het lichaam van het slachtoffer. Verderaf van de punt maakte het lemmet echter (vooral aan de bolle kant) geen direct contact meer met het lichaam, maar nog wel met de stof van de blouse, waarbij de mesafdruk in een “soort van dal” lag temidden van de glooiingen van de blouse. Dit effect is het gevolg van het feit dat het mes niet exact platgedrukt op het lichaam van het slachtoffer lag, maar onder een hoek, omdat de moordenaar het mes in zijn hand vasthield. Hierdoor ontstond dus een ruimtelijke vertekening waarbij het verst van de punt verwijderde gedeelte van het lemmet geen rechtstreeks contact meer maakte met het lichaam van het slachtoffer, maar wel zijn afdruk achterliet op de “boven het lichaam zwevende” stof van de plooiën in de blouse.

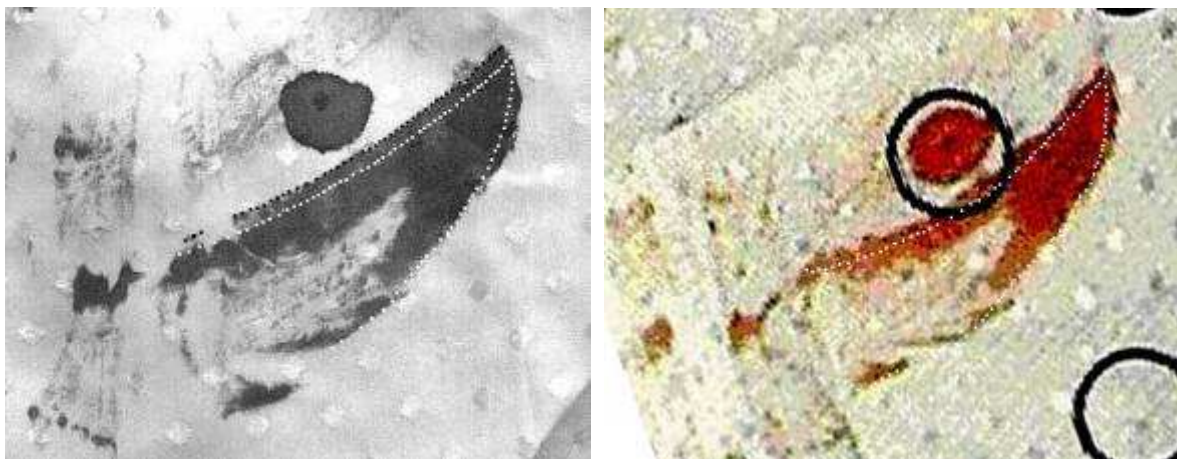
De schuine hoek waarmee het mes bij de punt dus de blouse en daaronder het lichaam raakte zorgde er eveneens voor dat daar het meeste bloed terecht kwam waardoor het bloed daar uitgelopen is.

Om deze reden mag worden aangenomen dat de PD foto van boven uit 1999 het beste beeld geeft van hoe de contouren van het moordwapen er uit moeten hebben gezien.

We hebben echter ook de bovenbeschreven gedetailleerde beeldinformatie beschikbaar m.b.t. tot de NFI foto uit 2003 en dienen als zodanig de reconstructie van de mescontour te projecteren op de PD foto van bovenaf uit 1999. Een correctie voor de verschuiving van het mes aan de bovenkant, afgeleid van de schaduwwerking en het uitgelopen bloed vlak onder punt van het mes.

In de onderstaande foto's zijn deze correcties doorgevoerd op zowel NFI foto uit 2003 als de PD foto van 25 september 1999.

In de fotoreconstructie hieronder is te zien hoe de omtrek van het lemmet van het mes Global GS8 past binnen de contouren van het moordwapen zoals dit, volgens onze analyse met grote waarschijnlijkheid, zijn afdruk zal hebben achtergelaten op de blouse van het slachtoffer. .

Het moge duidelijk zijn dat het mes Global GS8 goed past binnen de aantoonbaar meest exacte reconstructie van de contouren die het moordwapen moet hebben achtergelaten op de blouse van het slachtoffer.

Conclusie

Op basis van dit onderzoek kan niet met 100% zekerheid gezegd worden dat mes GS8 ook inderdaad de afdruk op de blouse heeft achtergelaten,

Wel is het zo dat dit onderzoek laat zien dat de conclusie van het NFI van 19 mei 2006 dat het niet aannemelijk is dat mes GS8 de afdruk heeft achtergelaten niet juist is.

Bijlage VII

Taalkundige aanwijzingen

Als er geen bekentenis is bij een moordzaak speelt waarschijnlijkheids- of kansberekening impliciet of expliciet een cruciale rol bij het oordeel over schuld.

In zijn simpelheid kan de werking van kansberekening uiteengezet worden met het gooien van een munt en het vaststellen of kop of munt valt. Zo kan men berekenen dat als er 3 keer gegooid wordt de kans op 3 keer kop $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$ en dat is 1 op de 8 keer. De kans op 20 keer kop bij 20 keer gooien is dan 1 op 1.048.576 keer.

Bij de dingen die in het dagelijkse leven gebeuren zijn kansen soms in echte getallen uit te drukken. Vaker echter is het meer in globale termen, zoals “de kans is heel groot”. Aan de ene kant dus “in 18% van de gevallen is er vertraging met de trein”. En aan de andere kant “met zo een donkere lucht is de kans heel groot dat het gaat regenen”.

Bij beslissingen van rechters bij moordzaken speelt soms de kansberekening expliciet een rol. Vaak speelt het impliciet een rol. Neem de veroordeling van Ernest Louwes in 2000 in Arnhem. De geurproef waarbij een mes werd gekoppeld aan Ernest Louwes heeft bij de veroordeling een sleutelrol gespeeld. De getuige deskundige meldde dat er een kans van 1 a 2% was de hond een fout gemaakt kon hebben toen hij twee keer uit zeven geurbuisjes Louwes koos. De rechters besloten dus dat, in relatie tot het andere bewijsmateriaal deze 2% te klein was om Louwes niet te veroordelen. (Later is niet alleen gebleken dat het mes absoluut niet het moordwapen kon zijn, maar dat bij geurproeven in Oost-Nederland de hondenbegeleiders wisten welk buisje van de verdachte was. Dat is tegen de voorschriften, omdat daardoor de hond ongewild gestuurd kon worden).

Bij DNA-onderzoek speelt kansberekening ook een grote rol. Er zijn meerdere mensen in de wereld die exact hetzelfde DNA patroon kunnen opleveren bij forensisch onderzoek. (En niet alleen bij eenenige tweelingen). Maar ook die kans wordt zo klein geacht dat het als een 100% identificatie wordt gezien. De discussie bij de Deventer Moordzaak is niet of het DNA van Louwes is of niet, maar of het al dan niet tegelijk met het delict erop gekomen is. In het NFI rapport dat de basis is geweest van de veroordeling van Louwes in Den Bosch in 2004 wordt gesteld dat er twee mogelijkheden zijn waarop het DNA van Louwes op de blouse van de weduwe is terecht gekomen. In de eerste plaats tijdens het delict. En in de tweede plaats tijdens het bezoek aan de weduwe in de ochtend. En dan stelt de getuige deskundige van het NFI “*Ik heb geconcludeerd dat mogelijkheid 1 meer ondersteund wordt dan mogelijkheid 2*”. Anders vertaald: “*Ik acht de kans groter dat mogelijkheid 1 waar is dan mogelijkheid 2*”.

Hier staat dus geen cijfer bij. Ook uit de rest van de tekst blijkt dat de deskundige niet stelt “ik acht het vrijwel uitgesloten dat mogelijkheid 2 waar is”. Vrij geïnterpreteerd geeft de deskundige aan dat hij de kans ergens vindt liggen dat 1 waar is –het is delictgerelateerd- tussen de 60% en 90%. In het vonnis vertalen de rechters in Den Bosch dit naar “overtuigend”. Dus daarmee maken ze het als het ware (vrijwel) 100%. (In hoofdstuk 3 wordt hier dieper op ingegaan).

Ten aanzien van deze moordzaak is er echter een ander onderdeel waar kansberekening goed toegepast kan worden en dat betreft de twee anonieme briefjes uit deze moordzaak. Hierbij speelt het NFI – wederom- een belangrijke rol.

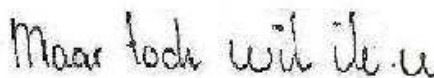
Tegelijkertijd met de vondst van het vermoorde slachtoffer werd in de voortuin een briefje gevonden waarin een inbreker zijn excuus aanbood, mede namens een mededader voor het stelen van spullen. Hoewel het OM op 19-10-1999 dit briefje in Opsporing Verzocht toonde en daar informatie over vroeg achtte het OM later dit briefje niet meer van belang. In een brief daarover in 2001 van de Officier van Justitie aan de advocaat van Ernest Louwes wordt gesteld dat er niet aangetoond is dat dit briefje met de moord te maken heeft. (Zo was er niets gestolen bij de weduwe en stond haar naam er niet op).

Er is echter een kans dat dit briefje een poging is van de dader een dwaalspoor aan te leggen. Na de moord in paniek weggegaan en later teruggekeerd met dat briefje en het vervolgens in de voortuin gegooid om de politie weg te leiden van een bekende als de dader. Je zou een poging kunnen doen deze kans te kwantificeren. Stel dat vandaag alle 4 miljoen voortuinen in Nederland doorzocht zouden worden. In hoeveel ervan zou je een briefje vinden waar een misdadiger zijn excuus aan slachtoffers maakt? Ik maak een ruime schatting: 10. Dat houdt dus in dat in elke 400.000^e tuin je een dergelijk briefje vindt. Kortom: de kans is heel erg groot dat het briefje dat in de tuin van de vermoorde weduwe gevonden was een relatie heeft met de moord. Stel dat het briefje niks met de moord te maken heeft. Dan is de kans om het in de tuin van weduwe Wittenberg aan te treffen 1 op 400000.

Er is echter ook een tweede briefje waar kansberekening een interessante rol kan spelen. Dit tweede briefje is op 21 oktober 1999 bij het onderzoeksteam bezorgd. Ook dat was een briefje die het onderzoeksteam –in dit geval heel direct- wees op andere alternatieven als moordenaar van de weduwe: “gigolo’s” die de weduwe regelmatig zou hebben ontvangen. (Toen dit briefje door de politie werd ontvangen was Ernest Louwes nog niet in beeld als verdachte.) De politie was op dat moment met name bezig met het onderzoek naar Michael de Jong, de klusjesman/pleegzoon van de weduwe

Nu is er al veel geschreven over wat schriftkundigen hebben gezegd over wie al dan niet de schrijfster is van de twee briefjes. Daar wordt dus verschillend over gedacht. Maar een ander punt waar ook kansberekening op losgelaten kan worden staat buiten die discussie. In de tekst van beide briefjes staat namelijk een identieke ongewone combinatie van woorden. “Maar toch wil ik u....”. In beide gevallen ook nog aan het begin van een zin. Belangrijk is daarbij ook te beseffen dat in het eerste briefje ongeveer 100 woorden staan en in het tweede briefje ongeveer 40. En dat dus een identieke combinatie van 5 woorden in beide briefjes staat.

Hiernaast deze twee zinnnetjes, zoals ze in de beide brieven geschreven zijn. Bovenin het bewuste zinnnetje uit de brief die in de tuin gevonden is en onderin het bewuste zinnnetje in de tweede anonieme brief.

Er zijn een achttal schriftkundigen die zeggen dat beide briefjes – en dus ook de beide zinnnetjes - door dezelfde persoon zijn geschreven, waarbij die persoon heeft geprobeerd het handschrift behoorlijk van elkaar te verschillen, maar dat dit bij diverse letters en woorden niet gelukt, is terwijl het ritme van het schrift in beide briefjes hetzelfde lijkt te zijn.

Het NFI heeft in april 2006 een onderzoek gedaan naar de mogelijke schrijfster van de beide briefjes. Daarin werd geconcludeerd dat het niet waarschijnlijk was dat zij de beide briefjes had geschreven. Een conclusie die diametraal tegenover die van een aantal andere deskundigen staat, maar wel door het FSS wordt gedeeld. Dus op dit punt zal niet dieper in worden gegaan. Maar wel staat er een stuk in het rapport over het feit dat in beide briefjes “Maar toch wil ik u” staat.

Op de volgende pagina staat dit deel van het rapport van het NFI.

Opmerkelijk is overigens wel dat zowel in brief A als in brief B een zin voorkomt die begint met "Maar toch wil ik u". Mogelijke verklaringen hiervoor zijn:

1. de brieven zijn door dezelfde persoon geschreven;
2. de schrijver van een van de brieven heeft de tekst van de tweede brief opgesteld en door een andere persoon laten schrijven;
3. één persoon heeft de tekst van beide brieven opgesteld en door twee andere personen laten schrijven;
4. de brieven zijn door verschillende personen onafhankelijk van elkaar geschreven en het gebruik van de collocatie (woordgroep) "Maar toch wil ik u" in beide brieven berust zuiver op toeval.

Het resultaat van het vergelijkend handschriftonderzoek ondersteunt in sterke mate de verklaringen 2-4 (verschillende schrijvers) ten opzichte van verklaring 1 (zelfde schrijver), maar kan geen onderscheid maken tussen de verklaringen 2, 3, en 4. De overeenkomende collocatie in beide brieven ondersteunt de verklaringen 1-3 (zelfde tekstopsteller) ten opzichte van verklaring 4 (verschillende onafhankelijke tekstopstellers), maar kan geen onderscheid maken tussen verklaringen 1, 2 en 3. Om de mate van ondersteuning vast te stellen zijn echter gegevens nodig om de kans te schatten dat deze collocatie bij toeval in beide brieven voorkomt. Deze gegevens zijn niet voorhanden.

Om een grove indicatie te krijgen van deze kans is een zoekactie uitgevoerd op het internet. Een zoekactie met de woordenreeks "maar toch wil ik" leverde ruim 55.000 treffers op. Met toevoeging van de aanspreekvorm "u" leverde de zoekactie circa 265 treffers op. De combinatie met "u" zal overigens in brieven die zijn gericht aan personen en instanties eerder voorkomen dan in meer algemeen opgestelde teksten. Hoe groot de kans is dat de collocatie toevallig in beide brieven voorkomt, is hiermee echter niet vast te stellen. Hooguit kan worden gesteld dat de betrokken collocatie niet zeer zeldzaam is.

De inhoud van dit gedeelte van het rapport is op z'n minst verbazingwekkend te noemen. Het bestaat uit twee onderdelen, waar beide belangrijke kanttekeningen bij te maken zijn.

Er worden vier verklaringen mogelijke verklaringen gegeven en vervolgens wordt een uitspraak over de waarschijnlijkheid van die verklaringen een uitspraak gedaan. Belangrijkste bevinding van dit gedeelte is dat de verklaringen 1 tot en met 3 meer ondersteunt wordt door de overeenkomende collocatie dan verklaring 4. **En omdat men verklaring 1 uitsluit wordt in het eerste gedeelte de grootste kans gegeven aan verklaringen 2 en 3, en dat betreft dat beide briefjes dezelfde auteur hebben.**

Een mogelijke conclusie dat beide briefjes dezelfde auteur kennen zou grote implicaties hebben voor deze strafzaak. Dan zou er dus één auteur zijn die zowel achter het briefje in de tuin zat, die gevonden is tegelijk met het vermoorde slachtoffer en die ook achter het briefje zat dat vier weken na de moord naar de politie is gestuurd. Dat is van groot belang, omdat toen het tweede briefje binnenkwam (op 21 oktober 1999) nog niet onderwerp van onderzoek was. En het is ook van groot belang te bedenken dat als de auteur van het tweede briefje ook de auteur is van het eerste briefje dat ook iemand was die wist dat er in het huis van de weduwe iets ergs was gebeurd.

In het tweede gedeelte van het stukje in het rapport van het NFI wordt geprobeerd na te gaan hoe groot de kans is dat deze collocatie (de combinatie "Maar toch wil ik u") bij toeval in beide brieven voorkomt. Als die kans klein is dan zou dat betekenen dat de kans groot is dat er één auteur is.

Dat tweede gedeelte is door een aantal statistici/wiskundigen bekeken en daarbij wordt uitgesproken dat het niet alleen zeer onwetenschappelijk is, maar ook dat men de werkelijke conclusie heeft verhuuld.

Er is op basis van de beschikbare informatie wel een kansberekening te maken en daar speelt Google een grote rol bij. Er kan geschat worden hoeveel kans er is dat bij toeval in een nieuw briefje van ongeveer 40 woorden het zinnetje “Maar toch wil ik u” voorkomt. De ingrediënten staan al in het stuk van het NFI. Men meldt in het rapport 265 keer op internet het zinnetje “Maar toch wil ik u”aan. Kort na het uitkomen van het rapport is door ons op internet een schatting gemaakt van het aantal Nederlandstalige briefjes die op internet stonden. Dat aantal was beduidend meer dan 1 miljoen. Maar we doen voor deze berekening maar even alsof het 250.000 briefjes zou betreffen. Dan kan dus gesteld worden dat in 265 van de 250.000 briefjes het zinnetje “Maar toch wil ik u” voorkomt. Dat is dus circa 1 op 1000 briefjes.

In feite is die kans nog kleiner omdat het tweede briefje slechts 40 woorden bevatte en de meeste briefjes op internet meer dan dat aantal woorden. En hoe minder woorden in een briefje hoe kleiner de kans dat daar “Maar toch wil ik u” in staat.

In de slotzin van dit deel in het rapport staat dat de woordcombinatie “Maar toch wil ik u” **is niet zeer zeldzaam**. Gesteld kan worden dat een kans op minder dan 1 op 1000 niet als “zeer zeldzaam” kan worden aangeduid. Maar die kans verdient ten minste de kwalificatie “zeldzaam”!

Deze combinatie van gegevens (en die zijn nog verder uit te breiden, maar dat is niet nodig in het bestek van deze notitie) geeft aan dat de bevinding dat in beide briefjes het zinnetje “Maar toch wil ik u” aangetroffen wordt **de conclusie zou moeten luiden dat de kans heel groot is dat beide briefjes minimaal dezelfde auteur hebben gehad**.

(Bedenk hierbij dat het hof in Arnhem Ernest Louwes heeft veroordeeld op een geurproef waarbij hij werd verbonden met een mes. Door deskundigen is toen expliciet gemeld dat er een kans van 2% was dat die geurproef een foute uitkomst had. Die kans werd door de rechters als zo laag ingeschat dat zij Ernest Louwes tot 12 jaar veroordeelden. Dus een kans van 20 op 1000 werd door die rechters als te klein geacht om opgeld te kunnen doen).

Het gaat er in deze notitie niet om wat vervolgens met deze vondst gedaan moest worden. Maar wel dat het NFI ten aanzien van een mogelijkerwijs cruciale aanwijzing rondom deze moordzaak tot conclusies komt die enerzijds niet klopt en anderzijds –wederom- in het verlengde ligt van datgene wat het OM het liefst hoort. Als beide briefjes immers dezelfde auteur hadden, dan zou dat heel moeilijk passen bij Ernest Louwes als dader. Want het tweede briefje was geschreven voordat Ernest Louwes wist dat hij als mogelijke dader werd onderzocht. Dus zou het sturen van dat briefje vanuit zijn invalshoek geen enkele noodzaak kennen. Er was echter wel iemand anders die op dat moment nog intensief werd onderzocht, waarbij drie dagen voordat de tweede brief binnenkwam met hem de route werd afgelegd tussen het huis van het slachtoffer en zijn eigen huis.

Ook ten aanzien van dit vraagstuk heeft een slecht onderzoek uitgevoerd en is men niet tot de juiste conclusies gekomen.

Bijlage VIII

Niet gevonden vlekken

Omdat in 2004 niet analytisch bepaald was of de lichtrode vlekken make up zijn heeft het team van het oriënterend vooronderzoek in april 2006 het NFI de opdracht gegeven tot een nadere analyse met behulp van een potje van het merk en soort make up dat de weduwe volgens haar schoonheidsspecialiste gebruikte (door M. de Hond opgespoord en aan het NFI overhandigd).

In een bijlage in het oriënterend vooronderzoek wordt uitgebreid verslag gedaan van dit NFI onderzoek naar de relatie tussen de lichtrode vlekken en de make up van de weduwe.. Op bladzijde 14 van het oriënterend vooronderzoek (2-6-2006) staat de samenvatting van de bevindingen:

“Er zijn bij het onderzoek naar de eventuele aanwezigheid van cosmeticaproducten zoals foundation op de blouse van de weduwe W. karakteristieken aangetoond die voorkomen in foundationproducten. Een eerste onderzoek aan vlekken van andere bruine en roodbruine producten niet zijnde foundation gaf aan dat deze qua kleur en morfologie niet overeenstemmen met de vlekken op de blousemonsters.”

Als dan het bewuste rapport van het NFI in de bijlage wordt bekeken (gedateerd 23 mei 2006) dan blijken deze resultaten gebaseerd te zijn op twee vlekken op de blouse die geanalyseerd zijn. Vlek 9.003 is een vlek die zich bevindt op een monster uit 2003 op de binnenste kraag aan de rechterzijde. Van deze vlek wordt in het rapport het volgende gezegd:

“Het kraagmonster (9.003) kan gemakkelijker contact met de huid van het gezicht of de hals van het slachtoffer hebben gemaakt. Hierbij kunnen eventueel op het gezicht of de hals aanwezige materialen gemakkelijker in meerdere mate worden overgedragen zodat het aanwezige materiaal niet noodzakelijkerwijs hoeft te duiden op overdracht gedurende het misdrijf maar ook in het reguliere gebruik voor het overlijden kan zijn overgedragen.”

De andere vlek (9.004) zit in het midden op het rechterschouderpand (recht op de buik). Daarvan wordt gezegd: *“Voor het blousemonster (9.004) met hierop lichte roodbruine vlekken is bewust gekozen voor een locatie op de blouse (rechterschouderpand in sector 2) welke ver verwijderd is van de kraag van de blouse. Op deze kraag is ogenschijnlijk meer materiaal aanwezig **en met de door ons gekozen locatie (bedoeld wordt vlek 9.004, red.) is het niet aannemelijk dat deze vlekken zijn ontstaan door manipulatie van het slachtoffer dan wel de blouse na het moment van aantreffen.**”*

Dit is het gebied (aan de rechterkant van de buik) waar vlek 9.004 in zit.

Door het contrast te verhogen wordt in het rapport van het NFI zichtbaar gemaakt waar de lichtrode vlek 9.004 zich bevindt (een streep in de blauwe cirkel).

Uit het chemisch onderzoek door het NFI in het rapport van 23 mei 2006 kan niet onomstotelijk aangetoond worden dat de vlekken van de bewuste foundation zijn. Maar omdat in beide vlekken en een controlemonster van deze foundation, Titaan en IJzer worden aangetroffen en elders niet, acht men de kans vrij groot dat de vlekken inderdaad van make up afkomstig zijn. Daarom de conclusie zoals hierboven staat vermeld van pagina 14 van het oriënterend vooronderzoek.

Vervolgens is het NFI de opdracht gegeven om op basis van de beschikbare foto's van de Plaats Delict aan te tonen dat vlek 9.004 (dus op de rechterkant van de buik) op 25-9-1999 ook is aangetroffen. In een rapport van het NFI gedateerd 11 mei 2006 (in de bijlage van het oriënterend vooronderzoek) wordt de zoektocht naar deze vlek gerapporteerd.

Er waren drie foto's beschikbaar van 25-9-1999, de dag dat de weduwe vermoord is aangetroffen, waar het gebied op staat waar deze vlek 9.004 zou moeten voorkomen. Aan de hand van drie bloedvlekjes die zich rondom het bovenstaande gebied bevinden probeert men de positie van de vlek te vinden. Maar men stelt allereerst vast dat men die drie bloedvlekjes niet kan vinden op de foto's van de Plaats Delict. Van twee van deze bloedvlekjes stelt men dat die bloedvlekjes misschien in plooien van de blouse zijn weggefallen. **Maar van één bloedvlekje (met het nummer 29) stelt men dat deze vlek nog niet aanwezig was op de Plaats Delict, maar wel aangetroffen wordt op foto's van de sectie een dag later! Dat betekent dus dat dit bloedvlekje (en wellicht ook de andere twee) op de blouse zijn terechtgekomen tijdens of na het verplaatsen van het lijk of tijdens de sectie.**

Aan de hand van de drie foto's van 25-09-1999 gaat men vervolgens verder op zoek naar vlek 9.004. Door het speciale patroon van de blouse (kleine ruitjes die diagonaal over de blouse lopen) zijn de locaties vrij makkelijk vast te stellen. **En hoe men ook op de drie foto's zoekt, men vindt vlek 9.004 niet!.** Bij de conclusie in het rapport dd. 11 mei 2006 staat letterlijk: *Het vlekje op de blouse dat op het NFI bemonsterd is als 9 .004, is niet zichtbaar op de beelden van de PD op CD-ROM (015 .002).*

Vanuit de onderstaande foto's is te zien wat de essentie is van de bevindingen (hoewel de rechterfoto niet de originele kwaliteit betreft, omdat we niet over de digitale versie van die foto beschikken). Noch de drie bloedvlekjes, noch de make-up vlek is aantoonbaar aanwezig op de Plaats Delict. In ieder geval voor één bloedvlek is vastgesteld dat die bloedvlek er tussen het Plaats Delict en bij de sectie (één dag later) op de blouse terecht is gekomen. Dat zou ook met de make-up vlek kunnen zijn ontstaan.

En dat leidt op basis van de twee NFI onderzoeken uit mei 2006, zoals aangetroffen in het oriënterend vooronderzoek tot de volgende conclusies over de “make up”vlekken die zo een grote rol hebben gespeeld bij de veroordeling van Ernest Louwes:

1. **Er is een zekere mate van waarschijnlijkheid dat die bewuste vlekken inderdaad make up vlekken betreffen.**
2. **Van minstens één bloedvlek, ver van de steekwonden, is onomstotelijk bewezen dat het zich nog niet op de blouse bevond toen de foto's genomen werden op de Plaats Delict 25-9-1999. Deze vlek is er echter wel een dag later tijdens de sectie.**
3. **Van de lichtrode vlek (9.004), dicht in de buurt van deze bloedvlek, is het zeer waarschijnlijk dat het ook niet op de blouse zat toen de foto's werden gemaakt op het plaats delict op 25-9-1999, maar er later op terecht is gekomen. Dus niet tijdens de moord, zoals door ing. Eikelenboom van het NFI op 26-1-2006 werd gesteld en door de rechtbank in het arrest van 9-2-2004 is overgenomen.**

Conclusies

Tijdens de rechtszaak in Den Bosch heeft Ing. Eikelenboom juist aan de relatie tussen de lichtrode substantie en de DNA contactsporen grote waarde gehecht. De gevonden DNA-contactsporen werden aangetroffen in de lichtrode substantie of er heel dichtbij.

Het NFI onderzoek uit 2006 geeft aan dat het erop lijkt dat de monsters inderdaad make-up monsters zijn. Maar stelt tegelijkertijd vast dat rechts in het midden van de blouse zich in 2006 bloedvlekken en een make-up vlek bevindt die er niet was op het Plaats Delict.

Het FSS in Engeland heeft trouwens verklaard dat het vinden van DNA-contactsporen in de lichtrode substantie niets zegt over het feit dat deze DNA-contactsporen en de lichtrode substantie tegelijk op de blouse zijn gekomen.

De vondst van bloedvlekken en een make up vlek op de blouse die er nog niet waren op het Plaats Delict bewijst dat er dus allerlei vlekken op de blouse zijn gekomen nadat het slachtoffer gevonden en gefotografeerd is. Dat haalt de basis weg van de hele redenering van Eikelenboom die in feite op diverse veronderstellingen en waarschijnlijkheden was gebaseerd.

Tussen het moment van het fotograferen van het slachtoffer en op het Plaats Delict tot en met het moment van sectie zijn er dus bloedvlekken en make-up vlekken verspreid over de blouse door mensen die zich bezig hielden met het transport van de weduwe naar de plek van de sectie of tijdens de sectie zelf. De blouse is ook niet van het lichaam afgeknipt, maar is uitgetrokken. Dat is een activiteit waarbij de kans ook aanwezig is dat make-up sporen over de blouse wordt verspreid of DNA contactsporen van Louwes die in de buurt waren van de rechterarm van de weduwe door het bezoek 's morgens over de blouse zijn verspreid.

Nog los van het feit dat je de vraag kan stellen of een blouse waarvan bewezen is dat er nadat de weduwe dood is aangetroffen diverse vlekken op zijn ontstaan nog als bewijsmiddel van de moord mag dienen.

Bijlage IX

De nagelaten reconstructie van de moord

0. INLEIDING

Het is opmerkelijk dat bij de Deventer Moordzaak geen reconstructie heeft plaatsgevonden van de moord, terwijl bij de definitieve veroordeling van Ernest Louwes bij het hof in Den Bosch diverse aannames zijn gedaan over hoe de moord plaatsgevonden zou kunnen hebben. Op basis van het beschikbare sectieverslag en diverse foto's is veel te vertellen over het verloop van de moord. Dan blijkt ook dat een aantal aannames bij de veroordeling niet worden ondersteund door de forensische bevindingen.

Vanuit een multidisciplinair team, geïnteresseerd in deze moord, hebben wij een reconstructie gemaakt van deze moord. Als groep willen wij anoniem blijven. Wij bieden dit stuk aan in de hoop dat het Openbaar Ministerie de opdracht zal geven aan deskundigen in binnen- en buitenland om ons werk te beoordelen en zo nodig aan te passen.

Juist bij deze moordzaak en de uiteindelijke veroordeling van Ernest Louwes is het meer dan gewenst om deze reconstructie te maken en vast te stellen wat er wel of niet gebeurd is op de avond van 23 september 1999 in het huis van weduwe Wittenberg.

Aan de hand van het sectieverslag en de foto's van de plaats van het delict en het lichaam van mevr. Wittenberg is veel te vertellen over het verloop van de moord.

In een aantal gevallen is met zekerheid vast te stellen dat iets is gebeurd en in andere gevallen is met zekerheid vast te stellen dat iets niet is gebeurd.

Door vergelijking van verschillende aanwijzingen is met grote waarschijnlijkheid te reconstrueren hoe de moord verlopen is.

In totaal zijn er drie opeenvolgende geweldsfasen geweest:

- A) Lichamelijk geweld
- B) Wurging
- C1) Verplaatsing lichaam
- C2) Messteken

In het sectieverslag worden in grote lijnen vier belangrijke letselgroepen behandeld.

1. Samendrukkend geweld bij de hals
2. Steekletsels in de borst
3. Uitwendig botsend geweld ter plaatse van het achterhoofd/nek
4. Diverse ribbreuken

Met betrekking tot deze letselgroepen worden in de bijlage achter in dit stuk de meest belangrijke passages uit het sectieverslag geciteerd.

1. SAMENVATTING

Er zijn zeer harde aanwijzingen dat de weduwe is aangevallen op een andere plek dan waar ze vermoord is aangetroffen. Deze aanvangsplek kan en zal waarschijnlijk zeer dichtbij de vindplaats van het lijk zijn geweest maar kan theoretisch ook in een ander vertrek van het huis (zoals in de hal) zijn geweest.

Het eerste fysieke geweld betrof met grote waarschijnlijk een aanval met een slagwapen of anders eventueel een conflict in een kleine ruimte met veel horizontale en verticale obstakels.

Waarschijnlijk is de weduwe gewurgd op de plaats waar ze in eerste instantie is aangevallen en was ze daarbij al versuft of bewusteloos door de harde klap in haar nek. Bewusteloosheid is niet alleen aannemelijk gezien de ernst van de klap op haar achterhoofd maar ook gezien het feit dat de weduwe zich aantoonbaar niet heeft verweerd tijdens de wurging.

De weduwe is gewurgd terwijl ze op haar rug lag en de moordenaar met beide knieën haar borstkas indrukte. Door met zijn volle gewicht kracht te zetten op de hals, met gebruikmaking van één enkele (waarschijnlijk rechter) wurgende hand, zijn zowel de striemvormige bloeditstorting als alle ernstige inwendige schade en de stuwende werking in de hersenen goed verklaarbaar. Het patroon van de ribbreuken onderschrijft dit scenario volledig. Als aannemelijk alternatief op dit scenario zou de moordenaar in plaats van zijn hand een hard voorwerp kunnen hebben gebruikt.

Plaats waar hand zich had bevonden t.o.v. de blouse indien gewurgd voor het verslepen

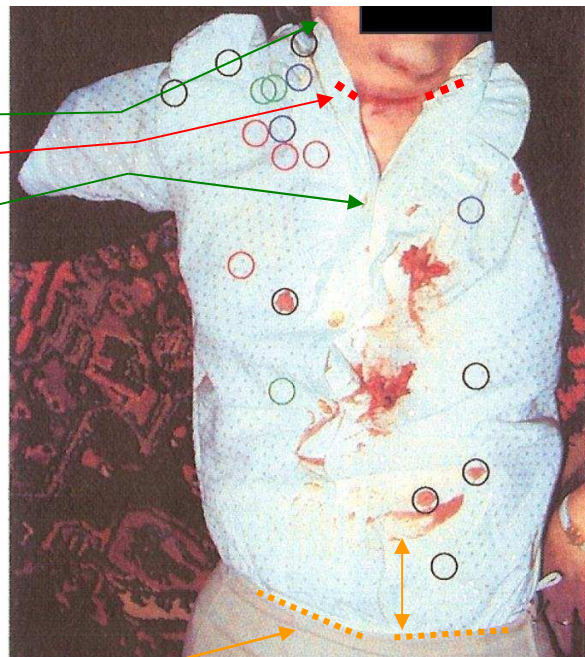
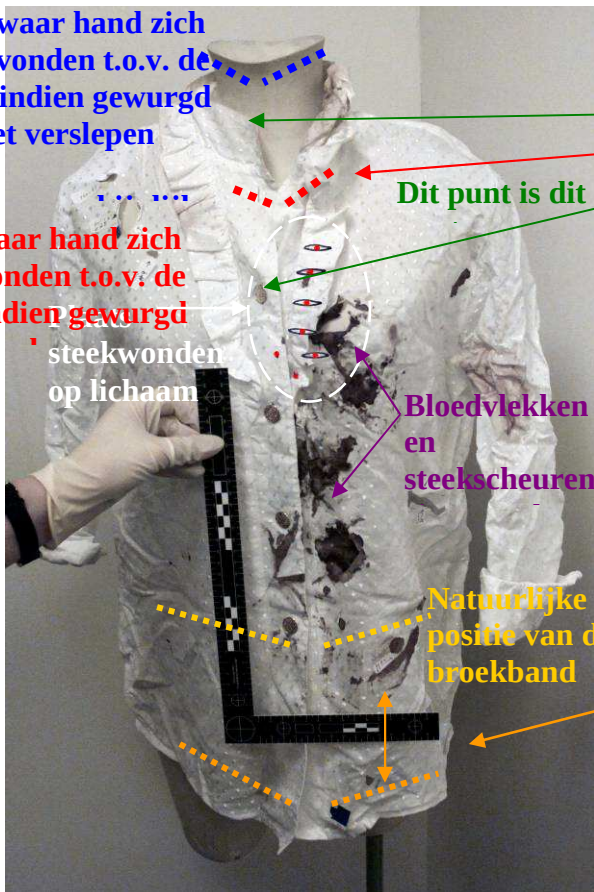
Plaats waar hand zich had bevonden t.o.v. de blouse indien gewurgd

steekwonden op lichaam

Dit punt is dit

Bloedvlekken en steekscheuren

Natuurlijke positie van de broekband

Voorafgaande aan het toebrengen van de fatale messteken heeft de moordenaar het bewusteloze lichaam van mevr Wittenberg aan de broekspijpen bij de enkels versleept tot vlak voor de open haard, recht onder het portret van haar overleden man. Dat is o.a. te zien aan de verschuiving van de blouse t.o.v. broekband en de positie van de messteken in het lichaam ten opzichte van de bloedvlekken.

Het is uitgesloten dat de moordenaar mevr Wittenberg, staande van achteren dan wel van voren met zijn blote handen heeft gewurgd.

De ribbreuken zijn niet afkomstig van een samenknellend greepgeweld van achteren maar van de onderbenen van de moordenaar die met zijn volle gewicht op de borstkas van de weduwe is geland.

Wat de messteken betreft moet worden opgemerkt dat de moord uiteraard verre van regulier was, want in geval van een liquidatie door middel van messteken na een onvoltooide verwurging wordt een lichaam niet eerst versleept alvorens de dodelijke messteken worden toegebracht. Eveneens is er geen sprake geweest van een of twee gerichte messteken in het hart maar van vijf perforaties in een regelmatig patroon wat doorloopt tot aan de buikstreek.

Uit het feit dat het lichaam eerst is verplaatst tot onder het portret van haar geliefde overleden man en het feit dat ze daarbij exact symmetrisch is neergelegd doen dan ook vermoeden dat er veel eerder sprake was van een psychologisch gemotiveerde handeling dan een (volkomen excessieve) liquidatie.

Dit beeld is overigens geheel in overeenstemming met het merkwaardig regelmatige patroon van de messteken, dat sterk doet vermoeden dat bepaalde rituele aspecten een rol kunnen hebben gespeeld.

Daar waar de afzonderlijke en nogal bizarre en ongewone handelingen tijdens de moord op zichzelf vraagtekens oproepen, lijkt er wanneer alles met elkaar in verband wordt gebracht, wel degelijk een herkenbaar beeld te ontstaan.

Alles wijst hierbij naar een doelbewuste psychologisch gemotiveerde “ontheiligende” afstraffing van de weduwe ten overstaan van haar overleden man.

Atypisch aan de moord op weduwe Wittenberg:

- Eerst zeer gewelddadige vrijwel dodelijke verwurging daarna alsnog messteken
- Slachtoffer versleept en symmetrisch geplaatst voor “huisaltaar” van Dr. Wittenberg
- Slachtoffer keurig languit gestrekt op de rug liggend gestoken
- Keurig chirurgisch symmetrisch patroon parallelle steekwonden in de tussenribsruimtes
- Mogelijke aanwezigheid “hesitation marks”
- Messteken niet geconcentreerd rond de hartstreek maar doorlopend tot aan de buikstreek

In hoofdstuk 4 is informatie opgenomen die recent beschikbaar is gekomen. Enerzijds vanuit een rapport van de Technische Recherche en anderzijds uit een aantal foto's die niet eerder in ons bezit waren. Deze informatie geeft nog duidelijker aan wat er tijdens de moord gebeurd is. De kans wordt steeds groter dat de moord in het halletje is begonnen en dat de dader het slachtoffer daarvandaan heeft versleept naar de speciale plek voor de schouw en toen de messteken heeft toegebracht. Een aantal stille getuigen tonen dat aan. (Zoals de gevonden knoop onder het slachtoffer, de positie van de sleutelbos, de knik in het lichaam van de weduwe, de plek van de stoel bij de benen van de weduwe en de vlekken in de hal).

Ook wordt er een paragraaf besteed aan de vochtplekken in de blouse van de weduwe. Er wordt uiteengezet hoe en wanneer die vochtplekken erop gekomen zijn en welke gevolgen zij hebben voor de blouse en de sporen die daarop zaten en zitten.

Ook die informatie is een ondersteuning van de constatering dat de impliciete en expliciete aannames van het NFI uit 2003/2004 niet door de bekende feiten wordt ondersteund.

2. RECONSTRUCTIE VAN DE MOORD

2.1. Fase A - Lichamelijk geweld met vuistslagen of slagwapen.

Opvallend aan de moord is dat de weduwe aantoonbaar geen weerstand heeft geboden tijdens de verwurging en tijdens het toebrengen van de dodelijke steken. In beide gevallen bestaan er namelijk de voor dit soort geweld typerende “defence marks” of “defence injuries”. In geval van een assault moord met een mes betreft dit typerende messteken op de armen of op de hand, afkomstig van de afscherpende reactie van het slachtoffer. In geval van strangulatie zijn er ook typerende kenmerken in de vorm van zelf met de nagels toegebracht letsel aan de hals terwijl het slachtoffer tracht de wurgende hand los te maken⁸. Dit letsel is zeer herkenbaar aan zowel de bloedige verwondingen aan de hals zelf als aan de enorme hoeveelheid celmateriaal dat zich onder de nagels ophoopt tijdens de wanhopige afweerreactie. Bij mevr. Wittenberg was van beiden geen sprake.

De enige defence injury die mogelijk als zodanig herkenbaar is betreft een grote bloeditstorting op haar rechter handrug. In dit geval wordt de indruk gewekt dat de weduwe op deze wijze een aankomende klap met een slagwapen probeerde af te weren.

Behalve het dodelijke geweld zijn er diverse aanwijzingen dat er een korte fysieke aanval is geweest waarbij de weduwe nog geprobeerd heeft om haar belager af te weren. Het letsel wat hierop wijst zijn ondermeer:

- de bloeditstorting op haar rechterhandrug
- de bloeditstorting onder haar kin
- de bloeditstorting op haar neus
- de grote bloeditstorting achter op haar hoofd

Al dit letsel zou tot stand kunnen zijn gebracht door ofwel (vuist) slagen, een slagwapen of valpartijen. (in laatste geval was er echter waarschijnlijk geen sprake van een afweerkneuzing op de rechter-handrug geweest).

De bloeditstorting op de hand is typerend voor een afweerpoging van een slagwapen. Een alternatief zou kunnen zijn, een rondmaaiende achterwaartse klap tegen een hard voorwerp.

De bloeditstorting onder de kin zou heel goed het gevolg kunnen zijn van een vuistslag van onderen

De bloeditstorting op de neus lijkt eerder het gevolg van een val of een niet intentionele klap en niet zozeer een frontale vuistslag omdat dan het letsel waarschijnlijk groter zou zijn geweest.

De grote bloeditstorting achter op het hoofd is het meest interessant omdat het er op lijkt dat de weduwe als gevolg hiervan haar bewustzijn heeft verloren. Deze bloeditstorting zou dus door een val achterover tot stand gekomen kunnen zijn, maar dan niet op een vlakke ondervloer, omdat in dat geval de bloeditstorting exact op haar achterhoofd zou zitten en niet in de holling recht daaronder in het overgangsgebied naar de nek. Mocht er dus toch sprake zijn geweest van een valpartij dan lijkt het erop alsof ze op een obstakel is gevallen. Op de PD waren dergelijke obstakels niet onmiddellijk voorhanden. Dit zou er dus op kunnen wijzen dat indien de diverse bloeditstortingen zijn opgelopen tijdens een soort van korte “assault”, dat dit dan in een kleine ruimte moet hebben plaatsgevonden met horizontale en verticale obstakels.

⁸ “Fingernail marks are superficially incised curvilinear abrasions, occurring singly or in sets. In rare cases, all four fingers will mark the skin in a single pattern. Fingernail marks are rarely associated with the assailant’s hands, but commonly associated with the victim’s own fingers, as she struggles to pry the assailant’s grasp off her neck” Death by Strangulation by Dr. Dean Hawley (pdf).

Uit de aanvullende informatie die onlangs beschikbaar is gekomen komt een sterk beeld naar voren m.b.t. de hal aan aanvangsplek van het geweld.

Nog steeds voor de hand liggend lijkt dat de klap op het achterhoofd is toegebracht door een soort van slagwapen, en wel omdat dit tevens het meest logisch aansluit bij de grote defence injury op de rechter handrug.

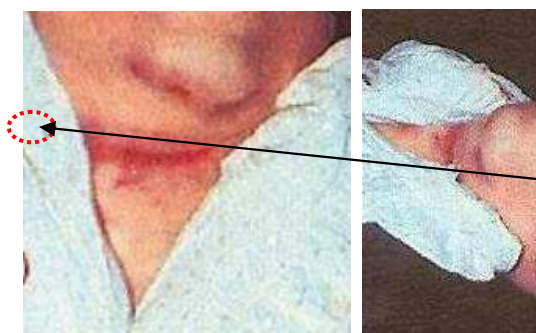
In navolging van de constatering van de sectiearts en het feit dat er tijdens de strangulatie door de weduwe (bij gebrek aan defence injuries) geen weerstand meer geboden lijkt te zijn, mogen we aannemen dat de weduwe (in ieder geval tijdelijk) haar bewustzijn heeft verloren als gevolg van de klap of val op haar achterhoofd.

2.2. Fase B - De Wurging

Met betrekking tot de verwurging zijn verschillende zaken bekend die van dermate grote betekenis zijn dat hieruit zeer harde conclusies kunnen worden getrokken.

Bij wurging zijn er twee vormen van geweldsinwerking, te weten, 1) stuwingen in de hersenen als gevolg van afknijping van de slagaders 2) verstikking door afknijping van de luchtwegen. Vaak is er sprake van een combinatie. Het belangrijkste uiterlijke kenmerk van bloedstuwings zijn kleine stipvormige bloeditstoringen op het hoofd. De weduwe had deze kenmerken overvloedig. Vast staat dus dat de wurgende handeling de bloedsomloop heeft gestremd. De mechanische actie hierbij is samenknijping van met name de zijkant van de hals waar de slagaders passeren.

De beschrijving in het sectieverslag maakt duidelijk dat er sprake is geweest van extreme mechanische druk aan de voorzijde van de hals. Het ernstige inwendige letsel en de zware uitwendig zichtbare bloeditstoringen onderstrepen dit beeld. Wat dit laatste betreft is het nuttig ook de foto's van de PD te bekijken, omdat die goed duidelijk maken op welke wijze de weduwe gewurgd zou kunnen zijn. Helaas is het grootste gedeelte van de nek verborgen onder de omhoog gekropen kraag van de blouse, maar in combinatie met de beschrijving uit het sectieverslag en de foto's op de autopsietafel, is er toch een heel duidelijk beeld te krijgen van de aard van de verwurging waaruit blijkt dat het geweld met name met grote kracht frontaal is toegebracht.

“Er waren bruinrode huidverkleuringen ter plaatse van de kin (juist aan de onderzijde) ter plaatse van de hals (in het omslaggebied naar de onderzijde van de kin)”

Op de autopsiefoto is ongeveer op dit punt één wat sterkere drukplek zichtbaar alwaar de striem eindigt. Aan de andere kant van de hals lijkt deze striem wat verder door te lopen

Wat op de foto's opvalt is de regelmatige, duidelijk afgebakende striem die de verwurging heeft achtergelaten. Deze vorm van de bloeditstoring geeft duidelijke informatie over de aard van het wurgende object.

Allereerst moeten we nu even teruggrijpen naar een van de belangrijkste en meest expliciete opmerkingen met betrekking tot de verwurging die wordt gemaakt in het sectierapport, namelijk:

“De nek en rug vertoonden verder geen afwijkingen, met name ter plaatse van de nek werden geen huidbeschadigingen aangetroffen”

Deze opmerking wordt even later nogmaals expliciet herhaald:

*“Meerdere vlekkelijke rode en roodbruine huidbeschadigingen, plaatselijk met enige huidafschaving **ter plaatse van de (voorzijde van de) hals**”..*

Conclusie: Wat we hieruit alvast met zekerheid mogen concluderen is dat de weduwe absoluut niet van achteren met de blote handen is gewurgd. De samendrukkende kracht is namelijk voor de volle 100% frontaal toegebracht.

Deze stelling verdient wellicht enige toelichting: In geval van het dichtknijpen van de keel met gebruik van twee handen is de druk aan de voorkant van de hals mechanisch gezien exact gelijk aan de druk aan de achterkant (nek). Daarbij moet echter wel worden opgemerkt dat de druk plaatselijk het grootst is daar waar het oppervlak waarover deze druk verdeeld is het kleinst is. In geval van verwurging zijn dit altijd de duimen. In geval van de verwurging van de weduwe had dit dus betekend dat bij verwurging door middel van de twee blote handen van achteren, de twee duimafdrukken onontkoombaar voor bloedingstoringen hadden gezorgd. Deze bloedingstoringen zouden nog ernstiger zijn geweest dan de bloedingstoringen aan de voorzijde van de hals (waar de druk immers over de lengte van de vingers verdeeld werd).

Verwurging frontaal met gebruikmaking van beide handen is tevens uitgesloten omdat hierbij aan de voorzijde duidelijk twee duimafdrukken waarneembaar zouden zijn geweest in plaats van een keurige langwerpige striem⁹. Bovendien zouden er dan tevens bloedingstoringen zichtbaar zijn geweest achter in de nek!

De overblijvende mogelijkheden zijn dus:

1) Verwurging met een hard voorwerp.

In dit geval zou het betreffende (“pook-achtige”) voorwerp weliswaar de nauwkeurig afgebakende striem kunnen verklaren en ook de inwendige schade aan de voorzijde van de hals, maar niet vanzelfsprekend de bijna dodelijke bloedstuwingen omdat hierbij immers ook gedeeltelijke zijwaartse samenknijping had moeten plaatsvinden.

Wat echter weer wel voor dit scenario pleit is de ernst van de bloedingstoring, daar waar handmatige verwurging over het algemeen minder ernstige uitwendige sporen achterlaat.

2) Verwurging d.m.v. een koord van achteren

Deze mogelijkheid is uit te sluiten en niet alleen omdat koorden doorgaans zeer duidelijke sporen rondom de gehele hals achterlaten (ook achter in de nek), in plaats van “uitsluitend aan de voorzijde” zoals dit bij de weduwe het geval was, met de duidelijk frontale inwerking van het grootste gedeelte van het samendrukkende geweld. Wat verder sterk tegen dit scenario pleit is het feit dat er geen enkele bloedingstoring op de achterzijde van het lichaam aanwezig is. Bovendien is een verwurging van achteren ondenkbaar bij een al bewusteloos zijnde weduwe en dit laatste beeld wordt ondersteund door de afwezigheid van de voor verwurging kenmerkende defence injuries. Eveneens lijkt het bloedstroom patroon uit de mondhoek van de weduwe afkomstig van de inwendige bloedingen na de verwurging en wijst dit dus, samen met het ribletsel onverbiddelijk in de richting van een ruggelingse verwurging.

Het enige realistische scenario, dat tevens geheel aansluit bij de al eerder geconstateerde waar-schijnlijke bewusteloosheid van de weduwe als gevolg van de harde klap op haar achterhoofd, is dus het volgende:

Het meest waarschijnlijke scenario van de wurging:

3) De weduwe lag bewusteloos op haar rug of is in deze positie gedraaid na dat ze als gevolg van de harde klap (of val) achterop haar hoofd bewusteloos is geraakt. De weduwe verweert zich dus ook niet meer terwijl de dader met zijn knieën rustend op haar borstkas, de weduwe met gebruik van één enkele (waarschijnlijk de rechter) hand verwurgt. Tijdens deze handeling knijpt hij gelijktijdig

⁹ “Finger touch pad contusions are caused by the assailant’s grasp. The thumb generates more pressure than the other fingers, so singular thumb impression contusions are found more often than contusions showing the complete hand grasp”. Death by Strangulation by Dr. Dean Hawley (pdf)

haar keel van de zijkanten dicht terwijl hij met zijn volle gewicht druk naar beneden uitoefent en op deze wijze de ernstige frontale bloeditstortingen en het zware inwendige letsel aanbrengt.

Deze handeling verklaart tevens de duidelijk afgebakende striemvormige frontale bloeditstorting met drukplek links, als zijnde afkomstig van de harde onderkant van de duim en wijsvinger (aannemelijk is overigens dat de moordenaar hierbij een strak spannende handschoen heeft gedragen). Ook de oppervlakkige scheur in de 6de halswervel past goed in dit scenario van ruggelingse verwurging omdat in rugligging op een harde ondergrond, deze halswervel (in een van onderen open en naar boven gewelfde curve) heel kwetsbaar is voor beschadiging door extreme frontale druk.

Ook de bloedstroom uit de mondhoek past in dit beeld aangezien als gevolg van de verwurging ernstig inwendig letsel met stuwende bloedingen is ontstaan waarbij de mondholte is volgelopen met bloed. Na de verwurging is het hoofd van de weduwe naar links gevallen en is het bloed over haar wang weggelopen.

De ribbreuken.

Dit scenario van frontale wurging met behulp van één hand met het slachtoffer in rugligging wordt ook geheel ondersteund door de verdere frontaal op het lichaam aanwezige uitwendige beschadigingen en de beschrijving van de ribbreuken uit het sectieverslag.

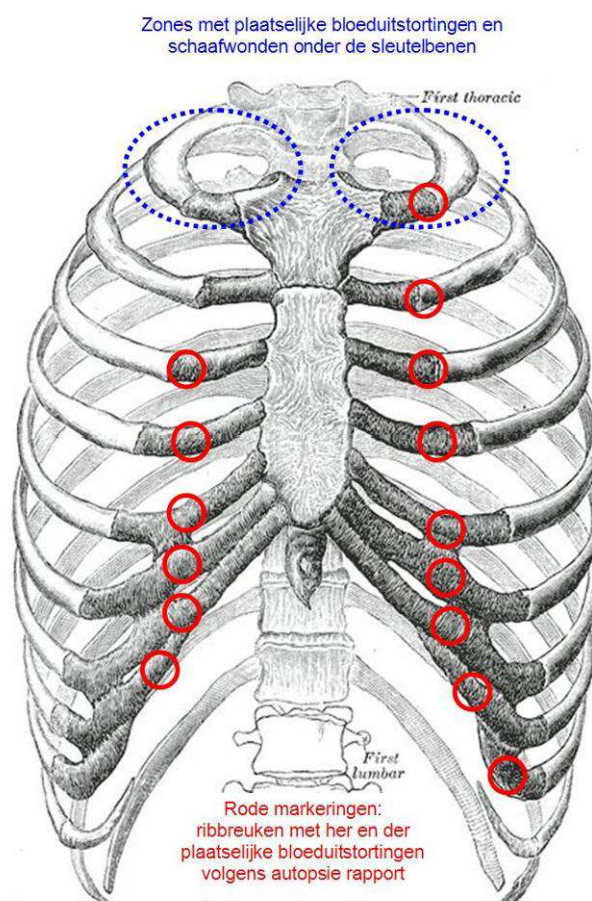
Over dit laatste wordt geschreven:

“Er was breuk van de eerste t/m negende rib (voorwaarts en enkele centimeters links van het borstbeen met plaatselijk bloeditstorting) en er was breuk van de derde t/m achtste rib rechts voorwaarts (op enkele centimeters afstand van het borstbeen) met plaatselijk bloeditstorting¹⁰.”

“Er was een gebied met bruinrode oppervlakkige huidbeschadiging (en enige huidafschaving) ter hoogte van het linkersleutelbeen (in het overgangsgebied naar borstbeen). Er waren tevens dergelijke rode huidverkleuringen ter plaatse van het gewricht tussen borstbeen en rechtersleutelbeen en juist onder het rechtersleutelbeen.”

“Er waren diverse ribbreuken, opgeleverd door inwerking van uitwendig mechanisch samendrukkend geweld ter plaatse van de borst.”

Van de beschrijving van deze ribbreuken in het sectieverslag is een schematische reconstructie gemaakt:

¹⁰ Het sectieverslag is hier zoals helaas vaker het geval is, onnauwkeurig of incompleet aangezien verderop in de samenvatting een strijdige beschrijving wordt gegeven van de ribbreuken: *Diverse ribbreuken: derde tot en met negende rib rechts en derde tot en met achtste rib links, waarvan enkele met omgevende bloeding*

Wat uit deze reconstructie onmiddellijk duidelijk wordt is de zeer plaatselijke en duidelijk vertikaal gerichte symmetrische geweldsinwerking links en rechts van het borstbeen, waarbij de zones met uitwendige schaafplekken en bloeditstortingen overeenkomen met de plaats waarbij de moordenaar met zijn knieën op de weduwe heeft gerust.

Wat betreft het patroon van de ribbreuken kan nog het volgende worden opgemerkt. De weduwe was zestig jaar oud en op die leeftijd is er geen duidelijk onderscheid meer tussen de rib zelf en het kraakbeen gedeelte omdat het kraakbeen op die leeftijd grotendeels is verbeend. Afhankelijk van de staat van eventuele osteoporose bij de weduwe kunnen de ribben makkelijker of minder makkelijk breken. Zeer in het algemeen kunnen we hierbij opmerken dat de weduwe beslist nog niet hoogbejaard was en verder een gezond en sportief leven leidde. Onder deze omstandigheden mag worden aangenomen dat een dergelijke sterk afgetekende dubbele rij ribbreuken vrijwel uitsluitend tot stand kan komen door een kinetische inwerking met twee harde en scherp afgebakende voorwerpen, zoals daarbij sprake is in geval van een onzachte landing op de borstkas met beide onderbenen.

Het is uitgesloten dat twee van dergelijke verticale rijen ribbreuken tot stand kunnen komen door een samenknijpende beweging van achteren. Complexe ribbreuken door zware druk op het borstbeen zijn mogelijk maar in een dergelijk geval zou het aannemelijk zijn geweest indien er op het borstbeen bloeditstortingen waren gevonden. Eveneens zouden in een dergelijk geval de ribben op een onregelmatige wijze zijn gebroken met nadruk op de zwakste punten, te weten de aanhechtingpunten tussen het borstbeen en de ribben ofwel de aanhechtingpunten van het (grotendeels verbeende) kraakbeen en de ribben.

2.3. Fase C1 - De Verplaatsing van het Lichaam

Alvorens de dodelijke messteken worden toegebracht gebeurt er iets merkwaardigs:

De weduwe wordt versleept en keurig rechthout voor de openhaard (onder het portret van haar geliefde overleden man) gepositioneerd, alwaar de fatale messteken worden toegebracht.

Op dit moment was de weduwe al volledig buiten bewustzijn en nagenoeg dood als gevolg van de zeer levensbedreigende stuwende effecten van de verwurging.

Eveneens blijft de mogelijkheid bestaan dat de weduwe al onmiddellijk na de bedwelmende klap op haar achterhoofd is verplaatst en dat de wurging dus heeft plaatsgevonden op dezelfde plek als de dodelijke steekwonden.

Met betrekking tot deze laatste optie is er een marginaal argument in te brengen dat dit wat minder waarschijnlijk maken. Na het verslepen was het vest van de weduwe geheel opgekropen en als een soort van kussen onder haar nek en achterhoofd terecht gekomen. Onder die omstandigheid, waarbij er dus een zacht “steunkussen” in de nek aanwezig was, was het minder waarschijnlijk dat de 6de nekwerfel oppervlakkig zou scheuren dan wanneer er geen steun onder deze nekwerfel zou zijn geboden. Eveneens past een onmiddellijke wurging na de versuffende klap in de nek beter in de meest aannemelijke dynamiek van de moord, vooral daar de bewusteloosheid of versuftheid van de weduwe door de moordenaar niet dusdanig was te interpreteren dat deze als vanzelfsprekend een langdurig karakter zou hebben. Het is dus aannemelijk dat hij de weduwe eerst heeft gewurgd alvorens te beginnen met haar te verslepen.

Het feit dat de weduwe bij leven en in staat van bewusteloosheid door de moordenaar is verplaatst om daarna pas onder het portret van haar man de laatste messteken aan te brengen wordt niet alleen duidelijk uit de positie van haar omhoog gekropen

vest maar ook uit de positie van de steekscheuren in haar blouse t.o.v. de juiste locatie van de wonden op haar lichaam. Op de foto's van de PD wordt e.e.a. al redelijk duidelijk:

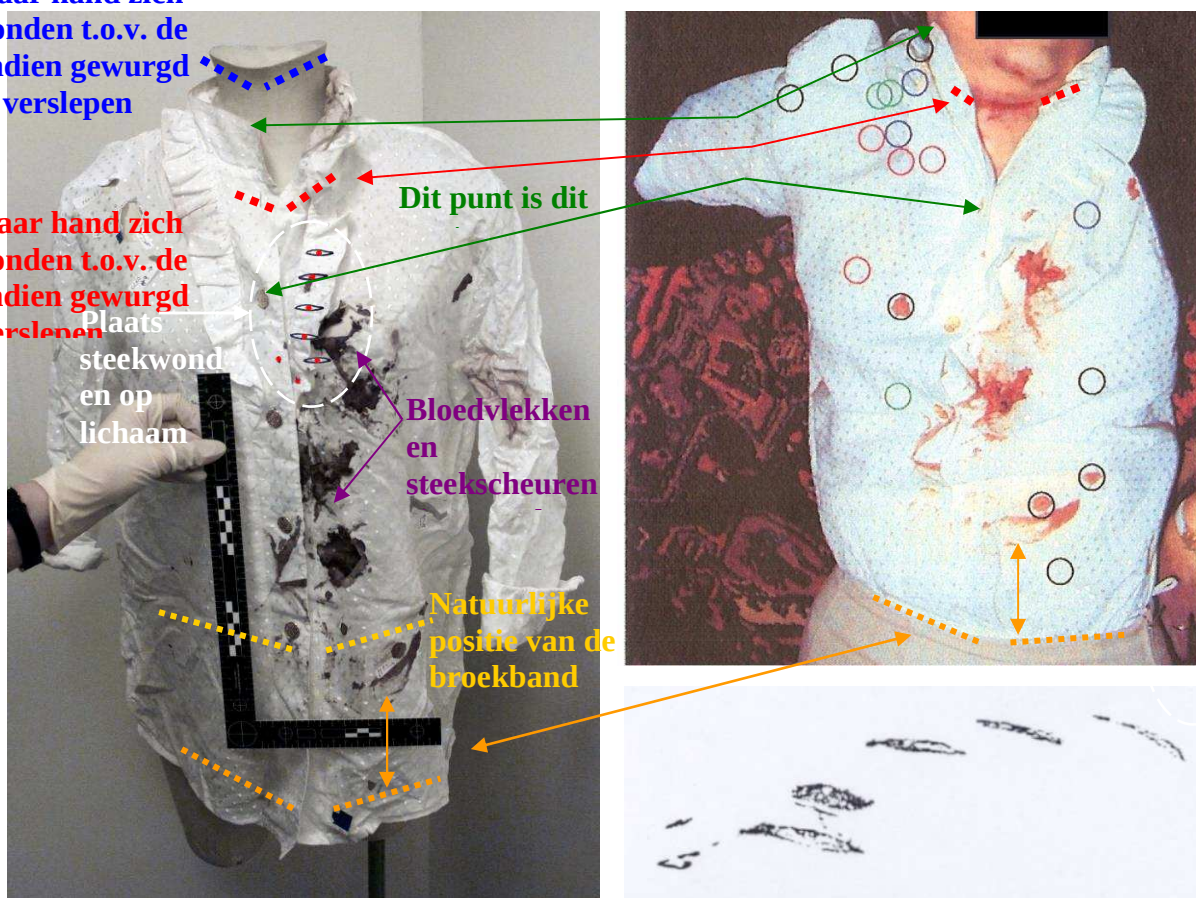
Let hierbij op hoe bij de bovenste foto de blouse aan de onderrug door het verslepen naar boven wordt getrokken en hoe de blouse verder aan de bovenkant helemaal is opgekropen waarbij de kraag tot over het gezicht terecht is gekomen. Het omhoog kruipen van de blouse heeft ertoe geleid dat de blouse aan de bovenkant sterk golvend geplooid is geraakt waardoor de hieronder op de paspop zichtbare bloedvlekken veel verder uit elkaar zijn komen te liggen dan de maximale afstand tussen de steekwonden op het lichaam.

Helemaal wordt het echter pas duidelijk aan de hand van de foto van de blouse op een paspop, waarop de met de steekwonden corresponderende bloedvlekken zijn geconfronteerd met de geprojecteerde anatomische locatie van de steekwonden zoals deze op de autopsiefoto's zijn te zien. (foto links) Duidelijk is hierbij zichtbaar hoe de bij de steekwonden corresponderende bloedvlekken zich beduidend lager op de blouse bevinden. Ook de afstand waarmee de blouse tijdens het verslepen uit de broeksband is getrokken is een bewijs dat de moordenaar pas na het verslepen heeft toegestoken aangezien de afdruk van de kromme mesput normaalgesproken onder de broeksband had gezeten. De foto rechtsonder toont de steekverwondingen zoals die zichtbaar zijn op de autopsiefoto na de reguliere lijkwassing. Meer hierover in het gedeelte over de steekwonden.

M.b.t tot het verslepen van het lichaam is uitgegaan van een tapijt wat slipvrij is aangebracht op de parketvloer. De conclusie dat het tapijt vastgelegd moet hebben was evident. Tapijtjes die los op een parketvloer liggen en dan nog wel midden in de kamer op de belangrijkste doorlooprouten van het huis zijn levensgevaarlijk, vooral voor oudere mensen en zeker voor gasten die het slipgevaar niet kennen. Ook over het vrij ondenkbare scenario dat het tapijt niet slipvrij was neergelegd is echter uitgebreid nagedacht. In dat geval zou het onmogelijk zijn geweest om het tapijt weer netjes op z'n plaats onder de weduwe te krijgen. Het hele tapijt zou dan namelijk zijn opgeschoven en opgekruld bij de sleepactie. Een dergelijke ingrijpend gesjor met weduwe en kleed had verder onmogelijk een consistente aanblik gegeven waarin alle elementen wijzen op het ruggelings aanslepen (het vest, de blouse, de broek, de lichte knik in het bovenlichaam, de positie van de rechterarm, de knoop onder het lichaam) terwijl bovendien al dit gesjor had moeten plaatsvinden voordat de messteken werden toegebracht, omdat die namelijk volledig corresponderen met de laatste positie van de blouse. Juist omdat de weduwe op het kleed zo'n duidelijk zichtbare sleephouding heeft waarbij alle bovengenoemde elementen eenduidig kloppen is het simpelweg niet mogelijk om dit op een andere manier te realiseren dan middels het ruggelings aanslepen op een goed vastliggend tapijt.

Plaats waar hand zich had bevonden t.o.v. de blouse indien gewurgd voor het verslepen

Plaats waar hand zich had bevonden t.o.v. de blouse indien gewurgd na het verslepen

Aan de hand van de bovengeplaatste foto's wordt ook duidelijk dat de blouse op de rechter PD foto niet meer dan hooguit vijf centimeter in de broekband zat. (zie de gele en oranje stippellijnen). Dit kan worden geconstateerd door vergelijk met de kromme mespunt afdrukken op beide foto's in confrontatie met de onderkant van de blouse.

De afstand tussen de oranje stippellijn (broekband na het verslepen) en de gele stippellijn (natuurlijke positie van de broekband) is vrijwel gelijk aan de afstand tussen de onderste grote bloedvlek op de blouse en de onderste steekwond (rode punt binnen de witte stippellijn).

Uit al dit fotobewijs kan dus met 100% zekerheid worden geconcludeerd dat de weduwe op enig moment gedurende de opeenvolgende geweldsfases in staat van bewusteloosheid is versleept naar de plek waar later haar lichaam werd aangetroffen, alwaar met zekerheid de messteken werden aangebracht en eventueel ook de wurging heeft plaatsgevonden.

Wat betreft de positie van de wurgende hand t.o.v. de blouse kan met zekerheid worden gesteld dat indien dit is gebeurd voor het verslepen (wat waarschijnlijk is), dat de blouse zich daarbij nog in zijn normale positie heeft bevonden, daarbij tevens bedekt door het vest van de weduwe dat de blouse samendrukte op de schouders. In deze positie, waarbij tevens de schouders van de weduwe nog niet op de onnatuurlijk wijze naar achteren waren gedraaid zoals na de versleping het geval was, zou het hoofd van de weduwe naar achteren hebben gelegen, daarbij haar keel geheel blootstellend aan de moordenaar. Aangezien de wurgende hand hoog op de keel heeft samengeknepen (waarbij de duim en vingers van de hand de contouren rechtstreeks onder de kaak hebben gevolgd), is het daarbij onmogelijk dat er hoe dan ook contact is geweest met de blousekraag. Dus ook niet aan de voor of zijkanten. Zie hiertoe de blauwe markering op de bovenstaande foto

Na de versleping was de positie van de geheel tot ver in het gezicht opgekropen blouse volledig veranderd. Indien de moordenaar de weduwe pas op dit moment gewurgd zou hebben zou zijn hand nu ver onder de openstaande kraag in contact zijn gekomen met de blouse. Hierbij moet tevens worden opgemerkt dat de moordenaar in deze situatie van weloverwogen verwurging na de versleping, de weduwe waarschijnlijk recht bij haar keel zou hebben gegrepen waardoor de hand zich aan de binnenkant van de blouse zou hebben bevonden. Onder alle omstandigheden staat echter vast dat het contact met de openstaande blouse daarbij beperkt zou zijn gebleven tot de rode zones die op de bovenstaande foto's van de blouse zijn aangegeven. Let er hierbij tevens op dat op deze plaatsen van de blouse absoluut geen (make-up) vlekken zichtbaar zijn. Dit is met name duidelijk op de twee PD foto's.

Uit de zekerheid dat het lichaam van de weduwe aan haar voeten is versleept valt nog een conclusie te trekken. Tijdens het verslepen zullen de armen de neiging hebben om schuin naar achteren te gaan staan, ongeveer zoals dit zichtbaar is bij de rechterarm op de schuinaanzichtsfoto van de PD helemaal bovenaan. Uit de merkwaardige verwrongen positie van de linkerarm daarentegen kan dus worden afgeleid dat de moordenaar hier na het verslepen waarschijnlijk nog een handeling mee heeft uitgevoerd. De hoogte waarbij de trouwring op deze foto aan haar ringvinger is aangeschoven doet vermoeden dat deze ring is gemanipuleerd door de moordenaar.

Wat betreft de voordeursleutels moet worden opgemerkt is dat uit nieuw beschikbare informatie van de technische recherche is gebleken dat deze sleutels niet onder het lichaam, maar naast het linker bovenbeen zijn aangetroffen. Aangezien vaststaat dat het lichaam in staat van bewusteloosheid is versleept valt hieruit op te maken dat de sleutels moedwillig door de dader bij het lichaam zijn geplaatst. Deze nieuwe informatie laat dus tevens de mogelijkheid open dat de dader in een later stadium is teruggekeerd op de plaats van het delict.

2.4. Fase C2 - De Messteken

In het sectierapport wordt melding gemaakt van vijf vrijwel identieke, parallel gelegen scherprandige huidperforaties aan de links-/voorwaartse zijde van de borst, waarvan enkele met een z.g. "torpedovorm". Verder wordt gesteld dat de steekletsels gelet op de massale bloeditstorting bij leven zijn opgeleverd. Wat verder opvalt in de beschrijving van de inwendige schouwing is de grote hoeveelheid doorperforaties bij hart en longen. De vijf diepe messteken zijn aangebracht in de tussenribsruimtes, links naast het borstbeen en zijn dusdanig gelokaliseerd dat de bovenste steken terecht zijn gekomen in de hartstreek en de onderste steek eindigt in de buurt van de onderkant van het borstbeen.

**Het steekwondenpatroon zichtbaar op de autopsiefoto.
De kleine vlekjes zijn volgens de sectiearts afkomstig van inkt markers**

Helaas biedt het sectierapport wat betreft de messteken weinig forensisch interessante informatie. Zelfs de diepte van de steken wordt in het rapport niet vermeld en moest maanden later per brief alsnog bij de sectiearts worden opgevraagd. Dit is overigens niet de enige tekortkoming van het rapport. Hierboven werd al opgemerkt dat de ribbreuken op twee plaatsen verschillend worden beschreven. Eveneens is zichtbaar hoe er in het rapport duidelijk is gewerkt aan de hand van een "template" document uit een tekstverwerker, voor zover er bijvoorbeeld bij het uitwendige letsel staat vermeld: Armen en benen; de

nek en rug vertoonden verder geen afwijkingen etc.. Het ligt dan ook voor de hand dat het verslag is geschreven door een secretaresse of andere assistent aan de hand van de aantekeningen van de sectiearts. Deze werkwijze veroorzaakt helaas fouten, vooral aangezien de autopsie duidelijk met grote haast is uitgevoerd.

Wat verder wel interessant is betreft de grote hoeveelheid inwendige doorperforaties bij de hart/longstreek. Dergelijke complexe verwondingen zouden in combinatie met de twee torpedovormige messteken kunnen worden uitgelegd als dubbele messteken in dezelfde wond, een niet ongebruikelijk fenomeen maar dan normaalgesproken bij gevallen van zelfmoord waarbij de pleger aarzelande handelingen uitvoert op zijn eigen lichaam (hesitation marks). Een zelfde uitleg zou kunnen worden gegeven aan de regelmatige rij steekwonden die doorloopt tot aan de buikstreek welke eveneens hoogst ongebruikelijk zijn voor een reguliere “liquidatie” moord.

Wat dit betreft moet worden opgemerkt dat de moord uiteraard verre van regulier was, want in geval van een liquidatie door middel van messteken na een onvoltooide verwurging wordt een lichaam niet eerst verslept alvorens de dodelijke messteken worden toegebracht. Eveneens is er geen sprake geweest van een of twee gerichte messteken in het hart maar van vijf dodelijke perforaties in een regelmatig patroon wat doorloopt tot aan de buikstreek.

Hoe dan ook was er na de verwurging geen noodzaak meer tot het aanbrengen van de messteken. De volledig bewusteloze weduwe was als gevolg van de zeer gruwelijke verwurging en de verpletterde borstkas al bijna dood en zeker stervende. Het had hierbij volstaan om de wurging nog heel even voort te zetten of haar mond en neus af te dekken en de dood was onmiddellijk ingetreden. Uit het feit dat het lichaam eerst is verplaatst tot onder het portret van haar geliefde overleden man en het feit dat ze daarbij exact symmetrisch is neergelegd doen dan ook vermoeden dat er veel eerder sprake was van een psychologisch gemotiveerde handeling dan een (volkomen excessieve) liquidatie.

Dit beeld is overigens geheel in overeenstemming met het merkwaardig regelmatige patroon van de messteken, dat sterk doet vermoeden dat bepaalde rituele aspecten een rol kunnen hebben gespeeld. Het ligt daarbij gezien de bewust gekozen positie van het lichaam voor de hand dat voor de motivatie die hierachter schuil moet zijn gegaan niet alleen moet worden gezocht naar de relatie tussen de dader en het slachtoffer, maar tevens naar de relatie tussen de dader en de overleden man van het slachtoffer.

Wat uit het sectieverslag ook blijkt is dat er op het lichaam van de weduwe geen seksuele handelingen zijn uitgevoerd; een constatering die van belang is in verband met de hoeveelheid aangebrachte messteken en de aantoonbare manipulatie van het lichaam die normaalgesproken indicaties zouden kunnen bieden voor (seksuele) lust motieven. Tegen dit laatste pleit overigens eveneens het nauwkeurige patroon van de messteken. In geval van een lustmoord is doorgaans juist sprake van een nog veel grotere hoeveelheid lukraak toegebrachte messteken.

Daar waar de afzonderlijke en nogal bizarre en ongewone handelingen tijdens de moord op zichzelf vraagtekens oproepen, lijkt er wanneer alles met elkaar in verband wordt gebracht, wel degelijk een herkenbaar beeld te ontstaan.

Alles wijst hierbij naar een doelbewuste psychologisch gemotiveerde “ontheiligende” afstraffing van de weduwe ten overstaan van haar overleden man.

Atypisch aan de moord op weduwe Wittenberg:

- Eerst zeer gewelddadige vrijwel dodelijke verwurging daarna alsnog messteken
- Slachtoffer verslept en symmetrisch geplaatst voor “huisaltaar” van Dr. Wittenberg
- Slachtoffer keurig languit gestrekt op de rug liggend gestoken
- Keurig chirurgisch symmetrisch patroon parallelle steekwonden in de tussenribsruimtes
- Mogelijke aanwezigheid “hesitation marks” in de vorm van dubbele perforaties.

- Messteken niet geconcentreerd rond de hartstreek maar doorlopend tot aan de buikstreek

3. AANVULLENDE INFORMATIE

Na het gereedkomen van onze reconstructie hebben we nieuwe informatie en betere foto's beschikbaar gekregen, waardoor we nog scherper kunnen vaststellen wat er in het huis van de Zwolseweg op 23-9-1999 is gebeurd.

Aan de hand van die aanvullende informatie zullen we uitleggen wat die informatie ons zegt.

Beschrijving Foto 3 door Technische Recherche

Opname van de rechter zijde van het slachtoffer.

Het slachtoffer lag ruggelings op de vloer voor de open haard.

De blouse bevatte bloedvlekken en steekgaten en in de borst van het slachtoffer zagen we steekwonden.

Op de borst van het slachtoffer zagen wij nagenoeg geen bloed.

Er was een diepe rode striem zichtbaar op de voorzijde van de hals, direct onder de kin en er waren beschadigingen en bloeditstortingen aan de neus en aan de onderzijde van de kin

Nieuwe informatie uit deze foto:

Aan de mate waarin de mouw van het vest van de rechterarm is afgestroopt valt af te leiden dat deze arm waarschijnlijk tijdens het slepen verder naar achteren heeft gelegen.

Aan het ontbreken van treksporen in de onderrug van de blouse en de lichte “knik die het bovenlichaam maakt ten opzichte van het onderlichaam valt af te leiden dat het slachtoffer op het laatst van haar versleping een licht draaiende beweging heeft gemaakt die doet vermoeden dat het lichaam oorspronkelijk uit de richting van het gangpad is aangesleept. Deze zelfde draaiende beweging verklaart tevens waarom de rechterarm in een minder sterke hoek naar achteren ligt dan tijdens de versleping het geval was.

Aan de hand van de foto is op te maken dat de weduwe exact symmetrisch voor de schouw is geplaatst.

Nieuwe informatie uit de beschrijving van deze foto:

Er wordt gesuggereerd dat de Technische Recherche ter plekke de blouse heeft opengemaakt om de steekwonden te kunnen bekijken.

Beschrijving Foto 4 door Technische Recherche

Opname van de linker zijde van het slachtoffer.

Direct naast het linker bovenbeen van het slachtoffer lag een bruine sleutel-etui op de vloer.

Wij stelden deze veilig met nummer C3.

Wij hebben de kleding en het gelaat van het slachtoffer afgeplakt met microsporenfolie en deze veiliggesteld, genummerd S1 t/m S6.

Onder het slachtoffer troffen wij een goudkleurige knoop aan, vermoedelijk afkomstig van de blouse van het slachtoffer, waaraan de bovenste knoop ontbrak. Wij stelden deze knoop veilig als C2.

Na zorgvuldige beveiliging van sporen aan het slachtoffer is het voor verder onderzoek overgebracht naar het mortuarium van het ziekenhuis te Deventer.

Daar hebben wij vervolgens de sieraden die het slachtoffer droeg veiliggesteld, genummerd S11.

Verder hebben wij daar de nagels van het slachtoffer geknipt en veiliggesteld, genummerd S8 en S9 en het slachtoffer gedactyloscopeerd, genummerd S10.

Nieuwe informatie uit deze foto:

Het bloedspoor uit de linker mondhoek van het slachtoffer lijkt niet loodrecht naar beneden te stromen maar onder een lichte hoek (dit is op alle drie de foto's van het gelaat zichtbaar). Tijdens het verslepen is het vest van de weduwe onder haar bovenrug en nek terecht gekomen en zijn de schouders door de veranderde positie van de armen meer in de nek gedrukt geraakt, waardoor het hoofd verder achterover is komen te liggen. Dit wijst op een situatie waarbij het bloedspoor tot stand is gekomen vóór het verslepen van het lichaam, waarbij het hoofd nog duidelijk minder achterover leunde. Aangezien de messteken met zekerheid pas na de versleping zijn toegebracht is dit een aanvullende indicatie dat het bloedspoor het gevolg is geweest van de ernstige inwendige schade en bloeditstoringen van de verwuring.

Bloeding uit de mond als gevolg van de mesperforaties is niet erg waarschijnlijk aangezien de ademhaling als gevolg van de verwuring en de ernstige ribbreuken al minimaal was en na de eerste steken in het hart zeker abrupt zal zijn gestopt. Behalve

reconstructie van de moord

dit was de weduwe al terminaal als gevolg van de verwurging en is terminale ademhaling op zich niet voldoende om bloed onder uit de longen helemaal boven uit de mond te laten stromen. De mondholte had dan namelijk eerst geheel met bloed gevuld moeten worden. De beschrijving van de geperforeerde linker long maakt slechts melding van enig bloederig vocht in de luchtpijptakken hetgeen niet als afdoende mag worden gezien om de uitstroom van dik vers bloed uit de mondhoek te rechtvaardigen. De uitgestroomde hoeveelheid vers bloed is dus duidelijk meer in overeenkomst met de beschrijving uit het sectieverslag van o.a. de bloedingen in het gebied van de tongwortel en de overige ernstige inwendige schade als gevolg van de verwurging en de daarbij opgetreden bloedstuwingen (zie hiertoe verder de conclusies verderop).

Nieuwe informatie uit de beschrijving bij foto 4:

Uit de vaststaande constatering dat het slachtoffer al bewusteloos en terminaal was toen ze is versleept en haar linkerarm daarbij gegarandeerd aanvankelijk ver achter haar hoofd uitgestrekt is geweest mogen we aannemen dat het onwaarschijnlijk is dat ze deze sleutels in de hand heeft weten houden vanaf het moment dat zij door de klap op haar achterhoofd bewusteloos is geraakt en achtereenvolgens gewurgd en vervolgens tot voor de openhaard is gesleept. Waarschijnlijker is dus dat ze ofwel 1) de sleutels in de hand heeft gehad op het moment dat zij door de moordenaar werd aangevallen en dat zij deze sleutels op de aanvangslocatie van het delict heeft laten vallen, ofwel 2) de sleutels gewoon op het kastje in de gang lagen en door de dader bij het lichaam zijn gedeponerd. **Uit de vindplaats van de sleutels links naast het lijk mag dus hoe dan ook worden aangenomen dat deze door de dader naderhand bij het lijk zijn gedeponerd. Uit het feit dat de linkerarm zich in een zeer onnatuurlijke positie bevindt en dus aantoonbaar door de dader is gemanipuleerd, mag worden afgeleid dat de dader de sleutels bewust in de buurt van deze hand heeft neergelegd.**

Uit deze nieuwe feiten m.b.t. de huissleutels mag worden geconcludeerd dat de dader dus theoretisch de mogelijkheid heeft gehad om na de moord terug te keren op de plaats van het delict.

Uit het feit dat de bovenste knoop van de blousekraag onder het lichaam terecht is gekomen mag worden afgeleid dat dit tijdens en dichtbij het laatste moment van het verslepen is gebeurd.

Aannemelijk is hierbij dat de blouse door de frictie op de bovenrug tijdens het verslepen van het slachtoffer dermate is gaan knellen onder de kin dat de bovenste knoop is losgesprongen en onder de linker oksel terecht is gekomen en daarbij nog een stuk is meegesleept in het opeen gepropte vest, om vervolgens nog dicht onder het lichaam gedrukt te raken toen de dader de positie van de linkerarm verdraaide.

(Scenario's waarbij het slachtoffer in buikligging is versleept en daarna halverwege omgedraaid zijn niet realistisch gezien de symmetrische positie van het vest onder de schouders en het feit dat de knoop dan juist niet onder het lichaam zou zijn meegesleept. Eveneens is het niet redelijk te veronderstellen dat het slachtoffer eerst ruggelings is gewurgd, daarna in buikligging is versleept, halverwege omgedraaid en in rugligging verder gesleept. Deze wisseling van posities had tevens een volkomen ander (en uitgesmeerd) bloedspoorpatroon uit de mond gegeven.

Beschrijving Foto 2 door Technische Recherche (niet afgebeeld want zeer slechte faxkopie)

Opname van de gang, genomen vanuit de keuken in de richting van de hal/voordeur.

Op de vloer in de gang zagen wij enkele kleine ronde natte/glimmende vlekjes, als druppels van een ingedroogde vloeistof. Wij hebben deze vlekjes bemonsterd met wattenstaafjes en genummerd B1 t/m B6.

Nieuwe informatie uit de beschrijving van Foto 2

De vindplaats van deze vlekjes lijkt overeen te stemmen met de mogelijke aanvangsplaats van het geweld. Het feit dat het slachtoffer waarschijnlijk haar huissleutels in de hand had toen het geweld is aangevangen onderbouwt het vermoeden dat dit in de buurt van de voordeur moet zijn geweest. Het feit dat het bloedspoor op de wang van het slachtoffer het onmiddellijke gevolg lijkt te zijn van de verwurging dicht bij de aanvangsplaats van het geweld, maakt het aannemelijk dat de vlekjes in de gang gerelateerd zijn aan het schoonmaken van mogelijke bloedvlekjes op de vloer.

Wat is uit deze nieuwe informatie af te leiden m.b.t. het meest aannemelijke scenario van de reconstructie.

Het meest aannemelijke scenario

De weduwe is met redelijke zekerheid in de hal van haar huis aangevallen. De beperkte ruimte en de hoeveelheid aldaar aanwezige obstakels geven inhoud aan de diverse oppervlakkige geweldskenmerken. De weduwe droeg tijdens deze handelingen haar vest nog op een normale wijze over haar bovenlichaam en de blouse zat mede onder het gewicht van dit vest nog op zijn natuurlijke plaats.

Nog steeds staat vast dat de weduwe met grote zekerheid tijdens de verwurging al bewusteloos of versuft was als gevolg van de harde klap of val op haar achterhoofd en dat deze verwurging eveneens met grote waarschijnlijkheid ter plekke in de hal heeft plaatsgevonden.

De verwurging heeft in rugligging plaatsgevonden volgens de aanvankelijke beschrijving in de reconstructie. Tijdens de verwurging heeft zich door het omvangrijke inwendige letsel in de keel en de ernstige stuwings, bloed in de mond opgespaard dat is weggelopen zodra het hoofd naar links viel onmiddellijk na de verwurging. De uitstroomhoek was daarbij duidelijk meer loodrecht omlaag dan na de versleping van het lichaam, toen het hoofd iets meer achterover was komen te liggen als gevolg van de verdraaide positie van de schouders in de nek en het vest wat zich had opgepropt onder de bovenrug en de nek van de weduwe.

Het bloed uit de mondhoek van de weduwe zal wellicht vlekken hebben achtergelaten op de vloer die gerelateerd zouden kunnen zijn aan de glimmende vochtresiduen (poetsmiddelen?) die in de hal zijn aangetroffen.

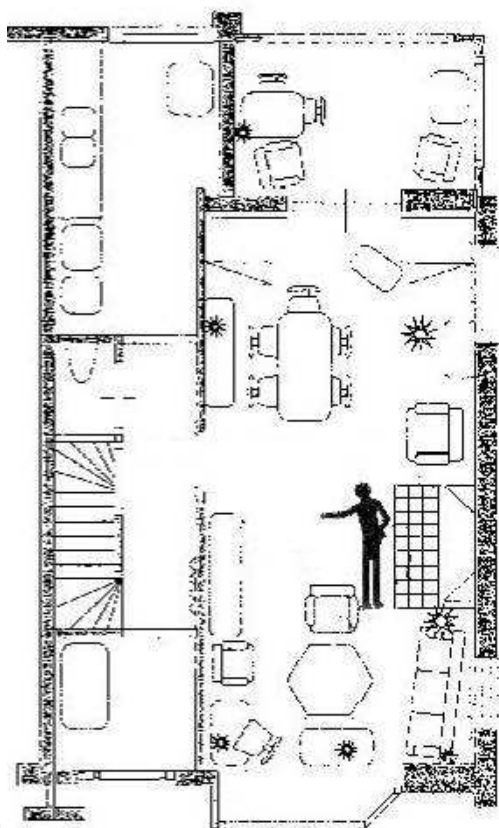
Na de verwurging is de weduwe ruggelings versleept tot exact voor de open haard waarbij de blouse dermate strak rond de keel is opgekropen dat de bovenste knoop is losgesprongen en onder de linkerarm terecht is gekomen en nog een stuk is meegesleept in het opgepropte vest.

Nadat de weduwe exact voor de haard was gepositioneerd heeft de dader zijn messteken toegebracht.

Na afloop zijn waarschijnlijk de geweld- en sleepsporen gekuist en zijn de huissleutels naast het lijk aangebracht om de sporen uit te wissen die erop hadden gewezen dat het lichaam was versleept naar een andere locatie dan waar het geweld had aangevangen.

De plattegrond

De plattegrond van de Technische Recherche is zeer verhelderend ten aanzien van de dynamiek van het delict en met name ten opzichte van het sleeptraject. Het plattegrondje is overigens beslist niet nauwkeurig en de exacte indeling van de ruimtes en de plaats van de meubels is duidelijk slechts indicatief bedoeld als ondersteunende informatie bij de foto's. Om het beeld zo helder mogelijk te krijgen is op de plattegrond de exacte positie van het lichaam van het slachtoffer iets nauwkeuriger weergegeven dan het vage poppetje op de originele tekening.

Wat wel zeer verhelderend is en uit de foto's alleen niet eerder kon worden opgemerkt, is dat de positionering voor de haard nota bene ernstig werd gehinderd en bovendien onnatuurlijk werd gemaakt door de leunstoel onmiddellijk rechts naast de onderbenen van de weduwe. Uit dit laatste feit mag met nog meer zekerheid worden geconcludeerd dat de dader een natuurlijk verklaarbare geweldspositie van het lichaam ondergeschikt achtte aan de exacte positionering onder het portret van Dr. Wittenberg. Het is dus met nadruk niet zo dat hij deze locatie heeft verkozen vanwege het feit dat hij daar meer ruimte tot zijn beschikking had, want op de uiteindelijke vindplaats van het lijk werd hij in zijn bewegingsvrijheid gehinderd door zowel het plateau voor de haard met zijn obstakels, als de grote stoel ter hoogte van de onderbenen van de weduwe en heeft hij dus achterwaarts slepend tussen deze obstakels moeten manoeuvreren om het lichaam exact op de juiste plaats te krijgen.

De aantoonbare moeite die de dader heeft moeten verrichten bij het exact positioneren van het lichaam onder het portret van Dr. Wittenberg en de keuze die hij daarbij heeft gemaakt voor een aantoonbaar onlogische geweldslocatie, in combinatie met het feit dat hij geen enkel spoor heeft achtergelaten dat een roofmoord had moeten en kunnen suggereren, evenals de volstrekte overbodigheid van de vele messteken op de stervende weduwe en het regelmatige patroon daarvan, zijn het absolute bewijs dat de dader heeft gehandeld vanuit een dwingende psychologische noodzaak waarbij tevens de nagedachtenis van wijlen Dr. Wittenberg een beslissende rol heeft gespeeld.

Dat de symbolische beladen locatie van het lijk ook aan de recherche niet voorbij kan zijn gegaan blijkt uit een fragment uit het Tactisch Journaal van maandag 27 september alwaar de werkster van de weduwe, die de familie Wittenberg door en door kende, verslag doet van een droom die ze heeft gehad over de moord. Ze vertelt daarin letterlijk¹¹ hoe mevr Wittenberg tegen haar moordenaar gezegd zou hebben: *“als je me dood wil maken doe het op de grond in de kamer onder het schilderij van mijn man”* (de rechercheur die het commentaar in het TJ heeft gemeld zette hier nog drie vraagtekens achter). Wat de oude werkster dus onmiddellijk in de gaten had is tot de recherche blijkbaar nooit doorgedrongen. Het is onvoorstelbaar dat ondanks de harde aanwijzingen m.b.t. het overduidelijke atypische karakter van de moord er nooit een reconstructie is gemaakt van de geweldshandelingen.

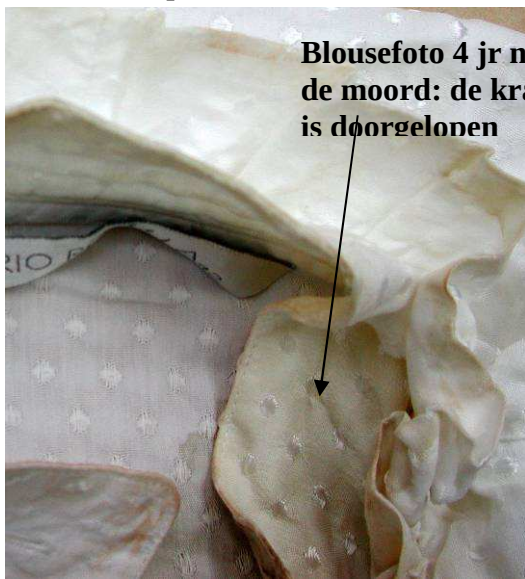
De conclusies

In hoofdlijnen blijven de conclusies uit de oorspronkelijke reconstructie dus overeind. De wurging heeft frontaal plaatsgevonden en de wurgende hand is daarbij met zekerheid niet met de achterkant van de kraag in aanraking gekomen. Los daarvan bevond de blousekraag zich tijdens de verwurging niet op aanraakafstand van de verwurgende hand, die namelijk veel hoger in de keel heeft toegeslagen.

Er heeft zich geen enkele aannemelijke geweldshandeling plaatsgevonden die een rechtstreeks contact van de dader met de blouse van de weduwe met zich mee had gebracht. Alle andere denkbare contacthandelingen waarbij dit wel zou kunnen zijn gebeurd worden sterk gehinderd door de aanwezigheid het vest over de blouse en zijn bovendien dus niet noodzakelijkerwijs meer aan een willekeurig stadium van de geweldpleging gebonden. Hiermee worden dergelijke denkbeeldige handelingen volstrekt speculatief en zelfs van mindere waarschijnlijkheid dan het zakelijke contact tussen Louwes en de weduwe eerder op die dag omdat de weduwe toen immers nog geen vest over haar blouse heeft gedragen.

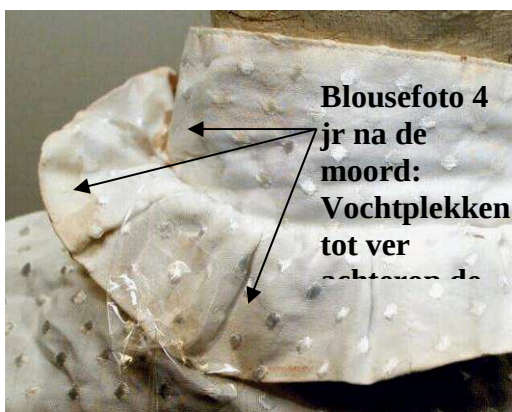
¹¹ TJ 081 RB/WS op 27/09/1999

De vlekken op de blouse

Wat betreft de diverse vlekken op de blouse nog enkele speciale opmerkingen: Heel duidelijk zichtbaar op de foto's van het PD is dat er waarschijnlijk make-up op de binnenkant van kraag terecht is gekomen door de omhoogstuwende werking tijdens het verslepen, waarbij de binnenkant van het boordje van de blouse strak tegen de wangen van de weduwe werd aangedrukt. Voor de rest toont de blouse op alle foto's van de PD nagenoeg smetteloos schoon.

Op de foto's van de blouse na 2003 is echter duidelijk zichtbaar hoe de make-up vlekken aan de binnenkant van het binnenste boordje van de weduwe doorgedrukt lijken te zijn naar de buitenkant van dit boordje. Eveneens biedt de buitenste sierkraag aan deze zijde een door en door smoezelige aanblik die sterk contrasteert met het smetteloze wit wat zichtbaar is op de PD foto's. Een ander merkwaardig feit betreft de vreemde onnatuurlijke kleur van wat als make-up vlekken worden uitgelegd.

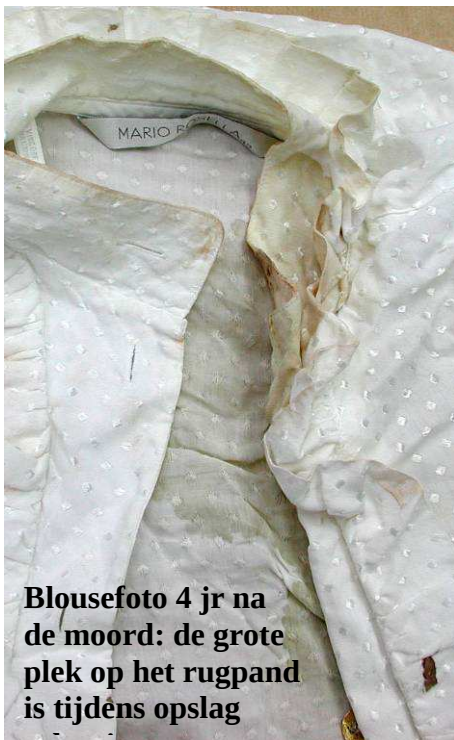
Dit alles wijst op de mogelijke invloed van vocht en wat dit betreft is het nuttig om even stil te staan bij een van de meest voorkomende postmortale verschijnselen, namelijk dat maaginhoud na het geleidelijk ontspannen van de kringspieren na afloop van de rigor mortis periode, onder druk van de uitzettende werking van eerste ontbindingsgassen in de darmen via de slokdarm naar buiten wordt geperst. Dit maagvocht heeft doorgaans een bleke kleur als gevolg van de langdurige inwerking van het maagzuur. Dit is ook de reden waarom er bij iedere opbaring een prop vette watten diep in de keelholte ingebracht wordt. Behalve dit fenomeen gaan lijken op bepaalde plekken ook doorzweeten. Dit is goed zichtbaar op het rugpand van de

blouse. Het is dus meer dan aannemelijk dat lijkvocht dan wel bleek maagvocht uit de mond zich heeft vermengd met de make-up sporen op de kraag.

Achtereenvolgens hebben met de al dan niet vochtige blouse de opeenvolgende niet gedocumenteerde manipulaties plaatsgevonden:

1. Blouse op PD waarschijnlijk al opengemaakt (en weer dichtgemaakt?)
2. Lichaam op PD in de kist gelegd (armen en "spons" vest worden tegen lichaam aangedrukt)
3. Transport naar mortuarium ziekenhuis Deventer
4. Lichaam uit de kist gehaald en ter plekke geschouwd
5. Blouse is hierbij opengemaakt en met zekerheid niet meer gesloten
6. Lichaam waarschijnlijk opgeslagen in koelcel mortuarium
7. Lichaam teruggeplaatst kist
8. Transport naar gerechtelijk laboratorium in Rijswijk
9. Lichaam uit de kist gehaald en op de autopsietafel gelegd
10. Vest uitgetrokken (heeft al die tijd als een soort spons gefungeerd en regelmatig verplaatst)
11. Blouse uitgetrokken
12. Blouse verpakt en opgestuurd

Tijdens deze niet gedocumenteerde handelingen zijn tevens twee grote nieuwe bloedvlekken op de blouse ontstaan die op de PD nog niet aanwezig waren.

Blousefoto 4 jr na de moord: de grote plek op het rugpand is tijdens opslag

Op het rugpand van de blouse is tevens een grote vochtplek zichtbaar die met grote waarschijnlijkheid afkomstig is van plaatselijk doorzweten van het lijk. Het lijkt er sterk op dat de blouse nadat hij is verwijderd van het lichaam, in vochtige staat is opgevouwen en verpakt voor verzending.

De onnatuurlijke kleur van de make-up vlekken en het feit dat deze duidelijk zijn doorgedrukt in het boordje wijzen op de sterke inwerking van lijkvocht en/of maagvocht

De make-up vlekken die eventueel al op de PD op de blouse terecht zijn gekomen zijn ontstaan tijdens het waarschijnlijk niet zachtzinnige ruggelingse verslepen van het lichaam uit de gang tot voor de openhaard, waarbij de blouse geleidelijk omhoog is gekropen en hoofd en blouse van positie zijn veranderd toen de blouseknoop eraf sprong.

Samen met de vele niet gedocumenteerde handelingen die met de blouse zijn uitgevoerd in de eerste dagen na het aantreffen van het lijk, maakt dit dat er weinig zinnigs meer kan worden gemeld over de aard en plaats van het in 2003 uitgevoerde delictsporen onderzoek. Make-up en andere

(wondvocht/maagvocht/lijkvocht/bloed) vlekken zijn aantoonbaar verder verspreid over de blouse en kunnen op iedere denkbare wijze tijdens de diverse ongecontroleerd handelingen direct na het ontdekken van het lijk hebben gezorgd voor sterke contaminatie en vooral verdere verspreiding van op de blouse aanwezige DNA sporen.

(in deze reconstructie is nog geen rekening gehouden met het feit dat de blouse vier jaar lang zoek is geweest en opgevouwen teruggevonden werd in een open venster envelop in een kartonnen doos in een garage van de Deventer alle daarna plaatshebbende onzorgvuldige behandeling van het bewijsstuk).

BIJLAGE

Met betrekking tot de in het sectieverslag behandelde letselgroepen worden hieronder puntsgewijs de voor dit betoog belangrijkste conclusies uit het autopsierapport geciteerd.

1 Samendrukkend geweld bij de hals

Uitwendig: Aan de oogleden waren talrijke kleine stipvormige rode huidverkleuringen zichtbaar. Het tandvlees toonde talrijke verspreide kleine stipvormige rode slijmvliesverkleuringen.

De hals: er waren vlekkelijke rode veranderingen. **De nek en rug vertoonden verder geen afwijkingen, met name ter plaatse van de nek werden geen huidbeschadigingen aangetroffen.**

Het hoofd was rozerood met verspreid talrijke kleine rode stipvormige huidverkleuringen (ook achter de oren). De neus was enigszins rood tot paarsblauw. Er waren bruinrode huidverkleuringen ter plaatse van de kin (juist aan de onderzijde) ter plaatse van de hals(in het omslaggebied naar de onderzijde van de kin) en talrijke kleine vlekkelijke rode huidverkleuringen elders in de hals (voorzijde). De schedelhuid toonde verspreid een rozerode kleur en kleine stipvormige bloedinkjes.

Inwendig: Halsspieren en onderhuids weefsel: er waren uitgebreide bloeditstoringen hoog in de hals, in en in de omgeving van de weke delen (voornamelijk spierweefsel). Het tongbeen was verbeend en gebroken. Het strottenhoofd was verbeend; beide grote hoornen waren gebroken met omgevende bloeditstoringen; het strottenhoofd was aan de voorzijde gebroken. Het slijmvlies van de luchtpijp juist onder de beide stembanden toonde talrijke stipvormige bloeditstoringtjes en een enkele grotere bloeditstoring aan de zijwaartse zijden. Er waren bloedingen in het gebied van de tongwortel.

Er was een oppervlakkige breuk van het wervellichaam van de zesde halswervel met enige bloedophoping in de omgevende peesbladen.

Samenvatting: Meerdere vlekkelijke rode en roodbruine huidbeschadigingen, plaatselijk met enige huidafschaving **ter plaatse van de (voorzijde van de) hals.**

Tekenen van stuwing in het hoofd (talrijke stipvormige huidbloedinkjes in het gelaat, achter de oren, in de bindvlies van de ogen en in de onderhuidse weefsels van de hoofdhuid)

Er was geweldsinwerking ter plaatse van de hals. Deze letsels zijn opgeleverd door inwerking van uitwendig, samendrukkend geweld ter plaatse van de hals, met stuwing in het hoofdgebied als gevolg.

De letsels ter plaatse van de hals zijn ernstig en levensbedreigend en zouden het intreden van de dood kunnen verklaren. De letsels zijn bij leven of rond het overlijden opgeleverd gelet op de aanwezige bloeditstoring.

2 Steekletsel in de borst

Vijf vrijwel identieke, parallel gelegen scherprandige huidperforaties aan de links-/voorwaartse zijde van de borst, waarvan enkele met een z.g. “torpedovorm”

Rond de middelste huidperforatie bevond zich een gebied met vlekkelijk vaalbruine kleur (kneuzing?)

Tekenen van inademing van bloed

De steekletsels ter plaatse van de borst zijn zondermeer dodelijk verlopende letsels. Gelet op de massale bloeditstoring zijn de steekletsels bij leven opgeleverd.

3 Uitwendig botsend geweld ter plaatse van het achterhoofd/nek

In het gebied van het achterhoofd en overgaand naar de nek werd een tamelijk grote donkerrode en recente bloeditstoring gezien

Er was inwerking van uitwendig mechanisch, botsend geweld ter plaatse van het achterhoofd/nek en neus, zoals bijvoorbeeld door een val of stoot of slag kan zijn opgeleverd.

De onderhuids gelokaliseerde bloeditstoring ter plaatse van het achterhoofd/nek is opgeleverd door inwerking van uitwendig mechanisch botsend geweld zoals bijvoorbeeld een slag of val. **Het is goed mogelijk dat het oplopen van dit letsel van betekenis is geweest ten aanzien van de hersenfunctie (bijvoorbeeld bewusteloosheid)**

4 Diverse ribbreuken

Er was breuk van de eerste t/m negende rib (voorwaarts en enkele centimeters links van het borstbeen met plaatselijk bloeditstoring) en er was breuk van de derde t/m achtste rib rechts voorwaarts (op enkele centimeters afstand van het borstbeen) met plaatselijk bloeditstoring.

Diverse ribbreuken: derde tot en met negende rib rechts en derde tot en met achtste rib links, waarvan enkele met omgevende bloeding

Er was een gebied met bruinrode oppervlakkige huidbeschadiging (en enige huidafschaving) ter hoogte van het linkersleutelbeen (in het overgangsgebied naar borstbeen)

Er waren tevens dergelijke rode huidverkleuringen ter plaatse van het gewricht tussen borstbeen en rechtersleutelbeen en juist onder het rechtersleutelbeen

Er waren diverse ribbreuken, opgeleverd door inwerking van uitwendig mechanisch samendrukkend geweld ter plaatse van de borst.

5 Overig uitwendig letsel

Ter plaatse van de rechterhandrug werd een tamelijk uitgebreide vaal donker doorschemerende door de huid onderhuidse bloeditstorting gezien. Deze bloeditstorting had een afmeting van circa 9 bij 5cm (rechterhandrug)

Beschikbare foto's

Van de autopsie zijn twee zeer slechte kwaliteit foto's beschikbaar die met name de locatie van de steekwonden laten zien na de wassing van het lijk.

Op de plaats van het delict (PD) zijn enkele kleurenfoto's gemaakt die met name een beeld geven van de uiterlijk zichtbare wurgsporen en de wijze waarop het lichaam is versleept op de PD.

Een latere foto van de blouse van het slachtoffer geeft informatie over de positie van deze blouse op het lichaam van mevrouw Wittenberg op het moment dat de messteken werden toegebracht. Deze foto's zijn waar nodig worden gebruikt in de reconstructie van de verschillende geweldsmomenten.

Bijlage X

Waar was Louwes de ochtend van de moord?

Bij de rechtszaak in Arnhem in 2000, waar Ernest Louwes tot 12 jaar is veroordeeld, heeft de Advocaat Generaal uitvoerig uitgelegd waarom Ernest Louwes niet 's morgens in de woning was geweest. Ook dat is een goed voorbeeld hoe het OM de feiten naar de hand zet, terwijl men zeker kon weten dat Louwes er wel geweest was.

Dit zei de Advocaat Generaal aan het eind van het requisitoir in Arnhem: *“Mijn conclusie is dan ook dat hr. Louwes die ochtend, 23 september 1999, niet in de woning is geweest. Misschien is hij er wel langs gereden, want uit de printlijsten blijkt dat hij elk geval op 23 september 1999 om 9.30 uur en om 9.45 uur in Deventer was.”*

Een belangrijke onderbouwing hiervan is in het requisitoir dat de werkster *“zeer stellig is dat zij niemand anders dan mevrouw Wittenberg die ochtend in de woning gezien of gehoord heeft.”*

Het is in dit licht interessant wat er uit de officiële stukken over dat onderwerp blijkt. Het eventuele bezoek van Ernest Louwes op de ochtend van de moord (23-9-1999) aan de weduwe.

Op 27-9-1999 heeft Louwes zijn eerste gesprek met de politie. In het Tactisch Journaal staat: *“Dhr. Louwes is vorige week donderdagmorgen, 23-09-99, nog bij Mw. Wittenburg in de woning geweest. Gelet op geluiden van de bovenverdieping nam hij aan dat de werkster er was”.*

Op 19 november 1999 werd Ernest Louwes opgepakt en verhoord. Daarbij geeft hij meer informatie over zijn bezoek op die donderdagochtend aan de weduwe. O.a. zegt hij dan ook dat hij een penetrante geur heeft geroken toen hij bij de weduwe op bezoek was.

Op 24-11-1999 spreekt de politie opnieuw met de werkster. Dit staat er in het Tactisch Journaal: *“Met het doel na te gaan welke penetrante geur Louwes op die donderdagmorgen in de woning geroken zou kunnen hebben, nogmaals gehoord mevrouw H..*

Zij omschrijft haar werkwijze en de middelen die ze daarbij gebruikt. Dit zijn o.a. spiritus en vloeibare groene zeep. Dit kan dus best wel een sterke lucht geven. Toen dit verhaal was genoteerd kwam het gesprek nogmaals op het feit dat er nu een verdachte was aangehouden en zij had op de radio gehoord dat er ook een huiszoeking had plaats gevonden in een kantoor. In gedachten verbond zij daaraan het beroep van boekhouder en nu was haar de afgelopen dagen te binnen geschoten dat er ook nog een keer een boekhouder op bezoek zou zijn geweest.

*Zij herinnerde zich dat tijdens een eerste koffieronde door mevr. Wittenberg was gezegd, dat een boekhouder op bezoek zou komen. **Ze weet echter niet of dit speelde op de morgen van de donderdag dat mevr. Wittenberg werd vermoord, of dat dit al een donderdag eerder was.** Zij heeft geen boekhouder gezien. Ze weet wel dat op de dag dat die boekhouder geweest zou zijn, mevr. Wittenberg een tijdje beneden is geweest, hooguit 20 min. Toen ter sprake kwam dat mevr. Wittenberg die laatste donderdagmorgen ook nog naar de huisarts was geweest, denkt mevr. H. dat de boekhouder dan vermoedelijk een donderdag eerder geweest kan zijn.*

Deze tijd van 20 min. kan ze namelijk geen plaats geven in de tijdsinvulling van die laatste donderdagmorgen.

De werkster (70 jaar oud) zegt dus dat ze zich wel herinnert dat de boekhouder (Louwes) op bezoek is geweest, maar dat kan dus ook donderdag 16-9-1999 zijn geweest.

In het Tactisch Journaal staat ook de inhoud van een rode agenda van Ernest Louwes die in zijn koffer is gevonden. Daar staan de afspraken in die Louwes in 1999 met de weduwe heeft gehad: *“Betreft de rode agenda van 1999 welke in de koffer van Louwes werd aangetroffen. Volgens deze agenda had Louwes in*

1999 de volgende afspraken met Wittenberg. 990615 te 13.00 uur, 990720 te 10.00 uur, 990831 09.00 uur, 990910 09.00/09.30 uur, 990923 09.00/09.30 uur.”

Dit zijn dus vijf data in 1999. En als je op de kalender kijkt dan kan je vaststellen dat het drie keer op een dinsdagochtend is, een keer op een vrijdagochtend en één keer op donderdagochtend, namelijk op de ochtend van de moord!

Wat weet het OM dus eind november 1999?

- De huishoudster zegt dat de boekhouder geweest is op een dag dat ze er ook was, maar zij denkt dat het een week voor de moord is.
- De huishoudster komt alleen op donderdag.
- Louwes is sinds juni 1999 volgens zijn agenda 5 keer bij de weduwe geweest. Drie van de vijf keer is op een dinsdag (15-6, 20-7 en 31-8), een keer een vrijdag (10-9) en maar een keer een donderdag: 23-9-1999.
- Op 23-9-1999 om 9.31 uur voert de GSM van Louwes een gesprek met een paal in Deventer (de paal die het gunstigst staat ten opzichte van het huis van de weduwe).

En op basis van deze informatie zegt de Advocaat Generaal in Arnhem: ***“Mijn conclusie is dan ook dat hr. Louwes die ochtend 23 september 1999 niet in de woning is geweest.”***

Bij de rechtszaak in Den Bosch op 26 januari 2004 is de werkster gehoord. En toen heeft zij verklaard dat zij er zeker van was dat Louwes op de ochtend van de moord bij de weduwe op bezoek is geweest. En dat ze dat al eerder tegen de politie had gezegd.

Bijlage XI

Overeenkomsten en verschillen in de rol van het NFI bij de Schiedammer Parkmoord en de Deventer Moordzaak

Inleiding

Zowel bij de Schiedammer Parkmoord als de Deventer Moordzaak spelen de NFI medewerkers Eikelenboom en Kloosterman een belangrijke rol. Mede dankzij het Rapport van de Commissie Posthumus (Schiedam) en het Oriënterend Vooronderzoek (Deventer) is een goede indruk te krijgen van een opmerkelijk patroon in hun optreden en hun grote invloed op de veroordeling van Kees B. en Ernest Louwes.

Schiedam

De rol van Eikelenboom en Kloosterman bij de veroordeling van Kees B. bij de Schiedammer Parkmoord is goed te reconstrueren uit de combinatie van het arrest van het Hof in Den Haag en het rapport van de Commissie Posthumus.

In 2000 zijn 70 Stukken van Overtuiging, gevonden op vier plekken in het park die als Plaats Delict werden aangemerkt, onderzocht op DNA. Geen van deze lieten DNA zien van Kees B.

Eind 2000/begin 2001 werd via de LCN-methode (Low Copy) bij het NFI opnieuw DNA-onderzoek op deze sporen gedaan. Op vijf plekken werden ingewikkelde mengprofielen aangetroffen. De wreef van de laars van Nienke, nagelvuil van Nienke, veter om de hals van Nienke (waarmee ze vermoord is), de buik van Nienke, de linkerschouder van Nienke. Daarin werd DNA gevonden van Nienke en/of Maikel, maar ook van een derde persoon. Niet uitgesloten werd dat in alle vijf sporen dit profiel van dezelfde man was.

Laborant ing. Eikelenboom was daarover stelliger dan DNA expert Dr. Kloosterman. De laatste zag alleen in de eerste twee bewijzen van eenzelfde derde persoon.

Dit staat er in het rapport van de Commissie Posthumus (blz.44) over het oordeel van de beide onderzoekers naar aanleiding van hun vondsten: *“Bij beide NFI-medewerkers ontstond grote twijfel over de betrokkenheid van Kees B. bij de strafbare feiten.”*

Deze twijfel leidde tot minstens drie bijeenkomsten met vertegenwoordigers van het OM. De eerste enkele maanden voor de eerste veroordeling van Kees B. Maar dat leidde er niet toe dat het OM deze twijfel meenam in het proces.

Na die eerste veroordeling is vanuit de directie van het NFI het initiatief genomen om via een Procureur Generaal contact te leggen met de plaatsvervangende hoofdofficier van het OM te Rotterdam om die twijfels nogmaals te uiten. Dit is in een vergadering in juli 2001 gebeurd.

Deze informatie is toen niet vanuit Rotterdam doorgegeven aan het parket te Den Haag, die het Hoger Beroep in deze zaak ging behandelen.

Tijdens het Hoger Beroep in Den Haag vond op verzoek van de Advocaat Generaal op 17 januari 2002 een derde bespreking plaats. Er waren ook twee gedragsdeskundigen aanwezig. Daarbij heeft Eikelenboom zijn bevindingen expliciet verteld. Ook de twee gedragsdeskundigen uitten hun twijfels over het daderschap van Kees B. In het rapport van de Commissie Posthumus staat dat alle vier deskundigen bij hun gesprek met die Commissie in 2005 aangaven dat zij aan het eind van die vergadering de indruk hadden dat de A-G vrijspraak zou gaan vragen (blz. 45)!

Het is interessant om vast te stellen wat er vervolgens gebeurd is met de informatie die besproken is tijdens die vergadering van 17 januari 2002.

Dat is prima af te leiden uit het rapport dat het NFI uitbracht op 7 februari 2002 en het zittingsverslag van 18 februari 2002 waar Kloosterman en Eikelenboom als getuige-deskundigen werden gehoord.

Het horen van de beide deskundigen nam een middag in beslag en omvat acht pagina's van het zittingsverslag. Daaruit blijkt dat de grote twijfels die er bij hen leefden over de schuld van Kees B. zowel in hun rapport als in hun toelichting **niet** is geuit.

Dit staat hierover in het rapport van de Commissie Posthumus:

“Bij het gerechtshof zijn zowel de deskundige als de onderzoeker ter zitting gehoord. In de verklaringen die zij ter terechtzitting hebben afgelegd, hebben zij de twijfels die bij hen leefden over Kees B. niet kenbaar gemaakt. Dat kwam, zeggen zij, mede doordat niet de juiste vragen werden gesteld. Ook niet door de officier van justitie of de AG. Zij gaven antwoord op de vragen die gesteld werden en brachten niet spontaan aanvullende punten op.”

Zowel uit het zittingsverslag als uit het arrest van het Hof in Den Haag is goed op te maken wat de beide deskundigen dan wel gezegd hebben over dit specifieke onderwerp.

In het rapport van 7 februari 2002 (die dus opgesteld is na die bewuste vergadering met de A-G), hadden zij de vraag van het Hof beantwoord over die twee belangrijke DNA sporen waar Kloosterman en Eikelenboom het wel over eens waren nl. op de laars van Nienke en onder haar nagels. In het rapport stond:
"Het is niet mogelijk bij benadering aan te geven hoe lang het sporenmateriaal in het nagelvuil en op de wreef van de linkerlaars van Nienke aanwezig kan zijn geweest. Tevens kan geen uitspraak worden gedaan of de DNA-sporen via direct of indirect contact met de donor van het celmateriaal zijn aangebracht."

Dit neemt het Hof te Den Haag over uit de toelichting van Kloosterman en Eikelenboom. Bedenk hierbij dus dat Kloosterman en Eikelenboom nog vier weken ervoor in een bespreking met de Advocaat Generaal hun grote twijfels hadden geuit over het ouderschap van Kees B. En dat kwam dus door het feit dat er van een derde persoon diverse sporen waren gevonden op het lichaam en de schoen van Nienke. Dit staat in het verslag van de zitting van 18-2-2002:

"Wat er aan DNA op een slachtoffer wordt gevonden, kan niet zonder meer aan een dader gekoppeld worden. Van het gevonden DNA-mengspoor in het nagelvuil/op wreef laars gaan wij er in het NFI van uit dat het van een man afkomstig is.

Men is met de huidige DNA-techniek niet in staat de leeftijd van de donor te bepalen. Het kan zijn dat het slachtoffer Nienke bijvoorbeeld op school DNA van een vriendje onder haar nagel heeft gekregen en later op die dag haar laars aandoet waardoor het DNA op die laars terecht komt.

Het DNA in het nagelvuil/op wreef laars kan van velerlei herkomst zijn en behoeft geen relatie met het delict te hebben. Aldus heeft het DNA-onderzoek louter een ondersteunende functie ten behoeve van het recherche-onderzoek.

Het is niet zo dat, indien je een mengspoor hebt, je de bekende profielen kunt afscheiden van de onbekende fragmenten. DNA geeft geen wiskundige zekerheid. ***Ik kan niet uitsluiten dat het restant van het aangetroffen mengprofiel van meerdere personen is.*** Het is niet gelukt om enig verband met een dader aan te tonen. DNA kan gemakkelijk achtergelaten worden. Iedereen die Nienke heeft aangeraakt, kan zijn DNA op haar achtergelaten hebben. Ook is "secondary transfer" mogelijk: het oplopen van vreemd DNA door aanraking van een voorwerp waarop een ander/de donor door contact zijn DNA heeft achtergelaten.

Het is niet precies vast te stellen hoe lang aangetroffen DNA al op iets/iemand zit.

Ik heb er geen verklaring voor dat er geen geïncrimineerd spoor is gevonden. Het is ook niet te zeggen of iedere aanraking een DNA-spoor achterlaat. De één geeft namelijk veel DNA af, maar een ander weer niet of heel weinig. Dit kan te maken hebben met fysiologische processen in het lichaam.

Het is in de zaken Beatrixpark niet uit te sluiten dat Nienkes DNA het DNA van de dader heeft gemaskeerd. Met maskeren wordt bedoeld dat er zoveel DNA van het slachtoffer aanwezig is, dat men niet meer in staat is het DNA van een andere donor, eventueel de dader, naar boven te halen.

De hedendaagse techniek is niet in staat om het vreemde DNA te ontmaskeren. Waar de grens ligt met betrekking tot het onderzoek naar DNA is naar mijn ervaring voor elk misdrijf anders. ***In de zaken Beatrixpark is er geen klaarheid door DNA-onderzoek ontstaan, terwijl er tot op heden bij het NFI geen andere zaak is geweest waarin zoveel sporen zijn onderzocht. Het is het grootste onderzoek op het gebied van DNA dat ooit door het NFI is verricht, nog steeds.***

De verdediging had het hof gevraagd om nader DNA onderzoek te laten doen op een aantal voorwerpen, o.a. de veter van een hoge schoen gevonden op het Plaats Delict waar het slachtoffer is aangetroffen. Het Hof wijst dit verzoek af met o.a. deze argumentatie:

“Uit hetgeen de deskundigen naar voren hebben gebracht volgt onder meer dat in de zaken Beatrixpark niet kan worden gezegd dat - in weerwil van zeer uitgebreid DNA-onderzoek - enig DNA-daderspoor is kunnen worden vastgesteld; in het bijzonder valt het meergenoemde mengspoor in nagelvuil/op wreef laars niet zonder meer als een zodanig daderspoor aan te merken.”

En door het Hof van Den Haag wordt Kees B. veroordeeld, zonder dat het Hof de twijfels over het ouderschap van Kloosterman en Eikelenboom te horen heeft gekregen of in een NFI rapport heeft kunnen lezen. **Twijfels die wel door hen vooraf in drie vergaderingen expliciet aan het OM waren gemeld.**

(In 2005 wordt via een klokkenluider openbaar dat het NFI aan de hand van deze DNA-bevindingen in de jaren na de veroordeling van Kees B. wel interne lezingen gaf aan een groot aantal leden over hun DNA bevindingen en de grote twijfel die zij hadden dat Kees B. de dader niet was.)

Conclusie over de rol van het NFI bij de Schiedammer Parkmoord:

De twee NFI-medewerkers hebben noch in hun rapporten, noch bij hun mondelinge toelichting het Hof informatie verstrekt waarmee de lijn van het OM (Kees B. is de dader) werd ondergraven, terwijl ze wel op basis van hun informatie ernstige twijfels hadden aan het feit of Kees B. de dader was en dat achter de schermen meerdere keren aan het OM hebben meegedeeld.

Deventer

Bij het Hoger Beroep in Den Bosch, na de uitspraak van de Hoge Raad, speelde het koppel Kloosterman en Eikelenboom een cruciale rol. Enkele dagen voor de eerste zittingsdag op 8 december 2003 werden er DNA sporen van Louwes op de blouse van de weduwe gevonden. Bij de zitting van 26 januari gaf Eikelenboom een Powerpointpresentatie om zijn bevindingen toe te lichten. Er werden twee hypothesen geopperd m.b.t. de DNA vondst. Het kon er op de ochtend van de moord op gekomen zijn tijdens het bezoek van Louwes aan de weduwe of tijdens het delict dezelfde avond. Omdat dit DNA greepsporen zou betreffen en de specifieke locaties van het gevonden DNA (in de buurt van lichtrode vlekken, die van make-up afkomstig zouden zijn) kwam het NFI tot de conclusie dat het waarschijnlijker was dat de sporen er tijdens de moord zijn opgekomen dan in de ochtend. Op basis hiervan heeft het Hof in Den Bosch het vonnis van Louwes van Arnhem alsnog bekrachtigd.

Inmiddels is bekend dat er geen mogelijkheid is om een onderscheid te maken tussen greepsporen en speekselsporen en dat de toelichting van het NFI bij de rechter in Den Bosch op dat punt onjuist was. (zie volgende bijlagen in dit rapport). Er zijn inmiddels ook DNA sporen gevonden op andere plekken, o.a. in controleplekken die schoon hoorden te zijn. En de blouse is na het aantreffen van het slachtoffer zodanig behandeld dat er nieuwe vlekken op zijn ontstaan en dat er een groot gevaar is geweest van minimaal cross- contaminatie (dat wil zeggen dat er DNA sporen van de ene plek van de blouse op een andere plek op de blouse terecht zijn gekomen). Deze informatie heeft ertoe geleid dat een DNA deskundige van het FSS en een ervaren Amerikaanse DNA deskundige (Dan Krane) hebben verklaard¹² dat op basis van de bevindingen in 2003/2004 absoluut geen uitspraak gedaan kon worden over de herkomst van het DNA. Het erop komen tijdens het ochtendbezoek had minimaal dezelfde kans gebeurd te zijn als tijdens de moord.

Omdat het NFI, in casu Eikelenboom, echter in 2004 duidelijk uitsprak dat de kans beduidend groter was dat het DNA er tijdens de moord opgekomen was dan tijdens het ochtendbezoek, heeft de rechter Louwes veroordeeld.

Ook in dit geval heeft het NFI dus het Hof geïnformeerd in het verlengde van wat het OM wilde bewijzen: Louwes is de dader. Zowel het Engelse FSS als de DNA deskundige Dan Krane geven aan dat er op basis van

¹² De samenvatting van het oordeel van Dan Krane luidt: “The presence of a DNA-profile usually says very little about the time frame or the circumstances under which this DNA was transferred. Further DNA tests are not capable of determining the tissue source of which the DNA came. For instance in this case it is not possible to distinguish between the possibility that DNA came from handling the blouse or from sneezing upon it.

Current DNA tests are profoundly sensitive and that sensitivity requires that great care be taken in the handling and storage of articles of evidence to prevent the possibility of contamination or cross-contamination. The handling of the blouse in this case raises very serious concerns about the nature of the evidence.”

de bevindingen geen conclusie getrokken kon worden of de sporen er tijdens de moord op waren gekomen of tijdens Louwes bezoek aan de weduwe op de ochtend van de moord.

NFI als verlengstuk van het OM

Hoezeer de beide NFI-medewerkers in hun toelichtingen zich hebben geuit in het verlengde van de lijn van het Openbaar Ministerie is goed af te lezen uit de vergelijking van argumenten die zij gaven bij hun toelichting in 2002 (Schiedam) en 2004 (Deventer).

In 2002 was er niets gevonden van Kees B. (en wel van een onbekende derde persoon) en was het belangrijk voor het OM dat Kloosterman & Eikelenboom het belang van DNA in relatie tot Kees B. tot een nulpunt reduceerde. In 2004 was het echter belangrijk voor het OM dat de DNA sporen van Louwes die gevonden waren verbonden werden aan het delict en niet afkomstig waren van het ochtendbezoek van Louwes aan de weduwe.

Hieronder de uitspraken van de twee NFI medewerkers bij hun verhoor in 2002 bij de rechtszaak tegen Kees B. Daaronder steeds de gevolgtrekkingen over hun DNA vonden in 2004 bij de zaak tegen Ernest Louwes..

- (Kees B.) Wat er aan DNA op een slachtoffer wordt gevonden, kan niet zonder meer aan een dader gekoppeld worden.

(Ernest Louwes) Het DNA gevonden op de blouse is er wel tijdens de moord, maar niet tijdens het ochtendbezoek op gekomen.

- (Kees B.) Het kan zijn dat het slachtoffer bijvoorbeeld op school DNA van een vriendje onder haar nagel heeft gekregen en later op die dag haar laars aandoet waardoor het DNA op die laars terechtkomt.

(Ernest Louwes) De sporen op verschillende plekken op de blouse van de weduwe zijn er door de dader op aangebracht en verspreid.

- (Kees B.) Het DNA in het nagelvuil/op wreef laars kan van velerlei herkomst zijn en behoeft geen relatie met het delict te hebben. Aldus heeft het DNA-onderzoek louter een ondersteunende functie ten behoeve van het recherche-onderzoek.

(Ernest Louwes) Het DNA heeft een centrale rol gespeeld bij de veroordeling van Ernest Louwes.

- (Kees B.) DNA geeft geen wiskundige zekerheid.

(Ernest Louwes) DNA geeft wel voldoende zekerheid.

- (Kees B.) Ook is "secondary transfer" mogelijk: het oplopen van vreemd DNA door aanraking van een voorwerp waarop een ander/de donor door contact zijn DNA heeft achtergelaten.

(Ernest Louwes) "Secondary transfer" is niet als reëel alternatief beschouwd.

- (Kees B.) Het is niet precies vast te stellen hoe lang aangetroffen DNA al op iets/iemand zit.

(Ernest Louwes) Het DNA is tijdens de moord op de blouse terecht gekomen.

- (Kees B.) Het is ook niet te zeggen of iedere aanraking een DNA-spoor achterlaat. De één geeft namelijk veel DNA af, maar een ander weer niet of heel weinig. Dit kan te maken hebben met fysiologische processen in het lichaam.

(Ernest Louwes) Er is geen onderzoek gedaan of Ernest Louwes veel of weinig DNA achterlaat. Als gebleken zou zijn dat Louwes iemand was die geen of heel weinig DNA sporen achterlaat had de uitspraak dat de sporen "greepsporen" waren, via onderzoek volledig uitgesloten kunnen worden

Het patroon is duidelijk. Wat wel gezegd is tegen het Hof in Den Haag is niet gezegd tegen het Hof in Den Bosch en andersom. De relativisering van het DNA, dat het OM nodig had in Den Haag bij de zaak tegen Kees B., kon niet gebruikt worden bij de rechtszaak tegen Louwes in Den Bosch!

Maar dat zou niet de rol van de NFI deskundigen behoren te zijn. Zij zouden moeten opereren op basis van onafhankelijke forensische wetenschappelijke principes. Daar gaan de rechters immers van uit. Maar de wijze waarop de twee NFI deskundigen in Den Haag en Den Bosch hebben geopereerd wekt de indruk dat zij datgene zeggen wat het OM het liefste wil horen.

En net zoals in 2002 in Den Haag is gebeurd is daardoor het Hof in Den Bosch door dezelfde twee NFI DNA-onderzoekers belangrijke informatie onthouden. De argumenten die in Den Haag werden gegeven om het belang van de DNA bevindingen zoveel mogelijk af te zwakken, werden in Den Bosch niet of amper naar voren gebracht. Integendeel, in Den Bosch werden de DNA bevindingen als veel sterker gepresenteerd dan had gemogen op basis van de stand van zaken van het DNA onderzoek op dat moment, alsmede datgene wat er met de blouse in vier jaar was gebeurd, voordat het DNA onderzoek startte.

Als de twee NFI-onderzoekers in Den Haag hun grote twijfels over Kees B. als dader hadden geuit dan was de kans groot geweest dat Kees B. niet was veroordeeld. En als de twee NFI-onderzoekers hun toelichting over de mogelijkheden en onmogelijkheden van DNA onderzoek die ze in Den Haag 2002 hadden gegeven ook in 2004 in Den Bosch hadden gegeven dan was de kans groot geweest dat Ernest Louwes niet was veroordeeld.

Bijlage XII

De onprofessionele behandeling van de blouse van het slachtoffer

Inleiding

Op 9 februari 2004 werd de straf van Ernest Louwes tijdens het herzieningsproces van de Deventer Moordzaak bevestigd. Weliswaar werd vastgesteld dat het mes waarop hij eind 2000 door het Hof in Arnhem was veroordeeld, niet het moordwapen geweest kon zijn (hij was dus toen onterecht veroordeeld), maar inmiddels was er nieuw DNA bewijs beschikbaar gekomen. Dit was gebaseerd op onderzoek op de blouse van het slachtoffer welke in december 2003, ruim 4 jaar na de moord, op DNA contactsporen werd onderzocht. En op basis van de inhoud van die sporen en de locatie op de blouse was dit bewijs voor het Hof bewijs overtuigend genoeg om de veroordeling van het Hof in Arnhem te bevestigen. Ernest Louwes moest weer de gevangenis in. Maar mocht men, door alles wat er inmiddels met de blouse was gebeurd, wel zulke duidelijke conclusies trekken?

De route van de blouse

Omdat er vele mogelijke verklaringen kunnen zijn waarop DNA-contactsporen op een blouse zijn terechtgekomen en dat er ook vele mogelijke manieren zijn waarop vervolgens die DNA-contactsporen over die blouse zijn verspreid is het belangrijk om de weg van de blouse te volgen totdat de bevindingen van het NFI met betrekking tot het DNA van Louwes op de blouse zijn gedaan.

Op basis daarvan kunnen we dan vaststellen hoe zeker we ervan kunnen zijn dat de DNA contactsporen van Louwes zich op 25-9-1999 rond 12.30 uur (het moment waarop de weduwe is gevonden) zich op de blouse bevonden en precies op de plek waar ze eind 2003 zijn gevonden.

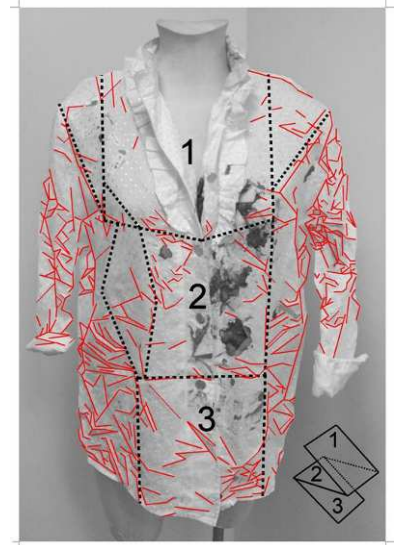
Het is dus belangrijk vast te stellen hoe de blouse van het slachtoffer, weduwe Wittenberg, is behandeld tussen het aantreffen van het lijk tot aan de DNA-analyse door het NFI, ruim 4 jaar later. In het licht van datgene wat NFI zelf over dergelijke onderzoeken in 2005 heeft geschreven. En in 2006 is over de behandeling van de blouse in het kader van het oriënterend vooronderzoek meer van bekend geworden:

- De blouse is op 26 september 1999, een dag na het vinden van het slachtoffer, door de recherche na de sectie bij het NFI veiliggesteld. De blouse is toen in zeer vochtige staat in een papieren zak gepropt en die is dichtgeplakt en genummerd. Er is geen DNA-identiteitszegel op de blouse/verpakking aangebracht. Dat is een wettelijke verplichting uit 1994. Dit is uiteindelijk vier jaar later op 12 november 2003 pas door het NFI gedaan. (Als reden wordt opgegeven dat tot dat moment nooit de opdracht is gegeven om DNA-onderzoek op de blouse te doen).
- In 2006 is bekend geworden dat tussen het aantreffen van de weduwe op de plaats delict (25-9-1999) en de sectie een dag later (26-9-1999) handelingen met de weduwe en de blouse zijn verricht, die in ieder geval tot gevolg hebben gehad dat: er nieuwe bloed- en make-up vlekken op de blouse zijn gekomen. En ook dat de knopen van de blouse op het Plaats Delict in Deventer dicht waren en een dag later bij de sectie in Rijswijk open aankwam. De onderste twee knopen bevatten bloed, terwijl dat nog niet op het Plaats Delict het geval was. Aangenomen wordt dat er sprake is geweest van een vorm van schouw in het mortuarium in Deventer, waarbij naar de messteken is gekeken. **Het NFI stelt in 2006 vast dat tijdens het vervoer van de weduwe of in het mortuarium die nieuwe vlekken op de blouse zijn ontstaan.**
- Op 14 oktober 1999 is deze blouse aan het NFI aangeboden voor onderzoek. Pas op 10 november 1999 registreert het NFI de ontvangst van deze blouse. Het onderzoek dat is uitgevoerd betrof toen alleen de messteken. Zo is er een uitgebreid textielonderzoek uitgevoerd op de blouse zowel aan de binnen- als buitenkant. De zeven scheuren in de blouse zijn beschreven. Er is toen geen DNA onderzoek uitgevoerd op de blouse en de blouse is bij ontbreken van het DNA zegel dus al die tijd ook niet als een DNA stuk van overtuiging behandeld.
- In december 1999 is de blouse teruggestuurd naar de technische recherche in Raalte. De blouse was opgevouwen verpakt in een open papieren enveloppe in een kleine kartonnen doos. Deze met plakband dichtgepakte doos is samen met andere spullen die samenhangen met deze moord in een grotere open kartonnen doos verpakt. In het jaar 2000 is het bij een verhuizing verplaatst naar het politiebureau in Deventer. Daar heeft het ruim 3 jaar gestaan op de zolder van een garage. In bijlage B. treft u een artikel aan over de problemen die er zijn als DNA-contactsporen gebruikt worden bij de bewijsvoering. Hierin staat o.a. ook iets over het bewaren van het bewijsmateriaal in kartonnen dozen: **“It is critically important to store**

samples in proper containers and keep known samples well-segregated from other evidence, particularly evidentiary samples that have small amounts of DNA. Paper envelopes or wax-paper folds are unsuitable containers.” De

blouse is ruim 4 jaar wel in een papieren zak bewaard.

De bijgaande foto laat de kreukels en vouwen zien die door deze behandeling van de blouse zijn ontstaan.

- Op 5 november 2003 werd deze doos met de alle spullen erin door een rechercheur op het bureau in Deventer in open toestand aangetroffen. Daarin zat de kartonnen doos die dichtgeplakt was met plakband. De rechercheur verklaart dat hij deze doos heeft opengemaakt en toen heeft vastgesteld dat in die doos een papieren zak zat, die open was en gevouwen om de blouse. De rechercheur heeft daarna de zak weer in de doos verpakt. Op 12 november 2003 kwam de blouse, na ongeveer 4 jaar, weer aan op het NFI. (Pas op dat moment werd de blouse voorzien van een DNA-identiteitszegel). Ook dit open maken van de doos op het bureau in Deventer is een basiszonde bij het tegengaan van mogelijke contaminatie van DNA-contactsporen.
- Ergens eind november 2003 is de blouse uitgepakt en zijn er foto's genomen met mes P1 er in de buurt. Hieronder twee foto's uit die serie.

Op deze foto is vast te stellen dat de blouse op een ondergrond ligt, een centimeter erop en dat ook mes P1 op de blouse

- Ook zijn er voor 3 december 2003 foto's genomen van de blouse op een paspop. Omdat er speciale voorzorgen moeten genomen worden bij dit soort onderzoek zijn er expliciete instructies. Aan het eind van bijlage A staan die ook vermeld. Zo staat er expliciet dat kledingstukken niet op paspoppen mogen worden gedaan om foto's te nemen.
- Tevens staat er in diezelfde instructies: **Voorkom het steeds opnieuw hanteren en uit- en inpakken van de stukken van overtuig** Nog los van hetgeen met de blouse blijkbaar al is gedaan in de vier jaar tot aan november 2003. De blouse wordt ook nog op dezelfde paspop binnenstebuiten gefotografeerd. En vanuit de digitale informatie van de foto is op te maken dat dit gebeurd is circa 2 minuten nadat er een foto was genomen toen de blouse er nog gewoon op zat.
- De foto's die van de blouse zijn gemaakt laten ook zien dat de ruimte waarin de blouse staat absoluut geen "schone ruimte" was. Hieronder twee foto's.

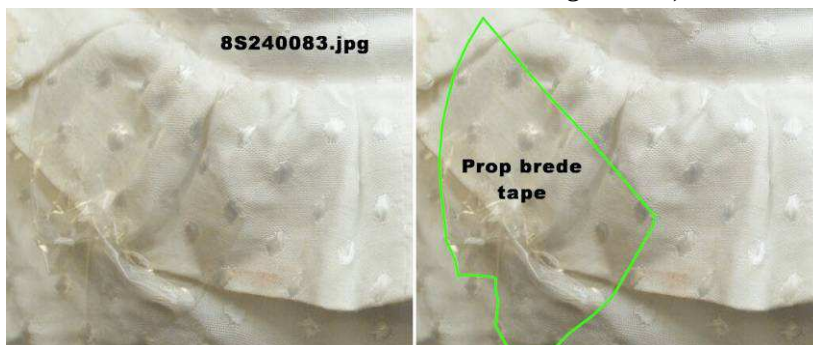

smerige tas

op de blouse een aantal keren plakband is gebruikt om beter foto's te kunnen maken. Bij de

onderstaande foto lijkt het erop alsof dit plakband, gezien de kreukels in het midden) al bij een eerdere foto is gebruikt (bij voorbeeld bij de foto aan de rechterkant die zeer kort ervoor is genomen).

Nog
los van
het feit

dat de blouse 4 jaar lang niet bewaard is met een DNA-identificatiezegel is de vraag of deze manier van omgaan met de blouse dusdanig was dat er geen kans op contaminatie is geweest.

Patholoog R. Tonenbeek, vroeger werkzaam bij het NFI, heeft alleen al op basis van de stukken over het transport van bewijsmiddelen vanuit Deventer naar het NFI en vice versa al vastgesteld dat DNA van Louwes op de blouse afkomstig kan zijn wegens contaminatie. Op 3 december 1999 is namelijk een paraplu (gevonden bij het mes) samen met een broek van Louwes naar het NFI gestuurd. Op 12 november 2003 is deze zelfde paraplu samen met de blouse naar het NFI gestuurd. Daarom kan het mogelijk zijn dat DNA van Louwes op de paraplu is terechtgekomen en vervolgens van de paraplu op de blouse. Dit heeft hij in een getekende verklaring vastgelegd.

(Wat Tonenbeek niet wist, maar uit de stukken wel blijkt, hebben in de doos, die jarenlang bij de politie in Deventer stond, naast de blouse van de weduwe, zich ook andere bewijsmiddelen van deze moordzaak bevonden, die zowel sporen van de weduwe als van Louwes hebben kunnen bevatten. De rechercheur verklaarde dat hij op 4 november 2003 toen hij de –open- doos bekeek de verpakking van de blouse heeft opengemaakt en daarna weer dichtgeplakt. Ook daardoor kan contaminatie zijn ontstaan).

Half december 2003 zijn de laatste 11 sporen van de blouse afgenomen voorafgaande aan de veroordeling van Ernest Louwes in Den Bosch in 2004. Zowel het feit dat er DNA contactsporen van Louwes op de blouse zijn aangetroffen als de plaats waar die sporen gevonden zijn is het hart van de veroordeling op basis van “wettig en overtuigend bewijs”.

Recapitulatie

Op basis van het bovenstaande weten we in ieder geval dat het volgende is gebeurd met de blouse tussen het moment dat de weduwe dood werd aangetroffen en ruim 4 jaar later (half december) de laatste 11 sporen van de blouse werden genomen.

- Tussen 25 en 26 september 1999 is de blouse dusdanig vastgepakt dat er **nieuwe bloed- en make-up vlekken** op zijn gekomen.
- Op 26 september is de blouse vochtig **in een papieren zak** opgeborgen, zonder DNA-identificatiezegel en van Rijswijk naar Deventer meegenomen.
- Tussen half oktober en half november 1999 is de blouse van Deventer naar het NFI verstuurd.
- Tussen half november 1999 en half december 1999 is er **uitgebreid textielonderzoek** gedaan op de blouse naar de daarop aangetroffen scheuren die door het moordwapen zijn aangebracht. Zowel de buitenkant als de binnenkant is intensief onderzocht en de gaten zijn opgemeten. De blouse had toen niet de status van een DNA stuk van overtuiging dus speciale voorzorg was daarbij niet vereist.
- **Ruim vier jaar** heeft de blouse vervolgens **in een open papieren enveloppe in een kartonnen doosje gezeten in een open doos**, met daarin ook andere stukken van overtuiging uit de Deventer Moordzaak. Deze doos stond volgens een verklaring onder ambtseed uit 2003 eerst bij de Technische Recherche in Raalte en is toen verhuisd naar een zolder bij een garage in Deventer. Uit informatie die recentelijk beschikbaar is gekomen uit het Tactisch Journaal kan worden opgemaakt dat zelfs deze verklaring onder ambtseed valselijk is geweest en dat het verblijf van de blouse al die jaren onbekend is geweest.
- Begin november 2003 is in Deventer het kartonnen doosje met daarin **de papieren zak opengemaakt** op het bureau in Deventer. Daarna weer dichtgeplakt en naar het NFI gestuurd.
- Tussen half november 2003 en half december 2003 zijn in ieder geval de volgende handelingen met de blouse verricht bij het NFI:
 - o blouse **op een tafel uitgespreid**, meetlat erop gelegd en het lemmet van mes P1 erop gehouden.
 - o blouse **op een oude etalagepop bevestigd in een niet schone ruimte**
 - o **blouse ook nog binnenstebuiten op de etalagepop bevestigd**
 - o **plakband op de blouse geplakt** en zelfs hergebruikt om een duidelijke foto te kunnen maken.

De eerste 9 DNA sporen moeten begin december 2003 van de blouse afgenomen zijn en de volgende 11 DNA sporen half december 2003.

Lees dan nu eens bijlage A van het NFI aan het eind van dit rapport.

En vraag u af hoe zeker men kan weten dat datgene wat men half december 2003 op de blouse heeft aangetroffen ook de situatie was op 25-9-1999 om 12.30 uur, toen de weduwe dood werd aangetroffen!

Na alle handelingen die er met de blouse zijn verricht tot half december 2003, hoe zeker kan men weten dat de DNA- contactsporen niet op de blouse zijn gekomen op een moment na 25-9-1999, 12.30 uur?

Na alle handelingen die er met de blouse zijn verricht, hoe zeker kan men weten dat de plekken waar de DNA-contactsporen half december 2003 zijn aangetroffen ook de plekken waren waar het DNA zich bevond op 25-9-1999, 12.30 uur?

Bijlage A; Delen uit het artikel van het NFI over biologische contactsporen

In april 2005 schreef het NFI een artikel van 12 pagina's met de titel "[Forensisch onderzoek en bewijswaarde van biologische contactsporen](http://www.zakboekenpolitie.com)" dat onder andere te vinden is op www.zakboekenpolitie.com.

Hieronder een aantal stukken uit dit artikel van het NFI met als datum april 2005:

“Biologische contactsporen bestaan over het algemeen uit minimale hoeveelheden biologisch sporenmateriaal die met het blote oog niet te zien zijn. Ze bevatten daardoor weinig DNA. Dit maakt het onderzoek ernaar arbeidsintensief en kostbaar. Bovendien hebben biologische contactsporen minder bewijswaarde dan klassieke biologische sporen. De relatie met het misdrijf is vaak veel minder duidelijk dan bij bloed, sperma(vloeistof) en speeksel.

Biologische contactsporen ontstaan wanneer lichaamscellen en/of lichaamsvloeistoffen van een persoon, door direct of indirect contact, worden overgedragen op een andere persoon of object. In tegenstelling tot de klassieke biologische sporen bloed, sperma(vloeistof) en speeksel is van biologische contactsporen met de huidige beschikbare technieken niet vast te stellen om welk type celmateriaal het gaat. Eigenlijk zou de benaming ‘niet te typeren biologische sporen’ beter zijn. Immers, klassieke biologische sporen worden meestal ook door een vorm van contact overgedragen. Omdat men in de praktijk meestal spreekt van ‘biologische contactsporen’ is ook in deze tekst gekozen voor deze terminologie.

Terwijl onderzoek van klassieke biologische sporen inmiddels goed is ontwikkeld, bevindt het onderzoek van biologische contactsporen zich nog in de kinderschoenen. Voor de identificatie van bloed, sperma(vloeistof) en speeksel bestaan gevoelige testmethoden, de zogenaamde presumptieve testen. Deze kunnen de klassieke biologische sporen als zodanig typeren, of kunnen hierop sterke aanwijzingen geven. Dit soort testen bestaat echter nog niet voor het vaststellen van de aard van biologische contactsporen. Hoewel men vaak veronderstelt dat het om huidcellen gaat, is dit niet te bevestigen met laboratoriumtesten. Een ander probleem is dat de achtergelaten hoeveelheid celmateriaal meestal gering is, zodat microscopisch onderzoek geen optie is. Daarom vermelden de rapportages van het NFI nooit de aard van het celmateriaal van biologische contactsporen; dergelijke sporen zijn in algemene zin omschreven als ‘celmateriaal’.

Tijdens het bemonsteren van biologische contactsporen is het van belang dat men contaminatie vermijdt met eventueel aanwezige klassieke biologische sporen. Klassieke biologische sporen bevatten relatief zeer hoge concentraties cellen, en dus DNA. Zo heeft contaminatie van een biologisch contactspoor met slechts een minieme hoeveelheid speeksel al tot gevolg dat het DNA-profiel van het contactspoor niet meer is vast te stellen. Het DNA dat zich in het biologische contactspoor bevindt valt namelijk in het niet bij de relatief grote hoeveelheid DNA in het speeksel. Om contaminatie zo veel mogelijk te voorkomen moet het bemonsteren van biologische contactsporen onder stringente (laboratorium)condities gebeuren.

De centrale vraag bij elk forensisch onderzoek is of het desbetreffende spoor een (directe) relatie heeft met het misdrijf. Met andere woorden, of het onderzochte spoor bewijswaarde heeft. Men spreekt ook wel van het incriminerende karakter van het spoor. Is dit het geval, dan kan een hieruit verkregen DNA-profiel een sterke aanwijzing zijn om een persoon in relatie te brengen met het delict.

In tegenstelling tot de klassieke biologische sporen hebben de (DNA-profielen van) biologische contactsporen meestal een zwakker incriminerend karakter en zij leveren daarom meestal geen direct bewijs.

Het probleem bij biologische contactsporen is dat er tal van aannemelijke, alternatieve verklaringen kunnen zijn voor de aanwezigheid van biologische contactsporen op een plaats delict of op een stuk van overtuig. Bovendien is bij biologische contactsporen de wijze van ontstaan niet te achterhalen.

Biologische contactsporen hebben daardoor meestal slechts een indirecte bewijswaarde. Zo kunnen zij een sterke aanwijzing geven dat iemand op de plaats delict is geweest, maar omdat de aard van het celmateriaal onbekend is zal de relatie met het delict vaak moeilijk te bepalen zijn.

Een ander aspect van biologische contactsporen is de indirecte overdracht. Hierbij worden biologische contactsporen van een persoon, via een andere persoon of object, overgedragen op een volgende persoon of object. Zo kan het gebeuren dat iemand die veel huidcellen verliest (sterke shedder) contactsporen achterlaat op een object, dat vervolgens wordt aangeraakt door een persoon die niet of nauwelijks huidcellen verliest (zwakke shedder).

Dit voorbeeld benadrukt de noodzaak om bij het interpreteren van de resultaten van onderzoek van biologische contactsporen bijzondere zorgvuldigheid en voorzichtigheid in acht te nemen.”

Op pagina 12 van het artikel staan aandachtspunten om te voorkomen dat er sprake is van contaminatie voor dit zo gevoelige materiaal:

Aandachtspunten en voorzorgsmaatregelen voor onderzoek van biologische contactsporen:

Voor het verzamelen en veiligstellen van stukken van overtuiging die mogelijk biologische contactsporen bevatten zijn speciale voorzorgsmaatregelen vereist. Doordat onderzoek van biologische contactsporen nog volop in ontwikkeling is bestaan hiervoor nog geen standaardprocedures of Forensisch-Technische normen. De Forensisch-Technische norm 250.05 “Veiligstellen van bebloede stukken van overtuiging voor vergelijkend DNA-onderzoek” dient daarom als basis bij het veiligstellen van stukken van overtuiging met potentiële biologische contactsporen.

Deze Forensisch-Technische norm 250.05 geeft speciale aandacht voor:

Kledingvoorschrift

- het is vereist beschermende kleding, handschoenen en een haar- en mondkapje te dragen, zoals dat bij elk onderzoek naar biologische sporen is vereist.
- voor ieder afzonderlijk te onderzoeken object moeten schone wegwerphandschoenen worden gebruikt.
- als men per ongeluk zichzelf aanraakt met één van de handschoenen, moet men de handschoenen direct vervangen door een nieuwe.

Hanteren van stukken van overtuiging

- stukken van overtuiging moeten altijd apart worden verpakt.
- **voorkom het steeds opnieuw hanteren en uit- en inpakken van de stukken van overtuiging.**

Dit kan leiden tot verlies van sporen en tot contaminatie.

- **kledingstukken mogen niet op etalagepoppen worden aangebracht (bijvoorbeeld om foto's te maken).**
- het afnemen van geurmonsters door het plaatsen van geurdoeken is toegestaan.
- de ruimten waar de stukken van overtuiging van het slachtoffer en van de verdachte worden verpakt moeten strikt van elkaar zijn gescheiden.

Bewaren van stukken van overtuiging

Om het DNA zo goed mogelijk te conserveren moeten de stukken van overtuiging koel (niet warmer dan kamertemperatuur), droog en buiten direct zonlicht, liefst zoveel mogelijk in het donker worden bewaard. **Uitsluitend indien bewaard onder deze condities kunnen stukken van overtuiging lange tijd worden bewaard voor DNA-onderzoek.**

(<http://www.scientific.org/tutorials/articles/riley/riley.html>)

There have been two main types of forensic DNA test. They are often called, RFLP and PCR based testing, although these terms are not very descriptive. Generally, RFLP testing requires larger amounts of DNA and the DNA must be undegraded. Crime-scene evidence that is old or that is present in small amounts is often unsuitable for RFLP test. Warm moist conditions may accelerate DNA degradation rendering it unsuitable for RFLP in a relatively short period of time.

PCR-based testing often requires less DNA than RFLP testing and the DNA may be partially degraded, more so than is the case with RFLP. However, PCR still has sample size and degradation limitations that sometimes may be under-appreciated. **PCR-based tests are also extremely sensitive to contaminating DNA at the crime scene and within the test laboratory. During PCR, contaminants may be amplified up to a billion times their original concentration. Contamination can influence PCR results, particularly in the absence of proper handling techniques and proper controls for contamination.**

PCR is less direct and somewhat more prone to error than RFLP. However, PCR has tended to replace RFLP in forensic testing primarily because PCR based tests are faster and more sensitive.

Fortunately, there are ways of dealing with contamination, or at least limiting its influence:

1. It is extremely important to run negative controls and background controls through the entire procedure. Such controls are virtually the only way of detecting low-level contaminating DNA molecules.
2. Once contamination has been detected, it is important to discard all current reagents and clean relevant equipment and work surfaces. Bleach is useful for clean. However, not all equipment can be cleaned with bleach. Some laboratories effectively use gas flames to rid metal utensils of DNA.
3. Thermal cyclers (where PCR is carried out) need to be cleaned. It is not unusual for sample tubes leak DNA in the thermal cycler. Such tubes become soft during temperature extremes and they do not always seal properly. It is not usual for sample tubes to have minuscule pin-holes. Sample contamination due to contaminated thermal cyclers has been documented. Hot soapy water, a sponge and a round scrub brush are useful for cleaning thermal cyclers and their sample-tube wells.
4. Of course the contamination event should be discussed. However, discussion alone is rarely, if ever, sufficient since it may lead to rationalization of the event and failure to correct it.
5. **It is critically important to store samples in proper containers and keep known samples well-segregated from other evidence, particularly evidentiary samples that have small amounts of DNA. Paper envelopes or wax-paper folds are unsuitable containers.**
6. **The laboratory should be extremely careful not to overstate the scientific value of the evidence. For example, reports that a profile occurs in 1 in a billion, randomly selected individuals greatly overstate the proven error rate of the technology since false convictions based on DNA evidence have been established. Perhaps such rare match probabilities could be reached if thoroughly independent samples produced the same results in multiple, independent, non-communicating laboratories. But, for single laboratories, extremely rare match probabilities misrepresent the scientific value of technology.**

Bijlage XIII

Nieuwe vlekken op de blouse van het slachtoffer

De DNA-bevindingen

In 2006 zijn tijdens het oriënterend vooronderzoek nieuwe onderzoeken gedaan op de blouse en op de eerdere bevindingen. Daarbij zijn er nieuwe vlekken gevonden, die niet aanwezig waren op de PD, toen de weduwe vermoord werd aangetroffen. In dit stuk wordt nagegaan wat deze nieuwe informatie betekent voor de veroordeling van Ernest Louwes in 2004.

De belangrijkste stappen van het onderwerp DNA contactsporen in de Deventer Moordzaak waren:

- Op 5 december 2003 heeft het NFI een rapport uitgebracht waarbij ze van 9 monsters die ze van de blouse van de weduwe hadden genomen op 4 plekken DNA contactsporen van Louwes hebben gevonden. De rechter geeft opdracht om meer monsters te nemen.
- Op 22 januari 2004 heeft het NFI een rapport uitgebracht waarin ze 11 monsters meer hebben genomen, in totaal dus 20. Er zijn in totaal 6 DNA contactsporen gevonden alsmede 1 klein bloedvlekje van Louwes in de kraag van de blouse.
- In 2006 worden er door het NFI nog 95 monsters genomen uit bloedsporen. 94 leveren niets op. 1 monster een minuscuul bloedspoor, dicht bij het andere bloedspoor in de kraag, levert DNA sporen van Louwes.
- Prof. De Knijff (FLDO) is in 2006 gevraagd de 20 eerste sporen nog een keer te onderzoeken. Hij vindt dan in de 20 sporen van het NFI, 5 meer DNA-contactsporen met kenmerken van Louwes.

In het persbericht van het OM op 13 juni 2006. wordt hierover gesteld dat er 5 DNA sporen meer van Louwes zijn gevonden. En concludeert vervolgens dat er derhalve meer bewijs ten nadele van Louwes is gevonden. Als echter de stukken over dit onderwerp uit 2006 aandachtig bekijken dan blijkt de bewijsvoering tegen Louwes uit 2003/2004 door die nieuwe bevindingen juist volledig te worden ondergraven!

Eenzijds doordat dit DNA gevonden is op plekken waar juist het **niet vinden** van DNA contactsporen in 2003/2004 als zeer belangrijk werd aangemerkt. Hieronder valt ook een controlespoor dat in 2003/2004 als schoon werd aangemerkt en waarin door Prof. De Knijff wel DNA werd gevonden.

Anderzijds doordat er vastgesteld is dat er tussen het Plaats Delict en de sectie een dag later nieuwe bloed- en make-up vlekken zijn aangetroffen. In dit stuk wordt op het laatste punt ingegaan.

De niet gevonden vlekken

Omdat in 2004 niet analytisch bepaald was of de lichtrode vlekken make up zijn heeft het team van het oriënterend vooronderzoek het NFI de opdracht gegeven tot een nadere analyse met behulp van een potje van het merk en soort make up dat de weduwe volgens haar schoonheidsspecialiste gebruikte (door M. de Hond opgespoord en aan het NFI overhandigd).

In een bijlage in het oriënterend vooronderzoek wordt uitgebreid verslag gedaan van dit NFI onderzoek naar de relatie tussen de lichtrode vlekken en de make up van de weduwe.. Op bladzijde 14 van het oriënterend vooronderzoek (2-6-2006) staat de samenvatting van de bevindingen:

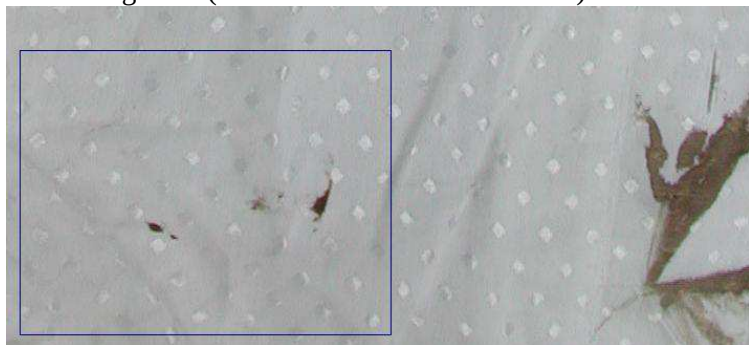
“Er zijn bij het onderzoek naar de eventuele aanwezigheid van cosmeticaproducten zoals foundation op de blouse van de weduwe W. karakteristieken aangetoond die voorkomen in foundationproducten . Een eerste onderzoek aan vlekken van andere bruine en roodbruine producten niet zijnde foundation gaf aan dat deze qua kleur en morfologie niet overeenstemmen met de vlekken op de blousemonsters.”

Als dan het bewuste rapport van het NFI in de bijlage wordt bekeken (gedateerd 23 mei 2006) dan blijken deze resultaten gebaseerd te zijn op twee vlekken op de blouse die geanalyseerd zijn. Vlek 9.003 is een vlek die zich bevindt op een monster uit 2003 op de binnenste kraag aan de rechterzijde. Van deze vlek wordt in het rapport het volgende gezegd:

“Het kraagmonster (9.003) kan gemakkelijker contact met de huid van het gezicht of de hals van het slachtoffer hebben gemaakt. Hierbij kunnen eventueel op het gezicht of de hals aanwezige materialen gemakkelijker in meerdere mate worden overgedragen zodat het aanwezige materiaal niet noodzakelijkerwijs hoeft te duiden op overdracht gedurende het misdrijf maar ook in het reguliere gebruik voor het overlijden kan zijn overgedragen.”

De andere vlek (9.004) zit in het midden op het rechterschouderpand (recht op de buik). Daarvan wordt gezegd: “Voor het blousemonster (9.004) met hierop lichte roodbruine vlekken is bewust gekozen voor een locatie op de blouse (rechterschouderpand in sector 2) welke ver verwijderd is van de kraag van de blouse. Op deze kraag is ogenschijnlijk meer materiaal aanwezig **en met de door ons gekozen locatie (bedoeld wordt vlek 9.004, MdH) is het niet aannemelijk dat deze vlekken zijn ontstaan door manipulatie van het slachtoffer dan wel de blouse na het moment van aantreffen .**”

Dit is het gebied (aan de rechterkant van de buik) waar vlek 9.004 in zit.

Door het contrast te verhogen wordt in het rapport van het NFI zichtbaar gemaakt waar de lichtrode vlek 9.004 zich bevindt (een streep in de blauwe cirkel).

Uit het chemisch onderzoek door het NFI in het rapport van 23 mei 2006 kan niet onomstotelijk aangetoond worden dat de vlekken van de bewuste foundation zijn. Maar omdat in beide vlekken en een controlemonster van deze foundation, Titaan en IJzer worden aangetroffen en elders niet, acht men de kans vrij groot dat de vlekken inderdaad van make up afkomstig zijn. Daarom de conclusie zoals hierboven staat vermeld van pagina 14 van het oriënterend vooronderzoek.

Vervolgens is het NFI de opdracht gegeven om op basis van de beschikbare foto's van de Plaats Delict aan te tonen dat vlek 9.004 (dus op de rechterkant van de buik) op 25-9-1999 ook is aangetroffen. In een rapport van het NFI gedateerd 11 mei 2006 (in de bijlage van het oriënterend vooronderzoek) wordt de zoektocht naar deze vlek gerapporteerd.

Er waren drie foto's beschikbaar van 25-9-1999, de dag dat de weduwe vermoord is aangetroffen, waar het gebied op staat waar deze vlek 9.004 zou moeten voorkomen. Aan de hand van drie bloedvlekjes die zich rondom het bovenstaande gebied bevinden probeert men de positie van de vlek te vinden. Maar men stelt allereerst vast dat men die drie bloedvlekjes niet kan vinden op de foto's van de Plaats Delict.

Van twee van deze bloedvlekjes stelt men dat die bloedvlekjes misschien in plooien van de blouse zijn weggefallen. **Maar van één bloedvlekje (met het nummer 29) stelt men dat deze vlek nog niet aanwezig was op de Plaats Delict, maar wel aangetroffen wordt op foto's van de sectie een dag later! Dat betekent dus dat dit bloedvlekje (en wellicht ook de andere twee) op de blouse zijn terechtgekomen tijdens of na het verplaatsen van het lijk of tijdens de sectie.**

Aan de hand van de drie foto's van 25-09-1999 gaat men vervolgens verder op zoek naar vlek 9.004. Door het speciale patroon van de blouse (kleine ruitjes die diagonaal over de blouse lopen) zijn de locaties vrij makkelijk vast te stellen. **En hoe men ook op de drie foto's zoekt, men vindt vlek 9.004 niet!.** Bij de conclusie in het rapport dd. 11 mei 2006 staat letterlijk: *Het vlekje op de blouse dat op het NFI bemonsterd is als 9.004, is niet zichtbaar op de beelden van de PD op CD-ROM (015.002).*

Vanuit de onderstaande foto's is te zien wat de essentie is van de bevindingen (hoewel de rechterfoto niet de originele kwaliteit betreft, omdat we niet over de digitale versie van die foto mochten beschikken). Noch de drie bloedvlekjes, noch de make-up vlek is aantoonbaar aanwezig op de Plaats Delict. In ieder geval voor één bloedvlek is vastgesteld dat die bloedvlek er tussen het Plaats Delict en bij de sectie (één dag later) op de blouse terecht is gekomen. Dat zou ook met de make-up vlek kunnen zijn ontstaan.

En dat leidt op basis van de twee NFI onderzoeken uit mei 2006, zoals aangetroffen in het oriënterend vooronderzoek tot de volgende conclusies over de “make up”vlekken die zo een grote rol hebben gespeeld bij de veroordeling van Ernest Louwes:

4. **Er is een zekere mate van waarschijnlijkheid dat die bewuste vlekken inderdaad make up vlekken betreffen.**
5. **Van minstens één bloedvlek, ver van de steekwonden, is onomstotelijk bewezen dat het zich nog niet op de blouse bevond toen de foto's genomen werden op de Plaats Delict 25-9-1999. Deze vlek is er echter wel een dag later tijdens de sectie.**
6. **Van de lichtrode vlek (9.004), dicht in de buurt van deze bloedvlek, is het zeer waarschijnlijk dat het ook niet op de blouse zat toen de foto's werden gemaakt op het plaats delict op 25-9-1999, maar er later op terecht is gekomen. Dus niet tijdens de moord, zoals door Eikelenboom van het NFI op 26-1-2006 werd gesteld en door de rechtbank in het arrest van 9-2-2004 is overgenomen.**

Conclusies

Tijdens de rechtszaak in Den Bosch heeft Eikelenboom juist aan de relatie tussen de lichtrode substantie en de DNA contactsporen grote waarde gehecht. De gevonden DNA-contactsporen werden aangetroffen in de lichtrode substantie of er heel dichtbij.

De nieuwe vondsten van Prof. De Knijff in de 20 monsters van Eikelenboom worden allen gedaan op plekken waar geen lichtrode substantie was. En één zelfs in een controlemonster, waar Eikelenboom geen DNA contactsporen in gevonden had en dit niet vinden veelbetekenend vond voor de plekken waar door hem wel DNA contactsporen werden gevonden.

Het NFI onderzoek uit 2006 geeft aan dat het erop lijkt dat de monsters inderdaad make-up monsters zijn. Maar stelt tegelijkertijd vast dat rechts in het midden van de blouse zich in 2006 bloedvlekken en een make-up vlek bevindt die er niet was op het Plaats Delict.

Het FSS in Engeland heeft verklaard dat het vinden van DNA-contactsporen in de lichtrode substantie niets zegt over het feit dat deze DNA-contactsporen en de lichtrode substantie tegelijk op de blouse zijn gekomen.

Door de volgende bevindingen is de bewijsvoering van Eikelenboom in 2004 ernstig ontkracht:

1. De bevinding van De Knijff dat er ook diverse DNA-contactsporen zijn gevonden op de plekken waar geen lichtrode vlekken waren heeft de nauwe relatie die Eikelenboom tussen die lichtrode vlekken en de sporen heeft gelegd volledig ontkracht.
2. De vondst van bloedvlekken en een make up vlek op de blouse die er nog niet waren op het Plaats Delict bewijst dat er dus allerlei vlekken op de blouse zijn gekomen nadat het slachtoffer gevonden en gefotografeerd is. Dat haalt de basis weg van de hele redenering van Eikelenboom die in feite op diverse veronderstellingen en waarschijnlijkheden was gebaseerd.

Tussen het moment van het fotograferen van het slachtoffer en op het Plaats Delict tot en met het moment van sectie zijn er dus bloedvlekken en make-up vlekken verspreid over de blouse door mensen die zich bezig hielden met het transport van de weduwe naar de plek van de sectie of tijdens de sectie zelf. De blouse is ook niet van het lichaam afgeknipt, maar is uitgetrokken. Dat is een activiteit waarbij de kans ook aanwezig is dat make-up sporen over de blouse wordt verspreid of DNA contactsporen van Louwes die in de buurt waren van de rechterarm van de weduwe door het bezoek 's morgens over de blouse zijn verspreid. Eveneens dient als mogelijke oorzaak van het ontstaan van de nieuwe make-up vlekken rekening gehouden te worden met het feit dat mortuariummedewerkers veelvuldig gebruikmaken van make-up bij het opbaren van lijken alvorens deze aan de nabestaanden worden getoond.

De hypothese dat de DNA contactsporen via zakelijk contact (namelijk door het bezoek in de ochtend) en/of door (cross-) contaminatie (de onzorgvuldige behandeling van de blouse tussen 1999 en 2006) zijn ontstaan, winnen beide aanzienlijk in waarde (zoals ook dor het FSS aangegeven).

Nog los van het feit dat je de vraag kan stellen of een blouse waarvan bewezen is dat er nadat de weduwe dood is aangetroffen diverse vlekken op zijn ontstaan nog als bewijsmiddel van de moord mag dienen. Een zeer relevante vraag daar het gaat over onderzoek naar DNA-contactsporen waarvan ook het NFI aangeeft dat het onderzoek zich nog in de kinderschoenen bevindt en nooit als direct bewijsmiddel gebruikt mag worden.

Last but not least: het feit dat er van bepaalde vlekken door het NFI aangetoond wordt dat ze er nog niet waren op de PD, zou tot een nieuw onderzoek moeten leiden waarbij voor alle lichtrode vlekken die in 2004 een rol speelden bij de veroordeling van Ernest Louwes vastgesteld wordt of ze al dan niet op de PD aanwezig waren. Dit onderzoek wordt echter niet gestart, omdat het OM daar geen opdracht toe geeft,

Bijlage XIV

Is er veel DNA gevonden?

“All over the place”

In de rapporten en de mondelinge toelichting voor het gerechtshof door NFI expert Richard Eikelenboom wordt de indruk gewekt alsof de blouse van de weduwe helemaal onder het DNA van Louwes heeft gezeten. De crimescope wordt daarbij als toverstokje gebruikt om van speekselcellen huidcellen te maken en omgekeerd, al naar gelang dat het beste uitkomt wanneer gevonden celmateriaal van Louwes moet worden toegeschreven aan een denkbeeldige geweldshandeling. Maar is het wel zoveel DNA geweest?

In bijlage XVII over het gebruik van de crimescope bij spoor #20 wordt aangetoond dat het daarin aanwezige celmateriaal wel degelijk afkomstig kan zijn van speeksel, omdat de totale hoeveelheid celmateriaal per cm² in geval van speeksel niet groot genoeg was om het oplichten van de crimescope mogelijk te maken. Het uiteindelijke speekselresidu per vierkante centimeter was slechts 16nl (miljardste liter), iets wat in de verontreinigde blouse onmogelijk had kunnen worden gedetecteerd met de crimescope.

Dezelfde kwantificerende berekening kunnen we ook toepassen op de totale hoeveelheid celmateriaal van Louwes dat gevonden is op de voorzijde van de blouse. Allereerst hebben we daar een overzicht voor nodig.

spoor nummer	volledig profiel EL	volledig profiel SLO	partieel profiel EL	partieel profiel SLO	hoeveelheid cellen EL
1	-	-	<	x	200
2	-	-	-	-	-
3	-	x	-	-	-
4	-	x	-	-	-
5	-	x	-	-	-
6	-	x	-	-	-
7	-	x	-	-	-
8	-	-	<	x	200
9	-	-	x	x	400
11	-	-	-	x	-
12	-	-	-	x	-
13	-	-	<	-	200
14	-	-	-	-	-
15	-	-	-	-	-
16	-	-	-	-	-
17	-	-	<	-	200
18	-	-	<	x	200
19	-	-	<	x	200
20	x	-		x	1600
Totaal:					3200

In de bovenstaande tabel is zichtbaar dat in minder dan de helft van de sporen DNA mengprofielen van Louwes zijn aangetroffen. Zoals in bijlage XVI wordt uiteengezet hadden dit net zo goed speeksel als huidcellen kunnen zijn (en dit is in 2006 door het NFI bevestigd). Eikelenboom redeneert echter in 2004 alles in de richting van huidcellen, omdat speekselcellen moeilijk delictgerelateerd kunnen worden gemaakt. Vooral omdat Louwes dezelfde morgen nog bij de weduwe langs was geweest.

In de tabel is te zien dat er door ons waardes zijn toegevoegd met betrekking tot het aantal aangetroffen cellen. Wij weten dit aantal uitsluitend met enige zekerheid m.b.t. spoor #20 omdat dit het enige complete profiel van Louwes heeft opgeleverd en dit spoor dus zowel in 2004 als in 2006 in detail besproken is door het NFI. Ook hier moeten we echter opmerken dat het NFI bij dit spoor aanvankelijk uitging van niet meer dan 600 cellen per cm². Of dit later is verhoogd op basis van wetenschappelijke conclusies of op basis van Eikelenboom's aannames is niet duidelijk.

Behalve complete mengprofielen zijn er ook nog de zogenaamde partiële mengprofielen. Om door middel van de NFI methode een bruikbaar mengprofiel te verkrijgen zijn volgens Eikelenboom minimaal 200 cellen nodig¹³. Dit is echter uitsluitend het geval bij spoor nr #9 alwaar wij overigens 400 cellen hebben ingevuld omdat dit overeenkomt met de helft van de hoeveelheid per cm² van spoor #20 waar immers een compleet mengprofiel is gevonden. In alle andere sporen is echter voor de NFI methode te weinig celmateriaal aangetroffen om een bruikbaar profiel uit af te kunnen leiden. Om deze reden zijn de betreffende profielen opgestuurd naar Leiden alwaar er met de zogenaamde Y-chromosomale techniek alsnog een gedeeltelijk passend profiel met Louwes uit kon worden gedestilleerd. Deze profielen zitten dus volgens Eikelenboom's classificering onder de 200 cellen grens die noodzakelijk is voor een normaal herkenbaar profiel. Om het zekere voor het onzekere te nemen zijn wij hier echter toch uitgegaan van 200 cellen per bemonsterd spoor.

In totaal komen we dan op 3200 lichaamscellen van Ernest Louwes, aangetroffen op de voorzijde van de blouse (***in werkelijkheid zal dit dus waarschijnlijk veel minder zijn***). Zoals in bijlage XVI staat aangegeven is het niet mogelijk om aan te tonen dat dit geen speekselcellen konden zijn en als zodanig is het interessant om uit te rekenen welke hoeveelheid speeksel noodzakelijk is om deze 3200 cellen van Louwes te kunnen verklaren.

Gebruikmakend van dezelfde formule als die wij gebruikt hebben om de hoeveelheid speeksel in vlek #20 te kunnen bepalen komen we dan voor 3200 cellen op 3,2µl speeksel, hetgeen overeenkomt met één enkel speekseldruppeltje met een doorsnee van 1,8mm!

Een hoeveelheid speeksel, gelijk aan één enkel druppeltje met een doorsnee van minder dan twee millimeter, is dus méér dan voldoende om alle DNA van Louwes op de voorzijde van de blouse van het slachtoffer te verklaren!

Uiteraard zal het speeksel in werkelijkheid verspreid zijn in een aantal nog veel kleinere druppeltjes, of wellicht doorgegeven middels een handdruk. **Vast staat dat de noodzakelijke hoeveelheid speeksel minimaal was en makkelijk kan worden verklaard door een normaal zakelijk contact tijdens de ontmoeting met de weduwe op de morgen van de moord.**

Vanuit dit perspectief gezien komen Eikelenboom's stellingen als zou het DNA van Louwes werkelijk overdadig op de blouse aanwezig zijn, op z'n zachts gezegd nogal overtrokken over.

Als we dan nu de minimale hoeveelheid speeksel die nodig is om alle sporen ruimschoots te verklaren afzetten tegen een opmerking van Eikelenboom tegenover het hof van Den Bosch dan komt er onmiddellijk de inconsequentie van zijn redeneertrant naar voren:

“Uit ervaring is bekend dat bemonstering van locaties waarvan kan worden aangenomen dat daar kracht is uitgeoefend, bij voorbeeld wurgkoorden of tie-wraps, wordt slechts in 16% van de gevallen een DNA-profiel gehaald. Dit percentage zal vele malen lager zijn bij bemonstering van locaties die alleen zijn aangeraakt.”

Als er dus in situaties waarin echt veel kracht en frictie met de huid bestaat, zoals bij het bovengenoemde wurgkoord (extreme kracht), al zo weinig celmateriaal wordt overgebracht, ligt het dan juist niet veel voor de hand dat het celmateriaal van Ernest Louwes dus juist niet door geweldhandelingen maar door wat simpele spekseldruppeltjes is overgedragen!¹⁴

¹³ Tijdens de zitting in Den Bosch zegt Eikelenboom: “Voor het met behulp van de standaardmethoden, die door het NFI bij het DNA-onderzoek worden gehanteerd, verkrijgen van een bruikbaar DNA-profiel van huidcellen dienen minimaal 200 cellen te zijn overgebracht”.

¹⁴ En dan gaan we nog voorbij aan het feit dat uit de reconstructie van de moord is gebleken dat de vele ribbreuken van de weduwe niet gekomen zijn door druk met de armen van de moordenaar die achter de weduwe stond, maar door de druk van de onderbenen van de moordenaar, die op de op de grond liggend slachtoffer is gesprongen.

Alles berust dus op de inmiddels aantoonbaar subjectieve interpretaties van Eikelenboom m.b.t. het al dan niet oplichten van zijn crimescope. De hoeveelheden speeksel die hij daarbij al dan niet denkt te kunnen detecteren zijn hoe dan ook dermate gering dat een crimescope daarbij echt niet aanslaat op de sterk verontreinigde stof van de blouse.

Waar Eikelenboom echter wel aan voorbijgaat is de aantoonbare contaminatie die plaats heeft gevonden op vrijwel de gehele blouse als gevolg van de enorme lijkvocht plek op het achterpand en de wijze waarop de blouse direct na de sectie is bewaard. (Vochtig in een zak gepropt). Hierdoor heeft dus plaatselijk met zekerheid migratie plaatsgevonden van biologisch materiaal en is er dus hoe dan ook niets zinnigs meer te zeggen over de locatie en delictgerelateerdheid van bepaalde DNA sporen.

Bijlage XV

De origine van het bloedvlekje in de kraag

De redenering van Eikelenboom

Het minuscule vlekje #10 achterop de sierkraag van de blouse van de weduwe Wittenberg is door het NFI toegeschreven aan het bloed van Ernest Louwes. Nu zijn biologische contactsporen niet per definitie delictgerelateerd, zoals het NFI ook steeds in haar stukken stelt. Wat dat betreft kan het vergeleken worden met een vingerafdruk, niets meer en niets minder. Als ergens een vingerafdruk wordt gevonden dan betekent dit dat die persoon op die plaats aanwezig is geweest of dat die persoon het betreffende voorwerp in de hand heeft gehouden. Het zegt niets over het hoe en wanneer deze vingerafdruk er terecht is gekomen.

Die persoon komt echter in de problemen als die vingerafdruk op het moordwapen wordt gevonden, en dan ook alleen maar als het niet aannemelijk is dat dit moordwapen eerder middels een volkomen logisch verklaarbare handeling in de hand is gehouden.

Als men dit zo leest zal men hier emotioneel gezien weinig moeite mee hebben, het verandert echter drastisch op het moment dat men hoort “*dat er DNA is gevonden*”: Na inmiddels al weer zeven seizoenen CSI, is in ons onbewuste geslopen dat wanneer ergens DNA wordt aangetroffen, dit gelijkstaat aan het meest onfeilbare bewijs van ouderschap. “*DNA liegt niet*” wordt wel eens gezegd op een manier die alles pretendeert te verklaren. De werkelijkheid is echter anders. Er kan beter DNA van iemand worden aangetroffen dan een vingerafdruk, want om een vingerafdruk achter te laten moet het object persoonlijk zijn aangeraakt. Om iemand werkelijk helemaal onder te sproeien met DNA hoeft men slechts een keer in de nabijheid van anderen te niezen, of te praten met consumptie. In bijlage XIV is uitgerekend dat één enkel speekseldruppeltje van minder dan 2mm meer dan voldoende kernhoudende cellen bevat om alle DNA van Louwes op de blouse van de weduwe ruimschoots te verklaren. In speeksel zit namelijk ontzettend veel levende, kernhoudende DNA bevattende cellen, en dan ook nog in een vloeibare vorm zodat het goed intrekt en gefixeerd blijft in de stof. En omdat Ernest Louwes op de ochtend van de moord bij de weduwe op bezoek is geweest, is het heel normaal dat daar sporen van gevonden kunnen worden.

Al deze dingen wist Eikelenboom uiteraard ook, toch leidt hij het gerechtshof in de richting van een speculatief delictscenario waarbij hij ook nog de resultaten van de crimescope op onjuiste wijze interpreteert. Eikelenboom kwam met theorieën waarvan er geen een overleefd is gebleven. In andere stukken in deze bijlage wordt hier uitgebreid over gerapporteerd.

In dit stuk wordt ingegaan op het gewraakte bloedvlekje #10 achterop de sierkraag van de blouse van de weduwe.

Eikelenboom's beschrijving van de vindplaats van dit vlekje is aan de binnenkant van de buitenste kraag en onwillekeurig is dan toch de eerste reactie “hoe is het in hemelsnaam mogelijk dat daar een bloedspatje terecht komt?”. Daarop heeft Eikelenboom echter ook het antwoord klaar: “tijdens de verwurging”. Louwes heeft haar van achteren gewurgd (en daarbij en passant ook nog even aan de voorkant vrijwel alle ribben van de weduwe in twee keurige verticale rijen links en rechts van het borstbeen gebroken).

Een reconstructie van de moord, bijlage IX, laat zien dat de aanname van Eikelenboom onjuist is, maar die reconstructie is nooit door het NFI of het OM gedaan. Onze reconstructie heeft laten zien dat de dader van de moord de weduwe van voren heeft gewurgd en met zijn onderbenen en zijn lichaamsgewicht de ribben heeft gebroken..

Proefondervindelijk bewijs

Om echter de delictgerelateerdheid van het bloedvlekje volledig en “*beyond reasonable doubt*” te bewijzen heeft Eikelenboom een bloedvlekkentest uitgevoerd. Deze is echter volledig verkeerd uitgevoerd en leidde tot onjuiste conclusie, zoals in bijlage IV is uiteengezet.

Hij deed testen met grote druppels citraat bloed die vlekken van 15 bij 15 mm deden ontstaan, terwijl het gevonden vlekje 4 bij 2 mm groot is, een 30 keer zo klein oppervlakte. De test werd op onoordeelkundige wijze uitgevoerd op een keukentafel en gekreukelde stof van de blouse, die met plakband aan die tafel was vastgeplakt. Dat was de reden dat de grote druppels bloed de stof verzadigde en liet vastplakken aan de generfde keukentafel. Op deze manier wist hij het gerechtshof te overtuigen dat de stof een onvoorspelbaar vlekverspreidend karakter had, terwijl juist op de blouse zelf een aantal keurige ronde bloeddruppels zijn te herkennen.

De misleiding was in dit geval tweevoudig; allereerst stelde hij dat hierdoor kon worden aangetoond dat een druppel bloed een veel grotere vlek zou hebben achtergelaten en dat een vrij vallende druppel bovendien een onregelmatig vlekje zou hebben achtergelaten. De conclusie was keihard: Het vlekje was klein maar doorgedrukt naar de onderlaag en moest dus wel door rechtstreeks contact tot stand zijn gebracht! Een voor Louwes fataal oordeel, mede op basis waarvan hij tot twaalf jaar cel is veroordeeld.

Omdat we dus hadden vastgesteld hoe Eikelenboom foutief met de vlekkentest aan de slag is geweest en met zijn crimescope onderzoek de onjuiste conclusies had getrokken hebben wij ons gericht op de wijze waarop vlekje #10 in werkelijkheid tot stand moet zijn gekomen.

Iedere vorm van bloedoverdracht heeft zo zijn eigen kenmerken: bepalend zijn daarbij ondermeer de druk die op de stof wordt aangebracht. De druk waarmee het bloed in de stof geperst wordt, de hoeveelheid bloed die wordt overgebracht, de viscositeit van het bloed (vers of oud bloed, verdund of niet) etc etc.

Het bijzondere aan vlekje #10 is dat het minieme vlekje is doorgedrukt aan de andere kant van de dubbelgelaagde kraag!

Juist om het bijzondere karakter van dit vlekje is het een groot gemis dat het NFI geen testen heeft uitgevoerd om te zien hoe dit vlekje kan worden gereproduceerd.

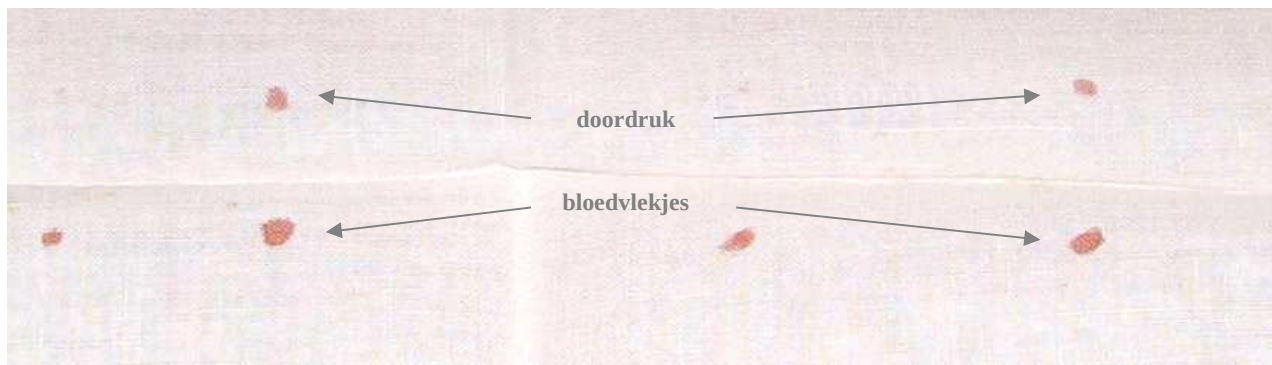
Dit gemis hebben wij proberen op te vangen door te proberen het vlekje te reproduceren.

Het lukte ons in eerste instantie niet om het vlekje te reproduceren, behalve middels een laboratorium opstelling waarbij een puntig in bloed gedrenkt voorwerp met kracht op de stof werd geslagen. **Pogingen om de vlek te reproduceren volgens de theorie van Eikelenboom, middels kleine verwondingen, mislukten omdat de vlek werd uitgesmeerd en niet als doordruk verscheen.** Hoe dan ook was de tegendruk van een harde ondergrond een voorwaarde om iets van een vergelijkbaar vlekje te kunnen reproduceren.

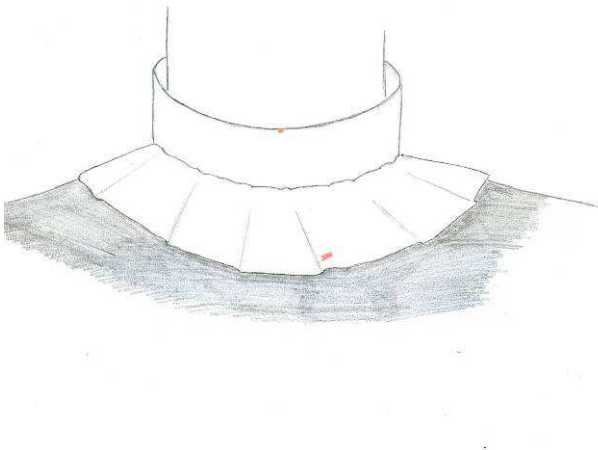
Pas toen er werd geëxperimenteerd met microdruppels, in een poging een nies na te bootsen, kregen we wel een resultaat dat lijkt op datgene wat er op de blouse is gevonden. De opstelling was simpel. Middels het aanslaan van een met citraatbloed gevulde injectiespuit werd een fijne groep kleine druppeltjes gecreëerd die zich verspreidden over de dubbelgelaagde proefstof.

Het resultaat zijn een aantal vlekjes waarvan er diversen qua vorm en formaat exact overeenkomen met vlekje 10# achter op de sierkraag van de blouse van de weduwe. Blijkbaar is het bepalende mechanisme achter het ontstaan van dergelijke microvlekjes, dat de hoeveelheid bloed in een klein microdruppeltje van de juiste inhoud geconcentreerd moet zitten, zoals dit bij voorbeeld het geval kan zijn bij een niesbui van een persoon met sterk geïrriteerd en teer slijmvlies, waarbij een druppeltje bloed mee naar buiten wordt geniest.

Hieronder enkele resultaten van dit experiment. De formaten komen overeen met spoor #10.

Wat nu echter overblijft is de vraag: “maar hoe komt zo’n druppeltje nu een hemelsnaam “aan de binnenkant van de buitenste kraag”?

Het antwoord is simpel. De buitenste kraag is niets meer dan een sierkraag die naar benedenvallend wordt gedragen, zoals op de tekening is te zien. Dit soort sierkraag is kenmerkend voor een chique blouse zoals die normaalgesproken bijvoorbeeld onder een net mantelpakje wordt gedragen. Het vest en de broek die de weduwe op de avond van de moord aan had waren feitelijk te “casual” voor een dergelijke blouse en doen vermoeden dat ze eerder die dag een nettere combinatie heeft gedragen.

Wat onmiddellijk duidelijk wordt is dat de plaats van het druppeltje achter op de sierkraag volledig open een bloot heeft gelegen voor iemand die achter haar aan heeft gelopen.

Een keer niezen, terwijl Louwes achter de weduwe aanliep bij binnenkomst of vertrek zou dus afdoende verklaring hebben geboden om een klein vlekje zoals spoor #10 te produceren. Dat geldt trouwens ook voor een tweede nog kleiner vlekje dat zich volgens het NFI aan de buitenkant van de opstaande kraag bevindt direct om de hals van het slachtoffer. Net als vlekje #10 is dit vlekje niet uitgeveegd, en omdat het nog kleiner is dan vlekje #10 is het schijnbaar ook niet doorgedrukt op de onderlaag. De combinatie van deze twee vlekjes vormen een nog steviger bewijs dat de origine van die vlekjes van het niezen afkomstig is.

En wederom is de wijze waarop dit vlekje bij het proces in Den Bosch is behandeld een bewijs van hoe er door het NFI vanuit een eindconclusie is teruggededeneerd. Louwes was de dader en alle vondsten moesten in die eindconclusie gepast worden, zonder daarvoor het benodigde onderzoek te doen.

Bijlage XVI

Greepsporen of niet?

Inleiding

De veroordeling van Ernest Louwes door de rechtbank van Den Bosch was voornamelijk gebaseerd op Eikelenboom's argumenten m.b.t. de herkomst van het DNA materiaal op de blouse van de weduwe Wittenberg. Van de twee mogelijke bronnen van herkomst ("bezoek in de ochtend" of "tijdens de moord") beargumenteerde hij dat de kans duidelijk groter was dat het tijdens de moord is gebeurd dan tijdens het bezoek in de ochtend. Vrijwel de gehele argumentatie berustte daarbij op Eikelenboom's interpretatie van zijn eigen crimescope onderzoek (zie bijlage XIV). Op de voorzijde van de blouse werden door hem een aantal crimescope positieve vlekken bemonsterd. Met betrekking tot het oplichten van deze sporen onder de crimescope werd het gerechtshof door Eikelenboom verkeerd voorgelicht, met grote gevolgen.

Kwantificering van de gevonden sporen

In dit rapport zullen wij duidelijk maken wat deze verkeerde voorlichting betreft, dat Eikelenboom wel beter had moeten weten en dat de consequenties van deze veronderstelling ernstig negatieve gevolgen hebben gehad voor Ernest Louwes.

De in dit artikel besproken 9 crimescope positieve sporen op de voorzijde van de blouse van het slachtoffer zijn weergegeven in de tabel hieronder.

Crimescope positieve sporen				
spoor nummer	volledig profiel EL	volledig profiel SLO	partieel profiel EL	partieel profiel SLO
#1	-	-	<	x
#2	-	-	-	-
#6	-	-	-	x
#7	-	-	-	x
#8	-	-	<	x
#9	-	-	x	x
#11	-	-	-	x
#12	-	-	-	x
#13	-	-	<	-

Wat onmiddellijk opvalt is dat in deze crimescope positieve vlekken geen, of een onvolledig mengprofiel van Louwes wordt gevonden. Het "kleiner dan teken <" in spoor #1, #8 en #13 wordt gebruikt omdat Dr. Kloosterman in deze sporen onvoldoende DNA karakteristieken herkende om ze toe te willen schrijven aan Louwes¹⁵. Door Eikelenboom wordt overigens bij herhaling de indruk gewekt alsof het DNA van Louwes "all over the place" te vinden was (zie bijlage XIV).

De speeksel hypothese

Eikelenboom noemt zowel in het rapport van 22-1-2004 als tijdens de zitting in Den Bosch expliciet 3 soorten van herkomst voor het DNA op de blouse van de weduwe, en gebruikt dit gegeven juist ter ondersteuning van zijn hypothese dat de sporen delictgerelateerd zouden zijn.

Opvallend hierbij is dat hij de drie manieren waarop de sporen verkregen zijn in zijn rapport dd. 22-1-2004 benoemt als: *afkomstig uit bloed*, *crimescope positieve vlekken* en *lichtrode substantie*. Dit wordt door hem bij de mondelinge toelichting op 26-1-2004 aan het Hof in Den Bosch vertaald naar: *bloed*, *speekselcellen* en *huidcellen*.

¹⁵ Dr. Kloosterman: "Ik heb gerapporteerd dat in vlek # 13 een profiel aanwezig is dat ongeschikt is voor identificatiedoeleinden. Het gaat om een profiel met te zwakke kenmerken om het thans definitief te benoemen. De fragmenten die ik wel zie komen overeen met het DNA-profiel van de verdachte. Vlek # 8 is een tweede bemonstering van vlek # 1. Ook hier zijn merkers van een mannelijk individu aangetroffen. Vlek # 8 bevat een DNA-mengprofiel, waarvan het grootste deel van het celmateriaal afkomstig is van het slachtoffer, terwijl slechts enkele kenmerken overeenkomst vertonen met het DNA-profiel van verdachte. Dit was voor mij reden in het laatste rapport van 19 januari 2004 enkel het van het slachtoffer afkomstige materiaal te vermelden".

Hier heeft Eikelenboom echter iets uit te leggen, want speeksel bevat zeer veel kernhoudende cellen¹⁶ en zouden dus uit deze *crimescope* positieve “speeksel” sporen vele duizenden cellen gevonden moeten zijn. Eikelenboom zegt hier zelf nog over op de zitting in Den Bosch: “*Uit bloed, sperma of speeksel wordt in het algemeen vrij eenvoudig een DNA-profiel verkregen*”. Dat hij met betrekking tot de speekselhypothese expliciet doelt op het celmateriaal van Louwes wordt duidelijk uit het feit dat hij al het celmateriaal van de weduwe expliciet toeschrijft aan huidcellen. In het rapport van 22-1-2004 wordt immers opgemerkt: “*Gezien de grote hoeveelheden DNA van het slachtoffer op zowel de binnenzijde als op de buitenzijde van de blouse (huidcellen en bloed)..*”

Tijdens de zitting in Den Bosch zegt Eikelenboom verder: “*Voor het met behulp van de standaardmethoden, die door het NFI bij het DNA-onderzoek worden gehanteerd, verkrijgen van een bruikbaar DNA-profiel van huidcellen dienen minimaal 200 cellen te zijn overgebracht*”. We weten echter dat de *crimescope* positieve vlekken wat Louwes betreft nauwelijks een bruikbaar DNA profiel hebben opgeleverd. Uit spoor #1, #8 en #13 was door het NFI geen herkenbaar profiel te herleiden en werd daarom besloten om Y-chromosomaal onderzoek te laten doen in Leiden. We moeten dus bij de aan het DNA van Louwes toegeschreven *crimescope* positieve sporen denken aan het sub-200 cellen niveau wat door Eikelenboom wordt aangehaald.

In bijlage XIV hebben we al berekend wat de exacte hoeveelheid speeksel was uit spoor #20. Als we dezelfde berekening gebruiken voor een spoor dat rond de 200 cellen bevat dan komen we op een hoeveelheid speeksel van 0,2µl (miljoenste liter), hetgeen na opdroging een residu achterlaat in de vezels van 4nl (miljardste liter) hetgeen met de *crimescope* niet te detecteren valt op een verontreinigde witte stof.

Hierboven hebben we het echter uitsluitend over de vier van de in totaal negen *crimescope* positieve sporen waarin een minimale hoeveelheid celmateriaal van Louwes is aangetroffen. **In vijf van de negen oplichtende sporen werd helemaal geen celmateriaal van Louwes aangetroffen en in één spoor zelfs geen celmateriaal van de weduwe noch Louwes!**

Het is dus opvallend dat Eikelenboom vasthoudt aan de speekselhypothese terwijl dit volledig in tegenspraak is met de feiten. Als de *crimescope* positieve vlekken daadwerkelijk afkomstig zouden zijn geweest van speeksel, dan was deze hoeveelheid speeksel voldoende geweest om de aanwezigheid van vele duizenden kernhoudende cellen noodzakelijk te maken! De conclusie luidt dus dat het oplichten van de *crimescope* positieve vlekken NIET door in de vlekken aanwezig speeksel veroorzaakt kan zijn.

¹⁶ Ongeveer 1000 kernhoudende menselijke cellen per microliter speeksel

Wat is het dan wel?

De ware toedracht van deze verkeerde voorstelling van zaken m.b.t. het zogenaamde speeksel laat zich vrij gemakkelijk vermoeden. We moeten hiervoor even een zijsprong maken naar een andere crimescope opmerking van Eikelenboom. Het betreft hier het rugpand van de blouse waarop eveneens crimescope positieve vlekken zijn aangetroffen (*“uiteraard”, willen wij hierbij alvast opmerken. Het rugpand is namelijk zichtbaar drijfnat geweest van het lijkvocht en daarna direct na de autopsie in natte staat opgefrommeld in een zak gedaan. Dat is goed te zien aan de gefixeerde kreukels in die vlekken*)).

Eikelenboom legt tijdens de zitting uit waarom de crimescope-positieve vlekken op de rug niet zijn bemonsterd:

“De achterzijde van de blouse is niet bemonsterd, omdat van de PD gemaakte foto’s te zien is dat het slachtoffer een vest droeg en de achterzijde van de blouse dus mogelijk bedekt is geweest tijdens het delict.”

Eikelenboom wenst dus de crimescope positieve vlekken op de rug niet te bemonsteren en geeft hiervoor het dragen van het vest als excuus. Op zich is dit bevreemdend want de aanwezigheid van het vest heeft hem ook niet belet om ook de schouders van de blouse uitgebreid te bemonsteren.

Gezien de grote lichaamsvocht vlekken achterop de blouse mogen we aannemen dat juist deze achterkant zeer sterk zal zijn opgelicht onder de crimescope. Dat wist Eikelenboom uiteraard ook. De achterkant van de blouse wordt echter uit het onderzoek weggemoffeld met daarbij het dragen van het vest als excuus naar de rechtbank.

Deze keer stellen wij echter wel de vraag aan Eikelenboom wat de herkomst is van de crimescope positieve enorme lichaamsvocht vlekken achterop de blouse. Volgens hemzelf kan dit uitsluitend sperma, speeksel of zweet betreffen! Sperma en speeksel zijn niet echt aannemelijk dus wat blijft dan over.... zweet!

Door deze vlek niet te analyseren is door Eikelenboom een belangrijk feit aan de rechtbank onthouden, namelijk dat er op de blouse van het slachtoffer sprake was van een enorme crimescope positieve lijkzweet plek op het rugpand van de blouse!

Indien deze lijkzweet plek wel met naam en toenaam was benoemd, had dit onmiddellijk geleid tot vragen met betrekking tot de mogelijke herkomst van de andere crimescope positieve vlekken aan de voorzijde van de blouse. Indien men er vervolgens achter zou zijn gekomen dat de hoeveelheid speeksel in deze vlekken veel te weinig is om de fluorescentie te verklaren (en in 5 van de 9 vlekken zelfs geheel afwezig was), dan was volledig duidelijk geworden dat deze vlekken aan de voorzijde alleen konden zijn ontstaan als gevolg van **contaminatie met de lijkvocht vlek op het rugpand**. De natte blouse was immers zodanig opgepropt in een zak dat de achterkant vocht heeft afgegeven aan de voorkant, hetgeen op verschillende plekken van de blouse nog heel goed te zien is en in een apart stuk al eerder uitgebreid is omschreven.

Crosscontaminatie:

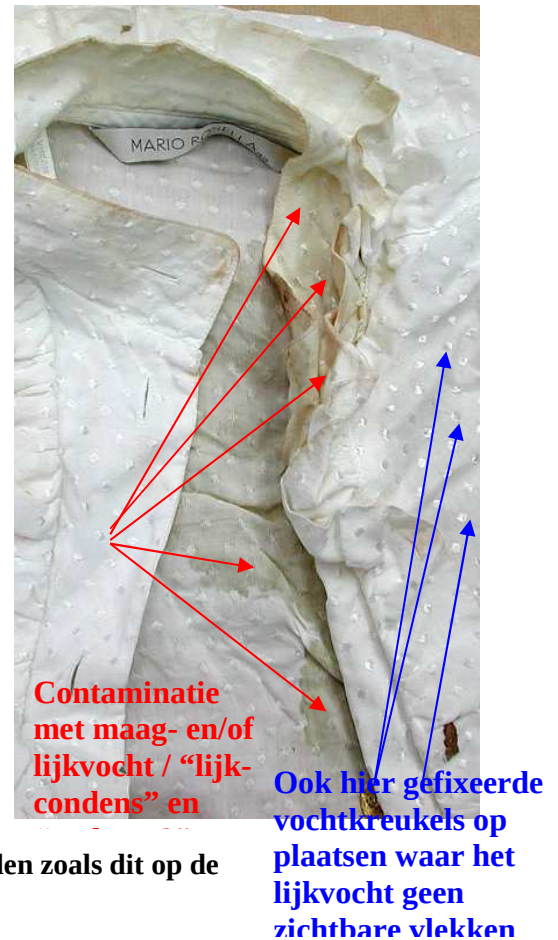
Vergeleken met sperma en speeksel¹⁷ heeft zweet en vooral lijksweet lagere concentraties menselijk celmateriaal, hetgeen tevens de soms ontbrekende of onvolledige DNA profielen van het slachtoffer in de crimescope positieve vlekken op de voorzijde van de blouse verklaart!

De rechtbank in Den Bosch is dus met betrekking tot de crimescope positieve vlekken aan de voorzijde van de blouse door Eikelenboom verkeerd voorgelicht door te suggereren dat deze vlekken afkomstig zouden zijn van speeksel. Nu is het weinige celmateriaal van Louwes op de blouse met grote waarschijnlijkheid wel afkomstig van speeksel, maar de hoeveelheid is dermate gering dat hierdoor niet het fluoresceren onder de crimescope kan worden gerechtvaardigd. Vooral niet omdat er in 5 van de 9 vlekken helemaal geen celmateriaal van Louwes aangetroffen is.

De direct daaraan verbonden vraag en het voor de hand liggende antwoord met betrekking tot het lijksweet, wordt voor de rechtbank achtergehouden met het excuus dat het rugpand niet is bemonsterd vanwege de aanwezigheid van het vest op het moment van het delict.

De reden waarom de crosscontaminatie met de lijksweet plek op het rugpand buiten het rapport is gehouden, is omdat dit het hele onderzoek onderuit zou hebben gehaald! De crimescope positieve vlekken aan de voorzijde zijn immers niet zichtbaar vochtig geworden zoals dit op de blousekraag het geval was geweest.

Dit brengt met zich mee dat de grote hoeveelheid op het rugpand aanwezige lijksweet op een met het blote oog niet zichtbare wijze de rest van de blouse moet hebben gecontamineerd. Een dergelijke contaminatie maakt dat niets zinnigs meer gezegd kan worden over de herkomst en de locatie en de mogelijke delictgerelateerdheid van het mannelijke en vrouwelijke DNA materiaal evenals de “licht rode vlekken” op de blouse van het slachtoffer.

¹⁷ Wat absoluut vaststaat is dat, indien het oplichten van de crimescope positieve vlekken aan de voorkant afkomstig zouden zijn geweest van de inwerking van speeksel, dit een enorme hoeveelheid kernhoudende cellen had meegebracht die een zeer duidelijk compleet DNA profiel hadden opgeleverd. Aangezien dit niet het geval is (*en er in 5 van de 9 vlekken helemaal geen DNA van Louwes is aangetroffen*) maar er toch crimescope positieve vlekken waren, is er geen andere conclusie dan dat de *lichaamsvloeistof* die gedetecteerd is een andere oorsprong heeft. Ook in dit geval blijven er twee andere opties over, namelijk sperma en **zweet**. Speeksel en sperma bevatten extreem hoge concentraties kernhoudende cellen.

In het rapport van 22/01/2004 wordt opgemerkt: “ *Gezien de grote hoeveelheden DNA van het slachtoffer op zowel de binnenzijde als op de buitenzijde van de blouse (huidcellen en bloed)*..”

In deze opmerking worden met name huidcellen genoemd als herkomst van de enorme hoeveelheid DNA van het slachtoffer.

Opvallend is dat ook hier nergens specifiek wordt vermeld dat deze “huidcellen” voor een groot gedeelte verklaard kunnen worden door de grote zweetplek achter op de rug.

Wat zit waar? / Tegenstrijdigheden en ongefundeerde aannames

De kern van dit betoog is dat er geen harde uitspraken gedaan konden worden over de vindplaats van het DNA materiaal op de blouse van de weduwe. Eikelenboom deed in zijn stukken echter wel heel expliciete uitspraken en verbond daar zijn hypothesen aan m.b.t. de zogenaamde delictgerelateerdheid van het DNA materiaal van Louwes. Zijn rapport zit echter vol met tegenstrijdigheden en ongefundeerde aannames. **De crimescope wordt daarbij door Eikelenboom gehanteerd als een soort toverstokje dat met volstrekte willekeur van huidcellen speekselcellen, en van speekselcellen huidcellen maakt en wanneer hem dat het beste uitkomt¹⁸.**

Ook op het linker voorpand van de blouse lichten vlekken op rond de bloedvlekken, daar noemt Eikelenboom de oplichtende vlekken serumvlekken van het bloed. Ook hier is echter niet met zekerheid te zeggen of, en op welke wijze er contaminatie en migratie van biologisch materiaal kan zijn geweest met de enorme lijkvochtvlekken op het achterpand.

Als er sprake is van een rode vlek van niet geanalyseerde oorsprong wordt deze door Eikelenboom toegeschreven aan de make-up van de weduwe, waarbij hij er tevens automatisch vanuit gaat dat deze make-up tijdens het delict op de blouse terecht is gekomen. In werkelijkheid kan dit net zo goed gebeurd zijn door contaminatie naderhand tijdens het uittrekken van de blouse in het mortuarium van het ziekenhuis in Deventer of bij het gerechtelijk laboratorium te Rijswijk. Het NFI heeft in ieder geval in haar rapport uit mei 2006 aangetoond dat er op de blouse een aantal vlekken zitten, die er op het PD nog niet waren. (Zie bijlage XIII). Nadat de blouse bij de autopsie is uitgetrokken en opgefrommeld kwamen delen van de blouse bovendien in aanraking met andere drijfnatte gedeeltes van de blouse waar deze make-up met meer waarschijnlijkheid aanwezig is geweest, zoals de blousekraag, die ook aantoonbaar nat is geworden door lijk-of maagvocht.

Het lijkvocht zelf heeft een complexe samenstelling¹⁹. Deels is hier sprake van (onder andere huid-)celmateriaal van het slachtoffer. Voor een groot deel bestaat het lijkvocht echter uit afbraakproducten van vet, wat minerale zouten en verder onder meer eiwithoudende stoffen afkomstig van enzymen en organische bacteriële toxines. De huid is verder semi-permeabel en de grote hoeveelheid bloed en vocht die zich na het intreden van de dood onder in het lichaam heeft opgespaard word dus langzaam doorgefilterd door de huid. Dit is een proces dat zich heeft uitgestrekt over meerdere dagen waarbij de hoeveelheid en de aard van het menselijk celmateriaal zal zijn veranderd naar verloop van tijd. Ook binnen de vezels van de stof van de blouse verspreidt het in het vocht opgeslagen biologische materiaal zich op een moeilijk voorspelbare wijze. Dit is goed zichtbaar op de foto van het rugpand. Ook ver buiten de bruine kringen is er overduidelijk sprake van vochtinwerking. Het slachtoffer lag aanvankelijk op een tapijt maar later op een roestvrijstalen ondergrond in een gekoelde ruimte, waarna met zekerheid ook condensvorming zal zijn opgetreden die het aanwezige biologische materiaal wederom op onvoorspelbare wijze verder zal hebben verspreid. Deze condensvorming van binnenuit het lichaam naar de snel afkoelende buitenste huidlaag en daarna door de omgevingslucht na het verplaatsen van het lijk uit de gekoelde ruimte, zal overigens hebben plaatsgevonden op het gehele lichaam en dus ook aan de voorzijde van de blouse.

Na aankomst in het gerechtelijk laboratorium in Rijswijk is de blouse in natte staat opgefrommeld en is de dus toch al niet voorspelbaar verspreide - proteïne en celmateriaal rijke - vochtvlek op wederom onvoorspelbare wijze in aanraking gekomen met andere gedeeltes van de blouse. Vast staat dat hierbij enkele gedeeltes van de blouse rechtstreeks contact gemaakt zullen hebben, terwijl andere gedeeltes vochtig zullen zijn geworden door het geleidelijk verdampen van de grote vochtvlek op het rugpand. Op welke wijze het op de blouse aanwezige celmateriaal en de in het lijkvocht aanwezige proteïnen en

¹⁸ Lees hiertoe ons rapport in bijlage XVII over spoor #20, waar volgens Eikelenboom de relatief grote hoeveelheid cellen van Louwes afkomstig moest zijn van huidcellen omdat de crimescope hier niet heeft opgelicht. In werkelijkheid was deze hoeveelheid cellen voor speeksel helemaal niet groot en had dit overeengestemd met een hoeveelheid speeksel residu van 16nl (miljardste liter) per cm², die onmogelijk met de crimescope had kunnen worden ontdekt in een vlek die volgens Eikelenboom zelf verontreinigd was met een andere substantie.

¹⁹ Autolyse: De eerste stap, de autolyse (auto = zelf, lysis = uit elkaar vallen) begint al enkele minuten na overlijden. Cellen en weefsel beginnen uiteen te vallen. Dit komt deels omdat enzymwerking na de dood niet meer wordt gecontroleerd - de enzymen krijgen de vrije hand om cellen en weefsel rond hen om te zetten en af te breken - deels door het uiteenvallen van eiwitten en door micro-bacteriële overgroei. Uiteindelijk zullen alle celstructuren vervloeien en ontstaat er een eiwit- en vetrijke vloeistof (lijkvocht). Dit proces vindt sneller plaats in organen waar veel enzymen zijn, zoals in de alvleesklier, maar zal uiteindelijk alle cellen in het lichaam aantasten. Autolyse vindt het beste plaats bij een temperatuur tussen de 20°C en 50°C. De enzymactiviteit buiten deze temperatuurgrenzen neemt drastisch af, de passieve lysis en bacteriële overgroei echter niet.

andere afvalstoffen door de stof zijn gemigreerd en daarbij andere gedeeltes hebben gecontamineerd is dus onmogelijk nog met zekerheid te reconstrueren. Dat het is gebeurd staat echter met zekerheid vast.

Onkunde of misleiding?

Wederom dringt zich de vraag op of Eikelenboom ook deze keer heeft gehandeld en geoordeeld uit onkunde of dat er sprake was bewuste misleiding van de rechtbank.

Het ligt voor de hand om te denken dat Eikelenboom waarschijnlijk wel wist dat het oplichten van zijn crimescope positieve vlekken niet door speeksel veroorzaakt kon zijn en hield hij dus tegen beter weten in de enorme lijkvocht plek op het rugpand bewust buiten het onderzoek door gebruik te maken van het excuus dat de weduwe op de avond van de moord een vest aan heeft gehad.

Vast staat dat het crimescope onderzoek rechtstreeks had moeten leiden tot een conclusie m.b.t. verregaande crosscontaminatie met gemigreerd lijkvocht. In schril contrast met deze onvermijdelijke conclusie (en overigens ook de met het blote oog waarneembare deplorabele staat van de blouse) is door Eikelenboom keer op keer de indruk gewekt alsof de blouse een maagdelijk gaaf en forensisch volledig bruikbaar stuk van overtuiging was.

Het alternatief voor deze misleiding is mogelijk minstens zo zorgwekkend, namelijk dat Eikelenboom niet capabel genoeg was om dit onderzoek uit te voeren.

Bijlage XVII

Onjuiste voorlichting rondom het cruciale spoor # 20 door het NFI

Inleiding

Monster 20, dicht bij het linkerrevers is een belangrijk spoor en speelt zowel in 2004 als in 2006 een grote rol bij de argumentatie tegen verdachte Louwes. Het is een spoor waar de DNA informatie van Ernest Louwes duidelijker aanwezig is dan van de weduwe.

Dit is trouwens het enige DNA contactspoor dat door het NFI op de linkerkant van de blouse (de kant waar alle messteken en bloedsporen zijn) in 2004 is gevonden. Aan de rechterkant treft u een foto aan van de PD en een cirkel waarbinnen spoor 20 is gevonden. Het bevindt zich rechtsboven de bovenste messteek.

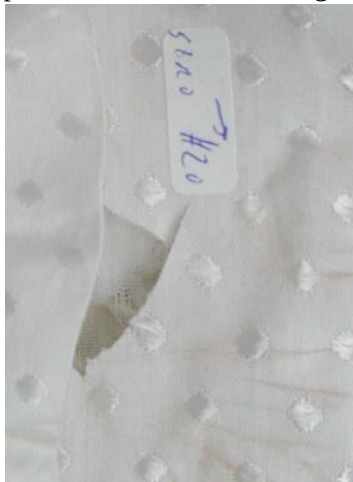
Wat is er met spoor #20 aan de hand en wat zijn de bevindingen van het NFI in 2004 en die van het NFI en ons in 2006?

2004

Eikelenboom zegt in 2004 over dit spoor: *“Spoor 20 bevindt zich op de linkervoorzijde van de blouse, op slechts enkele centimeters van de bovenste steekwond. Ook hier gaat het om een bemonstering in de lichtrode substantie. Dit spoor lijkt op de afdruk van een vinger. Hierin werd sporen van het slachtoffer en van het mannelijk individu aangetroffen. Opmerkelijk is dat de piekhoogten van het mannelijk individu hoger waren dan die van het slachtoffer.”*

Er zijn foto's beschikbaar van de blouse nadat het monster van spoor #20 is genomen in 2004 en van de blouse op die plek in 1999 en in december 2003 voordat het monster is genomen. Hieronder staan die foto's.

Spoor 20 na monstertrekking 2004

Spoor 20 op PD in 1999

Spoor 20 in 2003 kort voordat dit spoor eruit geknipt werd

De plek waar spoor 20 eruit geknipt is wordt rechts nog een keer uitvergroot.

Eikelenboom zegt dus in 2004: *Ook hier gaat het om een bemonstering in de lichtrode substantie. Deze vlek lijkt op de afdruk van een vinger.* Inderdaad lijkt datgene wat eruit is geknipt op een vinger.

Als echter naar de rechterfoto gekeken wordt, dus kort voordat het monster eruit geknipt is, dan is er geen lichtrode substantie te zien, noch de vorm van een vinger in de blouse. Dat is trouwens ook het geval met de foto uit 1999 van de Plaats Delict (maar dat is helaas weer een foto met een slechte kwaliteit). Het is interessant om deze onzichtbare vinger van Eikelenboom te vergelijken met de overduidelijk zichtbare bloedafdrukken van gehandschoende vingers onder de vele steekplekken op de blouse, welke niet door het NFI werden opgemerkt!

Wel zijn rechts van het uitgeknipte spoor vermoedelijke make-up sporen te zien.

Die make-up sporen zijn ook niet te zien op de foto's van de blouse op het Plaats Delict. Maar ook dat kan door de kwaliteit van die foto's komen. Bedenk echter wel dat het NFI in 2006 bewezen heeft dat er vlekken (inclusief make-up) op de blouse zijn gekomen tussen het vervoer van de weduwe naar het mortuarium en de sectie een dag later. (Zie bijlage VIII).

Vermoedelijk is tijdens de schouw bij het mortuarium de blouse open geweest of zelfs uitgetrokken. Het kan dus zijn dat (een deel van) de make-up vlekken (onopzettelijk) op de blouse gekomen zijn tijdens deze manipulatie van het slachtoffer. Dit kan zijn ontstaan door verdere verspreiding van aanwezige make-up maar ook door verontreiniging met in het mortuarium aanwezige make-up zoals dit op grote schaal wordt toegepast door mortuariummedewerkers tijdens het opbaren van lijken alvorens deze aan de nabestaanden worden getoond.

NFI 2006

In het onderzoek van het NFI uit 2006, dat zich bevindt in de bijlage van het Oriënterend Vooronderzoek wordt dieper ingegaan op spoor 20. Daarin wordt gemeld dat er relatief veel DNA op deze plek wordt gevonden. (De piekprofielen zijn daarin hoger dan van de weduwe). Als het greepsporen zouden zijn dan zou het volgens het NFI aangeven dat het waarschijnlijk een intensief contact is geweest. **Maar het kan ook speeksel zijn (zoals in bijlage XVI wordt uitgelegd).** Dit schrijft het NFI letterlijk in haar rapport van 19 mei 2006: *“Met de huidige stand van de techniek kan **geen onderscheid** worden gemaakt tussen speekselcellen en huidcellen. Ook de test om de mogelijke aanwezigheid van speeksel op de blouse van het slachtoffer aan te tonen biedt hier geen uitkomst”*.

Bij alle andere DNA-contactsporen (waarvan er 7 van de 11 zich op de rechterbovenkant bevinden) is er volgens het NFI sprake van beduidend minder DNA. En het NFI zegt dus expliciet dat dit spoor ook kan ontstaan zijn door een speekseldruppel, zoals in bijlage XVI ook wordt aangevoerd..

Objectieve weergave van de bevindingen in 2004?

Maar wat heeft Eikelenboom met spoor 20 in 2004 nu gedaan?

Van een wetenschapper mag twee dingen worden verwacht. Ten eerste dient hij kundig te zijn en ten tweede moet hij absoluut objectief zijn. Voor een forensisch wetenschapper geldt dit mogelijk in overtreffende trap. Absolute onpartijdigheid is een must, juist omdat wetenschappelijke resultaten vaak zo genuanceerd zijn en de rechtelijke macht blindelings vertrouwt op de expertise van de ingeschakelde deskundigen

Al tijdens de rechtszaak in 2003/2004 werd door de verdediging van Louwes naar voren gebracht dat het aangetroffen DNA op de blouse mogelijkwjs van speeksel afkomstig zou kunnen zijn. Dit laatste argument (dat Louwes uiteraard in belangrijke mate had vrijgepleit) werd echter ontkend door Eikelenboom. Met name spoor #20 waarin de relatief hoogste concentratie mannelijk celmateriaal werd aangetroffen speelt in zijn argumentatie en de uitspraak van het hof een belangrijke rol.

Het niet oplichten van de crimescope wordt hierbij door de rechtbank letterlijk uit de conclusies van Eikelenboom overgenomen als bewijs dat deze cellen niet van speeksel afkomstig kunnen zijn en dat het dus huidcellen moet betreffen. Op deze aanname is de veroordeling van Louwes in grote mate gebaseerd.

De conclusies van Eikelenboom zijn echter verontrustend, zowel wat betreft de te verwachten deskundigheid als de onpartijdigheid. Dit wordt verderop uitgelegd.

Door Eikelenboom wordt namelijk in januari 2004 met stelligheid beweerd dat door middel van de crimescope de fluorescentie van eventueel aanwezig speeksel in spoor #20 zichtbaar zou zijn geweest.

Deze opmerking getuigt weinig van deskundigheid. Want waar Eikelenboom blijkbaar aan voorbij gaat is het feit dat een crimescope uitsluitend “aanslaat” op hoeveelheden lichaamsvocht die na opdroging voldoende groot zijn om de fluorescentie te kunnen waarnemen!

In theorie (laboratorium condities) zouden hierbij op een schone stof ook kleinere hoeveelheden kunnen worden waargenomen. In geval van de moord op de weduwe Wittenberg gaat het echter om een met make-up en/of lijkvocht verontreinigde witte blouse en is het dus onmogelijk om door de “achtergrondruis” van de reflecties van de blouse kleine hoeveelheden lichaamsvocht te zien fluoresceren. Op de website van Spex²⁰, de fabrikant van de industrie standaard Crimescope CS-16 staat hierover het volgende:

“The dried body fluids will actually glow under the light source illumination. Although the body fluids will fluoresce under an ordinary UV black light, many articles on which you would find them including clothing and sheets will also glow and deter their detection. It is therefore necessary to tune to visible color bands (wavelengths) to eliminate the background interference.”

Als er in verband met een crimescope dan ook gesproken wordt over het fluoresceren van lichaamsvocht zoals speeksel, sperma, zweet en vaginaalslijm dan moet in principe worden gedacht aan met het blote oog zichtbare hoeveelheden. In geval van speeksel moet dus zeker niet worden gedacht aan fijn vernevelde sub-microniveau druppels zoals deze bijvoorbeeld afkomstig kunnen zijn van een hoest of niesbui of vrij kunnen komen tijdens het spreken (“spreken met consumptie”), of indirect via handcontact overgedragen speekselcellen omdat de donor bijvoorbeeld in zijn hand heeft gehoest.

Uiteraard wist Eikelenboom dit ook maar toch wordt voor de rechter het tegenovergestelde beweerd.

Omdat er misschien sprake zou kunnen zijn van een interpretatiemarge zullen we proberen zijn beweringen wetenschappelijk te toetsen.

Reconstructie van de crimescope fluorescentie in spoor #20

Het besproken spoor #20, links van het midden op borsthoogte, bevat volgens de NFI wetenschappers een “grote hoeveelheid” celmateriaal. In dit geval gaat men echter bij voorbaat al volledig uit van de aanname dat er sprake is van huidcellen en dat het er in dat geval relatief veel zijn. Als dit echter een spoor is van een spekseldruppel dan is er absoluut geen sprake van een “grote hoeveelheid” celmateriaal!

In een rapport uit mei 2006 ten behoeve van het oriënterend vooronderzoek stelt het NFI dat met de in 2006 beschikbare technieken nog steeds niet kan worden vastgesteld om wat voor soort celmateriaal het bij biologische contactsporen gaat. En dat men dus niet weet of het spoor afkomstig is van huidcellen of speeksel. Daarmee wordt aangegeven dat in 2004 natuurlijk ook niet vastgesteld kon worden of er sprake was van huidcellen of speeksel

Als zodanig hangt de conclusie van Eikelenboom in 2004 dat er sprake was van een “grote hoeveelheid” celmateriaal volledig in de lucht. Wat dus voor huidcellen misschien relatief veel is, is dit voor speekselcellen (waar veel meer kernhoudend cellen in zitten) beslist niet het geval. We mogen aannemen dat Eikelenboom en zijn collega's dat ook al in 2004 wisten.

We kunnen dat ook getalsmatig onderbouwen. De geschatte hoeveelheid (huid)celmateriaal in spoor #20 wordt ons medegedeeld in het NFI rapport van 19 mei 2006 m.b.t. het oriënterend vooronderzoek. **We zullen de informatie uit dit rapport in 2006 gebruiken om aan te tonen hoe onzinnig de uitspraak over de crimescope in 2004 is geweest.**

²⁰ www.crimescope.com

- Iedere menselijke cel bevat ongeveer 5 picogram celkern DNA
- Het monster van spoor #20 was 2cm^2 groot en bevatte ruwweg 2400 cellen (1200 cellen per cm^2),
- “Uit het DNA mengprofiel kan ook worden afgeleid dat de bemonstering ongeveer twee keer zoveel DNA afkomstig van een man als DNA afkomstig van een vrouw bevat. Dit wil zeggen dat uitgaande van de 1200 cellen per vierkante centimeter, spoor #20 tenminste 800 mannelijke cellen en 400 vrouwelijke cellen per vierkante centimeter bevat”
- “Speeksel bevat tussen de 1 en 10 microgram DNA per milliliter. Dit betekent dat 1 milliliter speeksel tussen de 200 duizend en de 2 miljoen kernhoudende cellen bevat. Een minuscule druppeltje speeksel van bijvoorbeeld 1 microliter bevat honderden kernhoudende cellen²¹ die zowel via een aanraakcontact als door middel van een greepspoor overgedragen kunnen worden. Met de huidige stand van de techniek kan geen onderscheid worden gemaakt tussen speekselcellen en huidcellen”.

Uitgaande van een gemiddelde van 5 microgram DNA per milliliter komen we tot gemiddeld 1 miljoen speekselcellen per milliliter ($5\mu\text{g}/5\text{pg}$) dit betekent dat de 800 mannelijke cellen per cm^2 uit spoor #20 overeenkomen met 0,8 microliter speeksel (= $0,000.000.8$) per cm^2

Speeksel bestaat voor 98% uit water, hetgeen betekent dat na intrekking in de vezels en verdamping van het water slechts 16nl (nano=miljardste liter) per cm^2 potentieel fluoresceerbare residuen binnenin de vezels van de met make-up en/of lijkvocht verontreinigde witte blouse zijn achtergebleven, **hetgeen uiteraard absoluut onmogelijk gedetecteerd kan worden met behulp van een crimescope!** (Deze argumentatie gaat overigens ook op voor alle andere “contactsporen” op de blouse waar nog minder DNA is aangetroffen). Waarbij ook rekening moet worden gehouden met het feit dat de door het NFI geschatte hoeveelheid cellen in spoor #20 was gebaseerd op de huidcelhypothese, waarbij dient te worden bedacht dat speekselcellen een kwalitatief veel beter DNA profiel opleveren en er dus veel minder speekselcellen dan huidcellen nodig zijn om eenzelfde kwaliteit piekprofiel te laten zien.

Dit detecteren met de crimescope wordt helemaal ondenkbaar gezien het feit dat deze blouse ook nog eens na de moord vochtig tot plaatselijk nat was geworden als gevolg van het lijkvocht (en vervolgens in die conditie direct na de sectie is opgepropt) waardoor de hypothetische microdruppel residuen al snel verder verdund in de stof zullen zijn gedrongen en eventueel verspreid over een groter oppervlak.

Om volgens de NFI huidcelschatting alle kernhoudende mannelijke “huidcellen” in spoor #20 te kunnen verklaren was dus een speekselresidu van 16nl (miljardste liter) per cm^2 meer dan voldoende. Een dergelijke kleine hoeveelheid ingedroogd residu kan in de vezels van een met make-up en/of lijkvocht verontreinigde witte blouse onmogelijk met een crimescope worden gedetecteerd!

De uitspraak in 2004 over de crimescope en het niet detecteren van speeksel in spoor #20 was dus net als de vlektest op de keukentafel een voorbeeld van bewuste misleiding van de rechtbank door Eikelenboom of van onkunde.

²¹ andere bronnen melden overigens nog veel hogere concentraties menselijk celmateriaal in speeksel, tot maar liefst menselijke 8000 cellen per microliter. In deze berekening gaan we echter uit van de door het NFI geschatte aantallen huidcellen.

Dit rapport kan integraal gedownload worden via de website
www.geenonschuldigenvast.nl.

Gedrukte exemplaren kunnen besteld worden door € 70 over te maken
per gewenst exemplaar op rekening 11 79 73 229 bij de Rabobank
te Amsterdam, t.n.v. gov.nl met vermelding van uw adres.